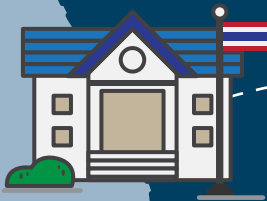

องค์ความรู้ชุด

องค์กรส่งเสริมคุณธรรม :

พิจิตร

คำนำ

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีบทบาทในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมความดีในสังคมไทย ได้ดำเนินงานจังหวัดส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดนาร่อง ได้แก่ จังหวัดพัทลุง จังหวัดราชบุรี จังหวัดพิจิตร จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดขยายผล ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่ปี 2558 จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการขยายผลการขับเคลื่อนคุณธรรมในพื้นที่เริ่มจากกลุ่มคณะทำงานไปยัง กลุ่ม หน่วยงาน องค์กร ทุกเครือข่ายในจังหวัดทั้งสถานศึกษา ชุมชน/ท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา องค์กรภาครัฐ องค์กรสาธารณะประโยชน์ องค์กรภาคธุรกิจ ให้เกิดการส่งเสริมคุณธรรมความดีในองค์กรตามบริบทของตนเอง

ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มชุมชนและองค์กรได้ทบทวนตนเอง และองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นสามารถเป็นแนวทางในการเรียนรู้ของหน่วยอื่นๆได้ ศูนย์คุณธรรม จึงร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในพื้นที่ ส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรดังกล่าวถอดบทเรียนการดำเนินงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ที่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม ให้มีบทบาทในการสร้างคนดีเพื่อสังคมดี ส่งเสริมให้คนมีทัศนคติ วิถีคิด และการประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีเหมาะสมกับสังคมไทยมากขึ้น

หนังสือองค์ความรู้ชุด องค์กรส่งเสริมคุณธรรม (จังหวัดพัทลุง/จังหวัดราชบุรี/จังหวัดพิจิตร/จังหวัดบุรีรัมย์/จังหวัดร้อยเอ็ด/จังหวัดศรีสะเกษ) จึงเป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานจริงของกลุ่มชุมชนและองค์กรในจังหวัดส่งเสริมคุณธรรม โดยจัดทำจําแนกรายจังหวัดเพื่อนำเสนอกระบวนการส่งเสริมคุณธรรม กำหนดกรอบประเด็นหลัก คือ หลักคิด กระบวนการ ผลที่เกิดจากการดำเนินงาน และแผนการขยายผลในอนาคต ที่นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมตามบริบทของพื้นที่อื่นๆ

ศูนย์คุณธรรม ขอขอบคุณ แกนนำของชุมชนและองค์กรในพื้นที่ที่ได้สละเวลาในการดำเนินงานทั้งการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างปราณีต รวมถึงสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง ราชบุรี พิจิตร บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด และ ศรีสะเกษ ที่ช่วยประสานงานเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดเป็นชุดองค์ความรู้ชิ้นนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้ชุดนี้ จะเป็นแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมในพื้นที่ให้เกิดเป็นสังคมที่ดีตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน องค์กร จังหวัด ที่อยู่บนฐานของความรู้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และเกิดขึ้นทั้งในระดับปฏิบัติการ และระดับนโยบาย รวมไปถึงเป็นฐานของการพัฒนาประเทศชาติ ต่อไป

(นายสิน สื่อสวน)

ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

สารบัญ

กระบวนการขับเคลื่อนพิจิตร	
จังหวัดคุณธรรม (พิจิตรโมเดล).....	1
เกษตรคุณธรรมค้ำจุนชีวิตบ้านหนองแถม.....	12
ชมรมคนพิการ อ.ตะพานหิน.....	18
กลุ่มเยาวชนจิตอาสาต้นกล้าคุณธรรม (ธรรมะโมเดิร์น)	
เครือข่ายเด็กและเยาวชนคุณธรรม.....	23
อำเภอบางมูลนาก “อำเภอคุณธรรม”	
“ชื่อสัตย์ บริการดี มีเมตตา เป็นที่พึ่งพาของประชาชน”.....	31
วัดพริ้ว (วัดนาพิเกราณ : วัดมะพร้าวแก้ว)	38
ลำประดาโมเดล วิถีชุมชนคนลำประดา.....	46
หน่วยอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ธรรมะโมเดิร์น	
วัดท่าหลวง พระอารามหลวง จังหวัดพิจิตร.....	60
“อำเภอคุณธรรม” อำเภอชื่อบารมี.....	68
ชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร.....	74
ชุมชนคุณธรรม วัดดงพลับ ตำบลหนองพระ อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร.....	78
ชุมชนคุณธรรมวัดดงกลาง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร.....	83
ชุมชนคุณธรรมวัดไผ่รอบบ้านคลองยาง	
ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร.....	91
ชุมชนคุณธรรมบ้านทับเกวียนทอง (วัดยางตะพาย)	
ตำบลบึงบัว อำเภอชื่อบารมี จังหวัดพิจิตร.....	98
ชุมชนคุณธรรม วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม	
ตำบลวังสำโรง อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร.....	102
ชุมชนคุณธรรม วัดพระพุทธบาทเขารวก	
ตำบลวังหลุม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	106
สร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน ชมรมผู้สูงอายุ	
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยดง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร.....	110

เครือข่ายบริการสุขภาพคุณธรรมสุขภาพอำเภอโพทะเล	
เครือข่ายสุขภาพอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร.....	114
หนึ่งบาทสร้างชีวิต พัฒนาคุณภาพชีวิตคนวัดขวางอย่างเข้มแข็ง	
กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง	118
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน.....	125
โรงพยาบาลบางมูลนาก	
โรงพยาบาลคุณภาพสู่โรงพยาบาลคุณธรรม.....	128
โรงพยาบาลชุมชนชื่อบารมี	
อำเภอชื่อบารมี จังหวัดพิจิตร.....	133
โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ (โรงเรียนคุณธรรม).....	146
โรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ”.....	158

กระบวนการขับเคลื่อนพิจิตร จังหวัดคุณธรรม (พิจิตรโมเดล)

จังหวัดพิจิตร มีแนวคิดการพัฒนาจังหวัดคุณธรรม ในฐานะเป็นจังหวัดคุณธรรม นำร่อง เป็นการพัฒนาด้านแบบ (Prototype) ด้วยรูปแบบการเพิ่มคนดี เครือข่ายดี องค์กรดี ชุมชนดี ให้กับบ้านเมือง ที่เรียบง่าย ไม่ต้องอบรมชี้แจงมาก เน้น ททท (ทำทันที) ด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนในสังคม โดยผสมผสานกับกระบวนการทำแผนของส่วนราชการ (การบริหารแผนยุทธศาสตร์คุณธรรม 4.0 พิจิตรโมเดล) แนวคิดนี้ไม่ได้มุ่งทำให้เป็นจังหวัดที่ไม่มีปัญหาเรื่องคุณธรรม ซึ่งถ้าหากทำได้ดียิ่งขึ้นไป ปัญหาทางด้านสังคม ที่เกิดจากฐานคุณธรรม ความดี ก็จะลดลง และเพิ่มในด้านคนดี องค์กรดี ชุมชนดีมากขึ้นได้ด้วย

เป้าหมายระยะยาว : คนพิจิตรมีความสุข บนฐานแห่งความดี

เป้าหมายระยะสั้น : จังหวัดคุณธรรมพิจิตรมีเครือข่ายคุณธรรมครอบคลุมทุกพื้นที่ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมความดีเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับบุคคล หน่วยงานองค์กร และทุกพื้นที่อำเภอ

ความคาดหวังในการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม

1. กลุ่ม องค์กรเครือข่าย หน่วยงานต่างๆ ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม หรือโครงการคุณธรรม ซึ่งกันและกัน
2. ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้มีพลังทั้งจากภาคนโยบายและภาคประชาสังคม
3. ประชาชนจะมีความสุขมากขึ้น เนื่องจากมีส่วนร่วมในการทำความดี ได้รับรู้ถึงสิ่งที่เป็นคุณธรรมความดีงาม ที่แต่ละภาคส่วน ได้ทำ
4. สร้างจิตสำนึกพลเมืองในการให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลที่สำคัญ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เสริมสร้างความเป็นองค์กรเรียนรู้ แลกเปลี่ยน การทำงานด้วยกัน ด้วยความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน
5. ผลักดันสู่ยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาของจังหวัดพิจิตร

พัฒนาการพิจิตรจังหวัดคุณธรรม ... สร้างสุข

จังหวัดพิจิตร เป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ คือ เป็นที่ประสูติของพระเจ้าเสือ หรือ พระศรีสรรเพชญ์ที่ 8 พระเจ้าแผ่นดินแห่งกรุงศรีอยุธยา และเป็นเมืองที่ให้กำเนิดนักปราชญ์ราชบัณฑิต คือ พระโหราธิบดี บิดาของศรีปราชญ์ เป็นจังหวัดที่ส่งเสริมด้านการเกษตรกรรมเป็นหลัก เนื่องจากมีสภาพพื้นที่ที่เอื้ออำนวย เพราะมีลำน้ำยม ลำน้ำน่าน ไหลผ่าน และมีห้วย หนอง คลองบึงเหมาะแก่การทำการเกษตร

พิจิตรมีประชากรราวห้าแสนคน แบ่งการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ ในระยะที่ผ่านมา จังหวัดพิจิตร ได้วางเป้าไว้ 6 เรื่อง สำคัญ คือ

1. มีน้ำเพียงพอและประชาชนมีที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ดี
2. เน้นการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ บนฐานทรัพยากรที่ดี
3. คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวอบอุ่น สังคมเป็นสุข
4. องค์การทุกภาคส่วนมีการบริหารจัดการที่ดี
5. จังหวัดมีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
6. ประชาชนมีความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน

อย่างไรก็ดี สถานการณ์ปัจจุบัน สังคมพิจิตรต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ที่เข้ามากระทบ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งส่งผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างยิ่ง นั่นก็คือ

1. สถานการณ์ผู้สูงอายุ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยพิจิตร มีอัตราผู้สูงอายุมากที่สุด เป็นอันดับ 4 ของประเทศ ในปี 2557 จากการสำรวจในปี 2558 พบว่า ผู้สูงอายุ มีจำนวนมากถึง 20% ที่อยู่อาศัยจริง ในตำบล (ข้อมูลเอกสารประกอบการตรวจราชการ รอบ 1/2558 จ.พิจิตร) ซึ่งเป็นความท้าทายใหม่ที่จะจัดการอย่างไร กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
2. สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน พบปัญหาความหลงใหลในวัตถุนิยม การขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีอัตราการตั้งครรภ์หรือคลอดบุตรของมารดา อายุต่ำกว่า 20 ปี ยังมีภาวะสูงขึ้น ในปี 2556 - 2557 เมื่อเปรียบเทียบกับสังคมในที่อื่นๆ ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม เป็นความท้าทายที่สำคัญไม่แพ้กับสถานการณ์ในข้อที่ 1

3. สถานการณ์ด้านสุขภาพ ทั้งนี้ได้พบปัญหาความเสี่ยงในกลุ่มเกษตรกร ซึ่งมีการตรวจวัดสารเคมีตกค้างในเลือด มีปริมาณที่เพิ่มขึ้น เทียบจากระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดจากการบริโภคอาหาร การใช้สารเคมีในพืช สัตว์ เป็นความท้าทายใหม่เช่นเดียวกัน

4. สถานการณ์ด้านหนี้สินเกษตรกร เช่นเดียวกับกับปัญหาข้างต้น คือ ตัวเลขด้านหนี้สินเกษตรกร ไม่ลดลง ขาดความมั่นคงในการประกอบสัมมาชีพ และก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา

จากสถานการณ์ต่างๆ ที่ท้าทาย ในปัจจุบัน ได้นำไปสู่การวิเคราะห์กันเอง ในกลุ่มผู้หวังดี ในจังหวัด นำโดยเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุจังหวัด ชมรมคนรักในหลวง เครือข่ายสาธารณสุข และสถานการศึกษา ได้เล็งเห็นรากเงาของปัญหาที่เกิดขึ้น นั่น คือ สังคมพิจิตรเผชิญกับการถดถอยของคุณธรรมความดี และยังขาดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาที่เป็นเอกภาพ ที่สำคัญ ยังขาดการกำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนร่วมกัน นั่นคือหนทางที่นำมาสู่การร่วมมือ เพื่อขับเคลื่อนส่งเสริมให้พิจิตร เป็นจังหวัดส่งเสริมคุณธรรมความดี ซึ่งนำโดยนายสุรชัย ชันอาสา ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร ในขณะนั้น เป็นผู้ถือธงนำสู่การเปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ดี จังหวัดพิจิตร เป็นจังหวัดที่มีต้นทุนความดีสูง ทั้งด้านตัวบุคคล และองค์กร อาทิ ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี นายปราโมทย์ โชติมงคล อดีตประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นบุคคลสำคัญที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนในพื้นที่ นอกจากนั้น ยังมีพื้นที่รูปธรรมเด่นๆ อาทิ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม โรงเรียนคุณธรรมต้นแบบระดับประเทศ โรงพยาบาลบางมูลนาก โรงพยาบาลคุณธรรมต้นแบบระดับประเทศ ตำบลลำปะด้า ตำบลจัดการตนเอง โดยระบบสภาประชาชน ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ ชมรมคนรักในหลวง จ.พิจิตร กลุ่มพระสงฆ์ธรรมะโมเดิร์น เป็นต้น จากการรวมตัวของกลุ่มเล็กๆ ค่อยๆ ก่อรูป สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายพลังทางสังคม รวมเป็น 11 เครือข่าย ประกอบด้วย

- เครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม
- เครือข่ายโรงพยาบาลคุณธรรม
- เครือข่ายเกษตรกรคุณธรรม
- เครือข่ายท้องถิ่นส่งเสริมคุณธรรม
- เครือข่ายนักสื่อสารคุณธรรม

- เครือข่ายเด็กและเยาวชนพิจิตร
- เครือข่ายผู้สูงอายุ สังคมไม่ทอดทิ้งกัน
- เครือข่ายชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง
- เครือข่ายคนพิการ
- เครือข่ายศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม
- เครือข่ายอำเภอส่งเสริมคุณธรรม

ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตรในขณะนั้น (นายสุรัชย์ ชันอาสา) จึงได้ประกาศแต่งตั้ง คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดพิจิตร โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และได้ ประกาศให้เป็นวาระจังหวัด ขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม ลงนามบันทึกความร่วมมือร่วมกับ ศูนย์คุณธรรม ภายใต้วัตถุประสงค์ ที่จะร่วมกันส่งเสริมการขับเคลื่อนและแลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อพัฒนาจังหวัดพิจิตร สู่อำเภอคุณธรรม สร้างสุข” ตามรูปแบบและความ สัมผัสใจของภาคีเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชน ท้องถิ่นและจังหวัด โดยมุ่งเน้นในความคิด ความงาม ความสุขที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ จาก จุดเล็กๆ ขยายวงกว้างออกไปให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด พร้อมร่วมจับมือสาน พลัง เสริมกำลังใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

สำหรับประกาศเจตนารมณ์เพื่อการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม มีขึ้นครั้งแรกร่วมกัน ในงานสมัชชาคุณธรรมจังหวัดพิจิตร ครั้งที่ 1 ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2558 ณ โรงเรียน บางมูลนากภูมิวิทยาคม ซึ่งได้เป็นการจุดประกายความดี ไปยังประชาชน อย่างกว้างมากขึ้น ภาคีเครือข่าย 11 องค์กร เป็นกลไกปฏิบัติขับเคลื่อน ให้พิจิตรเป็นจังหวัดคุณธรรมสร้างสุข บนพื้นฐานแห่งคนดี ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการ “ปัญหาที่อยากแก้....ความดีที่อยากทำ” มีอำเภอบางมูลนากเป็นพื้นที่ต้นแบบอำเภอคุณธรรม

แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้ว่าราชการจังหวัด ในเวลาต่อมา นางฉัตรพร ราษฎร์ดุษฎี ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการที่ย้ายไปจังหวัดอื่น นางฉัตรพร ราษฎร์ดุษฎี ก็ยังยึดใน ปฏิญญาเครือข่ายองค์กรคุณธรรมจังหวัดพิจิตร ได้มีการจัดตั้งกลไกสนับสนุนเครือข่ายจาก ภาครัฐ 11 คณะ มีการขยายผลการเป็นองค์กรคุณธรรม ในกลุ่มเครือข่ายต่างๆ อาทิ การ ประกาศร่วมสนับสนุนเป็นอำเภอส่งเสริมคุณธรรม ทั้ง 12 อำเภอ โรงเรียนคุณธรรม 30 แห่ง โดยมีโรงเรียนใหม่ๆ ที่มีรูปธรรมเพิ่มขึ้น อาทิ โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ อบต.คุณธรรม 18 แห่ง สภาองค์กรชุมชนตำบล 50 แห่ง เครือข่ายชาวนา 12 อำเภอ โรงพยาบาลคุณธรรมจาก 4

แห่ง ขยายไปได้ครบ 109 แห่ง ของสถานพยาบาลในจังหวัด เครือข่ายสื่อสารคุณธรรมได้ เชื่อมโยงสถานวิทยุท้องถิ่น และทีวีท้องถิ่น เพิ่มครบทุกสื่อ เพื่อสนับสนุนข่าวความดีของคน พิจิตร เครือข่ายศาสนา ได้จัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันต่อเนื่อง อาทิ การส่งเสริมการบวช เณรภาคฤดูร้อน การส่งเสริมหมู่บ้านศีล 5 เป็นต้น และพร้อมที่จะขยายไปให้ครอบคลุม ทุกกลุ่มต่อไป

โดยเฉพาะกลุ่มของอำเภอ ซึ่งประกอบด้วยนายอำเภอทุกอำเภอ ซึ่งได้มีการแต่งตั้ง ให้ปลัดจังหวัดเป็นประธาน ได้จัดให้มีการกิจสำคัญคือการขับเคลื่อนทุกอำเภอ ให้พัฒนาจาก อำเภอคุณธรรมเป็นจังหวัดคุณธรรม โดยมีประเด็นในการขับเคลื่อนคุณธรรมเป้าหมาย คือ **“พิจิตรเมืองแห่งความสุข บนพื้นฐานแห่งคนดี”** จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการก้าวเข้าสู่จังหวัด คุณธรรมของจังหวัดพิจิตร อย่างเต็มรูปแบบ โดยมีศูนย์คุณธรรมเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน หรือ ภาคประชาสังคม ซึ่งมีความเข้มแข็งมาก ได้แก่ ชมรมคนรักในหลวง ชมรมผู้สูงอายุ โดยมี แกนนำที่สำคัญของภาคประชาสังคม คือ นายสุรเดช เดชคุ้มวงศ์ เป็นแกนนำหลักในการ ร่วมขับเคลื่อนที่สำคัญ

กระบวนการพัฒนาพิจิตร จังหวัดคุณธรรม

จังหวัดพิจิตร มีกระบวนการพัฒนาดำเนินการ แบบล่างขึ้นบน และเกิดการ บูรณาการ จนเกิดเป็นยุทธศาสตร์จังหวัด นำมาสู่การจัดทำแผนส่งเสริมคุณธรรมระดับ จังหวัดที่มีส่วนร่วม สืบต่อขับเคลื่อนภายใต้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 โดยมีพัฒนาการมา ดังนี้

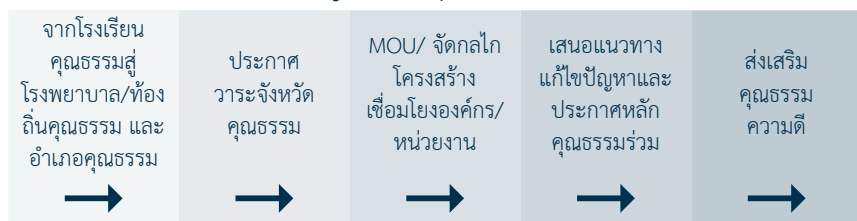
1. ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศนโยบาย วาระจังหวัด สร้างการรับรู้ในการขับเคลื่อน จังหวัดคุณธรรมในรูปแบบต่างๆ ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างกว้างขวางไปยังภาค ส่วนต่างๆ ทุกภาคส่วนในอำเภอ
2. ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม ซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วน ได้แก่ ข้าราชการส่วนภูมิภาค หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อ กลุ่มประชาชนภาคส่วนต่างๆ (เช่น กลุ่มเกษตรกร ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เยาวชน เป็นต้น)
3. คณะกรรมการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม จัดให้มีการประชุม แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น ทบทวนตนเอง เพื่อค้นหา

3.1 หลักคุณธรรมหลักร่วมกันของจังหวัด 3 หลักคุณธรรมหรือตามที่เห็น สมควร

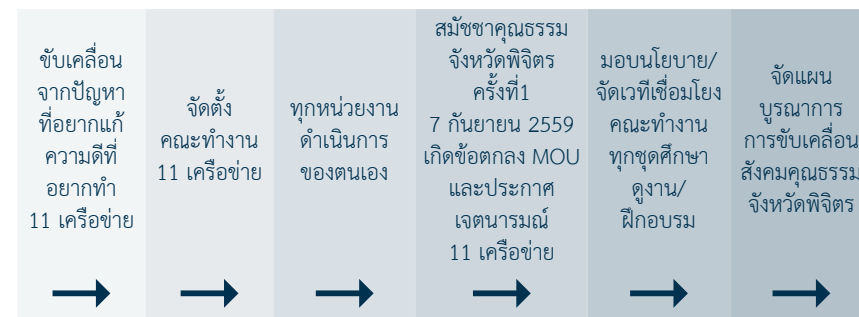
3.2 ประเด็นปัญหาสำคัญร่วมกันของจังหวัด 3 – 5 ประเด็นหรือตามที่เห็นสมควร ภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องเขียนแนวทางแผนงานในการแก้ไขปัญหา แล้วนำเสนอร่วมกันในภาพรวม มีการติดตามประชุมร่วมกันทุก 2 – 3 เดือน

4. ขอความร่วมมือในหน่วยงานต่างๆ ร่วมดำเนินการ “หน่วยงานคุณธรรม”ตามแนวทาง ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย องคมนตรี มี 6 ขั้นตอน (อาจมีทีมวิทยากรจากหน่วยงานที่ทำมาก่อน เช่น โรงเรียน/โรงพยาบาล)
5. ขอความร่วมมืออำเภอต่างๆ ร่วมดำเนินการ “อำเภอคุณธรรม”โดยมีลักษณะการดำเนินการคล้ายการขับเคลื่อน”จังหวัดคุณธรรม”
6. ทำบันทึกข้อตกลงร่วมและประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันกับหัวหน้าหน่วยงานที่จะดำเนินการ “เครือข่ายคุณธรรม” “หน่วยงานคุณธรรม”และ“อำเภอคุณธรรม”ในภาพรวมของจังหวัด
7. สนับสนุนการจัดอบรมและฝึกปฏิบัติในการเนิการ “หน่วยงานคุณธรรม” “อำเภอคุณธรรม”
8. จัดเวที “ตลาดนัดความดี” เพื่อนำผลงานที่ได้ในการดำเนินงาน“เครือข่ายคุณธรรม” “หน่วยงานคุณธรรม”และ “อำเภอคุณธรรม” มานำเสนอแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ให้กำลังใจ ในรูปแบบต่างๆ เช่น पोสเตอร์ วิดีทัศน์ เรื่องเล่า เป็นต้น
9. จัด “สมัชชาคุณธรรมจังหวัด” เพื่อสรุปผลงานจากการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็นร่วมกัน ทบทวน วิเคราะห์ระดมความคิด สรุปบทเรียน ผลลัพธ์ และร่วมหาประเด็นร่วมในการแก้ไขปัญหาต่อไป
10. สรุปประเมินผลโดยทีมเลขาและคณะกรรมการ เพื่อสกัดเป็นองค์ความรู้ กระบวนการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม เพื่อสื่อสารสาธารณะ และข้อเสนอต่อนโยบาย

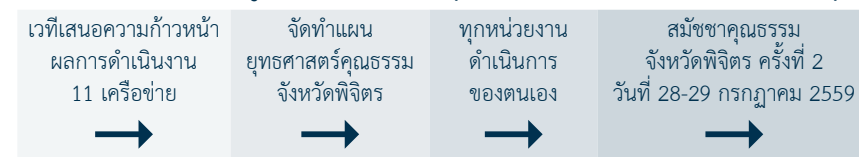
ระยะที่ 1 ก่อรูปจังหวัดคุณธรรม 2556 – 2557

ระยะที่ 2 เริ่มต้นการขับเคลื่อน 2558 – 2560

ระยะที่ 3 ขับเคลื่อนนำสู่แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัด ฉบับที่ 1 2560 – ปัจจุบัน

การดำเนินงานอำเภอคุณธรรม ได้ดำเนินการ ตามแนวทางศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ปลูก** ผู้บริหารระดับสูง นำนโยบายนายอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการ ภาคประชาคม ภาคธุรกิจรวมถึงฝ่ายศาสนา ร่วมกันดำเนินการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการในการขับเคลื่อนอำเภอคุณธรรม และประกาศหรือดำเนินการให้เป็นนโยบายหลักของอำเภอ รวมถึงการปลูกให้ทุกภาคส่วนมีการตื่นตัว เรียนรู้ และทำความเข้าใจร่วมกัน ผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การประชุม การจัดสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (work shop) และการศึกษาดูงาน เป็นต้น
2. **ประมว** ร่วมกันแสวงหาพฤติกรรมของคนในอำเภอจากการสอบถามไปยังกลุ่มต่างๆ ให้ครอบคลุมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ยากให้คนในอำเภอมีพฤติกรรมดังกล่าว และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ไม่ต้องการให้คนอำเภอเป็น เพื่อจะนำมากำหนดเป็นพฤติกรรมหลัก ให้คนในอำเภอประพฤติปฏิบัติตาม “อัตลักษณ์” ที่ยึดมั่น

3. **เปลี่ยน** เปลี่ยนพฤติกรรมพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ในข้อสองเป็นอัตลักษณ์หรือหลักคุณธรรม 3 ข้อ ที่จะเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกันในสังคมต่อไป เป้าหมายของอัตลักษณ์ต้องการให้คนมีคุณธรรม โดยการตระหนักถึงคุณธรรมที่จะช่วยให้คนหรือองค์กรเกิดความสุข เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เมื่อมีคุณธรรมยึดเหนี่ยวแล้วก็จะต้องปฏิบัติและมีพฤติกรรมอะไรที่ควรกระทำสะท้อนตัวตนออกไป มีความเข้าใจตรงกันยอมรับเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ร่วมกัน
4. **แปลง** แปลงคุณธรรม หรืออัตลักษณ์ 3 ข้อเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ หรือ พฤติกรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดในอำเภอและหน่วยงาน หรือมีการรวมกลุ่มระหว่างหน่วยงานร่วมจัดทำโครงการคุณธรรม (Moral Projects) จากแนวคิด “ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ” ซึ่งจะได้เป็นประเด็นปัญหาร่วมกันในการแก้ปัญหาาร่วมกัน
5. **ประกาศ** มีการประกาศ และปฏิญาณในสิ่งที่ได้จัดทำร่วมกัน ในการขับเคลื่อนอำเภอคุณธรรมโดยทุกฝ่ายเข้าร่วม รวมถึงการจัด “ตลาดนัดความดี” ซึ่งเป็นเวทีชื่นชม และเปลี่ยน เรียนรู้ เชื่อมโยง ให้เห็นถึงโครงการคุณธรรมที่แต่ละฝ่ายได้ร่วมมือ ดำเนิน รวมถึงการมีกิจกรรมเรื่องเล่าความดีที่สอดคล้องกันกับอัตลักษณ์ของอำเภอ
6. **ประเมินผล** จากการติดตามผลของโครงการคุณธรรมในประเด็นต่างๆ การดำเนินการถึงพฤติกรรมบ่งชี้ที่ได้ประกาศ จากความสุขของประชาชน จากความพึงพอใจของประชาชน จากความสำเร็จในการแก้ปัญหาต่างๆผ่านทางการดำเนินร่วมกันจากคณะกรรมการขับเคลื่อนอำเภอคุณธรรมได้มาจากทุกภาคส่วนดังได้กล่าวมาแล้ว

องค์ประกอบสำคัญของการเป็น “จังหวัดคุณธรรม”ในรูปแบบของจังหวัดพิจิตร

1. มีคุณธรรมหลักร่วมกัน ของจังหวัด เช่น มีน้ำใจ รับผิดชอบ จิตอาสา ซึ่งจะต้องเป็นเป้าหมายร่วม ที่ต้องสะท้อนได้จากพฤติกรรมของคนในจังหวัด อย่างเป็นอัตลักษณ์ ตอบโจทย์ประเด็น ปัญหาร่วมที่สำคัญของจังหวัด คุณธรรมหลักที่กำหนดร่วมกันนั้น ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของปัญหาทางสังคมของจังหวัด เช่น ปัญหานี้สั่นสะเทือนกรร ปัญหาท้องก่อนวัยอันควร ปัญหาการเสพติดในบริเวณนิคม เป็นต้น
2. มีการขับเคลื่อน “เครือข่ายคุณธรรม” ซึ่งมาจากภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคธุรกิจ เครือข่ายเกษตร เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายเด็กและเยาวชน นักวิชาการ สื่อ

เป็นต้น

3. มีการขับเคลื่อน “หน่วยงานคุณธรรม”ของหน่วยงานระดับจังหวัด ที่เป็นแรงผลักดัน และหนุนเสริม โดยมีบทบาทในการสนับสนุน ชื่นชม เชียร์ และช่วยเหลือ ตามความเหมาะสม ของแต่ละเครือข่าย ที่ต้องการสนับสนุน โดยที่ภาครัฐจะต้องไม่ไปดำเนินการแทน
4. มีการขับเคลื่อน “อำเภอคุณธรรม”ของทุกอำเภอในจังหวัดนั้น พลังการเปลี่ยนของจังหวัดพิจิตร มาจากนายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการทุกอำเภอ ที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ เกิดเป็นอำเภอคุณธรรมที่สอดคล้องกับนโยบายจังหวัด ทำให้พิจิตร มีความโดดเด่น ในการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย

ความสำเร็จของพิจิตรโมเดล

การประเมินความสำเร็จ เกิดจาก “ผู้นำ” ที่ร่วมกันขับเคลื่อนสังเกต ติดตาม จากการเยี่ยมชมหรือเข้าร่วมกิจกรรมการเปิดพื้นที่ขององค์กร โดยในระยะที่ผ่านมา ได้ค้นพบความสำเร็จจากการดำเนินการโครงการจังหวัดคุณธรรม ดังนี้

1. ผลโดยตรง

- มีการเพิ่มขึ้นของคนดี เครือข่ายดี องค์กรดี ชุมชนดี ทั้ง เชิงปริมาณ และคุณภาพ
- เกิดกิจกรรมความดี เพิ่มขึ้น ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ
- คนดีร่วมกันทำ(งาน)ได้อย่างมีความสุขด้วยความรู้สึกสามัคคี
- เกิดกระแสความตื่นตัวทั้งภายในและภายนอกจังหวัด

2. ผลทางอ้อม

- ผู้เข้าร่วมการขับเคลื่อนมีความสุขในการขับเคลื่อนคุณธรรม
- องค์กรทุกภาคส่วนมีผลงานที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม
- ภาคประชาชนมีส่วนร่วมการพัฒนาได้มากและกว้างขวาง
- ส่วนราชการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายภาคประชาชนง่ายขึ้น

จุดเด่นของการขับเคลื่อนคุณธรรมจังหวัดพิจิตร

1. การมีบุคคลคุณธรรมต้นแบบ

จังหวัดพิจิตรมีบุคคลคุณธรรมต้นแบบ ได้แก่ ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี และ นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีกระทรวงวัฒนธรรม ต้นทุนคุณธรรมด้านตัวบุคคลทั้ง 2 ท่านนี้ได้ช่วยขับเคลื่อนจังหวัดพิจิตรให้เป็นจังหวัดคุณธรรมได้อย่างรวดเร็ว ตามที่ได้กล่าวในข้างต้น

2. การขับเคลื่อนคุณธรรมในจังหวัดพิจิตรเริ่มจากฐานราก

จังหวัดพิจิตรเริ่มต้นจากการเป็นจังหวัดคุณธรรมจากการค้นหาปัญหาที่ยากแค้น และความดีที่ยากทำ ซึ่งมาจากเครือข่ายต่างๆในจังหวัดพิจิตร และนำเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร ให้ประกาศเป็นวาระของจังหวัด **“จุดเด่นของจังหวัดพิจิตร คือ มีการบริหารทั้งในแนวตั้ง และแนวนอน”** โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการให้การสนับสนุน ติดตามประเมินผล สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของการขับเคลื่อนคุณธรรมในจังหวัดพิจิตรที่อาจเป็นหนึ่งในปัจจัยของความสำเร็จ คือ ภาครัฐให้ความเห็นชอบ และภาคเครือข่ายร่วมด้วยช่วยกันในการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในพื้นที่

3. ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนคุณธรรมจังหวัดพิจิตร

ปัจจุบันนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนคุณธรรมในจังหวัดพิจิตร เพราะ ปัญหาด้านคุณธรรมเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมวงกว้าง และเป็นวาระที่ประชาชน และเครือข่ายจังหวัดพิจิตรให้ความสนใจ ดังนั้นการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตรให้ความสนใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรมจึงเป็นจุดเด่นที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง

4. จังหวัดพิจิตรมีกลุ่มเครือข่ายที่พร้อมทำเรื่องคุณธรรมเป็นต้นทุน อาทิ เครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม มีโรงเรียนบางมูลนากเป็นต้นแบบ และเครือข่ายสาธารณสุขคุณธรรม มีโรงพยาบาลคุณธรรมบางมูลนากเป็นต้นแบบที่เข้มแข็ง อาจกล่าวได้ว่า การขับเคลื่อนคุณธรรมในจังหวัดพิจิตร เริ่มต้นมาจากโรงเรียนคุณธรรม (โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม) และขยายผลไปสู่โรงเรียนต่างๆ รวมถึงโรงเรียนเอกชนเช่น โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ โรงเรียนคุณธรรมจึงเป็นการสร้างเสริมคุณธรรม ให้กับเยาวชนโดยตรง รวมไปถึงการขยายผลสู่โรงพยาบาลคุณธรรมครบทุกโรงพยาบาลในจังหวัด ซึ่งมีแนวคิดสำคัญ คือ การทำงานคือการปฏิบัติธรรม

5. ชมรมคนรักในหลวง

ชมรมคนรักในหลวงมีเครือข่ายครอบคลุมทั้ง 12 อำเภอ ก็เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญที่อยู่นอกเครือข่ายทั้ง 12 เครือข่าย ของจังหวัดพิจิตร มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณธรรมภายในจังหวัดพิจิตรได้เป็นอย่างดี โดยชมรมจะมีการจัดประชุมนัดพบกันทุกเดือนไปยังอำเภอต่างๆ ในจังหวัดพิจิตรเพื่อทำกิจกรรมความดี

จังหวัดพิจิตรมีต้นทุนความดีในแต่ละพื้นที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงทำให้การขยายคุณธรรมไปสู่ชุมชนตำบลยิ่งทำได้ง่ายมากขึ้น ตำบลลำประดาและตำบลวังกรด ก็เป็นพื้นที่ต้นแบบที่มีต้นทุนความดี เรื่องจิตอาสา และต้นทุนความดีเรื่อง ชุมชนจัดการตนเอง

ในระดับอำเภอมีอำเภอบางมูลนากได้ขับเคลื่อนสู่อำเภอคุณธรรม มีการจัดตั้งกลไกประชารัฐร่วมขับเคลื่อน ซึ่งจะขยายผลไปสู่อำเภอต่างๆ ให้ครบทุกอำเภอและครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด

แหล่งที่มาของข้อมูล
ทพ.ไพรัช กาวประเสริฐ
นพ.ภิลิษฐ์ อภิลิทธิวิทยา

เกษตรคุณธรรมคำจุนชีวิต บ้านหนองแขม

หนองแขม หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่ออุทกภัยในช่วงฤดูฝน และความยากลำบากในระหว่างฤดูแล้ง แม้มีพื้นที่ไม่มาก (1,773 ไร่) แต่เป็นพื้นที่ที่ต้องโอบอุ้มพี่น้องประชาชน 114 ครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่ (81 ครัวเรือน) ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ให้สามารถดำรงวิถีและชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรม ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมอันวิกฤติที่มีมาอย่างต่อเนื่องและไม่มีแนวโน้มที่ลดลง ตรงกันข้ามนับวันแต่จะทวีความรุนแรงและไม่แน่นอน เกษตรกรและชุมชนจะอยู่ได้อย่างไร

หนองแขม...ฟังแต่ชื่อดูเหมือนจะดี

เมื่อได้ชื่อว่าหนองอันหมายถึงหนองน้ำ ที่สื่อถึงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่าเป็นที่ลุ่ม เป็นแหล่งรวมน้ำซึ่งไหลมาจากพื้นที่สูงลงสู่พื้นที่ต่ำกว่าและท่วมขังเป็นแหล่งน้ำบริเวณพื้นที่จึงเต็มไปด้วยพืชพรรณหลากหลายชนิด โดยเฉพาะพืชทนนํ้า หนึ่งในนั้นคือ “แขม” หนองแขมจึงเป็นชื่อเรียกพื้นที่บริเวณหมู่ที่ 5 ตำบลบ้านน้อย อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร มาตั้งแต่มีการจัดตั้งชุมชนขึ้น อดีตที่ผ่านมาชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา ผู้คนทั่วไปในแถบลุ่มแม่น้ำยมจังหวัดพิจิตรตอนล่างจึงมีความเข้าใจและรับรู้ในเบื้องต้นว่า “หนองแขม...อุดมสมบูรณ์ หน้าน้ำหาปลา แล้งมาปลูกข้าว” ได้รับฟังแล้วรู้สึกดีขึ้นมาทันที ภาพลักษณ์ของคนและชุมชนหนองแขมจึงดูเหมือนอยู่ดีมีความสุข แท้จริงแล้วเป็นเช่นนั้นหรือไม่

วิกฤติ...ทางสู่โอกาส

ปี 2538 เกิดเหตุอุทกภัยขึ้นในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและต่อเนื่องไปยังที่ราบลุ่มบริเวณภาคกลางของประเทศ ปริมาณน้ำมหาศาลที่ไหลบ่าผ่านพื้นที่ทางตอนเหนือของจังหวัดอย่างรวดเร็วทั้งลุ่มแม่น้ำยมและลุ่มแม่น้ำน่าน ได้เอ่อล้นและท่วมขังในพื้นที่ไม่เว้นแม้แต่ “บ้านหนองแขม” อยู่เป็นระยะเวลายาวนาน วิกฤติครั้งนั้นส่งผลต่อระบบและกระบวนการ รวมทั้งความมั่นใจต่ออาชีพเกษตรกรรมครั้งใหญ่หลายครัวเรือนสูญเสียทรัพย์สิน ผลผลิตทางการเกษตรรวมถึงโอกาสการพัฒนาอาชีพในระยะต่อมา นอกจากนั้นผลกระทบต่อเนื่องสำคัญคือทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ที่เสียหายไม่สามารถใช้งานได้ ต่อมาในปี 2554เกิดวิกฤติอุทกภัยย้อนรอยเดิมอีกครั้ง ซึ่งได้ส่งผลกระทบเฉกเช่น

เดียวกันกับอดีตที่ผ่านมา “หนองแขม...อุดมสมบูรณ์ หน้าน้ำหาปลา แล้งมาปลูกข้าว” จึงถูกย้อนถามจาก พี่น้องในชุมชนหลายรายที่จำเป็นต้องละทิ้งผืนแผ่นดินทำกินไปแสวงหางาน ที่ใช้แรงงานในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ และอีกหลายรายที่จำต้องดำรงชีพอยู่ในพื้นที่อย่างยากลำบาก ด้วยเหตุที่ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ต้นทุนการผลิตที่มีแนวโน้มสูงขึ้นจากหลายสาเหตุ ประกอบกับเกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรและความขัดแย้งทางความคิดในชุมชนขึ้น

ในระหว่างปี 2552 ช่วงที่ปัญหาและเงื่อนไขของความขัดแย้งเริ่มสุกงอม ชุมชนได้มีมติมอบความไว้วางใจให้กับคณะกรรมการบริหารชุมชนชุดใหม่ (คณะกรรมการหมู่บ้าน: กม) โดยการนำของนางโชติกา พิงไชยวรา ผู้ใหญ่บ้าน ได้ประกาศและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน ภายใต้เป้าหมาย “สามัคคีมีส่วนร่วม เสียสละและพึ่งพาตนเอง” อันนำไปสู่สังคมเชิงคุณธรรมในระยะต่อมา

กติกาสุมชน....คุณธรรมขั้นพื้นฐานของชุมชน

เรื่องที่เกิดขึ้นง่ายแต่เมื่อเริ่มทำอย่างจริงจัง กลับไม่่ง่ายอย่างที่คิด ผู้ใหญ่บ้าน (นางโชติกา พิงไชยวรา) และคณะกรรมการหมู่บ้านได้เริ่มเสนอแนวทางการออกกฎเกณฑ์และ/หรือระเบียบของชุมชน ที่เรียกว่า “กติกาสุมชน” เพื่อสร้างวินัยการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในชุมชน อันเป็นบททดสอบแรกที่คณะกรรมการหมู่บ้านต้องเรียนรู้และสื่อสารเจตนากับสมาชิก ด้วยเงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจหลายประการของหมู่บ้านในขณะนั้น จึงมีทั้งสมาชิกที่เห็นพ้องและอ้อมแอ้ง คณะกรรมการหมู่บ้านจึงใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมที่เริ่มจากข้อเสนอของที่ประชุมชุมชน (ประชาคม) จากเรื่องที่เป็นปัญหาจากง่ายไปหายาก ซึ่งท้ายที่สุดชุมชนก็มี “กฎ ระเบียบของหมู่บ้านหนองแขม” แม้ต้องใช้ระยะเวลาหลายเดือนก็ตาม หากแต่ปัญหาสำคัญที่สุดไม่ได้อยู่ที่การออกกฎ/ระเบียบ แต่อยู่ที่การบังคับใช้อย่างยุติธรรมและเสมอภาค ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากในระยะแรกที่เริ่มใช้กติกาสุมชนประชาชนบางส่วนยังไม่คุ้นชิน จึงเกิดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่เข้าใจ หรือยังไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับกติกาได้ ทางออกของการแก้ไขและจัดการคือการทำให้เป็นแบบอย่างหรือตัวอย่างให้เห็น คณะกรรมการหมู่บ้านให้ข้อสรุปว่า “ทุกคนต้องช่วยกันและทำให้เป็นอย่างเดียวกัน โดยไม่เลือกว่าใครเป็นใคร....จึงจะสำเร็จ”

การยอมรับในกติกาสุมชน หรือกฎระเบียบของหมู่บ้านเป็นรากฐานสำคัญของความเข้าใจ ไว้วางใจและความสามัคคีของคนในชุมชน เมื่อมองจากภายนอกเรื่องนี้จึงหมายถึงการสร้างคุณธรรมขั้นพื้นฐานของชุมชนที่จะนำไปสู่การขยายผลไปยังเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

อาชีพที่ต้องพึ่งพาตนเอง...ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากความสำเร็จในการสร้างกติกาสหกรณ์ สิ่งที่เป็นเป้าประสงค์สำคัญของการพัฒนาชุมชนคือการแก้ไขปัญหาเรื่องปากท้อง หรืออาชีพของคนในชุมชน ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจากอุทกภัยและความแห้งแล้ง เกษตรกรไม่สามารถพึ่งพาตนเองหรือชุมชนได้ การผลิตสินค้าเกษตรมีต้นทุนสูง มีการใช้ปัจจัยการผลิตเกินความจำเป็น ใช้สารเคมีในการผลิตมากมาย เกษตรกรต้องกู้เงินทั้งในและนอกระบบมาลงทุนทำการเกษตรทำให้น้ำเงินของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบต่อเนื่องด้านสุขภาพ จากการใช้สารเคมีในการผลิตสินค้าเกษตร ผลจากการตรวจสอบสารตกค้างในเลือดของเกษตรกรพบว่า ร้อยละ 87 มีความเสี่ยง...ทางออกของชุมชนอยู่ที่ใด

ผู้ใหญ่โชติกา พิงไชยวราและคณะกรรมการหมู่บ้านเล่าให้ฟังว่าหลังจากการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ปี 2554 ระบบเศรษฐกิจของชุมชนบ้านหนองแขมล่มสลายส่งผลกระทบต่อสังคมทุกครัวเรือน ชาวบ้านทุกครัวเรือนล้วนแล้วแต่มีความทุกข์ เจ็บใจของความขัดแย้งที่หายไปจากกติกาสหกรณ์เริ่มกลับมามีให้เห็น คณะกรรมการหมู่บ้านจึงจัดเวทีประชาคมเพื่อหาทางออกร่วมกันโดยที่ประชุมมีมติให้ “**น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9**” มาปรับใช้ในการแก้ไขวิกฤติของชุมชน โดยร่วมกันตั้งเป้าหมายว่าชุมชนต้องพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพให้ได้ หลังจากนั้นจึงได้มีการจัดเวที พูดคุยพบปะกันอีกหลายครั้งจึงได้ข้อสรุปในการแก้ไขวิกฤติประกอบด้วย

1. ผลิตหรือจัดหาปัจจัยการผลิตร่วมกันเพื่อลดต้นทุนการผลิต ประชาคมเห็นพ้องต้องกันและมีมติว่าชุมชนต้องผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง โดยขอรับการสนับสนุนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นสำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก สหกรณ์การเกษตร และอีกหลายหน่วยงานซึ่งเมื่อเริ่มต้นทำอย่างต่อเนื่องและจริงจังความช่วยเหลือสนับสนุนจากภายนอก ได้หลั่งไหลเข้ามาสู่ชุมชน....แต่การดำเนินงานไม่ง่ายอย่างที่คิด เนื่องจากเกษตรกรยังมีข้อจำกัดเรื่องความรู้และประสบการณ์การผลิตและยังมีเงื่อนไขทางการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง...ทางออกเดียวของชุมชนคือยึดหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการยึดแนวทางสายกลางและการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับธุรกิจควบคู่ไปกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเป็นธุรกิจหลักของชุมชนในปัจจุบัน ควบคู่ไปกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด

2. ต้องลดการใช้สารเคมีที่ไม่จำเป็น วิกฤติด้านต้นทุนการผลิตและสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นแรงกดดันที่คณะกรรมการชุมชนเร่งค้นหาทางแก้ไข ด้วยการส่งเสริม

ผู้แทนของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เข้ารับการเรียนรู้ทั้งในและนอกพื้นที่ถึงแนวทางและวิธีการในการลดการใช้สารเคมีที่ไม่จำเป็น แล้วจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มเรียนรู้ขึ้นในชุมชน เช่น กลุ่มผลิตสารสมุนไพร กลุ่มผลิตเชื้อราชนิดต่าง ๆ กลุ่มผลิตสารสกัดหรือน้ำหมักชีวภาพ และสนับสนุน ส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร ในระยะแรกยังไม่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ แต่ต่อมาได้ดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงโดยใช้กลไกศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นศูนย์กลางเป็นเครื่องมือขับเคลื่อน จนในปัจจุบันทุกครัวเรือนได้เข้ามาสู่กระบวนการลดต้นทุนการผลิตและสร้างเสริมสุขภาพให้ปลอดภัยจากสารเคมี การเกษตร โดยที่ส่วนหนึ่งได้พัฒนาต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชน เสริมสร้างรายได้

3. ค้นหาวิธีการเพิ่มผลผลิต ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเครือข่ายต่าง ๆ และหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมสนับสนุน แล้วนำมาจัดตั้งเป็นฐานการเรียนรู้ เช่นการนำเครื่องจักรกลมาใช้ในการทำการเกษตร การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยและความแห้งแล้ง กลยุทธ์สำคัญที่คณะกรรมการชุมชนใช้ในการสื่อสารกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนคือ “การแสดงความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยจัดทำแผนชุมชนให้ชัดเจนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง” ทำให้ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

4. สร้างกลุ่มอาชีพให้หลากหลาย เป็นแนวทางหนึ่งในการพึ่งพาตนเอง เป็นการสนับสนุนให้ผู้สนใจหรือมีความพร้อมในเรื่องเดียวกันรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ซึ่งทำให้สะดวกต่อการสร้างการเรียนรู้และยังเป็นการเชื่อมโยงให้สามารถช่วยเหลือ สนับสนุนซึ่งกันและกัน ปัจจุบันมีกลุ่มอาชีพ 6 กลุ่ม ทั้งการเกษตรและนอกการเกษตร ในส่วนนี้ได้พัฒนาให้เป็นวิสาหกิจชุมชนแล้ว 1 กลุ่ม ในมุมมองของผู้นำชุมชนเห็นว่า กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีในชุมชนนั้นเป็นกลไกสำคัญทางเศรษฐกิจและการพึ่งพาตนเอง

จิตอาสา...ความเสียสละและการมีส่วนร่วมของประชาชน

กลไกการขับเคลื่อนงานในชุมชน โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายอาชีพการเกษตรในชุมชนบ้านหนองแขม ทุกกลไกล้วนแล้วแต่มาจากความเสียสละของผู้นำและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งหมดเกิดมาจากจิตอาสาของทุกคนที่อยู่ในหมู่บ้าน ผู้นำต้องรู้จักการเสียสละ และต้องให้ความสำคัญกับทุกความคิดเห็นของประชาชน ดังนั้นชุมชนจึงได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในชุมชนเป็นประจำ เพื่อเปิดโอกาสหรือเป็นเวทีให้ผู้นำและประชาชนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างความสามัคคี และแสดงความเสียสละ แม้เพียงเล็กน้อยแต่มีผลทางสังคมมาก

เกษตรคุณธรรม...การเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด

จากการได้รับโอกาสให้เข้ารับการเรียนรู้และศึกษา ดูงานการพัฒนาอาชีพและการเกษตรของผู้ใหญ่บ้าน (นางโชติกา พิงไชยวรา) และคณะกรรมการหมู่บ้าน ในหลากหลายสาขา ทำให้ทุกคนลงความเห็นว่า การเรียนรู้จากการนำมาทดลอง และปฏิบัติจริงทำให้เกษตรกรเกิดการยอมรับได้มาก

ที่สุด โดยเฉพาะการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นความปลอดภัยจากสารเคมี และการพึ่งพาตนเองจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ อันเป็นหลักการสำคัญของเครือข่าย “เกษตรกรคุณธรรมจังหวัดพิจิตร” ที่ได้ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันไว้ หมู่บ้านจึงมีมติในการประชุมประชาคมเพื่อจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนขึ้น เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ เผยแพร่ข้อมูล เป็นที่ศึกษา/ถ่ายทอดความรู้ และรวบรวมภูมิปัญญา สำหรับการส่งเสริม พัฒนาขีดความสามารถของคนในชุมชน

หลังจากมีการดำเนินงานมาในระยะหนึ่ง ชุมชนได้สรุปบทเรียนว่าการพัฒนาอาชีพการเกษตรนั้นเป็นการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด จำเป็นต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกันไป เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา ผู้ใหญ่โชติกา พิงไชยวรา กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ต้องเรียนรู้ให้มาก ๆ ต้องรู้และเข้าใจทุกเรื่องที่เราทำ และต้องทดลองทำจริงให้คนในชุมชนได้เห็นและได้ทดลองทำ...ที่สำคัญต้องปรึกษาผู้รู้หรือหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยให้ได้มาก” ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านหนองแรมจึงได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการใช้เป็นศูนย์เรียนรู้ประจำอำเภอโพทะเลแห่งหนึ่ง

ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านหนองแรมได้สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความรู้กับศูนย์เรียนรู้ทั้งหลายแห่งในพื้นที่อำเภอโพทะเล ซึ่งผู้ใหญ่โชติกา พิงไชยวราได้พูดถึงกรณีนี้ว่า “ชุมชนจำเป็นต้องมีพันธมิตรในการช่วยเหลือกัน โดยเฉพาะการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนด้านอาชีพการเกษตร เนื่องจากชุมชนเราไม่ได้มีความรู้ทุกอย่าง เช่นการลดต้นทุนการผลิต

การพัฒนาสินค้ารวมถึงเรื่องการตลาดที่เราจำเป็นต้องมีเครือข่ายที่จะทำให้เรามีความมั่นใจมากขึ้น” เครือข่ายการเรียนรู้และการตลาดของชุมชนบ้านหนองแรมจึงมีทั้งที่เป็นเกษตรกรด้วยกันและภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงาน ความภาคภูมิใจอย่างหนึ่งของศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านหนองแรมคือ การได้รับโอกาสให้เข้าร่วมเครือข่ายเกษตรกรคุณธรรมจังหวัดพิจิตร ผู้ใหญ่โชติกา พิงไชยวรา กล่าวว่า “วันแรกที่ได้เข้าร่วมเครือข่าย รู้สึกดีใจมากที่แนวทางของเครือข่ายตรงกับใจที่อยากทำ มีโอกาสได้พบกับชุมชนในเครือข่ายจากต่างอำเภอ ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมาก ทุกวันนี้ยังมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันต่อเนื่องมา” บทสรุปท้ายของเครือข่ายเกษตรกรคุณธรรมคือ...การเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด...คุณธรรม...นำชุมชน

บ้านหนองแรม ชุมชนที่ก้าวผ่านวิกฤติได้ด้วยการสร้างกระบวนการคุณธรรมหลายมิติ นับตั้งแต่คุณธรรมพื้นฐาน คุณธรรมเชิงเศรษฐกิจและคุณธรรมที่แฝงไว้ในตัวตนของผู้นำและสมาชิก ทั้งที่เห็นโดยประจักษ์และสัมผัสได้จากประสบการณ์ของคนในชุมชนเอง (Inside-out) และด้วยมุมมองการรับรู้จากภายนอก (Outside-in) โดยเฉพาะด้านอาชีพการเกษตรที่สร้างความโดดเด่นจนเป็นที่รับรู้และยอมรับให้เป็นหนึ่งในเครือข่าย “เกษตรกรคุณธรรมจังหวัดพิจิตร” ต้นแบบที่มีคุณค่า

ขับเคลื่อนชุมชน...งานที่ต้องต่อเนื่อง เป้าหมายสำคัญที่ชุมชนบ้านหนองแรมมีมติไว้ในแผนชุมชน ประกอบด้วย

1. สร้าง “ธนาคารประชาชน” จากการพัฒนาต่อยอดกองทุนเงินฝากสะสมทรัพย์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านสร้างวินัยการเงิน ด้วยการเก็บและออมเงินสำหรับใช้จ่ายในยามจำเป็น รวมทั้งเป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของชุมชน
2. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเป้าหมายไปที่การส่งเสริม/สนับสนุนให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานมากขึ้น และทุกครัวเรือนสามารถผลิตอาหารและสินค้าการเกษตรที่ปลอดภัยเพื่อการบริโภคในครัวเรือน และเหลือจำหน่ายเป็นรายได้

หลักคิดสำคัญที่ได้จากการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม “เครือข่ายเกษตรกรคุณธรรม” ของคณะผู้นำชุมชนบ้านหนองแรมคือ “ก้าวไปพร้อม ๆ กัน ช่วยกันแก้ไข ทำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และต้องทำอย่างต่อเนื่อง”

ชมรมคนพิการ

อ.ตะพานหิน

โดย นางสาวรินทร์ลภัส บัณฑิตสกุลชัย
ประธานชมรมคนพิการเทศบาลเมืองตะพานหิน /
อุปนายกสมาคมคนพิการจังหวัดพิจิตร /
ผู้ประสานงานเครือข่ายเหยื่อเมาแล้วขับในมูลนิธิเมาแล้วขับจังหวัดพิจิตร

“ ข้าพเจ้าเกิดมาเป็นคนปกติ พออายุ 2 ขวบ ข้าพเจ้าได้รับอุบัติเหตุทำให้ต้องตัดขาขวาเหนือหัวเข่า จึงเป็นคนพิการมาตั้งแต่บัดนั้น สมัยเด็กๆ เวลาไปไหนมาไหนมีแต่คนมอง เพราะข้าพเจ้าใช้ไม้ค้ำยันทั้ง 2 ข้าง และมีขาข้างเดียว พอโตขึ้นมา ได้ยินคนในสังคมรอบตัวพูดว่า ครอบครัวที่มีลูกพิการโชคร้ายมาก เพราะเรียนไปก็ไม่มีใครจ้างทำงาน ไปไหนก็ไปคนเดียวไม่ได้ต้องมีคนคอยช่วยเหลือ พูดง่ายๆว่า คนพิการเป็นภาระนั่นเอง นี่คือแรงผลักดันที่ทำให้ข้าพเจ้าอยากพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่า ความพิการไม่ได้เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต ข้าพเจ้าจะต้องมีชีวิตอยู่อย่างภาคภูมิใจ ข้าพเจ้าต้องช่วยเหลือตนเองให้ได้ในทุกๆ เรื่อง จากนั้นก็จะช่วยเหลือสังคม ทดแทนคุณแผ่นดิน

ข้าพเจ้าสามารถทำได้ตามเป้าหมาย ประสบความสำเร็จในด้านการเป็นจิตอาสา เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้คนพิการคนอื่นๆ โดยได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณ ดังนี้

- ปี 2557 ได้รับรางวัล คนพิการต้นแบบ จากผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร (นายสุรชัย ชันอาสา)
- ปี 2558 ได้รับรางวัล คนพิการตัวอย่าง จากผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร (นางฉัตรพร ราษฎร์ดุษดี)
- ปี 2559 ได้รับรางวัล สตรีพิการดีเด่นภายใต้ร่มพระบารมี จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงห์แก้ว)

ปัจจุบันได้ทำงานกับมูลนิธิเมาแล้วขับ ตำแหน่ง ผู้ประสานงานเครือข่ายเหยื่อเมาแล้วขับในมูลนิธิเมาแล้วขับ จังหวัดพิจิตร และกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขา รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตบัณฑิตภาควิชาบริหาร

กิจกรรมที่ข้าพเจ้าใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่

- โอท็อปอาร์มี มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือกัน
- วชิรเพราะ การพูดดี พูดแต่เรื่องสร้างสรรค์ พูดให้กำลังใจกันและกัน

- สงเคราะห์ชุมชน มีการสงเคราะห์ด้วยความคิด, สงเคราะห์ด้วยแรง
- วางตนเหมาะสม วางตน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

ก่อเกิดชมรมคนพิการ อ.ตะพานหิน

ประมาณ พ.ศ. 2554 ข้าพเจ้าเห็นว่าคนพิการในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน/อำเภอตะพานหิน และใกล้เคียงยังไม่มีกลุ่ม อยู่กันแบบกระจัดกระจาย บางคนเข้าไม่ถึงบริการทางการแพทย์ หรือสิทธิต่างๆ เนื่องจากอยู่ไกล ในการเดินทางแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายสูง ระบบหรือรูปแบบบริการก็ไม่เอื้อให้คนพิการเข้าถึงและเท่าเทียมตามที่กฎหมายกำหนด และคนพิการก็ไม่มีผู้นำที่จะสามารถปรึกษาหารือ หรือช่วยเหลือได้ ข้าพเจ้าจึงได้ไปปรึกษาผู้เกี่ยวข้องในสำนักงานเทศบาลเมืองตะพานหินและโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน (ห้องเวชกรรมสังคม) คิดก่อตั้งชมรมคนพิการ โดยทางเทศบาลฯ และโรงพยาบาลฯ เห็นด้วย จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้น โดยข้าพเจ้าได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นประธานชมรม และมีรองประธาน, เลขานุการ, เหรัญญิก และกรรมการ วัตถุประสงค์ที่ข้าพเจ้าตั้งชมรมก็เพื่อให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดี / สังคมให้การยอมรับ / คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้อย่างพอเพียงทั้งด้านสุขภาพและการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยพัฒนาชมรมคนพิการให้เข้มแข็ง สร้างสังคมโดยไม่ทอดทิ้งกัน มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อคนพิการ และส่งเสริมให้คนพิการดำเนินกิจกรรมและมีอาชีพเพื่อตนเองและสังคม

ข้าพเจ้าคิดว่า ถ้าพึ่งข้าพเจ้าและคณะกรรมการชมรมไม่สามารถที่จะเข้าถึงคนพิการได้อย่างทั่วถึง จึงคิดสร้างเครือข่ายเพื่อดูแลคนพิการขึ้นอีก โดยประสานงานกับ อสม. / จิตอาสา / ประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชนในพื้นที่ / จัดตั้ง **เครือข่ายผู้ดูแลคนพิการ** โดยไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ซึ่งผู้ที่จะมาเข้าร่วมกับข้าพเจ้าต้องมีความเสียสละ มีจิตใจที่จะรับใช้ผู้อื่น และต้องมีคุณธรรม เมื่อทำการก่อตั้งเครือข่ายฯ แล้ว ได้แบ่งพื้นที่ดูแล แบ่งเป็น 16 ชุมชน มีทั้งคนพิการติดเตียง ติดบ้าน ติดสังคม และมีความจำเป็นต้องช่วยเหลือ เครือข่ายฯ เราออกเยี่ยมบ้านเพื่อสำรวจและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น ต่อบัตรคนพิการ (กรณีบัตรเก่าหมดอายุ) พาไปหาหมอ, ประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

ในเวลาต่อมา ข้าพเจ้าเห็นว่า มีคนพิการที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูอีกหลายคน ซึ่งบางคนไม่มีใครพามาโรงพยาบาล หรือบางคนก็ยังไม่ได้รับกายอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น บางคนใช้ไม้ไผ่แทนไม้เท้าขาเดียว เพราะไม่รู้จะไปขอที่ไหน ข้าพเจ้าจึงขอรับบริจาคกายอุปกรณ์ทั้งเก่าและใหม่ เพื่อนำมาซ่อม ดัดแปลง ให้คนอื่นๆ ได้ใช้ เช่น ไม้ค้ำยัน, ไม้เท้าขา

เดียว, ไม่เท้าสามขา, ไม่เท้าสี่ขา, เติงผู้ป่วย, รถโยก, รถวีลแชร์, ที่นอนลม, แพมเพิส ฯลฯ ปัจจุบันข้าพเจ้าเป็นศูนย์ซ่อมกายอุปกรณ์ และผู้ที่ซ่อมก็เป็นคนพิการทุกคน ข้าพเจ้าจึงหมักกายอุปกรณ์หมุนเวียนเพื่อให้บริการสำหรับคนพิการและผู้ที่ต้องใช้

ข้าพเจ้ายังได้จัดอบรมเครือข่ายผู้ดูแลคนพิการให้ได้รับองค์ความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพ / ฟื้นฟูสุขภาพคนพิการ โดยมีพี่เลี้ยง คือ นักกายภาพบำบัดของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน เพื่อให้ผู้ดูแลคนพิการเหล่านี้ ได้ลงไปดูแลคนพิการตามชุมชนที่ได้รับมอบหมาย มีการลงเยี่ยมและส่งต่อผู้ป่วยที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟู หรือในกรณีที่มีคนพิการเข้าซ้อน ต้องได้รับการดูแลแบบองค์รวม ทีมเครือข่ายฯ เราก็จะส่งต่อให้ทีมหมอครอบครัวของโรงพยาบาลฯ ลงมาดูแลอย่างต่อเนื่อง

นอกจากการลงเยี่ยมแล้ว ข้าพเจ้าและทีมเครือข่ายผู้ดูแลคนพิการ ก็ยังได้ทำการสำรวจบ้านคนพิการเพื่อร่วมกันวางแผนปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับคนพิการแต่ละราย เพื่อให้สะดวกแก่การใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อคนพิการได้พึ่งพาตนเองได้มากที่สุด เช่น การเปลี่ยนโถส่วนให้เป็นแบบนั่ง (ชักโครก), การทำราวจับในห้องน้ำ, ทำสะพานบ้าน, เปลี่ยนหลังคา ฯลฯ โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนคนพิการงานกายภาพบำบัด / กองทุนผู้ยากไร้โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน ซึ่งสนับสนุนด้านอุปกรณ์ ส่วนค่าแรงนั้นข้าพเจ้านำทีมคนพิการ และเครือข่ายฯ ไปลงแรงกันทำ โดยข้าพเจ้าได้ออกเงินส่วนตัวในการเลี้ยงอาหาร, เครื่องดื่ม ทุกครั้งที่มีการปรับสภาพบ้าน

ด้านอาชีพ ข้าพเจ้าได้สนับสนุนอาชีพคนพิการโดยการรวมกลุ่มกันทำอุปกรณ์ววดผ่อนคลายกล้ามเนื้อ, ยาตมสมุนไพร, ยาหม่อง, ยาเหลือง เพื่อให้คนพิการมีรายได้ เวลาว่างงานก็จะนำสินค้าที่คนพิการผลิตไปออกบูธจำหน่าย ส่วนคนพิการที่มีศักยภาพในการทำงาน ข้าพเจ้าได้ประสานและติดต่อไปยังมูลนิธิเมาไม่ขับเพื่อการจ้างงานคนพิการทำในพื้นที่ ซึ่งข้าพเจ้าได้รับการจ้างงานจากมูลนิธิเมาไม่ขับ และพาคนพิการทำงานร่วมกับข้าพเจ้าอีกหลายคน ได้เงินเดือนๆ ละ 9,125 บาท โดยมีเนื้องาน ดังนี้

- 1) การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ โดยการแจกสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดอุบัติเหตุทางถนนจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 2) การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านคนพิการที่ประสบอุบัติเหตุ ทั้งในบ้าน, ชุมชน และโรงพยาบาล เพื่อให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และประสานให้คนพิการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับการกองทุนเพื่อความปลอดภัยจากการใช้รถใช้ถนน (กปถ.) เมื่อได้รับผลกระทบจากการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน เช่น สิทธิที่จะได้

รับขาเทียม, แขนเทียม, เติงไฟฟ้า, รถวีลแชร์ไฟฟ้า, รถวีลแชร์ธรรมดา, ที่นอนลม เป็นต้น

- 3) การเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการเมาแล้วขับ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุส่งผลกระทบต่อตนเอง และสังคม ให้แก่สำนักงานคุมประพฤติ, โรงเรียนในจังหวัดพิจิตร, หน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- 4) สนับสนุนกฎหมาย โดยการร่วมตั้งด่านกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยการแจกสื่อประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจกับผู้ใช้รถใช้ถนน
- 5) ประสานให้คนพิการได้ทำงานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.), กิ่งกาชาดอำเภอ, อบต. ฯลฯ เพื่อคนพิการจะได้มีงานทำ ไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม
- 6) นอกเหนือจากการทำงานในพื้นที่ ข้าพเจ้ายังร่วมงานกับมูลนิธิอารยสถาปัตย์เพื่อคนทั้งมวล เพื่อการเจริญก้าวหน้าตามยุคสมัย ความจำเป็นของทุกคนในสังคม และทุกสภาพร่างกาย สามารถใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด โดยสะดวก ปลอดภัย ทันสมัย เป็นธรรม ทั้งถึงเท่าเทียม

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สังคมให้การยอมรับคนพิการ คนพิการเป็นภาระของครอบครัวและสังคมน้อยลง เนื่องจากคนพิการมีงานทำ และมีอาชีพเป็นของตนเอง มีศักดิ์ศรีและทดแทนคุณแผ่นดิน หน่วยงานให้การสนับสนุนมากขึ้น เนื่องจากข้าพเจ้าทำงานเป็นต้นแบบสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน เป็นจิตอาสาอย่างเต็มที่ และมีจิตอาสาร่วมผลักดันรวมถึงสังคมมองคนพิการแต่เพียงร่างกาย แต่ใจนั้นไม่พิการ รวมถึงคนพิการและผู้สูงอายุตลอดจนผู้ป่วยที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟู ได้เข้าถึงบริการด้านการแพทย์และได้รับกายอุปกรณ์ที่จำเป็น มีความเหมาะสมกับสภาพความพิการ ตลอดจนสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากข้าพเจ้าได้สร้างเครือข่ายผู้ดูแลคนพิการเชี่ยวชาญไว้ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลคนพิการ ผู้สูงอายุ และคนในชุมชน ทำให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนตลอดไป

สิ่งที่ข้าพเจ้าได้รับจากการเป็นจิตอาสา ก็คือ รอยยิ้มและแววตาที่มีความสุขของผู้ที่ข้าพเจ้าช่วยเหลือ ข้าพเจ้าดีใจและอึ้งบุญในงานจิตอาสา สิ่งที่เห็นชัดอีกเรื่องหนึ่งก็คือ การที่ข้าพเจ้าและคนพิการออกมารณรงค์ส่งเสริมความปลอดภัยบนท้องถนนนั้น ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านไปมาในพื้นที่เกิดความตระหนัก มีความตื่นตัวในการป้องกันและลดอุบัติเหตุ

ปัญหาที่อยากแก้

1. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อคนพิการ เช่น ทางลาด ห้องน้ำคนพิการป้ายสัญลักษณ์ ที่จอดรถคนพิการ ฯลฯ โดยเริ่มที่หน่วยงานราชการ
2. คนพิการต้องมีอาชีพตามที่ตนเองถนัด
3. ลดจำนวนคนพิการ

ความดีที่อยากทำ

1. คนพิการจะต้องรวมตัวกันเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง
2. จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูและศูนย์เรียนรู้คนพิการ
3. มีการดูแลสมาชิกคนพิการในหมู่บ้าน/ชุมชนของคนพิการ แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

เปลี่ยนเป็นคนใหม่ คือ คุณสมบัติของผู้นำที่ต้องมีจากที่เป็นคนใจร้อน ไม่รอบคอบ เพื่อได้มาเป็นผู้นำ เราก็ได้เปลี่ยนเป็นคนใหม่ กล่าวคือ

- นักประสานสิบทิศ (แสวงหาความร่วมมือ)
- นักเจรจาไกล่เกลี่ย (ทำให้เกิดข้อยุติ)
- นักคุ้มครองสิทธิ (เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม)
- นักจิตวิทยา (รับฟังปัญหาอย่างเข้าใจ)

ใช้คุณธรรมในการเป็นจิตอาสา สุจริต พอเพียงในการดำเนินชีวิต

การขยายผลในอนาคต

- ค้นหา ส่งเสริมคนดีให้มารวมตัวกัน เพื่อสร้างสังคมดี ทำอย่างไรให้ทุกภาคส่วนในจังหวัดเกิดความตระหนัก มองเห็นประโยชน์จากการทำความดี ซึ่งทำให้คุณธรรมค่อยๆ ซึมลึกสู่จิตใจ และเมื่อชักชวนคนดีทำความดี ซึ่งทำให้คุณธรรมค่อยๆ ซึมลึกสู่จิตใจ และเมื่อชักชวนคนดีมาร่วมกันทำความดี เพราะเมื่อได้บุคคลต้นแบบ และได้รับการเสริมแรงจากการได้ประกาศเกียรติคุณ จะทำให้ประชาชน หน่วยงานและภาคีต่างๆ ชักชวนให้เกิดการทำความดีมากขึ้น
- ขับเคลื่อนทั้งส่วนราชการและเครือข่ายต่างๆ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา ร่วมค้นหาคณะทำงานขับเคลื่อนคุณธรรม แสดงให้เห็นว่ากระบวนการทำ มาจากความต้องการของประชาชน สังคมเข้มแข็ง แบ่งปันความสุขด้วยรอยยิ้มที่มาจากข้างใน ปิดกั้นการได้เป็นผู้ให้ แค่นี้เอง “สมการความสุข”

กลุ่มเยาวชนจิตอาสาต้นกล้าคุณธรรม (ธรรมะโมเดิร์น)

เครือข่ายเด็กและเยาวชนคุณธรรม

แกนนำเยาวชนจิตอาสาต้นกล้าคุณธรรมฯ เป็นเครือข่ายเด็กและเยาวชนคุณธรรม ร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพิจิตร ที่ได้รับการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมจากบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพิจิตร สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจิตร โดยมีจุดเด่น คือ

1. มีเครือข่ายเด็กและเยาวชนทั้ง 12 อำเภอ
2. มีจิตสาธารณะ อาสาในการทำความดี ที่เป็นแบบอย่าง
3. มีเวทีพื้นที่แสดงออกกิจกรรมสร้างสรรค์ อย่างต่อเนื่อง

กว่าจะมาเป็นวันนี้ได้

แกนนำเยาวชนจิตอาสาต้นกล้าคุณธรรม (ธรรมะโมเดิร์น) จังหวัดพิจิตร เริ่มต้นจากพระวิทยากร หน่วยอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ธรรมะโมเดิร์นจังหวัดพิจิตร ร่วมกับผู้ใหญ่ใจดี และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อาทิ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจิตร สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 41 ฯลฯ จัดกิจกรรมโครงการค่ายอบรม ค่ายอาสา และกิจกรรมต่างๆ ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554

จนกระทั่งปี พ.ศ 2558 ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ได้เข้ามาเป็นผู้ประสานและขับเคลื่อนด้านการส่งเสริมจังหวัดพิจิตร เป็นจังหวัดส่งเสริมคุณธรรม เกิดเป็นภาคีเครือข่าย 11 เครือข่าย หนึ่งใน 11 เครือข่าย จึงเกิดเป็นเครือข่ายเด็กและเยาวชนคุณธรรม เป็นการจุดประกายเริ่มต้นของการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนพิจิตร ให้มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน และบูรณาการจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้านการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน จึงรวมตัวเป็นกลุ่มเพื่อชักชวนเด็กและเยาวชนทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เปิดเวทีพื้นที่ให้เยาวชนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก โดยมีกระบวนการ รับคนเข้า ไม่กันคนออก

กระบวนการคัดสรรเยาวชนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก โดยการจัดค่ายอบรม แกนนำเยาวชนฯ ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ร่วมกันเรียนรู้วิเคราะห์ปัญหาในชุมชน

และแนวคิดจะร่วมกันแก้ไขและพัฒนา โดยมีเครือข่ายเด็กและเยาวชนทั้ง 12 อำเภอ จากนักเรียน 27 สถานศึกษา จำนวน 500 คน กิจกรรมลงพื้นที่ทำความดีในชุมชน อำเภอ ละ 1 ครั้งต่อเดือน ค่ายอาสาพัฒนาชุมชนในจังหวัดพิจิตร 4 ครั้งต่อปี และ ค่ายอาสาพัฒนา ชุมชนนอกจังหวัด 1 ครั้งต่อปี เพื่อร่วมกันศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ แรงบันดาลใจ ในการทำความดี โดยยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงฯ

กิจกรรมจากปี 2558 จนถึงปัจจุบัน สรุปกิจกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. การชักชวนเครือข่าย 12 อำเภอ ด้วยการจัดอบรมแกนนำเยาวชนจิตอาสา ตันกล้าคุณธรรม จำนวน 3 รุ่น มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมและเป็นเครือข่ายรุ่นละ 200 คน รวม 600 คน มีแกนนำเยาวชนจิตอาสาทั้ง 12 อำเภอ 100 คน มีผู้ให้การสนับสนุนการดำเนิน กิจกรรม จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพิจิตร สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม และผู้ใจดี ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษา และคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร

2. ค่ายแกนนำเยาวชนจิตอาสา พัฒนาชุมชน ในจังหวัด 6 ครั้ง ค่ายอาสาพัฒนา ชุมชนต่างจังหวัด 3 ครั้ง กิจกรรมจิตอาสาประจำอำเภอ ทั้ง 12 อำเภอๆ ละ 1 ครั้ง ต่อเดือน รวม 36 ครั้ง ร่วมกิจกรรมจิตอาสาค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา 60 ค่าย

3. เวทีแสดงออกสร้างสรรค์ และยกย่องเชิดชูเกียรติ ร่วมกับสภาเด็กและเยาวชน จังหวัดพิจิตร 3 ครั้ง และเวทีสร้างสรรค์กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ปีละ 12 ครั้ง รวม 36 ครั้ง ...

4. ถอดบทเรียน และสรุปบทเรียน ปีละ 1 ครั้ง

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ปัญหาที่อยากแก้

1. ความกล้าแสดงออก สร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าพูด ของคนรุ่นใหม่
2. ยาเสพติดในชุมชนและสถานศึกษา
3. การใช้โซเชียลมีเดีย ในทางที่ไม่เหมาะสม
4. การมีเพศสัมพันธ์ และท้องก่อนวัยอันควร

ความดีที่อยากทำ

1. ถักทอเครือข่ายแกนนำเยาวชนจิตอาสาตันกล้าคุณธรรม (ธรรมะโมเดิร์น) ให้ ครอบคลุมทุกตำบลในจังหวัดพิจิตร
2. มีเวทีสร้างสรรค์ เกิดการยอมรับของเยาวชนในจังหวัดพิจิตร
3. สร้างความเข้มแข็งด้านทักษะ คุณภาพชีวิต และความสามัคคี ในเยาวชนจังหวัด พิจิตร
4. มีเวทีเชิดชู ยกย่อง ชม แห่ เชียร์

กระบวนการขับเคลื่อน

1. วางแผนประชุมคณะกรรมการพระวิทยากร และวิทยากร ตลอดจนผู้ใจดี
2. ถอดบทเรียนพื้นที่ชุมชน สถานศึกษา ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ
3. อบรมแกนนำเยาวชนจิตอาสา ปีละ 2 รุ่น ๆ ละ 150 คน บูรณาการร่วมกับ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพิจิตร
4. จิตอาสาในพื้นที่ชุมชน อำเภอ และจังหวัด
5. ลงพื้นที่ศึกษาเรียนรู้ชุมชนทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ในรูปแบบค่ายอาสา พัฒนาชุมชน
6. สรุปความประทับใจ ความสุข จากการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง รวบรวมเป็น ผลงาน เพื่อจัดการชื่นชม ยกย่อง และให้กำลังใจ
7. เวทีพื้นที่สร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก
8. จัดค่ายรวมพลังเยาวชนจังหวัดพิจิตร เวทีแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของเด็ก และเยาวชน
9. สรุปบทเรียนและวางแผนการดำเนินกิจกรรมปีถัดไป วางแผน 3 ปี 5 ปี และ แผน 10 ปี เพื่อความยั่งยืน มั่นคง

ความสุขที่เพิ่มขึ้น

FB: Wanchana Onnom

รู้สึกประทับใจที่สุดก็คือทุกๆช่วงเวลาที่พวกเราได้มาอยู่ด้วยกัน จากที่ไม่เคยรู้จักกัน ต้องมาใช้ชีวิตร่วมกัน กินข้าว ลำบาก และทำงานร่วมกัน เวลาสั้นๆแค่ 2 วัน มันเกิดความรู้สึก มากมาย รู้สึกดีใจที่ได้มาทำความดีด้วยกัน อิ่มใจเวลาได้เห็นรอยยิ้มของน้องๆ สายตาที่ใสซื่อ

บริสุทธิ์ ที่จอมองพวกเรา อย่างมีความสุข จิตใจมันก็กำลังใจ เกิดความรู้สึกที่อยากทำอีก เพื่ออยากทำอะไรให้เกิดประโยชน์อีก อยากสร้างรอยยิ้ม เสียงหัวเราะและความสุขให้กับคนอื่นอีกมากมาย ได้แรงบันดาลใจจากรอยยิ้ม ความรู้สึกเหนื่อยที่แฝงด้วยความสุข ถึงจะเหนื่อย แต่เมื่อได้มองไปรอบๆ ที่มีเพื่อนๆ อยู่ข้างๆเรา ความรู้สึกดีๆก็เข้ามาแทน เวลาแค่2วันทำให้เกิดอะไรหลายๆอย่างได้เรียนรู้ เรื่องต่างๆ ว่าชีวิตต้องรู้จักให้ รู้จักลำบาก และชีวิตจะดีได้ด้วยการมีเพื่อน มีทีม จะประสบความสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือ ความรู้สึกเสียใจที่ต้องแยกกันไปทำหน้าที่ของตนในวันสุดท้าย มันอธิบายไม่ได้ ไม่อยากไป อยากอยู่แบบนี้ นานๆ #ครอบครัวแกนนำเยาวชนจิตอาสาต้นกล้าคุณธรรมพิจิตร ขอขอบคุณผู้ใหญ่ใจดีที่มอบโอกาสและประสบการณ์ชีวิตดีๆให้กับพวกเราครับ ขอขอบคุณครับ.

FB: เอิร์ธ 'ธ'

ชอบกิจกรรม ทำความรู้จักน้อง เพราะทำให้เขาได้ทำความรู้จักน้องๆและสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และสนิทกันมากขึ้น รู้ว่าน้องชื่ออะไร ไม่ชอบอะไร อีกหลายอย่าง เอิร์ธประทับใจตรงนี้นัก เพราะเป็นกิจกรรมที่สร้างรอยยิ้มให้กับน้อง และเห็นน้องมีความสุขที่ที่มีความสุข ถึงเวลาแค่ 2 วันมันอาจน้อยมาก แต่เพียงแค่ 2 วันนี้ได้หัวใจดวงเล็กที่มอบให้กับเรามากมายแต่เราก็คงหยุดเวลาไว้ไม่ได้ งานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกลา ค่ายอาสา ก็เหมือน ขอขอบคุณทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้เราได้มาเจอกัน #ต้นกล้าคุณธรรม #จิตอาสา 😊

FB: บิ๊ก' อัสน์

ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะมาถ่ายภาพหมู่ตอนจบ ต้องมานอนวัด ต้องมาทำหมวก ทาสี ทำฉลาก ทำนุ่นทำน้ำ ทำกิจกรรมต่างๆ กระโดดโลดเต้น อดหลับอดนอน มากินข้างที่สนามได้แสงจันทร์ มาทำพิธีวันแม่ มาเปลี่ยนโคลน มาแสดงโชว์ ทำให้เกิดมิตรภาพที่ดี ทำกิจกรรมกับน้องๆ ฝึกการเป็นผู้นำสัน สวดมนต์ไหว้พระ ได้แต่งตัวแบบจัดเต็ม ได้ฝึกความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ ความกตัญญู ได้เห็นรอยยิ้มบนคราบน้ำตาของเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ผู้ปกครอง และได้รับการผูกแขนจากครู วิทยากร ผู้ปกครอง และได้รับพรจากพระอาจารย์

และที่สำคัญได้ฝึกความอดทน ในการจำลองภาพเหตุการณ์ เป็นปลากระป๋องบนรถ6ล้อ55555ผ่านร้อน ผ่านหนาว ผ่านฝน แบบเยาวชนต้นกล้า อีด บิ๊กบิน55555 นี่แหละครับคือความรู้สึกและภาพที่ขอต้องทำทุกอย่างถึงจะได้มา

FB: ณัฐพล นามัน

ชอบกิจกรรม. ที่ได้ทำร่วมกับกับพี่ๆน้องๆที่มาต่างโรงเรียน. ถึงแม้จะมาต่างโรงเรียน

ก็ตาม. แต่ความสำคัญไม่ใช่สถานะของโรงเรียนที่มา. แต่ถูกแทนด้วยจิตอาสา และก็มีน้ำใจที่จะแบ่งปันให้กับคนอื่นในสังคม. แล้วก็กิจกรรมทุกกิจกรรมที่ทำร่วมกับน้องมันเป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างพี่กับน้องที่ดีต่อกันถึงแม้จะเป็นคนละสายเลือดก็ตาม แต่ความรักและความผูกพัน มันเกินที่จะคิด. แล้วก็กิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันทุกกิจกรรมสื่อถึงความสัมพันธ์อันดีที่ได้แสดงออกมา. แล้วก็การเดินทางไปหาน้องเป็นระยะทางที่ยาวนานมาก มั่งปวดหลังทั้งปวดขาแต่พอถึงโรงเรียนบ้านห้วยร่วม. ก็หายเหนื่อยเพราะเห็นรอยยิ้มเสียงหัวเราะจากน้องก็ชื่นใจแล้ว. กิจกรรมการรับน้องรุ่นที่3.เป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงความอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอมันก็จะเปรียบเสมือนด่านทดลองปัญหาต่างในชีวิตที่เราต้องพบเจอก่อนที่จะเจอปัญหาจริงๆ. การไปของผมในครั้งนี้เป็นครั้งแรกและประทับใจอย่างมาก.จากการดูแลซึ่งกันและกันการดูแลของพี่สู่น้อง แล้วการไปทำกิจกรรมให้น้อง2วัน1คืน แล้ววันที่ต้องจากลวันนั้นเป็นวันที่พี่ๆและน้องๆร้องไห้ต่อกันเพราะความผูกพันที่มีต่อกัน.. จึงทำให้ผมยากที่จะทำจิตอาสาตลอดไป.. ❤️❤️

FB: Natthaphong Sila

พระอาจารย์ท่านนี้เป็นเหมือนพ่อ ที่คอยทำทุกอย่างเพื่อเรา ไม่ว่าจะเป็น เวลาที่เราหิว เราไม่สบาย เราทะเลาะกัน เราท้อ ท่านก็จะคอยมาอยู่เคียงข้างเรา ตอนออกค่ายพ่อไม่เคยคิดที่จะนอนก่อนถ้าลูกยังไม่หลับ อยู่กับพวกเรามาตลอดจนวินาทีสุดท้าย ทำทุกอย่างเพื่อให้เราสบาย ขากลับน้ำไม่มีก็ซื้อมาให้ ใครที่ไม่มีรถกลับก็หารถไปส่งให้ พ่อจะเป็นยังไง ไม่เคยสน จะห่วงลูกๆก่อนเสมอ

และยังคณะพระอาจารย์อีกหลายๆรูป ที่ไม่ได้กล่าวถึง ถ้าไม่มีคณะพระอาจารย์ กิจกรรมนี้ก็อาจจะไม่สำเร็จ ต้องขอขอบคุณจากใจจริง

FB: พิ พิม

ประทับใจกิจกรรมอำลากันก่อนกลับครับ.. ยังตอนกอดคอร้องเพลงนะ เอาเหอะ น้ำตาแตกกันตรึม โดยเฉพาะนกยูง5555 และที่ทำให้ประทับใจในกิจกรรมนั้นในเหตุการณ์ตอนนั้นเพราะ..มันทำให้รู้ว่ามิตรภาพไม่จำเป็นต้องเป็นโรงเรียนเดียวกัน มาจากไหนก็เป็นเพื่อนกันได้ ยิ่งรู้ว่าจะต้องจากกันมันยิ่งทำให้เสียตายนะ เสียตายนว่าทำไมไม่สนิทกันให้ได้มากกว่านี้ และโดยเฉพาะพวกหนู พวกหนูที่เป็นรุ่น1 พวกหนูที่อยู่ม.6 มันทำให้คิดอยู่อย่างเดียวที่ว่า เราจะได้เจอกันอยู่ไหม เราจะยังได้ทำแบบนี้อีกไหม เราจะมีโอกาสไหม จะมีคนทำแบบนี้กับพวกเราไหม รู้สึกใจหายอยู่เหมือนกัน กลัวว่าค่ายนี้จะเป็นค่ายสุดท้ายที่จะได้มาช่วย หนูพยายามทำทุกอย่างนะที่คิดว่าจะช่วยได้ ทั้งบอกเพื่อนเรื่องเปิดหมวก ทั้งสน

หาคำพูดนั้นกันเพื่อที่จะไม่ให้พระอาจารย์รู้ไปเปิดหมวก เพราะพวกหนูกลัวพระอาจารย์ต้องมากอยไปรับไปส่งต้องคอยหาข่าวให้พวกหนูกิน ขอบคุณนะคะ สำหรับค่ายที่ผ่านมาตั้งแต่รุ่น1 ขอบคุณน้องๆรุ่น2,รุ่น3ด้วย ยินดีที่ได้ทำงานร่วมกันคะ...

FB: Naphat Boonkhong

ชอบกิจกรรม > พื้ต้นกล้า 1 คน ดูแลน้อง 1 คน เพราะ > ไม่ว่าใครก็ตามแต่ ล้วนก็มีการที่จะมีคนคอยเทคแคร์ หรือดูแล. หรือมีบุคคลที่คอยเป็นตัวอย่างหรือสร้างแรงบันดาลใจให้กับตัวของเขาเอง เช่นเดียวกันกับน้องๆในค่ายนี้ ที่ได้รับการดูแลจากพี่ๆจิตอาสาอย่างพวกเรา กิจกรรมนี้ทำให้เรามีความรู้สึกว่า ทุกสิ่งที่เราได้มอบให้น้องๆนั้น ไม่ว่าจะเป็น รอยยิ้ม เสียงหัวเราะ ความผูกพัน ความเข้าใจ ความร่วมมือจากน้องๆ และอีกหลายๆอย่าง หลายๆความรู้สึกนั้น เราสามารถทำให้น้องๆเกิดแรงบันดาลใจ สร้างความสุข สร้างรอยยิ้ม สร้างความเข้าใจให้กับน้องๆได้มากมายขนาดไหน ทำให้น้องมีความเชื่อมั่นในตัวเราได้ไหม และน้องที่เราเลือกมานั้น เรามีความเชื่อมั่นในตัวน้อง เชื่อศักยภาพในตัวน้องได้มากเพียงใด และทุกคำตอบมันเป็นคำตอบที่ออกมาจากความรู้สึก ความผูกพันและความสุขที่เราและน้องๆได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ก่อนจากลาน้องที่อยู่ในความดูแลก็ได้บอกน้องไว้ว่า “พี่จะกลับแล้วนะ ห้ามตื้อนะ อยู่กันก็ตั้งใจเรียนนะรู้ไหม” แล้วน้องก็ถามคำถามหนึ่งที่ทำให้รู้สึกว่าน้องที่เราเลือกนั้นมีความผูกพันกับเรามากขนาดไหน น้องถามว่า “แล้วพี่จะมาอีกไหม” เป็นคำถามที่ทำให้หน้าตาคลอ ณ ตอนนั้น ตอนจะขึ้นรถกลับ น้องก็เข้ามาออกดทั้งๆที่เรายังจะเงื่อนหาน้องอยู่ มันทำให้รู้สึกว่าน้องคงผูกพันมาก คงไม่อยากให้เราไป แต่การจากลานั้นก็คงหยุดไว้ไม่ได้ มันก็ต้องทำหน้าที่ของมันต่อไป หยุดไว้ได้เพียงความทรงจำดีๆต่างๆในช่วงเวลาหนึ่งได้อยู่สร้างสิ่งต่างๆร่วมกับน้องของเรา

#ค่ายจิตอาสา #ค่ายสร้างความผูกพัน #ค่ายสร้างความทรงจำ 😊 # 📷

FB: ฮอนต้า' แจ๊ส'

ชอบทุกกิจกรรม เพราะทุกกิจกรรม มันทำให้ทุกคนมีคุณธรรม ซึ่งคำว่า คุณธรรม ความหมายมันก็ตรงตัวเลยคือคุณนั้นแหละที่ต้องทำ แล้วกิจกรรมต่างๆมันสอนให้รู้ว่าการเป็นผู้ให้ที่ดี ซึ่งไม่จำเป็นต้องให้ด้วยเงินตราเพียงอย่างเดียว เราสามารถให้รอยยิ้ม ความจริงใจ ความรู้สึกดีๆต่อกันได้เสมอ

สุดท้ายนี้ พระพุทธองค์ได้ตรัสว่า อย่กลัวความเป็นผู้ให้เพราะผู้ให้ไม่มีวันหมด... ผู้เขลาตกกลัวที่จะทำต่างหากที่หมดที่จะให้ผู้ให้ไม่กลัวผลของการให้ไม่ว่าสมหวังหรือผิดหวัง เพราะเราทำหน้าที่เป็นผู้ให้แล้ว

FB: พอง 'ฟ้า.

...ทำให้รู้จักความสามัคคี ความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทำให้รู้จักความสุขของการให้โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทนทำให้เกิดความรัก ความเมตตา และกรุณา

ทำให้รู้จักน้อมตน กตัญญูต่อผู้มีพระคุณไม่ว่าเราจะทำอะไรก็ตาม ย่อมมีผลทั้งต่อตัวเราและผู้อื่น อาจมีทั้งความสุข ความทุกข์ สมหวัง และไม่สมหวัง เราต้องยอมรับความจริงไม่ว่าความจริงนั้น จะดีหรือร้าย เราจะผ่านมันไปได้ หากทำคนเดียวไม่ได้ อย่าลืมนะยังมีพ่อแม่ มีเพื่อน มีครู ที่คอยช่วยเหลือเรา และอยู่ข้างเราเสมอ และพระอาจารย์ก็เปรียบเสมือนพ่อของพวกเรา ไม่ว่าเราจะทำอะไร จะถูกหรือผิด ท่านก็คอยสอนเรา ถึงแม้บางครั้งท่านจะดุ แต่ท่านก็ดูด้วยความรัก ท่านคอยสอนทุกอย่างคอยบอกเราทุกอย่าง เหตุผลแบบนี้จึงทำให้อยากเป็นจิตอาสาตลอดไป ถึงแม้จะมาต่างโรงเรียน แต่เราก็ร่วมมือกันได้ ทำงานร่วมกันได้ มีความสามัคคีกัน ทำให้ทุกๆมีความสุขได้โดยไม่หวังสิ่งอื่นใดตอบแทนแค่นี้ก็มีความสุขแล้วค่ะ

FB : ใบ เพริน

ภาพนี้คะ ภาพที่น้องๆ โรงเรียนบ้านห้วยร่วม และพี่ๆจิตอาสาร่วมมือร่วมใจกันทำงาน มันสื่อถึงความสามัคคีที่อยากให้โรงเรียนนั้นออกมาสวยงาม และรู้สึกประทับใจมากตอนที่เด็กบอกว่าอยากออกมาช่วย ทั้งๆที่เราต้องการให้เด็กๆสบายแต่น้องๆก็ออกมา ทั้งที่อากาศร้อน มีน้องคนหนึ่งที่เป็นเด็กที่หนูดูแล ถามว่าพี่เหนื่อยไหม หนูตอบไปว่า ไม่คะ แล้วเรานะ เหนื่อยไหม น้องก็ตอบว่าไม่ รู้สึกมีความสุข ที่ได้เจอทุก ถึงแม้จะเป็นเพียง 2 วัน 1 คืน แต่เราได้มากกว่ารอยยิ้มจากเด็กๆ สุดท้ายที่จะบอกเกี่ยวกับความประทับใจในครั้งนี้คือขอบคุณทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ทำให้เรา โรงเรียนบ้านห้วยร่วม เด็กๆ พี่ๆ พระอาจารย์ เพื่อน น้องจิตอาสาทุกคน ที่ชวนให้เห็นว่า สามัคคีคนไทยนั้นมันจริง ขอบคุณมิตรภาพ ตั้งแต่ครั้งแรกที่เราเจอกัน และอยากให้โม้โครงการที่ดีแบบนี้ตลอดไปอีกนานเท่านานคะ

บทเรียนที่ได้รับ

การรวมตัว รวมกลุ่มจิตอาสา ช่วยสร้างให้เยาวชนจิตอาสา ได้เรียนรู้และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

1. กตัญญูทเวที รู้คุณผู้มีพระคุณ ผู้ให้กำเนิด สถานที่ สถาบัน
2. สามัคคี ประองตองกันในชุมชน สถานศึกษา อำเภอ จังหวัด
3. เสียสละ เวลาอันมีค่าของตนเอง เพื่อสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม

4. น้ำใจ มอบให้แก่คนในชุมชน อำเภอ จังหวัด
5. ระเบียบวินัย ต่อตนเอง รู้จักหน้าที่ รับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่ละทิ้งหน้าที่
6. เรียนดี กิจกรรมเด่น ความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ความตั้งใจที่จะขยายผลในอนาคต

1. การสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน
2. การดำเนินงานด้านเยาวชนต้องอาศัยความยั่งยืน ต่อเนื่อง ใช้ตัวชี้วัดความสุขเป็นพื้นฐาน มากกว่าการตอบโหลจากองค์กร หรือตัวชี้วัดขององค์กร
3. การดำเนินกิจกรรมด้านเยาวชน ผู้ใหญ่เป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้เด็กและเยาวชน ได้คิด ทำ และเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเอง ไม่สร้างกรอบ เพื่อบล็อกความคิดของเด็กและเยาวชน

อำเภอบางมูลนาก “อำเภอคุณธรรม”

“ ชื่อสัตย์ บริการดี มีเมตตา เป็นที่พึ่งพาของประชาชน ”

ตามที่รัฐบาลประกาศใช้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2559-2564) ให้ทุกหน่วยงานดำเนินงานเสริมสร้างสังคมคุณธรรม โดยจังหวัดพิจิตรได้ขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมคุณธรรมในพื้นที่ภายใต้แนวคิด “พิจิตรจังหวัดคุณธรรม” และขยายผลการขับเคลื่อนไปทุกหน่วยงานและทุกอำเภอ มุ่งหวังส่งเสริมให้ทุกพื้นที่ดำเนินงาน โดยน้อมนำเอาหลักคุณธรรมมาใช้ในการดำเนินงานและส่งเสริมให้สังคมมีคุณธรรม

อำเภอบางมูลนาก อำเภอคุณธรรม มีกระบวนการสนับสนุน ส่งเสริมให้ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และทุกภาคส่วนของอำเภอเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาความดีงามในรูปแบบต่างๆ โดยมีหลักสำคัญในการทำงานร่วมกันที่เรียกว่า คุณธรรมร่วม หรือ อัตลักษณ์ ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมและความสมัครใจ รวมถึงการเปิดพื้นที่ในการเชื่อมโยง ประสานงานจากทุกภาคส่วนในการทำงานและขับเคลื่อนไปด้วยกัน โดยใช้หลักการที่สำคัญ “มีส่วนร่วม สมัครใจ เคารพให้เกียรติ เริ่มทำที่ตัวเอง”

อำเภอบางมูลนาก จึงได้ดำเนินการขับเคลื่อน “อำเภอคุณธรรม” ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนเกิดจิตสำนึก เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือ เกื้อกูล มีศีลธรรม จริยธรรม เกิดความรัก ความสามัคคี การเรียนรู้ และทำความดีร่วมกัน การสร้างความรู้ความเข้าใจโดยน้อมนำหลักการทรงงาน 23 ข้อ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รวมทั้งการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การมีส่วนร่วมในรูปแบบประชารัฐนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเอง ประกอบกับจังหวัดพิจิตรได้ขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม โดยมีเป้าหมายคือพิจิตรเมืองแห่งความสุข บนพื้นฐานแห่งคนดี

ความเป็นมา

ความเป็นมาของอำเภอคุณธรรม อำเภอบางมูลนาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เกษม วัฒนชัย เคยกล่าวถึงที่มาของโรงเรียนคุณธรรมว่า ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงรับสั่งกับคณะองคมนตรีว่า อยากให้องคมนตรีช่วยกันกลับไปพัฒนาบ้านเกิด โดยเฉพาะเรื่องการศึกษา เพราะการ

ศึกษาถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เกษม วัฒนชัย ในฐานะศิษย์เก่าโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคมจึงได้เริ่มหารือกับท่านปราโมทย์ โชติมงคล ผู้ตรวจการแผ่นดินในขณะนั้น มาขับเคลื่อนพัฒนาโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม ตามรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 โดยนำความร่วมมือของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เข้ามาพัฒนาโรงเรียน ด้วยความร่วมมือร่วมใจอย่างดีของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน รวมถึงผู้ปกครองร่วมขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม จากการขับเคลื่อนพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาเกือบ 3 ปี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ พฤติกรรมของนักเรียน คณะครู และผู้บริหารดีขึ้นอย่างชัดเจน ระเบียบวินัยของทุกกลุ่ม สิ่งแวดล้อมที่ดี สะอาดน่าอยู่ ร่มรื่น เป็นระเบียบ ประชาชน ผู้ปกครองในพื้นที่พึงพอใจกับโรงเรียนมากขึ้น รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่เด่นชัดดู ทำให้เกิดเป็นต้นแบบ “โรงเรียนคุณธรรม” และนำเสนอในงานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ จากนั้นจึงมีผู้มาศึกษาดูงานมากมายจากทั่วประเทศ เพื่อรวบรวมแนวคิดในการพัฒนาองค์กรของตัวเองอย่างต่อเนื่อง

และในปี 2556 หัวหน้าส่วนราชการในอำเภอบางมูลนาก จึงมีแนวคิดที่จะต่อยอดนำรูปแบบการทำโรงเรียนคุณธรรมมาขยายไปสู่ “โรงพยาบาลคุณธรรม” และ “อำเภอคุณธรรม” โดยการขับเคลื่อนกันทั้งอำเภอ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคเอกชน โดยการนำของนายพยนต์ อัศวพิชยนต์ นายอำเภอบางมูลนาก ในขณะนั้นและหัวหน้าส่วนราชการในอำเภอบางมูลนาก ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับศูนย์คุณธรรม ในการร่วมมือขับเคลื่อนอำเภอคุณธรรม เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2556 นับเป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินการอำเภอคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่นั้นมา

จนกระทั่งเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2560 นายฐิติเทพ บุญยรัตพันธุ์ นายอำเภอบางมูลนากและหัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอบางมูลนาก ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับนายวีระศักดิ์ วิจิตรแสงศรี ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร ภายใต้ข้อตกลงใหม่ของอำเภอคุณธรรม คือ “ซื่อสัตย์ บริการดี มีเมตตา เป็นที่พึ่งพาของประชาชน” และได้ร่วมกันขับเคลื่อนอำเภอคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

1. อำเภอบางมูลนาก มีภาพลักษณ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยมียุทธศาสตร์ การส่งเสริมคุณธรรมเป็นกรอบแนวทางให้ชาวอำเภอบางมูลนาก ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และมีความซื่อสัตย์ บริการดี มีเมตตา เป็นที่พึ่งพาของประชาชน

ได้อย่างแท้จริง

2. ข้าราชการของอำเภอบางมูลนาก มีความเสียสละ มีความเมตตา มีความเข้าใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตและมีคุณธรรมในการให้บริการ

3. ประชาชนให้ความเชื่อมั่นต่อข้าราชการอำเภอบางมูลนาก เป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีของข้าราชการที่ดีเป็นที่พึ่งพาของประชาชนได้อย่างแท้จริง และสามารถเข้าพบได้โดยง่าย

กระบวนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ :

- ศึกษาแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559 – 2560)
- ศึกษากฎหมาย/นโยบายที่เกี่ยวข้อง
- แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนอำเภอคุณธรรม (คำสั่งที่ 137 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนอำเภอคุณธรรม)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการ :

- ประชุมบุคลากรของส่วนราชการระดับหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ทุกตำบล และตัวแทนจากโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอบางมูลนาก ที่รับผิดชอบการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ หน่วยงาน เข้าร่วมประชุมเพื่อหารือยกร่างแผนงานโครงการและแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรมให้กับภาคีเครือข่าย ทุกภาคส่วน ได้เข้าใจแนวคิด วิธีการดำเนินงาน จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานอำเภอคุณธรรม โดยมีนายอำเภอบางมูลนาก หัวหน้าส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม พร้อมด้วยวิทยากรมาให้ความรู้แนวทางดำเนินงาน และกำหนดอัตลักษณ์อำเภอคุณธรรมร่วมกัน นายอำเภอบางมูลนากประกาศนโยบาย ถ่ายทอดแนวคิด ปรับทัศนคติ สร้างแนวทางการมีส่วนร่วม ถ่ายทอดอัตลักษณ์ชาวอำเภอบางมูลนาก “ซื่อสัตย์ บริการดี มีเมตตา เป็นที่พึ่งพาของประชาชน ” อำเภอบางมูลนากได้ประกาศเจตนารมณ์ ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน และนำเสนอแผนงานที่ถ่ายทอดอัตลักษณ์เป็นรูปธรรม อำเภอบางมูลนาก

ทำบันทึกข้อตกลง MOU ร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ทั้งหมด 36 หน่วยงาน

- ประชุมคณะกรรมการอำนวยการโครงการ “อำเภอคุณธรรม” และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปผลความก้าวหน้าการดำเนินการ “อำเภอคุณธรรม” ของ “ภาคีเครือข่าย” เป็นระยะๆ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นนำไปใช้:

- ส่วนราชการระดับหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าสถานศึกษา หน่วยงานเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบางมูลนาก ขับเคลื่อนแผนงานโครงการและแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมอำเภอบางมูลนาก
- ฝ่ายเลขานุการติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานตามแผนงานโครงการและแผนปฏิบัติการ ส่งเสริมคุณธรรมอำเภอบางมูลนาก

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1. ทำให้คนในหน่วยงาน ในชุมชนมีความรัก มีความสุข รักใคร่ กลมเกลียว มีความสามัคคี มีอาชีพ มีรายได้ ดำเนินชีวิตตามหลักทรงงาน 23 ข้อ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งปันคนยากจนด้อยโอกาส ผู้พิการ ได้รับการดูแลและได้รับโอกาสจากสังคม
2. มีการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมเป็นวาระของอำเภอ โดยทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนด อัตลักษณ์ร่วมของอำเภอ
3. มีการประเมินผล ติดตามแผนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล/หน่วยงาน
4. เกิดชุมชน/หน่วยงาน/องค์กรคุณธรรมต้นแบบ
5. บุคคลมีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงามตามหลักธรรมทางศาสนาของตนเอง มีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงามด้วยหลักธรรมทางศาสนา
6. มีความมั่งคั่งยั่งยืนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทย
7. เกิดสังคมคุณธรรมที่ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีความ

เอื้ออาทรและแบ่งปัน ซึ่งประกอบด้วยคนมีคุณธรรม ชุมชนคุณธรรม และ องค์กร/หน่วยงานคุณธรรม

8. ทำให้เจ้าหน้าที่มีจิตอาสามากขึ้น มีการทะเลาะหรือร้องเรียนลดน้อยลง
9. เด็กนักเรียนมีความประพฤติที่ดีขึ้น ตั้งใจเรียน มีวินัย จิตอาสา
10. เกิดการขยายผลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกหน่วยงานเป้าหมายการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมภาพรวมของระดับอำเภอ

บทเรียนที่ได้

1. เกิดองค์กรคุณธรรม อำเภอคุณธรรม หน่วยงานคุณธรรม เช่น โรงพยาบาลคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรม โรงพักคุณธรรม อปท.คุณธรรม และบุคคลต้นแบบในสังกัดหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน ของอำเภอบางมูลนาก
2. มีระบบรากฐานการส่งเสริมคุณธรรมในอำเภอบางมูลนากที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน
3. บุคลากรในอำเภอบางมูลนาก มีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงาม โดยปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักทรงงาน 23 ข้อ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิต ดำรงไว้ซึ่งวิถีวัฒนธรรม มีความสุขอย่างมั่นคงและยั่งยืน
4. อำเภอบางมูลนาก เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการส่งเสริมให้เป็นองค์กรคุณธรรม หน่วยงานคุณธรรม โรงพยาบาลคุณธรรมแก่หน่วยงานอื่น ๆ จากทั่วประเทศ

การขยายผลในอนาคต

1. ขยายการทำงานส่งเสริมคุณธรรมสู่ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม บูรณาการหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ร่วมกันขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม
2. กำหนดนโยบายให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง มีการติดตาม ประเมินผล ดำเนินการขับเคลื่อนไปพร้อมกัน
3. มีการประกาศเป็นวาระของจังหวัดในการขับเคลื่อน “หนึ่งอำเภอ หนึ่งองค์กรคุณธรรม”
4. ควรประชุมสร้างความเข้าใจให้หน่วยงาน 5 กระทรวงหลัก เกิดความเข้าใจเรื่องหลักคิดและแก่นของคุณธรรม 10 ประการ ให้เข้าใจตรงกัน
5. มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมบรรจุอยู่ในแผนระดับตำบล ขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดความต่อเนื่องยั่งยืน

6. การเคลื่อนงานส่งเสริมคุณธรรมตามแนวคิดองค์กรคุณธรรมต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับหน่วยงานทุกภาคส่วน

7. มีระบบขยายภาคีเครือข่ายจากอำเภอคุณธรรมสู่ชุมชนคุณธรรมโดยมีชุมชนคุณธรรมต้นแบบเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน ขยายจากชุมชนสู่ชุมชน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่างยั่งยืน

8. ประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนร่วมรณรงค์สร้างจิตสำนึก ปลุกกระแสให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญร่วมกัน และขยายวงกว้างไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสำคัญ ผลักดัน และดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแนวทางที่กำหนดไว้อย่างมีเงื่อนไข ทั้งด้านเป้าหมาย เวลา งบประมาณ และแนวทางการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานองค์กร

9. คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดหลักเกณฑ์ การชี้วัดที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งให้สำนักงบประมาณนำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ไปใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามแผนงานโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานหลัก และหน่วยงานร่วมสามารถดำเนินการตามตัวชี้วัดที่กำหนดได้ภายใต้งบประมาณของหน่วยงาน

10. สร้างจิตสำนึกในการสร้างคนดี สังคมมีคุณธรรม

11. จัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติอย่างจริงจังแก่ผู้นำ/ผู้บริหาร อย่างเป็นรูปธรรม

12. ให้ต้นสังกัดส่วนกลางสร้างความเข้าใจให้หน่วยงานภูมิภาคทุกกระทรวงปฏิบัติดำเนินงานตามนโยบายอย่างจริงจัง และให้ถือเป็นภารกิจหลักและสำคัญของทุกกระทรวง

13. ผู้บริหารระดับประเทศดำเนินงานขับเคลื่อนงานส่งเสริมคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง จริงจัง

14. ต้องมีการสอดส่อง ตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ติดตามประเมินผลอย่างจริงจังจากหน่วยงานระดับนโยบายแห่งชาติเช่น กรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ/คณะกรรมการฯ ระดับนโยบาย

หน่วยงานอำเภอคุณธรรม ทำบันทึกข้อตกลงกับนายวีระศักดิ์ วิจิตรแสงศรี

“นายฐิติเทพ บุญรัตน์ เปิดตลาดนัดความดี ผ่านโครงการอำเภอยิ้มเคลื่อนที่”

วัดพร้าว

(วัดนาพิเณรมณี : วัดมะพร้าวแก้ว)

ข้อมูลโดย นายสุทธิพงษ์ ยิ่งสูง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
(ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอโพทะเล)

นับแต่อดีตถึงปัจจุบันชีวิตประจำวันของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธส่วนใหญ่ที่มีความสุข ความยินดีปรีดา สิ่งที่ได้มา (การเกิดมีชีวิต) ปัญหาและอุปสรรค ความทุกข์และความเศร้าในชีวิตของตนเองและสมาชิกในครอบครัวแม้กระทั่งความสูญเสีย(ความตาย)ของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายทุกเพศ ทุกวัยมักหนีไม่พ้นที่จะต้องพึ่งพิงและเกี่ยวข้องกับวัดทั้งสิ้น

ชุมชนคุณธรรมวัดพร้าว ตำบลวัดขวาง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ซึ่งมีประวัติการก่อสร้างที่ยาวนานกว่า 109 ปี ปรากฏจากทำเนียบอดีตเจ้าอาวาสซึ่งเป็นเกจิตั้งเป็นที่เคารพนับถือและตำนานบอกเล่าสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นด้วยคำว่า “ศรัทธา” ของคนในชุมชนทำให้วัดพร้าวเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจตลอดมาและประกอบกิจการงานต่างๆ เป็นสถานที่อนุรักษวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม สร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน รวมถึงการส่งเสริมความรู้ สร้างวินัยให้กับเยาวชน สร้างคนให้เป็นคนดี ผ่านช่องทางหลากหลาย เช่น การอบรมสั่งสอน การฝึกปฏิบัติ การบรรยายธรรมทั้งท่ามกลางพุทธศาสนิกชนในโอกาสต่างๆ และทางรายการธรรมะผ่านอินเทอร์เน็ต การจัดค่ายพุทธบุตร การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนและการอุปสมบทตามประเพณีของชาวไทย เกือบยี่สิบปีที่ผ่านมา โดยมีพระนักพัฒนาผู้ซึ่ง ชีทิต นำทาง วางผังและวางแผนงาน กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานของ พระครูวิศิษฐ์

ปรียัติคุณ เจ้าคณะตำบลวัดขวาง เจ้าอาวาสวัดพร้าว ภายใต้การบริหารงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ร่วมกับทีมคณะกรรมการบริหารวัดและไวยาวัจกร ทำให้ภาพในอดีตของวัดพร้าวเปลี่ยนโฉมไปเป็นที่รู้จักของผู้คนมากมายทั้งใกล้ไกลได้รับรางวัลรองชนะเลิศจากการประกวดวัดร่มเย็น ปี 2558 รางวัลชนะเลิศการประกวดวัดร่มเย็น ปี 2559 และได้รับการยกฐานะเป็นสำนักปฏิบัติธรรมลำดับที่ 16 ของจังหวัดพิจิตรมาจนถึงปัจจุบัน บริหารงานโดยยึดหลักการดำเนินชีวิตเพื่อให้สังคมเป็นสุขร่มเย็นตามแนวทางของ “สังคมคุณธรรม” ที่มีความปรองดองสมานฉันท์เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยยึดข้อปฏิบัติหลัก 3 ประการคือ

1. ยึดและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของแต่ละศาสนา
2. น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ
3. ดำรงชีวิตตามแบบวิถีธรรมวิถีวัฒนธรรมไทย

กว่าจะมาเป็นวันนี้

ชุมชนคุณธรรมวัดพร้าว ตำบลวัดขวาง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของประชาชนในหมู่บ้านหลัก 3 หมู่บ้านดำเนินกิจกรรมนำร่องให้กับตำบลวัดขวางซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธคิดเป็นร้อยละ 98.5 จากบทสรุปการถอดบทเรียนการดำเนินงานของชุมชนพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเนื่องจากพื้นที่ตั้งของชุมชนเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งน้ำจากแม่น้ำพิจิตรเก่าและระบบการชลประทาน แต่ขณะเดียวกันความเจริญทางด้านเทคโนโลยี วัตถุนิยม สื่อ ความสะดวกสบายต่างๆส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมแปรเปลี่ยน ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเป็นแบบสังคมเมืองเพิ่มขึ้น

แข่งขันกันทำงานสร้างรายได้มากขึ้น ก่อให้ประชาชนเกิดภาวะรวยกระจุกจนกระจาย สำหรับผู้ที่ไม่สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นทั้งจากการประกอบอาชีพและการดำรงตนในแต่ละวันมักเกิดปัญหาตามมาทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน เช่น ปัญหาหนี้สิน ปัญหาครอบครัว การพนันและยาเสพติด เป็นต้น ส่งผลกระทบสืบเนื่องให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้า บางรายจำเป็นต้องได้รับการเยียวยาต่อเนื่องจนกลายเป็นผู้ป่วยจิตเวชซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน การขับเคลื่อนของชุมชนคุณธรรมวัดพร้าว ภายใต้แรง “ ศรัทธา ” โดยการนำของพระครูวิศิษฐ์ ปริยัติคุณ เจ้าคณะตำบลวัดขวาง เจ้าอาวาสวัดพร้าว ในการมุ่งมั่นพัฒนาทั้งด้านกาย จิต สังคม ปัญญาและสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาให้คนในชุมชนคุณธรรมวัดพร้าว เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนและปลูกฝังให้ประชาชนเกิดคุณธรรมยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีศีลธรรมขั้นพื้นฐาน น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางตามรอยพ่อในการดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงด้วยการพึ่งพาตนเองบนทางสายกลาง อย่างพอประมาณ มีเหตุผลและภูมิคุ้มกันที่ดีภายใต้ความรู้คู่คุณธรรมเพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่เกิดความสมดุล

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ

ชุมชนคุณธรรมวัดพร้าว ตำบลวัดขวาง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นองค์กรคุณธรรมที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีอยู่ ระบุดังจากข้างในโดยเริ่มจากปัญหาจุดเล็กๆก่อนอย่างเป็นขั้นตอนแบบองค์รวมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยการขับเคลื่อนพลังของ “บวรส” (บ้าน-วัด-โรงเรียน-ส่วนราชการ) มาเป็นพลังในการขับเคลื่อนชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีคุณธรรม พึ่งพาตนเองได้ พอมี พอกิน พอใช้ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ใช้ชีวิตตามวิถีธรรมวิถีไทย จากการมีส่วนร่วมและความเสียสละของคนในชุมชนที่ร่วมใจกันขับเคลื่อนชุมชนให้เป็น “ชุมชนคุณธรรมวัดพร้าว” ก้าวสู่ “สังคมคุณธรรม” โดยยึดมั่นความพอเพียง มีวินัย สุจริตและจิตอาสา ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา ในการแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตให้คนในชุมชนอยู่ดีมีสุข ประกอบอาชีพโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดำรงชีวิตตามแบบวิถีธรรมวิถีไทย ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งทางกาย จิต สังคม ปัญญาและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการดำรงชีพ

ขั้นตอน กระบวนการพัฒนาวิธีการปฏิบัติ

ชุมชนคุณธรรมวัดพร้าว ตำบลวัดขวาง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร บริหารงานโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบภารกิจที่ชัดเจน มีความโปร่งใสและตรวจสอบกิจกรรมต่างๆได้ภายใต้ “ศรัทธา” ร่วมกันมีหลักการดำเนินงาน มีแนวคิดและขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมชุมชนคุณธรรมต้นแบบ โดยมีวัดพร้าว เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่จะร่วมกันวางแผนงาน โครงการ หรือกำหนดกิจกรรมร่วมกัน ระหว่าง เจ้าอาวาสผู้นำการพัฒนากับผู้นำชุมชนในพื้นที่ทุกระดับ เน้น “การสร้างจิตสำนึก” ภายใต้พลัง “ศรัทธา” กระตุ้นให้เกิดเป็นพลังของคนในชุมชน เกิดความรัก ความสามัคคี และมีพลังที่จะสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนภายใต้การสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน แทนการทำงานแบบต่างคนต่างทำตามลำพัง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ชุมชนมีการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการดำเนินงานจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้คือองค์การบริหารส่วนตำบลวัดขวางและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวัดขวาง ค้นหาตนเองว่ามีอัตลักษณ์อะไรที่โดดเด่น สืบหาความต้องการว่าคนในชุมชน ต้องการนำหลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิตของคนใน ชุมชน ในรูปแบบใด

2. นำหลัก 3 ประสาน พลัง “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน ราชการขับเคลื่อน การดำเนินงานชุมชนคุณธรรม มีการสื่อสารหลายช่องทางที่ทันสมัยและทันเหตุการณ์เพื่อคืน ข้อมูลให้กับชุมชนทุกวัน ได้แก่ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เสียงไร้สายองค์การบริหาร ส่วนตำบลวัดขวาง Facebook/Line แผ่นพับ วิดีทัศน์สาระธรรม เว็บไซต์คณะกรรมการ ตามภารกิจและ เว็บไซต์ประชุมสังฆจร “ปรับทุกข์สร้างสุข” ตำบลวัดขวาง

3. ใช้ทฤษฎีการระเบิดจากข้างในโดยให้คนในชุมชนมีความสนใจและเข้าใจแก่นแท้ของการ พัฒนาชุมชนคุณธรรมภายใต้วิถีธรรม วิถีไทย ขับเคลื่อนงานของชุมชนคุณธรรม เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในพื้นที่โดยใช้หลักการ 5 ร่วมคือ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมแก้ไขและร่วมพัฒนา” มีการจัดเวทีที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ พัฒนางาน เช่น เวทีวิเคราะห์ชุมชน(ตุ๊กตาชุมชน,ต้นไม้ชุมชน) เวทีถอดบทเรียน(ผีเสื้อขยับ ปีก) เวทีอบรมโรงเรียนผู้นำตามรอยพ่อ โรงเรียนผู้สูงอายุ วิทยาลัยผู้สูงอายุและเวทีมอบใบ อนุญาตบัตรสำหรับผู้จบหลักสูตร

4. บูรณาการความร่วมมือให้ทุกภาคส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชน คุณธรรมมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามเพื่อสืบทอดให้กับบุตรหลาน ได้แก่ การสอนดนตรีไทยและอังกะลุงให้กับนักเรียนโดยชมรมผู้สูงอายุ ฝึกการเล่นและร้องลิเก จนสามารถประกอบอาชีพสร้างรายได้ การละเล่นอื่นๆ เช่น ฉ่อยและลำตัดเพื่ออนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย เป็นต้น

5. ส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง บนวิถีประเพณีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม การส่งเสริมอาชีพเสริมและกลุ่มอาชีพสร้าง รายได้ให้กับชุมชน ให้มีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสริมสร้าง มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่คนในชุมชนเช่น กลุ่มทำเตาประหยัพลังงาน กลุ่มเกษตร อินทรีย์ กลุ่มขนมไทยและผู้นำตามรอยพ่อด้านเศรษฐกิจพอเพียง

6. มีระบบการขยายภาคีเครือข่ายชุมชนคุณธรรมโดยใช้หลักการสร้างชุมชน คุณธรรมต้นแบบ เป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้

ยุทธศาสตร์หลักที่ใช้การดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสร้างค่านิยมและจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีคุณธรรมจริยธรรม ภายใต้หลักธรรมทางศาสนาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ ส่งเสริมให้คนในชุมชนยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนาที่ตนเคารพนับถือและน้อมนำปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

มาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมการนำหลักธรรมคำ สอนทางศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันโดยมีแนวทางการดำเนินงานของชุมชน คุณธรรมวัดพาราว ดังนี้

1. ร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนส่งเสริมคุณธรรมของชุมชน
2. ร่วมกับชุมชนจัดทำธรรมนูญชุมชนคุณธรรม เช่น ส่งเสริมให้คนในชุมชนรักษาศีล 5 ในวันพระ และวันสำคัญทางศาสนา เช่น ขยันหมั่นเพียร ประหยัดซื่อสัตย์สุจริต เสียสละอดทน ไม่ทะเลาะวิวาท และลด ละเลิก อบายมุข หรือส่งเสริมให้คนในชุมชนปฏิบัติ ตามหลักการศาสนาหรือข้อปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา
3. ร่วมกับชุมชนรณรงค์ส่งเสริมให้คนในชุมชนยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทาง ศาสนาที่ตนเคารพ นับถือ เช่น ศาสนาพุทธ : ส่งเสริมให้คนในชุมชนการรักษาศีล 5
4. ร่วมกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมทางศาสนา /อบรมคุณธรรม จริยธรรม ในวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : นำทุนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนนำอัตลักษณ์ของชุมชน ทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ความหลากหลายทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมาเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ให้แก่ชุมชน และเสริมสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การขยายผลและการพัฒนาเครือข่ายชุมชนคุณธรรมให้ครอบคลุม พื้นที่

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

สิ่งที่ได้จากการขับเคลื่อนของชุมชนคุณธรรมวัดพาราวที่เป็นรูปธรรม ได้แก่

1. เกิดพัฒนาเครือข่ายชุมชนคุณธรรมขยายผลสู่ชุมชนใกล้เคียงในระดับหมู่บ้าน ตำบล ใกล้เคียง ตามยุทธศาสตร์วิถีธรรมวิถีไทย
2. มีการพัฒนาอย่างครอบคลุมทุกเครือข่ายบวรส.(บ้าน วัด โรงเรียนและส่วน ราชการ)โดยร่วมกันส่งเสริมคุณธรรมอาศัยฐานรากในการขับเคลื่อนอย่างยั่งยืน
3. ชุมชนเป็นสังคมคุณธรรม ที่ยึดหลักศีล 5 ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสร้าง ภูมิคุ้มกันด้วยธรรมนูญความสุขชุมชนสร้างพลังสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชน
4. เกิดแรงศรัทธาจากผู้มีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ได้แก่ สามารถสร้างห้องน้ำสำหรับ ผู้ปฏิบัติธรรมจำนวน 1 หลังประกอบด้วยห้องน้ำชายหญิงจำนวน 20 ห้อง ที่พักผู้ปฏิบัติธรรม

1 หลังสามารถเข้าพักได้จำนวน กว่า 20 ท่าน หอระฆังที่เป็นองค์ประกอบของวัดทั้งตามความร่มรื่นของพันธุ์ไม้นานาพันธุ์ภายในวัดเหมาะแก่การพักผ่อนที่สงบเย็น

5. พระครูวิศิษฎ์ปริยัติคุณเจ้าคณะตำบลวัดขวาง เจ้าอาวาสวัดพราวมองเห็นปัญหาภายในวัดจาก “เวทีปรับทุกข์สร้างสุข” สามารถแนะนำให้ประชาชนในชุมชนยึดมั่นในความดี ตามหลักพระพุทธศาสนาที่ว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ในสังคมปัจจุบันและความเจริญด้านวัตถุมีมากขึ้นทำให้สังคมเปลี่ยนแปลง ทำให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น ความเจริญทางจิตใจลดน้อยลงขาดการเสียสละมีน้ำใจ ขาดความสามัคคี ขาดการมีส่วนร่วมขาดจิตสาธารณะ ดังนั้นเพื่อปลูกฝังให้ชุมชนมีวินัย มีความพอเพียง มีความสุจริตและจิตอาสาเสียสละประโยชน์ส่วนตนดำรงอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง มีระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ กติกาของสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนร่วม เกิดแรงบันดาลใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมภายในวัดและชุมชน และเป็นพลังในการพัฒนาสังคมให้งดงามต่อไป

บทเรียนที่ได้ คือ ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จากการขับเคลื่อนภารกิจการทำงานของชุมชนคุณธรรมวัดพราวมองเห็นปัญหาภายในวัดจาก “เวทีปรับทุกข์สร้างสุข” สามารถแนะนำให้ประชาชนในชุมชนยึดมั่นในความดี ตามหลักพระพุทธศาสนาที่ว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ในสังคมปัจจุบันและความเจริญด้านวัตถุมีมากขึ้นทำให้สังคมเปลี่ยนแปลง ทำให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น ความเจริญทางจิตใจลดน้อยลงขาดการเสียสละมีน้ำใจ ขาดความสามัคคี ขาดการมีส่วนร่วมขาดจิตสาธารณะ ดังนั้นเพื่อปลูกฝังให้ชุมชนมีวินัย มีความพอเพียง มีความสุจริตและจิตอาสาเสียสละประโยชน์ส่วนตนดำรงอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง มีระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ กติกาของสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนร่วม เกิดแรงบันดาลใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมภายในวัดและชุมชน และเป็นพลังในการพัฒนาสังคมให้งดงามต่อไป

แวดล้อมที่ดี อยู่บนวิถีพอเพียงด้วยความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฝึกการสร้างวินัยต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและจิตอาสา ส่งผลให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จากการถอดบทเรียนพบปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นได้จากการทำงานก็สามารถแก้ไขให้เป็นไปตามเป้าประสงค์โดยต้องอาศัยเวลาในการพัฒนาต่อไป

สิ่งที่มุ่งหวัง ในอนาคต

1. ประสานพลังสามัคคี ทำความดีตามรอยพ่ออย่างยั่งยืนภายใต้แรง “ศรัทธา”
2. ถ่ายทอดเมล็ดพันธุ์ความดีจากรุ่นสู่รุ่นและขยายผลให้เกิดเครือข่ายธรรมดีให้มากที่สุด
3. ประกาศเกียรติคุณบุคคลต้นแบบของคนธรรมดีเพื่อเป็นเกียรติต่ตนเองและวงศ์ตระกูล
4. พัฒนาระบบการดูแลซึ่งกันและกันด้วยความเมตตากรุณา ให้การดูแลซึ่งกันและกันด้วยน้ำใจไมตรีอันดีงามของชุมชนคุณธรรมวัดพราวมองเห็น “สังคมไม่ทอดทิ้งกัน”

ลำประดาโมเดล วิถีชุมชนคนลำประดา

วิราวรรณ ยกแก้ว นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
องค์การบริหารส่วนตำบลลำประดา

ลำประดา เป็นตำบลเล็กๆ ในอำเภอบางมูลนาก คนส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ทำนาข้าวการเกษตรเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับดิน น้ำ และอากาศเป็นอย่างมาก ชีวิตจึงมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ หากมองไปสองข้างถนนจะเขียวขจีไปด้วยต้นข้าว ต้นไม้ เพราะช่วงนี้เป็นฤดูการทำนา เป็นสังคมแห่งการเอื้ออาทร มีการช่วยเหลือแบ่งปันระหว่างญาติพี่น้อง รวมถึงการมีส่วนร่วมในชุมชนด้วย ถึงแม้จะน้อยลงกว่าเดิมมาก แต่ยังคงมีอยู่ นอกจากนี้ การมีวิถีชีวิตที่ง่ายของคนในชุมชน ซึ่งอาจดูเชยหน่อยๆ แต่ก็是一件สิ่งหนึ่งที่ทำให้ชนบทมีเสน่ห์ในตัวของมันเอง

ตำบลลำประดา ชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากจังหวัดสระบุรี ใช้ภาษาลาววน มีวิถีชีวิตแบบพอเพียง อาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาก็รับจ้าง พื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่มประสบภัยน้ำท่วมซ้ำซากและภัยแล้งขาดแคลนน้ำซ้ำซากแทบทุกปี ในอดีตชาวบ้านที่นี้อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีน้ำใจ พึ่งพาอาศัยกัน แต่ด้วยภาวะของสังคมเมืองที่แผ่เข้ามา ประกอบกับยุคโลกาภิวัตน์การสื่อสารเทคโนโลยีต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงในบริบทของชุมชนเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดกระแสทุนนิยม เกิดการแข่งขัน จึงดิชิงเด่นกัน เกิดความแตกแยกในสังคม การผลิตพืชเชิงเดี่ยวเพื่อขาย ข้าวที่เคยทำไว้กินก็ทำเพื่อขายเพิ่มพื้นที่การผลิตมากขึ้น เน้นการใช้สารเคมีทำให้เกิดผลกระทบต่อคนในชุมชนเจ็บไข้ได้ป่วยมากขึ้น กลุ่มคนวัยแรงงานออกไปทำงานในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ทั้งเด็กที่เป็นลูกหลานไว้กับปู่ย่าตายาย

“ปัญหาของคนลำประดา..ใครจะแก้ไขให้?”

ทั้งนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนในชุมชนเป็นเรื่องเดิมๆ ที่หลายพื้นที่ประสบปัญหาที่บางคนบอกว่า “ยากที่จะแก้ไข” ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก เกิดภาวะยากจน การทำนาใช้ต้นทุนในการผลิตสูง ไม่มีงานทำ ไม่มีที่ทำมาหากินเป็นของตนเองต้องเช่าพื้นที่คนอื่นทำกิน และประกอบกับราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ชาวบ้านจึงถูกซ้ำเติมครั้งแล้วครั้งเล่า ทำให้เชื่อมโยงไปถึงปัญหาด้านสังคม ส่วนใหญ่เป็นสังคมสูงวัย ผู้สูงอายุที่ต้องเลี้ยงดูลูกหลานที่พ่อแม่ต้องไปออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้ครอบครัวแตกแยก เกิดช่องว่างระหว่างวัย เด็กเยาวชนรวมกลุ่มกันมั่วสุม ดิตยาเสพติด ดิตเกมส์ เล่นการพนัน และผู้ชาย คนในสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม การสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกละเลย ค่านิยมฟุ้งเฟ้อ ฟูมเฟื่อยใช้เงินเกินตัว รวมถึงเมื่อเป็นสังคมสูงวัย ผู้สูงอายุมีโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ทำให้เกิดภาวะพิการ เป็นผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาตไม่มีคนดูแล ส่วนปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วมซ้ำซาก การทำการเกษตรใช้สารเคมีเป็นอย่างมาก เพื่อให้ทันฤดูกาลผลิตและเร่งทำเงินให้ทันใช้ต่อการดำรงชีวิต พื้นที่ตำบลขนาดกว้างทำให้การพัฒนาด้านการคมนาคมยังไม่สะดวกทั่วถึง ปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ชาวบ้านประสบภาวะความเครียดสูง พบผู้ป่วยจิตเวชเพิ่มขึ้น เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งเป็นอันดับหนึ่ง ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ความดันโลหิตเพิ่มมากขึ้นและแนวโน้มผู้ป่วยที่มีอายุน้อยลง ครอบครัวแตกแยกทำให้ขาดการดูแลที่อบอุ่น ทำให้เด็กเยาวชนตั้งครุ่นไม่พร้อม การเลี้ยงดูเด็กเล็กแบบผิดๆ เลี้ยงดูแบบตามใจ เด็กนิยมกินขนมกรุบกรอบที่ขายตามร้านค้าทั่วไปผสมผงชูรสและพฤติกรรมเด็กไม่กินผักทำให้เกิดภาวะอ้วน พันธุ์พัฒนาการช้า

“ปัญหาของคนลำประดา คนลำประดาก็ต้องแก้ไขเอง”

เป็นคำตอบที่สะท้อนให้เห็นวิธีคิดของคนลำประดา ที่ไม่รอความช่วยเหลือจากหน่วยงานข้างนอก แต่กลับมองว่า หากปัญหาใดเกิดขึ้น คนลำประดา ย่อมรู้ทางแก้ไขที่ดีที่สุด สิ่งสำคัญคือ คนลำประดาต้องรู้จัก “คิดพึ่งตนเอง” และ “ร่วมกันคิด ร่วมกันทำอย่างจริงจัง” นั่นเอง

แนวคิดการจัดการตนเองตำบลลำประดา

จากการทบทวนประวัติศาสตร์และการพัฒนาในอดีต ได้เห็นถึงความสำเร็จและความล้มเหลวในการพัฒนาในช่วง 12 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ทำให้มองเห็นความจำเป็นที่ประชาชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่จะต้องช่วยกันปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาตามกระแสโลกาภิวัตน์ โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ในการพัฒนา เพื่อให้เกิดการนำหลักคุณธรรมมาใช้ดำเนินวิถีชีวิตแบบพอเพียง คนในสังคมเห็นแก่ส่วนรวมมากขึ้น ให้คุณค่ากับความเป็นไทย และร่วมสร้างชุมชนนิยม จากแนวคิดดังกล่าวจึงได้ตั้งคณะทำงานส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตำบลลำประดา และต่อมาได้เปลี่ยนเป็นคณะทำงานตำบลจัดการตนเองพร้อมกับประกาศให้ตำบลลำประดาเป็น “ตำบลจัดการตนเอง” เมื่อปี พ.ศ. 2553

ตำบลจัดการตนเองตำบลลำประดา มีแนวคิด “ตำบลจัดการตนเองต้องเป็นตำบลที่มีการจัดการทรัพยากรของชุมชน ได้แก่ คน ทุน และความรู้ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งประชาชน ท้องถิ่น ท้องที่ และส่วนราชการต่างๆ ในทุกด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน สุขภาวะทางร่างกาย จิตใจ ที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน เมื่อเกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและสังคม ก็สามารถจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองอย่างเท่าทันปัญหาเหมาะสมกับสถานการณ์”

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านเศรษฐกิจ (เศรษฐกิจดี) เพื่อให้หนี้สินลดลงประชาชนมีอาชีพเสริม มีการบูรณาการแหล่งทุน พัฒนาธุรกิจชุมชนครบวงจร มีผลิตภัณฑ์ชุมชน ชุมชนมีการผลิตและใช้สินค้าที่ผลิตขึ้นในชุมชน ชุมชนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ชุมชนมีการพัฒนามาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2. ด้านสิ่งแวดล้อม/โครงสร้างพื้นฐาน (สิ่งแวดล้อมดี) เพื่อให้มีศูนย์อินเทอร์เน็ตตำบล ชุมชนมีการบริหารจัดการขยะ ประชาชนมีน้ำสะอาดใช้อย่างเพียงพอในลำคลองมี

น้ำใช้ ถนนไร้ฝุ่น มีไฟสว่างรายทางและตามจุดอันตราย ลดการใช้สารเคมี เพิ่มพื้นที่สีเขียว

3. ด้านสังคม การศึกษา ประเพณีและวัฒนธรรม (สังคมดี) เพื่อชุมชนมีโรงเรียนของชุมชน ชุมชนมีบุคคลต้นแบบ/ปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนมีการฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ชุมชนมีความสามัคคี ครอบครัวมีความอบอุ่น/พอเพียง ชุมชนมีการรวมกลุ่ม/ชมรมทำกิจกรรมด้านสังคมอย่างเข้มแข็ง ชุมชนมีศูนย์เด็กเล็กที่มีมาตรฐาน ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

4. ด้านสุขภาพ (สุขภาพดี) เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ/ดูแลตนเองได้ ประชาชนมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านสุขภาพ ประชาชนมีการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ชุมชนมีกิจกรรมให้ความรู้ด้านสุขภาพ ชุมชนมีโครงการแก้ไข ปัญหาและพัฒนาสุขภาพ โรงพยาบาลตำบลมีมาตรฐาน บริการมีคุณภาพ พึ่งได้ ชุมชนมีการเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพ

การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ หัวใจ

ปัญหามากมายเกิดขึ้นในตำบลลำประดา ปัญหาหนี้สิน ปัญหาคุณภาพแม่ข่าย ปัจจุบันกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นปัญหาระดับประเทศทั้งนั้น ในขณะที่มีปัญหาจากโครงการจำนำข้าว ตั้งแต่ปี 2555 กระตุ้นให้ชาวนาเร่งผลิตและใช้สารเคมี ทำให้พบสารเคมีในเลือดของเกษตรกร มีการเร่งเจาะบ่อบาดาลทำนา การแย่งชิงน้ำกำลังเกิดขึ้น การเชื่อมโยงมิติต่างๆ ทางสังคมของคนลำประดาได้เริ่มขึ้น จากการร่วมมือของหลายฝ่าย ท้องถิ่น ท้องที่ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนในตำบลลำประดา ร่วมกันทำการวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อให้เข้าใจบริบทของตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ทุกคนในลำประดา ร่วมคิดรวมทำ ร่วมออกแบบวิถีชีวิตตนเองแบบฉบับของลำประดา เพื่อให้เห็นภาพเป้าหมายแห่งอนาคตเป็นภาพเดียวกัน การโยงโยมิติต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

ยุทธศาสตร์ตำบลจัดการตนเองด้วยแนวคิด “ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ” ไปสู่การลงมือทำร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมเป็นภาพขับเคลื่อนตำบลคุณธรรม ยุทธศาสตร์ตำบลจัดการตนเองตำบลลำประดา แบ่งเป็นยุทธศาสตร์ 4 ด้านที่คนในชุมชนเป็นผู้กำหนด และ สอดคล้องกับความต้องการจากเวทีวาระประชาชนตำบลลำประดา คือ

(1) ด้านเศรษฐกิจ กลุ่มอาชีพต่างๆ ในตำบลลำประดา ได้แก่ โรงสีชุมชนตำบลโรงปุ๋ยชุมชนตำบล กลุ่มตุ๊กตาเปเปอร์มาเช่ กลุ่มสานตะกร้า กลุ่มดอกไม้จันทน์ กลุ่มเกษตรคุณธรรมและกลุ่มพริกแกง กลุ่มบริหารจัดการน้ำในตำบลลำประดาเพื่อการเกษตรกรรม

(2) ด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในตำบลลำประดา ด้านการควบคุมปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ ห้ามเล่นการพนันภายในวัดลำประดา การทะเลาะวิวาทงานพิธีต่างๆ ในตำบลลำประดา ข้อปฏิบัติในงานศาสนาพิธีตำบลลำประดา ด้านจิตอาสาในการช่วยงานต่างๆ อาทิ บทบาทของอปพร.ตำบลลำประดา และงานสภาองค์กรชุมชน

(3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อตกลงร่วมกันของชุมชน ห้ามจับงู สิ่งและนกที่กินหนูลา เชิงรุกในการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านกลุ่มรักษาสีงแวดล้อมตำบลลำประดา และชมรมจิตอาสาพัฒนาตำบลลำประดา ช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมในตำบลลำประดาให้น่าอยู่

(4) ด้านสุขภาพ ด้านการฟื้นฟู การแก้ไขปัญหาเรื่องสารเคมีในเลือดสูง ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ ชมรมคนรักสุขภาพมิตรภาพบำบัด กลุ่มปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพ และกลุ่มแอโรบิก โดยใช้กระบวนการสร้างนำซ่อม

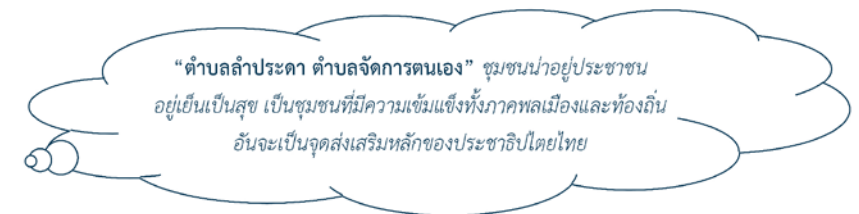
รูปแบบหรือกลไกหลักการดำเนินการหลักของตำบลจัดการตนเอง ตำบลลำประดาโมเดล

1) คนที่เป็นแกนนำ/ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) จำนวน 1 เปอร์เซนต์ที่เอาจริงเอาจังและมีหัวใจที่มีธรรมะ ดังหลักอปริหานิยธรรม (คิด/ประชุมร่วมกัน ทำร่วมกัน อยู่เป็นเนืองนิตย์) ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและ ศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ที่เท่าเทียมกันอย่างแท้จริง นั่นคือความหมายของความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ต้องเริ่มต้นที่ชุมชนและหมู่บ้าน

2) วิธีคิดที่ค่อยๆ เปิดออกกว้างเหมือนกะลาหยาย จากการที่ได้ไปรู้ไปเห็นการทำงานของระดับตำบล ระดับจังหวัดและระดับประเทศ

3) ความสัมพันธ์ของมนุษย์ในชุมชน เจริญโครงสร้างความสัมพันธ์ที่แปรเปลี่ยนไปจากเดิมเป็นแบบแนวตั้ง เป็นแบบใหม่แนวระนาบ ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ที่เท่าเทียมกันอย่างแท้จริง

4) บทบาทที่เลี้ยง หรือคนนอก หน้าที่ ชวนเขาออกไปข้างนอก ไม่ใช่พวกกะลาคร่ำ เป็นพวกกะลาหยาย นโยบายมาจากภาคประชาชน ไม่ใช่ผู้บริหารท้องถิ่นขับเคลื่อนให้ทำ เช่น เด็กเยาวชน มี อสม.เป็นพี่เลี้ยง เป็นต้น

ธรรมนูญตำบลสู่การขับเคลื่อนตำบลคุณธรรม

ธรรมนูญตำบลลำประดา เป็นข้อปฏิบัติและกฎเกณฑ์ที่อยู่ร่วมกันของคนในชุมชน เป็นแนวทางที่แก้ไขปัญหาร่วมกัน และฝ่ายท้องถิ่น ท้องที่และประชาชนได้ร่วมกันประกาศเจตนารมณ์ในการบังคับใช้ธรรมนูญตำบล เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2558 ณ ลานโพธิ์วัดหนองสะเดา

ธรรมนูญตำบล ตำบลลำประดา

ธรรมนูญตำบล ตำบลลำประดา

แบ่งออกเป็น 5 หมวด ที่สำคัญ ประกอบด้วย

หมวดที่ 1 บททั่วไป เป็นส่วนแรกที่ย่อความหมายขององค์ประกอบของธรรมนูญตำบล

หมวดที่ 2 เศรษฐกิจและทุนชุมชน ว่าด้วยการเศรษฐกิจและทุนในชุมชน สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนหรือธนาคารในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในระดับตำบลสู่การพึ่งพาตนเองเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้

หมวดที่ 3 สังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการดูแลปัญหาทางสังคมของชุมชน ตลอดจนมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมวดที่ 4 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกครัวเรือน ชุมชน มีการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกวิธี รวมถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

หมวด 5 สุขภาพ ว่าด้วยการดูแลสุขภาพคนในชุมชนครอบคลุมทุกเพศทุกวัย

ทั้งนี้ ตำบลลำประดาได้เปิด “เวทีวาระประชาชน” ร่วมกับชาวบ้านเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบข้างนำไปสู่ความยั่งยืน ทุกวันที่ 16 ของเดือน ได้รวบรวมประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลลำประดาและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม 11 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1. ห้ามจับงูสิงห์และนกที่กินหนูลา การจับงูสิงห์และนกที่กินหนูลาจะทำให้ระบบนิเวศเสียหายไปทำให้หนูกัดกินข้าวในนาเกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก เมื่อประชาชนสัมพันธ์แล้ว ประชาชนร่วมมือกันดูแลพื้นที่ห้ามบุคคลภายในและนอกพื้นที่จับงูหรือนกที่กินหนู เช่น งูสิงห์ นกปากห่าง นกเหยี่ยว เป็นต้น

เรื่องที่ 2. ปัญหายาเสพติดในตำบลลำประดา สาเหตุเกิดจากเด็กเยาวชนหลงผิดติดยาเสพติดเพิ่มขึ้น ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ และสายตรวจตำบลได้ทำการประชุมปรึกษาหารือกัน

เป็นประจำทุกเดือน เพื่อติดตามสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชน ปัจจุบันเด็กเยาวชนตำบลลำประดาติดยาเสพติดลดน้อยลง ส่วนใหญ่จะพบในพื้นที่ใกล้เคียง

เรื่องที่ 3. ห้ามเล่นการพนันภายในวัด ตำบลลำประดามีวัด 8 วัดวัดเป็นศูนย์กลางทางศาสนาพุทธ จึงขอความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่นท้องที่ห้ามเล่นการพนันในบริเวณวัด ปัจจุบันได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

เรื่องที่ 4. การทะเลาะวิวาทงานพิธีต่างๆ ในตำบลลำประดา ในอดีตมีงานบุญที่ไหนจะพบเห็นว่ามีวัยรุ่นตีกันเป็นประจำสร้างความเดือดร้อนให้กับเจ้าภาพเป็นอย่างมาก จึงทำข้อตกลงกันและประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่าเมื่อวัยรุ่นคนใดสร้างความเดือดร้อนให้กับเจ้าภาพจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดงาน เช่น ค่าดนตรี ต้องจ่ายเป็น 2 เท่าของค่าจ้าง ปัจจุบันไม่มีปัญหายุวรุ่นตีกันในงานบุญแล้ว

เรื่องที่ 5. บทบาทของ อปพร.ตำบลลำประดา การให้บริการประชาชนโดยเน้น “จิตอาสา” ช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นสาธารณะ ดูแลช่วยเหลือประชาชนในตำบลในการจัดสถานที่และอื่นๆ ที่ชาวบ้านร้องขอ เช่น งานฉาปนกิจศพ งานบวชพระ งานแต่งงาน และกิจกรรมสาธารณะในพื้นที่ก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

เรื่องที่ 6. งานศาสนพิธีตำบลลำประดา แนวทางการปฏิบัติในการจัดทำกิจกรรมศาสนพิธี อาทิเช่น งานฉาปนกิจศพของแต่ละวัดมีความแตกต่างกัน เรื่องการเปลี่ยนแปลงตามรูปแบบเดียวกันคงยาก ส่วนที่สามารถปรับได้คือการใช้คำพูด การแต่งกายของผู้ที่เจ้าภาพให้เกียรติเป็นผู้ทอดผ้าครวแต่งกายให้เรียบร้อย สวมรองเท้าหุ้มส้น (ไม่ควรสวมรองเท้าแตะ) การเชิญผ้าและดอกไม้จันทร์ เป็นต้น

เรื่องที่ 7. การบริหารจัดการน้ำในตำบลลำประดาเพื่อการเกษตร ตำบลลำประดาเป็นพื้นที่ประสบภัยทุกปีทั้งท่วมซ้ำซาก แล้งซ้ำซาก เมื่อปี 2556 ชาวตำบลลำประดาประสบปัญหาน้ำท่วมนานถึง 2 เดือนเต็มๆ และต่อมาก็ประสบภัยแล้งฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้นาปีไม่มีน้ำใส่ข้าวที่กำลังตั้งท้อง ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ ได้นำเรื่องปรึกษากันในเวทีวาระประชาชน และได้จัดทำแผนที่ทางเดินน้ำภายในตำบลลำประดาเพื่อแก้ไขปัญหาลำคลองน้ำทำนา

ผู้นำตำบลลำประดาได้ประสานงานไปยังผู้นำตำบลหอไกรและตำบลบางไผ่ ซึ่งเป็นตำบลใกล้เคียง ช่วยสูบน้ำจากแม่น้ำน่านผ่านคลองพลังงานไฟฟ้าส่งเข้าลำคลองสายหลักในตำบล ระยะทาง 5-6 กิโลเมตร และสูบน้ำขึ้นลำเหมืองส่งไปให้ชาวนาที่อยู่ตอนบนก่อนเหมือนเขื่อนครกขึ้นภูเขา ปีนั้นถึงจะลำบากแค่ไหนชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหานี้ร่วมกัน บางก็ช่วยกันตรวจตราเส้นทางน้ำ บ้างก็จัดหาอาหาร ระดมทุนกันช่วยเหลือ

เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ สุดท้ายชาวนาทุกคนก็ได้น้ำใสขาว ผ่านวิกฤตไปได้ด้วยดี

เรื่องที่ 8. การจัดตั้งชมรมจิตอาสาพัฒนาตำบลลำประดา ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชมรมฯ ดูแลความสะอาดบริเวณสถานที่สาธารณะ เช่น วัดในตำบลลำประดา สถานที่ราชการ โรงเรียน สองข้างทางหลวงชนบทรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงการป้องกันภัยพิบัติจากภัยธรรมชาติ

เรื่องที่ 9. การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2556 ณ ห้องประชุม อบต.ลำประดา เป็นอีกองค์กรหนึ่ง ที่ร่วมกันพัฒนาตำบลให้มีความเข้มแข็งสู่ความยั่งยืนต่อไป

เรื่องที่ 10 สารเคมีในเส้นเลือด ปัญหาใหม่จากโครงการจำนำข้าว กระตุ้นให้ชาวนาเร่งผลิตและใช้สารเคมี ทำให้พบสารเคมีในเลือดของเกษตรกร ตั้งแต่ปี 2555 แนวโน้มเพิ่มขึ้น

เรื่องที่ 11 มาตรการป้องกันปราบปรามปัญหาอาชญากรรมในตำบลลำประดา พบว่า มีการลักเล็กขโมยน้อย ลักลอบซื้อตปลาในบ่อน้ำ เครื่องมือทางการเกษตร หลอกหลวง

ธรรมนูญตำบลลำประดา เป็นหลักปฏิบัติที่คนท้องถิ่นเห็นชอบร่วมกัน ที่จะยึดเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันในทุกมิติ ผ่านการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ภายใต้หลักประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นจุดส่งเสริมหลักนำไปสู่ความเข้มแข็งของภาคพลเมืองจนนำไปสู่ความเข้มแข็งของท้องถิ่น

วิธีการสำคัญ/กระบวนการสำคัญที่จะไปให้ถึง “ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง”

1. ใช้ผู้นำชุมชน คนรุ่นใหม่ และกระบวนการกลุ่ม พูดคุยที่เรียกว่า “เวทีวาระประชาชน” สร้างกระบวนการเรียนรู้ สร้างจิตสำนึก อุดมการณ์ ทำความเข้าใจ เป้าหมายร่วมของชุมชน และใช้หลักความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เป็นตัวเชื่อมโยงให้คนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเริ่มต้น การรวมตัวจากกลุ่มเล็กๆ ขยายเป็นเครือข่าย และภูมินิเวศน์

2. สำรวจปัญหา ศึกษาข้อมูลชุมชนและวิเคราะห์สถานการณ์ ที่เกี่ยวข้อง จัดทำผังแผนที่การใช้ทรัพยากรร่วม ของตำบล และปรับปรุง/ ปรับแผนของชุมชนให้เป็นแผนที่มีชีวิต เป็นแผนที่พัฒนาของตำบลที่ สามารถทำได้จริง

3. กำหนดประเด็นปัญหาที่ร่วมกันเกิดขึ้น จากข้อมูลจริงในพื้นที่ ด้านทรัพยากร สวัสดิการ การจัดการที่ดิน ที่อยู่ อาศัย กลุ่มอาชีพ ฯลฯ ยกระดับเป็นเป้าหมายร่วม เป็นเครื่องมือของชุมชนท้องถิ่นในการ แก้ไขปัญหา สร้างการมีส่วนร่วม และเชื่อมโยงภาคี

4. ใช้สภาองค์กรชุมชนที่เป็นของทุกคน ทุกขบวนชุมชน ในตำบลเชื่อมโยงคนในตำบลและภาคีร่วมพัฒนาและ เป็นเครื่องมือ ในการขับเคลื่อนงาน ในพื้นที่ตำบล จังหวัด กำหนดทิศทาง เป้าหมาย ทำแผนและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วย ตนเอง

5. สร้างพื้นที่รูปธรรม ให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ ที่สามารถให้ชุมชน อื่นๆ หรือพื้นที่อื่นๆ เข้ามาเรียนรู้ได้ โดยพัฒนาองค์ ความรู้ ชุมชน ที่หลากหลาย ขยายองค์ความรู้ ยกระดับสู่หลักสูตรชุมชน

6. ประสานภาคีสร้างระบบการทำงานร่วมกันของท้องถิ่น อำเภอ สร้างกลไกร่วมระดับตำบล

7. กรณีชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองระดับจังหวัดนอกจาก ดำเนินการตามวิธีข้างต้น ต้องมีแผนการพัฒนาระดับเมืองร่วมกัน จัดวางบทบาท ให้ชัดเจนระหว่างท้องถิ่น ภาคี และชาวบ้าน เชื่อมโยงการทำงานชุมชนกับมิติการทำงานด้านอื่นๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ อาทิ ชนเผ่า ฯลฯ โดยใช้กลไกการดำเนิน งานระดับจังหวัด

8. ใช้สถานการณ์ปัญหาร้อน ปัญหาร่วม เป็นเครื่องมือรวม กลุ่มคน จัดกระบวนการเรียนรู้ จุดประกายความคิด ให้กับคนในชุมชน ขยายการทำงานให้ครอบคลุมเชิงพื้นที่ และเปิดเวทีนำเสนอข้อมูลกับ คนในชุมชนส่วนใหญ่

9. นำข้อมูลที่มีอยู่แล้วในพื้นที่มา ใช้ประโยชน์ พัฒนาระบบ ข้อมูล สำรวจข้อมูลชุมชนที่สำคัญ ใช้งานวิจัยเป็น เครื่องมือศึกษา ความรู้เชิงลึกของชุมชน และจัดทำตัวชี้วัด เป้าหมายการพัฒนาชุมชน

10. จัดทำแผนงานโครงการ แก้ไขปัญหา บูรณาทุนภายใน ชุมชน บูรณาการแผนงานร่วมหลายภาคส่วนในท้อง ถิ่น โดยจัดระบบ การทำงาน/มีกลไกร่วมพัฒนา เน้นองค์กรชุมชนเป็นหลัก ในการปฏิบัติ หน่วยงาน/ภาคี เป็นผู้สนับสนุน

11. พัฒนาผู้นำชุมชนรุ่นเก่า และสร้างผู้นำรุ่นใหม่ ให้มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการแก้ไขปัญหาและ พัฒนา และ ใช้แผนชุมชน เป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน

12. นำบทเรียนชุดองค์ความรู้ของชุมชน สื่อสารสู่สาธารณะ และบรรจุเป็นหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนประจำหมู่บ้าน/ชุมชน

ธรรมนูญตำบลลำประดานั้นมาจากการมีส่วนร่วมของคนลำประดาจากการเห็นความสามารถของคนลำประดา ไม่ว่าจะมียานหรือกิจกรรมใดๆ ทั้งในหรือนอกพื้นที่

ตำบลลำประดาที่ทำให้เห็นความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจอย่างแข็งขันของคนที่นี่ ทำให้เป็นจุดเริ่มต้น ของการชวนคิด ชวนคุย ชวนในประเด็นในเรื่องอื่นๆ ตามมา โดยมีเป้าหมายอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ “คนลำประดาอยู่ดีมีสุข” ชุมชนท้องถิ่นมีจิตสำนึกสาธารณะ รู้เป้าหมาย เชื่อมันวิถี และพลังชุมชน มีความสามารถในการจัดการชุมชนและจัดความสัมพันธ์กับภาคี ใช้แผนการจัดการความรู้ และทุนชุมชน แก้ไข ปัญหา และพัฒนาตนเองทุกด้านอย่างเป็นระบบ เพื่อการเปลี่ยนแปลง เชิงโครงสร้างและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตัวชี้วัดพื้นที่จัดการตนเอง

1. ชุมชนมีเป้าหมาย ทิศทาง ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น อย่างยั่งยืน
2. มีระบบข้อมูล ฐานข้อมูลที่สำคัญของชุมชน ที่สามารถ นำไปจัดทำผังพื้นที่ ทำแผนพัฒนาตนเอง และสื่อสารกับ สาธารณะ
3. มีแผนของชุมชน ที่เป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ ระดับตำบล ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ที่ ครอบคลุม ทุกด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ ทรัพยากรธรรมชาติ เด็ก/เยาวชน ยาเสพติด และได้รับการบรรจุเข้า แผนของท้องถิ่น และมีการปฏิบัติ ตามแผน

4. ปัญหาร่วมของคนในพื้นที่ ได้รับการยกระดับเชื่อมโยง และถูกจัดการแก้ไขอย่างเป็นระบบ และชุมชนตระหนักเรื่อง การมี ส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานพัฒนา และติดตามตรวจสอบ ที่รวมถึงโครงการของภาครัฐที่ส่งผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตของชุมชน
5. มีรูปแบบการจัดการปัญหาในชุมชน โดยมีชุมชนเป็น แกนหลัก มีประเด็นงานพัฒนาที่ครอบคลุมทุก เรื่อง และมี องค์กร ชุมชนที่หลากหลาย เป็นพื้นฐานของการทำงานพัฒนา

6. ชุมชนมีการจัดการที่ดินโดยชุมชน มีการจัดการทุนชุมชน ทุนทรัพย์ ทุนสิ่งแวดล้อม ทุนเงิน ทุนภูมิปัญญา ระบบสวัสดิการ มีความมั่นคงทางอาหาร มีแหล่งพลังงาน เพียงพอต่อวิถีชีวิต การกิน การอยู่ ของชุมชนอย่างยั่งยืน

7. มีการจัดความสัมพันธ์ของขบวนชุมชนท้องถิ่น ระดับ ท้องถิ่น ที่มีความร่วมมือกันหลายฝ่าย และทำงานร่วมกันได้ : ท้องถิ่น : ท้องที่ : ขบวนองค์กรชุมชน : หน่วยงานรัฐในพื้นที่

8. ชุมชนรักการเรียนรู้ มีฐานการเรียนรู้ระดับตำบล ศูนย์การ เรียนรู้ชุมชน และมีระบบการจัดการความรู้ ชุดองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ภูมิธรรมพื้นที่และบทเรียน และสื่อสารสู่ชุมชนและสาธารณะ

9. คนในชุมชนมีความสุข มีความเป็นเจ้าของชุมชน มีระเบียบ/กติกาการอยู่ร่วมกัน และมีความผูกพันช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน

10. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนสม่ำเสมอ มีการเชื่อมโยง เครือข่าย ผืนดินกำลังชุมชนทุกระดับ และมีระบบการสร้าง และพัฒนา คนจากรุ่นสู่รุ่น มีคนรุ่นใหม่มาสืบทอดเจตนารมณ์

11. มีระบบธรรมาภิบาล ความน่าเชื่อถือในการดำเนินงาน และมีระบบการตรวจสอบการทำงานของชุมชนเอง

การเปลี่ยนแปลงชีวิตชุมชน

จุดเด่นของตำบลลำประดา คือ ฝ่ายการเมืองท้องถิ่นยินดีให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทั้งระดับหมู่บ้าน และเวทีตำบลทุกเดือนของภาคประชาชน และ อบต. คู่ขนาน เพื่อให้มีอิสระทางความคิดในการพัฒนานโยบายที่เป็นประโยชน์ของชาวบ้าน สังคมที่มีผู้นำกลุ่มที่มีจิตสำนึกสาธารณะสามารถรวมตัวร่วมคิดร่วมทำร่วมทุนติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง

“ทำไมพื้นที่ตำบลของเราไม่เข้มแข็งเหมือนพื้นที่ของพื้นที่อื่น เป็นคำถามที่เกิดขึ้นกับตัวเองปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องได้รับการแก้ไข แต่เราจะทำอย่างไรกันดี” นี่คือการกลุ่มคนที่ทำเรื่องดีๆ แบบนี้ อยู่ในพื้นที่เรา โดยที่ไม่สนใจว่าใครจะมองอย่างไร ยินดีที่จะร่วมทำงานไปด้วยกัน

ตัวอย่างโครงการจิตอาสา ที่เกิดจากประสบการณ์น้อย ศรัทธา ที่เป็นเส้นเลือดในสมองตีบและได้ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลบางมูลนาก ด้วยความใส่ใจกันและกัน ผู้นำได้ตั้งข้อสังเกตถึงการช่วยเหลือเล็กน้อย การอำนวยความสะดวกบางอย่างของจิตอาสาที่มีอยู่ใน

Start UP

ใช้กัน 4 วัน

ภพ บางกอกน้อย

คนเห็นคน

รถสาธารณะ

ขอความช่วยเหลือ

ใจดี

ขอความช่วยเหลือ

คนเห็นคน

ขอความช่วยเหลือ

คนเห็นคน

ขอความช่วยเหลือ

บทเรียน “ปัญหาของคนลำประดา ต้องแก้ด้วยคนลำประดา”

58 องค์ความรู้พิจิตร

(X คือคนที่ม่ใจ +Y ปรับความสัมพันธ์แนวตั้งเป็นแนวราบ =Z การมีส่วนร่วมของชุมชน)

หน่วยอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ธรรมะโมเดิร์น วัดท่าหลวง พระอารามหลวง จังหวัดพิจิตร

อุดมการณ์ในการทำงาน คือ “สร้างคน สร้างเยาวชน สร้างชาติ” และยึดถือการทำงานร่วมกันมีความเสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน จึงเกิดเป็นอุดมการณ์ของทีมงานคือ “กล้าจน ทนเสียตื้อ หนีสะสม นิยมสร้างสรรค์”

กว่าจะมาเป็นวันนี้ได้

เกิดจากพระสงฆ์กลุ่มเล็กๆ ที่มีความตระหนักและเข้าใจถึงปัญหาของสังคมและเพื่อต้องการตอบแทนสังคมโดยการจัดตั้ง “หน่วยอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ธรรมะโมเดิร์น จังหวัดพิจิตร” ขึ้นเพื่อเป็นกลุ่มบุคคล/หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายการดำเนินงานบริการความรู้ ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป สนองงานการคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อารงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยจัดตั้งขึ้นในวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 และได้รับอนุญาตการจัดตั้งหน่วยอบรมฯ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2555 โดยการรวมกลุ่มพระสงฆ์วัดท่าหลวงพระอารามหลวง โดยมีเจตน์จำนงเพื่อถวายงานแด่คณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร โดยมีพระราชสิทธิเวที ดร. (วิรัช วิโรจน์) เจ้าคณะจังหวัดพิจิตร และพระราชวิจิตรโมลี (บุญมี ปริบุญโน) เจ้าอาวาสวัดท่าหลวง ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดพิจิตร โดยมีพระวิทยากร 12 รูป และวิทยากร 5 ท่าน ผู้ใหญ่ใจดีให้การสนับสนุน 10 ท่าน

จากปี 2553 มีพระวิทยากรทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สนองงานกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นกลุ่มพระสงฆ์โดยความเมตตาของพระเดชพระคุณพระราชวิจิตรโมลี เจ้าอาวาสวัดท่าหลวง พระที่มัสสัมนีวงศ์ ปัจจุบัน พระราชสิทธิเวที รองเจ้าคณะจังหวัดพิจิตร ในขณะนั้น และพระเมธีธรรมประนาท เจ้าคณะอำเภอเมืองพิจิตร มอบหมายให้พระวิทยากรของวัดท่าหลวง ทำหน้าที่อบรมส่งเสริมด้านคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไป ประกอบด้วยผู้ใหญ่ใจดี ชมรมรักษวันศุกร์ (สุข) พาลูกเข้าวัด ซึ่งเป็นญาติโยมข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ และพุทธศาสนิกชน ร่วมกับวัดท่าหลวง จัดกิจกรรม อาทิตยสุขสันต์พาลูกเข้าวัด พาเด็กและเยาวชนเข้ามาทำกิจกรรมใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเล็งเห็นถึงสภาพปัญหาปัจจุบันของจังหวัดพิจิตร กล่าวคือ เยาวชนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ท้องก่อนวัยอันควร เป็น

คุณแม่วัยใส พร้อมทั้งปัญหาเสพติดในชุมชน จึงมีอุดมการณ์ที่จะร่วมกันสร้างสรรค์สังคมให้เยาวชนจังหวัดพิจิตร ร่วมกันแก้ปัญหาดังกล่าว จึงจัดกิจกรรมอาทิตยสุขสันต์ พาลูกเข้าวัด โดยได้รับการสนับสนุนด้านอาหารจากวัดท่าหลวง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร และผู้ใหญ่ใจดีร่วมกันซื้อขนมและทำอาหารเลี้ยงเด็กเป็นประจำ

ในด้านพระสงฆ์พระวิทยากรทำหน้าที่ด้านการอบรมเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงร่วมกับผู้ใหญ่ใจดีจัดกิจกรรมในวันหยุด วันสำคัญทางศาสนา วันสำคัญของชาติ ด้วยความเสียสละจิตอาสา

ปี พ.ศ. 2555 พระราชสิทธิเวที ดร. เจ้าคณะจังหวัดพิจิตร ได้เมตตาตามอบหมายให้จัดตั้งเป็นกลุ่มพระวิทยากร โดยใช้ชื่อว่า หน่วยอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ธรรมะโมเดิร์น จังหวัดพิจิตร วัดท่าหลวง พระอารามหลวง ณ วันที่ 17 ตุลาคม 2555 โดยมีพระวิทยากรและผู้ใหญ่ใจดีในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมจำนวน 21 รูป/คน

จากการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ปีพ.ศ. 2553-2558 โดยกระบวนการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน เยาวชนในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา พระราชวิจิตรโมลี เจ้าอาวาสวัดท่าหลวง พระอารามหลวง ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดพิจิตร พระราชสิทธิเวที ดร.เจ้าคณะจังหวัดพิจิตร และพระเมธีธรรมประนาท เจ้าคณะอำเภอเมืองพิจิตร มีวิสัยทัศน์อยากจะเห็นกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์เกิดขึ้นในจังหวัดพิจิตร ประกอบกับ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม เข้ามาเชิญชวนจังหวัดพิจิตร ร่วมกันขับเคลื่อนจังหวัดส่งเสริมคุณธรรมนำร่องภาคเหนือ โดยมีภาคีเครือข่ายร่วมกันขับเคลื่อน 11 เครือข่ายจากการรวมกลุ่มทำความดีเล็กๆ เพื่อสังคม ความเป็นอยู่ โดยใช้กระบวนการปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ สโลแกน “ชม แשר เชียร์ ซ้อป ความดี”

โดยหน่วยอบรมฯ ธรรมะโมเดิร์น จังหวัดพิจิตร ร่วมกับคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร ดำเนินกิจกรรมด้านเด็กและเยาวชน ตลอดจนด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ร่วมกับภาคีเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน อาทิ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจิตร สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพิจิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพิจิตรเขต1-2 และโรงเรียนเอกชน อาทิ โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์

ร่วมกับภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม โดยมีวิสัยทัศน์ “เมืองแห่งความสุขบนพื้นฐานของความดี ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มีอัตลักษณ์ด้านคุณธรรมคือ

“มีน้ำใจ รับผิดชอบ จิตอาสา ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง” เข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหลักศีล 5 และธรรม 5 (เมตตา สัมมาอาชีวะ กามสังวร สัจจะ สติ และวินัย)

ในด้านการขับเคลื่อนงานด้านคณะสงฆ์บูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐ คือ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5, หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.), ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, และสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดพิจิตร

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ปัญหาที่อยากแก้

1. พระสงฆ์ขาดการพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้
2. บุคลากรที่ขาดแคลน

ความดีที่อยากทำ

1. เครือข่ายพระสงฆ์ มีความรู้ความสามารถ เข้าถึงชุมชน และเป็นพี่พี่ทางจิตใจ เสริมสร้างปัญญา
2. ถักทอเครือข่ายพระสงฆ์ที่มีความสามารถ และขยายความดีสู่พระสงฆ์จิตอาสา กลุ่มต่างๆ เพื่อการทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
3. เชื่อมร้อยสถาบันพระศาสนา พระสงฆ์ กับชุมชน องค์กรหน่วยงานรัฐและเอกชน

กระบวนการพัฒนา

หน่วยอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ธรรมะโมเดิร์น จังหวัดพิจิตร เริ่มต้นด้วย

1. การสร้างพระวิทยากร ที่มีความสามารถ ด้านทักษะ กระบวนการ ความรู้ เพื่อถ่ายทอดและดำเนินกิจกรรม ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป โดยยึดหลักของไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา
2. จัดทำหลักสูตร พัฒนาองค์ความรู้ ผสมผสานพุทธวิธีการสอน บูรณาการกับเทคโนโลยี สู่กระบวนการเรียนรู้
3. ถักทอเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน สถานศึกษา นักเรียน เยาวชน เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง ภาครัฐและเอกชน เป็นผู้สนับสนุน ผู้ใหญ่ใจดีร่วมเป็นวิทยากร ให้ความรู้
4. จัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ในสถานศึกษา ชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานของการต่อยอดการพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาให้เกิดขึ้นในชุมชน
5. จุดมุ่งหมายคือความสุขร่วมกันที่ได้รับจากการทำความดี

กรอบการดำเนินงาน

1. ด้านคณะสงฆ์ ประกอบด้วย ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณสงเคราะห์ หมู่บ้านรักษาศีล 5 หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. ด้านคุณธรรม ประกอบด้วย ด้านการขับเคลื่อนเด็กและเยาวชนคุณธรรม ด้านการส่งเสริมโรงเรียนคุณธรรม ด้านการอบรมส่งเสริมคุณธรรมแก่ประชาชนทั่วไป
3. ด้านสังคม ประกอบด้วย แพลตฟอร์มส่งต่อหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความลำบาก 3 บาเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม
4. ด้านสถาบัน ประกอบด้วย ส่งเสริมกิจกรรมปลูกฝังสำนึกรักในสถาบัน จัดกิจกรรมตามโอกาสอันเหมาะสม ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเชื่อมโยงกิจกรรมงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เชื่อมโยงกิจกรรมการส่งเสริมศีล 5

ศีล 5 หรือเบญจศีล คือมนุษยธรรม อันได้แก่ธรรมเป็นคุณเครื่องยังมนุษย์ให้สมบูรณ์ และธรรม 5 หรือกัลยาณธรรม อันได้แก่คุณความดีพึงทำให้เจริญอกงาม ประกอบด้วย

ศีลข้อที่ 1 ปาณาติบาต (ไม่ยั้งสัตว์ให้ตกลงไป) คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการทำร้าย ทำลาย รังแก หรือทำชีวิตสัตว์อื่นให้ลำบาก ได้รับความทุกข์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งหวังเป็นเครื่องป้องกันการเบียดเบียน ทำลาย ยังสัตว์และบุคคลให้ถึงซึ่งความทุกข์ยาก ลำบากทางกาย ตลอดจนนำความทุกข์ให้เกิดขึ้นแก่บุคคลและสังคม

หลักธรรมข้อที่ 1 เมตตา กรุณา (ความรัก สงสาร) คือ แสดงออกซึ่งความรัก มีน้ำใจ ให้แก่กัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความโอบอ้อมอารีต่อกัน จุดมุ่งเน้น คือ ความรักและน้ำใจให้แก่กัน กิจกรรมที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อน เช่น การช่วยเหลือแบ่งปัน อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เครื่องอุปโภค บริโภค ให้แก่มนุษย์ และสัตว์ เป็นต้น

ศีลข้อที่ 2 อทินนาทาน (ไม่ถือเอาสิ่งของที่บุคคลอื่นมิได้ให้) คือ เว้นจากการถือเอา ทรัพย์สินของ ที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยความยินยอม ตลอดจนการลักลอบ ฉ้อโกง เบียดบัง อำพราง ทุจริต บู่ บังคับ เพื่อให้ได้ทรัพย์สินมา รวมถึงสิ่งของอันเป็นที่รักของบุคคลอื่นที่เจ้าของมิได้ให้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งเน้นเป็นเครื่องป้องกันการสูญเสียทรัพย์สินและสิทธิอันบุคคลจะพึงมีได้ในสังคม มุ่งเน้นทำหน้าที่ของตนเองโดยชอบ อันประกอบด้วยสุจริตธรรม

หลักธรรมข้อที่ 2 สัมมาอาชีวะ (ประกอบอาชีพโดยสุจริต) คือ การเลี้ยงชีพโดยชอบ ได้แก่การทำหน้าที่ของตนเองโดยสุจริตสมบูรณ์ ถูกต้อง รู้จักพอเพียง กล่าวคือ พออยู่

พอกิน พอใช้ พอประมาณ ตามหลักธรรมมัตตัญญูตา จะ ภัตตสมัง รู้จักการประมาณในการบริโภค ตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จุดมุ่งเน้น คือ รู้จักหน้าที่ ทำตามหน้าที่ และไม่ละเลยต่อหน้าที่ ของความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบ กิจกรรมที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อน เช่น เศรษฐกิจพอเพียง รู้จักออม รู้จักใช้ ส่งเสริมการเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และเพียงพอ เป็นต้น

ศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิจจาจาร งดเว้นจากการประพฤติดีกในกาม ล่วงละเมิดทางเพศ อันเป็นเหตุให้เกิดกฎหมายบ้านเมืองและศีลธรรมอันดีงาม ไม่ประพฤติล่วงคูครองของผู้อื่น หรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของเลี้ยงดู ตลอดจนการทำให้ครอบครัวถึงความพินาศ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังเป็นเครื่องป้องกันสิทธิของคนในครอบครัว ป้องกันการละเมิดสิทธิในคูครองของผู้อื่น รวมถึงบุตร ธิดา อันอยู่ในการดูแลของผู้ปกครอง เสริมสร้างความรักให้เกิดขึ้นในครอบครัว ชุมชน หมู่มีมิตร

หลักธรรมข้อที่ 3 กามสังวร สำรวมระวัง หักห้ามใจตน ต่อบุญธรรม และอนิฏฐา รมณ์ที่กระทบทางกาย และใจ รักในครอบครัว และคูครองของตนเอง จุดมุ่งเน้น ความรักในครอบครัว กิจกรรมที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อน เช่น กิจกรรมการส่งเสริมความรักให้เกิดขึ้นในครอบครัว ชุมชน สังคม มีความกตัญญูต่อบุคคลผู้มีพระคุณ

ศีลข้อที่ 4 มสฺสาวาท คือเว้นจากการพูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ พูดคำอันไม่เป็นจริง ยังประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นเสียหาย จากคำพูดของตนเอง ไม่ยังคำพูดให้กระทบใจต่อผู้อื่นได้รับความทุกข์ เดือดร้อน วัตถุประสงค์ มุ่งเน้นการพูด การสื่อสาร ให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน

หลักธรรมข้อที่ 4 สัจจะ กล่าวคำพูดอันเป็นความจริง รู้จักกาลเทศะ ความเหมาะสม แก่วัย สถานที่ และบุคคล จุดมุ่งเน้นด้านการสื่อสาร ความจริง อันไม่เป็นโทษ ความซื่อสัตย์ สุจริต กิจกรรมที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อน เช่น การส่งเสริมความซื่อสัตย์ การตั้งใจในการทำหน้าที่อย่างซื่อตรง การออม การสื่อสารผ่านโซเชียลและช่องทางการสื่อสารอื่นอันเป็นจริง และเป็นประโยชน์ ไม่เกิดโทษแก่ผู้อื่น เป็นต้น

ศีลข้อที่ 5 สฺราเมระยเมษปะมาทฺฐฐาน งดเว้นจากการเกี่ยวข้อง ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขสิ่งเสพติดทุกชนิด อันเป็นเหตุที่ตั้งแห่งความประมาท ยังความเสื่อม ความพินาศ มาให้แก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม วัตถุประสงค์ มุ่งเน้นดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ไม่ประมาท อันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการงานและหน้าที่

หลักธรรมข้อที่ 5 สติ สัมปชัญญะ (ระลึกได้ รู้ตัว) มีสติดำรงตนด้วยความไม่ประมาท

เอาใจใส่ต่อตนเองและผู้อื่น เห็นคุณค่าของชีวิต ร่างกาย ไม่ประมาทในวัย ไม่ประมาทในชีวิต ไม่ประมาทในการศึกษา จุดมุ่งเน้น ความไม่ประมาท ขาดสติ กิจกรรมที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อน เช่น การส่งเสริมสมาธิในวิถีการและรูปแบบต่างๆ การให้ข้อคิดและสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ การสร้างความตระหนักรู้ถึงโทษและภัยของความประมาท เป็นต้น

เชื่อมโยงกิจกรรมหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปท.) ส่งเสริมหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล มีภารกิจ 8 ด้าน ประกอบด้วย ศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวทิตาธรรม สามัคคีธรรม

เชื่อมโยงกิจกรรมขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรมและโรงเรียนคุณธรรม ส่งเสริมการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรมตามวิสัยทัศน์ “พิจิตรเมืองแห่งความสุข บนพื้นฐานของความดี ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม คือ มีน้ำใจ รับผิดชอบ จิตอาสา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนในกลุ่มเด็กและเยาวชนคุณธรรม “เยาวชนจิตอาสา ต้นกล้าคุณธรรม” ดำเนินตามกระบวนการ “ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ”

หลักธรรม มีน้ำใจ (เมตตา) รับผิดชอบ (ศีล) จิตอาสา (อัตถจริยา) เศรษฐกิจพอเพียง (มัตตัญญูตา) กิจกรรมที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อน เช่น อบรมแกนนำเยาวชน จิตอาสา ในชุมชน ค่ายอาสาพัฒนาชุมชน เยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง เยี่ยมผู้สูงอายุ เป็นต้น

เชื่อมโยงกิจกรรมขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการ

หนึ่งรักชาติศาสนา พระมหากษัตริย์	สองซื่อสัตย์เสียสละอดทนได้
สามกตัญญูพ่อแม่สุดหัวใจ	สี่มุ่งใฝ่เล่าเรียนเพียรวิชา
ห้ารักษาวัฒนธรรมประจำชาติ	หกไม่ขาดศีลธรรมศาสนา
เจ็ดเรียนรู้อธิปไตยของประชา	แปดรักษาวินัยกฎหมายไทย
เก้าปฏิบัติตามพระราชดำรัส	สิบไม่ขาดพอเพียงเลี้ยงชีพได้
สิบเอ็ดต้องเข้มแข็งทั้งกายใจ	สิบสองซื่อสัตย์ใคร่ให้ส่วนรวม

กรอบการทำงานตาม อุดมการณ์ วัตถุประสงค์ อุดมการณ์ กล้าจน ทนเสียสละ หนีสะสม นิยมสร้างสรรค์ สร้างคน สร้างเยาวชน พัฒนา จังหวัดพิจิตร วัตถุประสงค์ ด้านงาน คณะสงฆ์ ด้านส่งเสริมคุณธรรม ด้านสังคม ด้านสถาบัน

พุทธภาชิตในการทำงาน

“จรถ ภิกขเว จาริกัม พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมปาย อตถาย หิตาย สุขาย...”
“ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงเที่ยวไป สู่ที่จาริก เพื่อประโยชน์แก่ชนหมู่มาก เพื่อความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข...”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
“...จงทำงานท่ามกลางความขาดแคลนให้บรรลุผล จงทำด้วยความตั้งใจและซื่อสัตย์...”

ความสุขที่เพิ่มขึ้น และความภูมิใจ จากการดำเนินงานตามอุดมการณ์ “กล้าจน หนเสียดลี หนีสะสม นิยมสร้างสรรค์ พัฒนาคณ พัฒนาเยาวชน สร้างชาติ” มีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

- 1. มีพระวิทยากรและวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ ดำเนินงานด้วยจิตอาสา บนพื้นฐานของความสุข มีความเข้มแข็ง และมั่นคง ยั่งยืน
- 2. เป็นแหล่งบ่มเพาะเยาวชน โดยตั้งกลุ่ม “แกนนำเยาวชนจิตอาสา ต้นกล้าคุณธรรม (ธรรมะโมเดิร์น) จังหวัดพิจิตร
- 3. มีเครือข่ายคณะทำงานทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์ ที่ให้การสนับสนุน และดำเนินการด้านการพัฒนาเยาวชนให้เข้มแข็ง
- 4. มีหลักสูตรการดำเนินกิจกรรม เป็นเอกลักษณ์เฉพาะหน่วยงาน/องค์กรตนเอง
- 5. เป็นที่รู้จักของโรงเรียน สถานศึกษา และเยาวชนในจังหวัดพิจิตร

บทเรียนที่ได้รับ (คุณธรรม ฐานคุณธรรม)

อุดมการณ์ “กล้าจน หนเสียดลี หนีสะสม นิยมสร้างสรรค์ พัฒนาคณ พัฒนาเยาวชน สร้างชาติ” มีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

เมตตาธรรม คือรู้จักให้ แบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูล ทั้งด้านทรัพย์ และปัญญา

ขันติธรรม คือ อดทนต่อการทำงานที่ลำบาก อดกลั้นต่อสิ่งที่มากระทบทางจิตใจ

สามัคคีธรรม คือ กลมเกลียว ประองดอง ทำงานด้วยความรัก ความสามัคคี ฉันทะพี นื่อง ครอบครัว

การวตาธรรม คือ ให้ความเคารพ รัก ในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

กตัญญูตาธรรม คือ มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณ สถานที่สถาบัน องค์กร (มีน้ำใจ อดทน สามัคคี มีความเคารพ กตัญญู)

การขยายผลในอนาคต

เครือข่ายพระสงฆ์ คณะทำงาน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักหน้าที่ของความ เป็นพระสงฆ์ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ทำตามหน้าที่ของพระสงฆ์ ไม่ละทิ้งหน้าที่

เป็นที่พึ่งของพุทธศาสนิกชน ขยายต่อผลความดี สู่หมู่บ้าน ชุมชน บูรณาการศาสตร์ และศิลป์ พุทธวิธีการสอน ให้เข้าถึงชุมชน นำหลักธรรมประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูก ต้อง และมองธรรมะเป็นเรื่องง่าย เข้าถึงได้ทุกกลุ่มวัย โดยใช้หลักการ ของพระพรหมบัณฑิต “ตกปลานอกบ้าน ประสานสิบทิศ ผูกมิตรทั่วล้า บริหารปัญญา สาลิกาป้อนเหยื่อ” ซึ่งเป็นหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

“อำเภอคุณธรรม” อำเภอวรขาน

ตามที่รัฐบาลประกาศใช้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2559-2564) ให้ทุกหน่วยงานดำเนินงานเสริมสร้างสังคมคุณธรรม โดยจังหวัดพิจิตรได้ขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมคุณธรรมในพื้นที่ภายใต้แนวคิด “พิจิตรจังหวัดคุณธรรม” และขยายผลการขับเคลื่อนไปทุกหน่วยงานและทุกอำเภอ มุ่งหวังส่งเสริมให้ทุกพื้นที่ดำเนินงาน โดยน้อมนำเอาหลักคุณธรรมมาใช้ในการดำเนินงานและส่งเสริมให้สังคมมีคุณธรรม

อำเภอวรขาน อำเภอคุณธรรม มีกระบวนการสนับสนุน ส่งเสริมให้ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และทุกภาคส่วนของอำเภอเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาความดีงามในรูปแบบต่างๆ โดยมีหลักสำคัญในการทำงานร่วมกันที่เรียกว่า คุณธรรมร่วม หรือ อัตลักษณ์ ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมและความสมัครใจ รวมถึงการเปิดพื้นที่ในการเชื่อมโยง ประสานงานจากทุกภาคส่วนในการทำงานและขับเคลื่อนไปด้วยกัน โดยใช้หลักการที่สำคัญ “มีส่วนร่วม สมัครใจ เคารพให้เกียรติ เริ่มทำที่ตัวเอง”

อำเภอวรขาน จึงได้ดำเนินการขับเคลื่อน “อำเภอคุณธรรม” ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนเกิดจิตสำนึก เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือ เกื้อกูล มีศีลธรรม จริยธรรม เกิดความรัก ความสามัคคี การเรียนรู้ และทำความดีร่วมกัน การสร้างความรู้ความเข้าใจโดยน้อมนำหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รวมทั้งการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การมีส่วนร่วมในรูปแบบประชารัฐนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และพัฒนาตนเอง ประกอบกับจังหวัดพิจิตรได้ขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม โดยมีเป้าหมาย คือพิจิตรเมืองแห่งความสุข บนพื้นฐานแห่งคนดี

สำหรับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม อำเภอวรขาน ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2549 ถึงปัจจุบัน เริ่มต้นด้วยโครงการธนาคารความดี จิตอาสา โรงพยาบาลวรขาน ในระบบบริการสุขภาพเครือข่ายวรขาน และโครงการการพัฒนาโรงพยาบาลคุณธรรม โรงพยาบาลวรขาน ปีงบประมาณ 2559 มีเป้าหมายบูรณาการงานคุณภาพและคุณธรรม โดยขยายการพัฒนาให้ครอบคลุมหน่วยงานราชการทุกส่วน องค์กรเอกชน วัด สถานศึกษา กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและชุมชนในเขตอำเภอวรขาน ภายในปี 2560 ตาม

แผนงานโครงการการพัฒนาเครือข่ายคุณธรรม ระบบสุขภาพเครือข่ายวรขาน ทั้งนี้ นายอำเภอวรขาน ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของส่วนราชการต่าง ๆ ในอำเภอวรขาน พร้อมด้วยผู้บริหารของส่วนราชการต่าง ๆ และทีมงานเครือข่ายระบบสุขภาพอำเภอวรขาน มีความมุ่งมั่นและมีความตั้งใจให้อำเภอวรขาน ดำเนินการสร้างเสริมวัฒนธรรมขององค์กรที่ดี เน้นระบบคุณธรรมและจริยธรรม การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรทุกระดับในการส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ สร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับบุคลากรทุกระดับให้สามารถนำหลักคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ภายใต้อัตลักษณ์อำเภอวรขาน คือ “ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ สามัคคี มีน้ำใจ” ซึ่งมุ่งหวังให้บุคลากรของอำเภอวรขาน ได้เรียนรู้ สร้างเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรม รู้รักสามัคคี มีชีวิตพอเพียง จิตใจเข้มแข็ง และมีความสุขในการทำงานมีความรักความผูกพันในองค์กร และส่งผลต่อคุณภาพการบริการที่ดีในอนาคตต่อไป

อำเภอวรขาน ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานอำเภอคุณธรรมโดยให้เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอวรขานในการขยายเมล็ดพันธุ์ความดีไปยังภาคีเครือข่าย ร่วมกันส่งเสริม สนับสนุนดำเนินการ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเป็น “อำเภอคุณธรรม” เพื่อเผยแพร่การนำหลักคุณธรรม มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่รับผิดชอบ การดำรงชีวิตในสังคม บ้านเมืองรวมถึงการแบ่งปันความสุขที่เกิดจากการปฏิบัติดังกล่าว อันจะนำไปสู่ “อำเภอคุณธรรม ” ที่ยั่งยืน

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

1. อำเภอวรขาน มีภาพลักษณ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยมียุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณธรรมเป็นกรอบแนวทางให้ชาวอำเภอวรขาน ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และมีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ สามัคคี มีน้ำใจ
2. ข้าราชการของอำเภอวรขาน มีความเข้าใจและพร้อมใจกันปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม ตลอดจนสร้างคุณประโยชน์ทั้งภายในหน่วยงาน และต่อสังคมภายนอก
3. ประชาชนให้ความเชื่อมั่นต่อข้าราชการอำเภอวรขาน ว่าเป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีของข้าราชการที่ดีเป็นที่ยอมรับแก่สาธารณชนทั่วไป

กระบวนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ : ได้แก่ ศึกษาแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559 – 2560) ศึกษากฎหมาย/นโยบายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนอำเภอคุณธรรม (คำสั่งอำเภอวรขามที่ 36 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนอำเภอคุณธรรม)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการ : ประชุมบุคลากรของส่วนราชการระดับหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ทุกตำบล และตัวแทนจากโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตพื้นที่อำเภอวรขามที่ รับผิดชอบการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ หน่วยงาน เข้าร่วมประชุมเพื่อหารือร่างแผนงานโครงการและแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม อำเภอวรขาม นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรมให้กับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ได้เข้าใจแนวคิด วิธีการดำเนินงาน จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานอำเภอคุณธรรม โดยมีนายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม พร้อมด้วยวิทยากรมาให้ความรู้แนวทางการดำเนินงาน และกำหนดอัตลักษณ์อำเภอคุณธรรมร่วมกัน มีการประกาศนโยบายถ่ายทอดแนวคิด ปรับทัศนคติ สร้างแนวทางการมีส่วนร่วม ถ่ายทอดอัตลักษณ์ชาวอำเภอวรขาม “ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ สามัคคี มีน้ำใจ” ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน และนำเสนอแผนงานที่ถ่ายทอดอัตลักษณ์เป็นรูปธรรม ร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ทั้งหมด 51 หมู่บ้าน มีการจัดประชุมคณะกรรมการอำนวยการโครงการ “อำเภอคุณธรรม” และผู้เกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลความก้าวหน้าการดำเนินการ “อำเภอคุณธรรม” ของ “ภาคีเครือข่าย” เป็นระยะๆ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นนำไปใช้: ส่วนราชการระดับหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าสถานศึกษา ตัวแทนจากโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตอำเภอวรขามที่ขับเคลื่อน แผนงานโครงการและแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมอำเภอวรขามมีฝ่ายเลขานุการติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานตามแผนงานโครงการและแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมอำเภอวรขาม

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1. ทำให้คนในหน่วยงาน ในชุมชนมีความรัก มีความสุข รักใคร่ กลมเกลียว มีความสามัคคี มีอาชีพ มีรายได้ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งปันคนยากจนด้อยโอกาส ผู้ด้อยโอกาสไร้ที่พึ่ง ได้รับการดูแลและได้รับโอกาสจากสังคม

2. มีการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมเป็นวาระของอำเภอ โดยทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนดอัตลักษณ์ร่วมของอำเภอ
3. มีการประเมินผล ติดตามแผนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล/หน่วยงาน
4. เกิดชุมชน/หน่วยงาน/องค์กรคุณธรรมต้นแบบ
5. บุคคลมีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงามตามหลักธรรมทางศาสนาของตนเอง มีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงามด้วยหลักธรรมทางศาสนา
6. มีความมั่นคงยั่งยืนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทย
7. เกิดสังคมคุณธรรมที่ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีความเอื้ออาทรและแบ่งปัน ซึ่งประกอบด้วยคนมีคุณธรรม ชุมชนคุณธรรม และองค์กร/หน่วยงานคุณธรรม
8. ทำให้เจ้าหน้าที่มีจิตอาสามากขึ้น มีการทะเลาะหรือร้องเรียนลดน้อยลง
9. เด็กนักเรียนมีความประพฤติที่ดีขึ้น ตั้งใจเรียน มีวินัย จิตอาสา
10. เกิดการขยายผลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกหน่วยงานเป้าหมายการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมภาพรวมของระดับอำเภอ

บทเรียนที่ได้

ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายคุณธรรม ทั้งในและนอกจังหวัดพิจิตร บนพื้นฐานการเริ่มต้นที่ตนเอง บุคคล องค์กร และเครือข่าย ตลอดจนการบ่มเพาะ ขยายเมล็ดพันธุ์แห่งความดีงาม ทว่าทั้งองค์กรให้เติบโตเป็นต้นกล้าที่แข็งแรง และนำแนวคิดการทำงานบันดาลใจการสร้างเสริมสุขภาวะในที่ทำงาน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ ต้องการสร้างวัฒนธรรมการทำงาน และการจัดการองค์กรที่หล่อเลี้ยง เคารพคุณค่า ศักดิ์ศรีและศักยภาพความเป็นมนุษย์ที่จะเติบโตไปกับการทุ่มเทการทำงานตามอุดมคติ, การส่งเสริมให้เกิดปิยสุข จากการทุ่มเททำงานอย่างประณีตและเกื้อกูลต่อสังคม, ทำให้การทำงานเป็นหนทางแห่งการเรียนรู้ อดทน และเติบโตทางจิตวิญญาณ เป็นวิถีแห่งการยกระดับความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ และไปสู่สังคมแห่งสุขภาวะร่วมกัน ศักยภาพสูงสุดของมนุษย์ คือ การเข้าถึงความดี(ความหมาย) ความงาม(สุนทรียภาพ) และความจริง (สัจธรรม) วิถีธรรม วิถีไทย เป็นต้น ส่งผลให้เกิดผลกระทบตามมา ได้แก่

1. เกิดองค์กรคุณธรรม อำเภอคุณธรรม หน่วยงานคุณธรรม เช่น โรงพยาบาลคุณธรรม โรงพักคุณธรรม (โรงพักสีขาว) สถานศึกษาคุณธรรม โรงงานคุณธรรม (โรงงานสีขาว) อปท.คุณธรรม และบุคคลต้นแบบในสังกัดหน่วยงานราชการองค์กรเอกชน ของอำเภอฉะบับ
2. มีระบบฐานการส่งเสริมคุณธรรมในอำเภอฉะบับที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน
3. บุคลากรในอำเภอฉะบับ มีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงาม โดยปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตร ดำรงไว้ซึ่งวิถีวัฒนธรรม มีความสุขอย่างมั่นคงและยั่งยืน
4. อำเภอฉะบับ เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการส่งเสริมให้เป็นองค์กรคุณธรรม หน่วยงานคุณธรรม โรงพยาบาลคุณธรรมแก่หน่วยงานอื่น ๆ

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

1. ขยายการทำงานส่งเสริมคุณธรรมสู่ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม บูรณาการหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ร่วมกันขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม
2. กำหนดนโยบายให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง มีการติดตาม ประเมินผล ดำเนินการขับเคลื่อนไปพร้อมกัน
3. มีการประกาศเป็นวาระของจังหวัดในการขับเคลื่อน “หนึ่งอำเภอ หนึ่งองค์กรคุณธรรม”
4. ควรประชุมสร้างความเข้าใจให้หน่วยงาน 5 กระทรวงหลัก เกิดความเข้าใจเรื่องหลักคิดและแก่นของคุณธรรม 10 ประการ ให้เข้าใจตรงกัน
5. มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมบรรจุอยู่ในแผนระดับตำบล ขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดความต่อเนื่องยั่งยืน

6. การเคลื่อนงานส่งเสริมคุณธรรมตามแนวคิดองค์กรคุณธรรมต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับหน่วยงานทุกภาคส่วน
7. มีระบบขยายภาคีเครือข่ายจากอำเภอคุณธรรมสู่ชุมชนคุณธรรมโดยมีชุมชนคุณธรรมต้นแบบเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน ขยายจากชุมชนสู่ชุมชน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่างยั่งยืน
8. ประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนร่วมรณรงค์สร้างจิตสำนึก ปลุกกระแสให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญร่วมกัน และขยายวงกว้างไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสำคัญ ผลักดัน และดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแนวทางที่กำหนดไว้อย่างมีเงื่อนไข ทั้งด้านเป้าหมาย เวลา งบประมาณ และแนวทางการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานองค์กร
9. คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดหลักเกณฑ์ การชี้วัดที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งให้สำนักงานประมาณนำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ไปใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามแผนงานโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานหลัก และหน่วยงานร่วมสามารถดำเนินการตามตัวชี้วัดที่กำหนดได้ภายใต้งบประมาณของหน่วยงาน
10. สร้างจิตสำนึกในการสร้างคนดี สังคมมีคุณธรรม
11. จัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติอย่างจริงจังแก่ผู้นำ/ผู้บริหาร อย่างเป็นรูปธรรม
12. ให้ต้นสังกัดส่วนกลางสร้างความเข้าใจให้หน่วยงานภูมิภาคทุกกระทรวงปฏิบัติดำเนินงานตามนโยบายอย่างจริงจัง และให้ถือเป็นภารกิจหลักและสำคัญของทุกกระทรวง
13. ผู้บริหารระดับประเทศดำเนินงานขับเคลื่อนงานส่งเสริมคุณธรรมอย่างต่อเนื่องจริงจัง
14. ต้องมีการสอดส่อง ตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ติดตามประเมินผลอย่างจริงจังจากหน่วยงานระดับนโยบายแห่งชาติเช่น กรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ/คณะกรรมการฯ ระดับนโยบาย

ชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว

ตำบลห้วยแก้ว อำเภอ빙นาราง จังหวัดพิจิตร

โดย พระครูวิฑิตชัยวัฒน์ กวีวิโส วัดห้วยแก้ว

ในยุคโลกาภิวัตน์ ปัญหาต่างๆ มีความสลับซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงรวดเร็วขึ้น การแก้ปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรม การคอร์รัปชัน การสร้างสังคมคุณธรรม จำเป็นต้องมีความรอบคอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน ต้องมีความรอบรู้ และต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย การรวมตัวของประชาชนที่หลากหลาย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด องค์ความรู้ และต่อเชื่อมประสบการณ์อย่างกว้างขวาง เป็นการเสริมพลังซึ่งกันและกัน สร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว ตำบลห้วยแก้ว อำเภอ빙นาราง จังหวัดพิจิตร เริ่มต้นจากการใช้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนในพื้นที่ประการหนึ่ง การที่จังหวัดพิจิตรเป็นจังหวัดคุณธรรมต้นแบบ ประการหนึ่ง จนทำให้เกิดเป็นชุมชนคุณธรรม นำโดยพระครูวิฑิตชัยวัฒน์ (วันชัย กวีวิโส) เจ้าคณะตำบลห้วยแก้วและเจ้าอาวาสวัดห้วยแก้ว ผู้มีศีลาจารวัตรอันงดงาม ผู้นำจิตวิญญาณเป็นที่พุทธศาสนิกชนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงให้ความเคารพอย่างยิ่ง ได้เป็นต้นแบบในการพัฒนาวัด เสนาสนะ ศาสนสถานต่างๆ ให้เจริญมั่นคงแล้ว นำพุทธศาสนิกชนให้ตั้งอยู่ในคำสอนของพระพุทธศาสนา ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชาวประชาเป็นสุข เป็นชุมชนคุณธรรมน้อมนำ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขับเคลื่อนด้วยพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ของกระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น จนถึงวันนี้ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เชื่อเหลือเกินว่า ชุมชนวัดห้วยแก้วจะเป็นสถานที่บ่มเพาะความดีงาม (คุณธรรม) จริยธรรม (ความประพฤติปฏิบัติ) เพื่อประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชน เพื่อประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติสืบไป

กว่าจะมาถึงวันนี้

ชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว เป็นสถานที่บ่มเพาะความดีงาม (คุณธรรมจริยธรรม) แก่พุทธศาสนิกชนในพื้นที่ ได้รับผลกระทบจากปัญหาต่างๆ มีความสลับซับซ้อน ในยุคโลกาภิวัตน์ (วัตถุนิยม) ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เช่น ความโลภนมาซึ่งปัญหาการคอร์รัปชัน ในหน่วยงานองค์กรต่างๆ ความโกรธ ความรุนแรงต่างๆ อันเนื่องมาจากการขาดหลักเมตตา นับทวีคูณขึ้นในกลุ่มชนและสังคมไทย ความฟุ้งเฟ้อ ความไม่รู้จักประมาณ ล้วนเป็นเหตุที่จะทำให้สังคมเกิดความเลวร้ายทางด้านเศรษฐกิจ ชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว มีความ

มุ่งหวังและตระหนักถึงการแผ่ระว่างชุมชนในพื้นที่ให้ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นแนวทางหรือหลักพื้นฐานในการประพฤติปฏิบัติคือ หลักศีล 5 และหลักการครองตนสำหรับฆราวาสผู้ครองเรือน 4 ประการ คือ สัจจะ ได้แก่ ความจริงใจ ทมะ ได้แก่ การฝึกฝนตนเองให้ตั้งอยู่ในสุจริตธรรม ถูกต้องตามจารีตประเพณีและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต ขันติ ได้แก่ ความอดทน อุดหนุน อุดหนุน จาคะ ได้แก่ การบริจาคสิ่งของตน เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง ตรงกับพระบาลีว่า อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ โดยยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง อย่างมีเหตุผล ดำรงชีวิตตามวิถีถิ่น วิถีวัฒนธรรม วิถีไทย จนสามารถทำให้เกิดปัญญา สามารถคนเป็นต้นแบบ เป็นชุมชนต้นแบบ ไปสู่การเป็นสังคมคุณธรรมต้นแบบ อันจะนำไปสู่ชุมชนคุณธรรมต้นแบบระดับชาติต่อไป

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ

ชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว มีความมุ่งหวังและตระหนักถึงการแผ่ระว่างชุมชนในพื้นที่ มีการวิเคราะห์ค้นหาปัญหาที่ยากแก่ และความดีที่ยากทำ ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม โดยยึดหลักการขับเคลื่อนด้วยพลังบวร คือ 1) การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาสั่งสอน 2) น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ให้ความสำคัญกตัญญู มีความสุขประกอบสัมมาชีพ ห่างไกลจากยาเสพติดและของมีเงินมาต่างๆ มีปัญญาจนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีปกติสุข

กระบวนการพัฒนาวิธีการปฏิบัติ

1. เริ่มจากชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว มีความมุ่งหวังและตระหนักถึงการแผ่ระว่างชุมชนในพื้นที่ มีการศึกษาวิเคราะห์ ค้นหา รู้ตัว ปัญหาที่ยากแก่ ค้นหาความดีที่ยากทำในชุมชน ในด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยยึดหลักการขับเคลื่อนด้วยพลังบวร
2. กำหนด วางแผน โดยการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตในชุมชน การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ข้อปฏิบัติให้เกิดความสุข) ชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว มีคำสอนของศาสนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องชี้นำ
3. ประชาสัมพันธ์ เชิญชวน ชี้แจง ประกาศใช้ (ข้อปฏิบัติให้เกิดความสุขในชุมชน) เช่น การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ให้ความสำคัญกตัญญู มีความสุข ประกอบสัมมาชีพ ห่างไกลจากยาเสพติด เป็นต้น

4. วิเคราะห์/ประเมินผล ว่า โดยภาพรวมในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของชุมชน ได้ดำเนินไปอย่างถูกทางที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยดูได้จากความเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม

ผลที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรม

1. ทำให้มีการขยายเครือข่ายจากชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว หมู่ที่ 1 ไปสู่ชุมชนคุณธรรม หมู่ที่ 2 ระดับตำบลต่างอำเภอ ตามแนวทางยุทธศาสตร์ซึ่งมีจังหวัดเป็นต้นแบบคุณธรรม ภายใต้การขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564)

2. ทำให้เกิดองค์กร/เครือข่าย มีการกำหนด วางแผน การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตในชุมชน การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ข้อปฏิบัติให้เกิดความสุข) ชุมชนคุณธรรมห้วยแก้ว มีคำสอนของศาสนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องชี้นำ โดยการใช้ 3 เสาหลัก ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน เป็นรากฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนในบรรลุเป้าหมาย

3. ทำให้ชุมชน ให้ความมอยู่ดีกินดี มีความสุข ประกอบสัมมาชีพ ห่างไกลจากยาเสพติดเป็นต้น พัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมคุณธรรมที่เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน เกิดความสุขเกิดความสมานฉันท์อย่างยั่งยืน

ยึดหลักการส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรม

ทำให้ชุมชนคุณธรรม เป็นชุมชนคุณธรรมที่มีแนวทางปฏิบัติเป็นพื้นฐานตามแนวทางของศีล 5 หลักธรรมาธรรม 4 มีภูมิคุ้มกัน เกิดความรักใคร่สามัคคี ในชุมชนและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ภายใต้การขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564)

ส่วนประโยชน์และการส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมทำให้บุคคลหรือชุมชนมีความเจริญในชีวิต 7 ประการ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) ดังนี้

1. รู้จักเลือกหาแหล่งความรู้และแบบอย่างที่ดี
2. มีชีวิตและอยู่ร่วมสังคมเป็นระเบียบด้วยวินัย
3. พร้อมด้วยแรงจูงใจ ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์
4. มุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ
5. ปรับทัศนคติและค่านิยมให้สมแนวเหตุผล
6. มีสติระลึกรื้อฟื้นตนตัวตลอดเวลา
7. แก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้ ด้วยความรู้คิด

สิ่งอยากทำต่อ

วัดห้วยแก้วและชุมชนคุณธรรมบ้านห้วยแก้ว เป็นชุมชนคุณธรรมวางเป้าหมายให้มีการขยายเครือข่ายจากชุมชนคุณธรรมวัดห้วยแก้ว หมู่ที่ 1 ไปสู่ชุมชนคุณธรรม หมู่ที่ 2 ระดับตำบลในต่างอำเภอตามแนวทางยุทธศาสตร์ซึ่งมีจังหวัดเป็นต้นแบบคุณธรรม ภายใต้การขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) เกิดจากการประสานงานและการสนับสนุนของกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ทำให้เกิดองค์กร/เครือข่าย มีการกำหนด วางแผน การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตในชุมชน การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ข้อปฏิบัติให้เกิดความสุข) ชุมชนคุณธรรมห้วยแก้ว มีคำสอนของศาสนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องชี้นำ โดยการใช้ 3 เสาหลัก ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน เป็นรากฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนในบรรลุเป้าหมาย และประเด็นสำคัญภายในชุมชนคือการป้องกันยาเสพติด

ดังนั้น การค้นหาต้นทุนความดีที่มีอยู่กับชุมชนซึ่งเป็นของเดิมๆอยู่ในใจ นำมาปลูกฝังเข้ากับคุณธรรมที่เป็นคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เป็นไปตามวิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ทำให้เกิดเป็นความดีงามที่เป็นต้นแบบของชุมชนรุ่นหลัง ที่จะนำไปสู่การมีพื้นฐานด้านคุณธรรมที่ยั่งยืนสืบไป

ชุมชนคุณธรรม วัดดงพลับ

ตำบลหนองพระ อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

โดย พระอธิการณรงค์ กิจจโร

เจ้าอาวาสวัดดงพลับ/ประธานศูนย์ชุมชนคุณธรรมพลังบวร

ความเด่นของชุมชนคุณธรรมบ้านดงพลับ (วัดดงพลับ)

วังทรายพูน เป็นชื่อของภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลุ่มบริเวณวัดเขตมงคล วังทรายพูน ในสมัยก่อนนั้นเป็นวังน้ำขนาดใหญ่ ทรายที่ไหลผ่านมาตามพระแสน้ำจากเชิงเขาด้านตะวันออก ได้ทับถมกันสูงขึ้นลักษณะเหมือนเอาทรายมาพูนเป็นกอง บริเวณตำบลวังทรายพูน เป็นที่สูงน้ำจะไหลผ่านทั้ง 3 ด้าน ทิศเหนือ ทิศใต้และทิศตะวันตก ชาวบ้านจึงเรียกชื่อตำบล วังทรายพูน และตั้งเป็นชื่ออำเภอวังทรายพูน จนถึงปัจจุบัน

บ้านดงพลับ อยู่ในเขตปกครองอำเภอวังทรายพูน หมู่ที่ 6 ตำบลหนองพระ อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร เป็นหมู่บ้านเล็กๆ มีประชากรจำนวน 90 ครัวเรือน มีประชากร 300 กว่าคน เชื้อสายไทย-ลาว ส่วนใหญ่เป็นคนภาคกลาง อาชีพคือทำการเกษตรเป็นหลัก คนในชุมชนพึ่งพาตนเอง พอมี พอกิน พอใช้ มีภูมิคุ้มกันประเพณีปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน ใช้วิถีชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมไทยอันดีงาม โดยทุกคนมีส่วนร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา และรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนในหมู่บ้านให้พัฒนาให้ดีขึ้น

อดีตจนถึงปัจจุบัน กว่าจะเป็นวันนี้ได้

บ้านดงพลับ สมัยก่อนหมู่บ้านเป็นป่าไม้มะพลับขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก เรียกว่า ดงมะพลับ หรือดงพลับและตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน จนทุกวันนี้ ชาวบ้านดงพลับ ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก อาศัยแหล่งน้ำจากธรรมชาติ คือ น้ำฝน เป็นหลักในการประกอบอาชีพ ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย วัดดงพลับ จึงเป็นศูนย์รวมใจหรือจุดรวมของชาวบ้านในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ถึงแม้จะเป็นวัดเล็กที่กำลังพัฒนาและกำลังก่อสร้างเสนาสนะเพื่อใช้ในการประกอบพิธีทางศาสนา ด้วยการนำของเจ้าอาวาส พระอธิการณรงค์ กิจจโร

ชุมชนคุณธรรมวัดดงพลับ ถึงแม้จะเป็นชุมชนเล็กๆ ได้นำประชาชนประพฤติปฏิบัติหลักคุณธรรมจริยธรรม เป็นแนวทางยึดหลักศีล 5 และหลักการครองตนสำหรับฆราวาส ผู้ครองเรือน 4 ประการ ได้แก่ สัจจะ ความจริงใจ ทมะ การฝึกตนองให้อยู่ในสุจริตธรรม ถูกต้องตามจารีตประเพณี และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต ขันติ ความอดทน อุดมคติ อุดมอม จาคะ การบริจาคสิ่งของตน เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง โดยวัดเป็นศูนย์กลาง นำชาวบ้านช่วยเหลือสงเคราะห์บริจาคสิ่งของให้แก่ทางวัดและบุคคลผู้ยากไร้ ทางวัดดงพลับ ยังให้ความร่วมมือ ประสานงาน และสนับสนุนหน่วยงานทางราชการที่ขอความอนุเคราะห์จากวัด จนได้รับการคัดเลือกให้เป็นชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ปัญหาที่อยากแก้

1. การพัฒนาจิตใจ อยากให้เข้าวัดมากขึ้น เพื่อรักษาศีล 5 และประพฤติปฏิบัติธรรม สวดมนต์ไหว้พระ เจริญจิตภาวนา

2. การเสียสละ อยากให้ชาวพุทธศาสนิกชนและชาวบ้าน ได้รู้การเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวม เพื่อชุมชนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ต้องทำมาหากินประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพ จึงให้ขาดสิ่งนี้หายไป

3. การสามัคคี ไม่ว่าผู้นำของหมู่บ้าน หรือชาวบ้าน ขาดความสามัคคีในการดำเนินงานกิจกรรมของหมู่บ้าน ของภาครัฐ หรือทางวัด อยากส่งเสริมความสามัคคี เพื่อให้หมู่บ้าน วัด และโรงเรียน ได้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า ปราศจากปัญหาต่างๆ เพราะเรามีความสามัคคีในการแก้ไขปัญหา

ความดีที่อยากทำ ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยการยึดการขับเคลื่อนด้วยพลังบวร การใช้ชีวิตในการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของ รัชกาล 9 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาชีวิตของคนในชุมชนให้อยู่ดี กินดี ห่างไกลจากยาเสพติดและสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ สามารถอยู่ด้วยตนเองและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

กระบวนการพัฒนา

1. เริ่มจากชุมชนคุณธรรมวัดดงพลับ มองถึงปัญหาที่อยากจะแก้ไข ประเมินจากความเป็นจริงที่อยากจะแก้ไขค้นหาความดีที่อยากจะทำให้เกิดขึ้นชุมชน โดยการให้คนชุมชนได้มีส่วนร่วม โดยขับเคลื่อนด้วยพลังบวร

2. กำหนด วางแผน โดยการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

3. ประชาสัมพันธ์กิจกรรม เชิญชวน ในสื่อที่เข้าถึงง่าย เช่น การส่งเสริมปฏิบัติตามหลักธรรมคุณงามความดี ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นที่ปฏิบัติกันมา

4. ประเมินผล ในภาพรวมในส่วนที่เกี่ยวข้องของชุมชนในส่วนต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่วิธีการพัฒนาต่อ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

1. ขยายเครือข่ายชุมชนคุณธรรมวัดดงพลับ หมู่ที่ 6 ไปสู่ชุมชนคุณธรรมหมู่ที่ 17 ตามแนวทางยุทธศาสตร์ซึ่งมีจังหวัดเป็นต้นแบบคุณธรรม ภายใต้การขับเคลื่อนแผนแม่บทแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564)

2. ชุมชน อยู่ดี กินดี ประกอบสัมมาชีพสุจริต พัฒนาไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน ห่างไกลจาก ยาเสพติด เกิดความสุข สู้สังคมที่ยั่งยืน

ยึดหลักการส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรม

เป็นชุมชนคุณธรรมที่มีแนวทางปฏิบัติเป็นพื้นฐาน หลักธรรมพราวาส 4 และสามัคคีธรรม มีภูมิคุ้มกัน เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมการรู้จักเสียสละ การมีน้ำใจต่อกัน ความแสดงออกถึงความจริงใจซื่อสัตย์ต่อกัน ประพฤติปฏิบัติต่อความดีอย่างสม่ำเสมอ

สิ่งที่ยากทำต่อ

1. การที่จะให้ชุมชนคุณธรรมพลังบวร มีความเข้มแข็งได้ ต้องอาศัยหน่วยงานภาครัฐที่เป็นแม่ข่าย คือ กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เข้าร่วมงานของชุมชน และให้ข้อเสนอแนะ เพราะปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ จะให้ความสำคัญเฉพาะองค์กรของภาครัฐของกิจกรรมอื่นๆ ส่วนองค์กรด้านศาสนา จะร่วมงานตามกิจกรรมสำคัญเท่านั้น

2. ชุมชนคุณธรรมวัดดงพลับ ในอนาคตอาจจะขยายเข้าสู่โรงเรียน “โรงเรียนวิถีธรรม วิถีพุทธ” ในการรักษาศีล 5 คู่กับชุมชน หรือ ดำเนินการเปิดองค์กรชุมชนคุณธรรมฯ

กิจกรรมทำบุญตักบาตรเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญทางสถาบันพระมหากษัตริย์

งานปฐกฐนประเพณีปฏิบัติวิถี และปฏิบัติธรรม

ชุมชนคุณธรรมวัดดงกลาง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

เอ่ยอ้าง

วัดดงกลาง เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน โดยมีพระครูวิจารณ์ธรรมโสภิต เจ้าอาวาสวัดดงกลางเป็นผู้นำโดยใช้พลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) โดยประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้มาร่วมคิด ร่วมทำกับคนในชุมชน เพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนยึดมั่นในหลักในหลักธรรมทางศาสนา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และร่วมสืบสานวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม และส่งเสริมการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน มีระบบขยายเครือข่ายชุมชนคุณธรรมด้วยพลังบวร (บ้าน-วัด-โรงเรียน) ในชุมชนดงกลางให้เข้มแข็ง นำสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ในชุมชนและสังคมประเทศชาติต่อไปรวมถึงการเป็นศูนย์การแห่งการเรียนรู้ มีกิจกรรมที่โดดเด่น อาทิเช่น วัดจัดกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง วัดเป็นที่ตั้งของชมรมจักรยานบ้านดงกลาง วัดเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยผู้สูงอายุ วัดเป็นที่ตั้งของตลาดนัดชุมชน วัดเป็นที่ตั้งของกลุ่มรางวัลเพื่อสุขภาพตำบลดงกลาง จึงส่งผลให้วัดดงกลางได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพิจิตร ที่ผลงานโดดเด่น จากสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวรที่มีแผนงานโดดเด่น จากกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม อีกทั้งยังได้รับคัดเลือกชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวรที่มีผลการดำเนินงานโดดเด่น ระดับจังหวัด ได้รับจัดสรรงบประมาณ จากกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ตลอดจนสื่อทีวีได้นำผลงานของชุมชนจักรยานบ้านดงกลาง ออกเผยแพร่จำนวนหลายรายการ เช่น รายการข่าวพลเมือง รายการ Ride a bike News รายการ Do the Ride Think เป็นต้น

บอกเล่า

วัดดงกลาง ตำบลดงกลาง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร ตั้งอยู่ หมู่ที่ 3 ตำบลดงกลาง ซึ่งอยู่ทางทิศใต้อำเภอเมืองพิจิตร ห่างจากตัวอำเภอเมืองพิจิตรประมาณ 13 กิโลเมตร บนถนนทางหลวงชนบท สายพิจิตร - ดงกลาง - โพธิ์ประทับช้าง เป็นหนึ่งในสิบห้าตำบลของอำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร และเป็นหมู่บ้านหนึ่งในเก้าหมู่บ้านของตำบลดงกลาง ซึ่งแต่เดิมนั้นขึ้นอยู่กับตำบลดงปากน้ำ แม้จะไม่ทราบวันก่อตั้งที่แน่ชัด แต่พอจะย้อนประวัติศาสตร์

ของหมู่บ้านได้จากการเล่าเรื่องของนายเลี่ยม มั่นตะสูตร ครูใหญ่บ้านดงป่าคำในอดีต ซึ่งเล่ากันมาว่า แต่เดิมตำบล ดงกลางในปัจจุบันมีสภาพเป็นป่า ต่อมาตามัน กบยายคง อพยพมาจากกรุงเทพฯ มาอยู่กับญาติพี่น้อง ที่เมืองพิจิตรเก่า และทำการสำรวจพื้นที่ตามบริเวณลำคลองเมืองเก่าหรือที่เรียกกันว่า “คลองข้าวตอก” และพบว่า บริเวณที่ดินบริเวณริมคลองดังกล่าวยังไม่ใครครอบครอง สามารถใช้ทำประโยชน์ได้ทั้งนั้น จึงทำการ บุกร้างป่าสร้างบ้านเรือน และทำมาหากินจนร่ำรวย ต่อจากนั้นก็มีการอพยพตามกันมาเพื่อทำมาหากินจนกลายเป็นครอบครัวใหญ่หลายครอบครัว และเกิดเป็นชุมชนใหญ่และหนาแน่นขึ้นมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบัน หมู่บ้านดงกลางมีประชากรอยู่อาศัย จำนวน 122 ครอบครัว ประชากร 402 คน (ช. 196 คน หญิง 206 คน) มีศาสนาสถาน 1 แห่ง ได้แก่ วัดดงกลาง และโรงเรียนขยายโอกาสตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดดงกลาง

ประชาชนในพื้นที่ที่มีความสมานฉันท์สามัคคี มีการช่วยเหลือเกื้อกูลภายในชุมชน และระหว่างชุมชน มีการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นสืบทอดต่อกันมา ประชาชนมีวิถีชีวิตและประกอบอาชีพทางการเกษตร(ทำนา) มานาน โดยประชาชนส่วนใหญ่มีน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังสามารถที่จะถ่ายทอดและนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ แต่ชุมชนยังประสบปัญหาชุมชนดงกลาง หมู่ที่ 3 ตำบลดงกลาง พบว่า ประชาชนยังมีหนี้สิน ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรราคาสูง ราคาพืชผลการเกษตรมีราคาถูกลง และประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม และศัตรูพืช ทำให้ไม่สามารถผลิตผลการเกษตรเสียหายและด้อยคุณภาพ และด้านวัฒนธรรม ชุมชนยังขาดการวางแผนที่ไม่นำไปสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคเอกชน และบูรณาการยังไม่เป็นรูปธรรม ขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะการจัดการ ภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

1. ครอบครัวส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรทำนา ทำไร่ ปลูกผัก ที่ใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีจำนวนมาก มีต้นทุนสูง ทำให้รายได้ไม่เพียงพอ ต้องกู้เงินมาลงทุน เป็นหนี้ต่อเนื่อง

2. คนในชุมชนขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะการจัดการ ภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น

3. คนในชุมชนไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่มีเวลาทำกิจกรรมทางศาสนา ทำให้คนในชุมชนขาดความรักความสามัคคีกัน

ความดีที่อยากทำ

1. การยึดมั่นในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ให้มีการประหยัด พึ่งพาตนเอง ทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน และงานประเพณีต่าง ๆ มีงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำคัญของวัดดงกลาง ด้วยจัดให้มีการปฐกฐนของทุกปี

2. การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ อาทิเช่นลด ละ เลิกการใช้สารเคมี กลับมาใช้วัตถุธรรมชาติ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพส่งเสริมการเกิดรายได้ในชุมชนเพิ่มขึ้น เช่น มีจุดรับส่งผัก มีตลาดนัดในชุมชนทุกวันเสาร์

3. สร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชน รวมทั้งฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชุมชน โดยการทำงานเสียสละเพื่อส่วนร่วมรวมกลุ่มกันสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมรณรงค์เพื่อสุขภาพ กิจกรรมจักรยานวิถีชุมชน การสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชนต่าง ๆ อาทิ ข้าวชาวนาดงกลาง ขนมกระยาสาธ การเผยแพร่ผลงานออกบูทแสดงผลผลิตในชุมชนและจำหน่ายสินค้าชุมชนในราคาต้นทุน เป็นต้น

กระบวนการพัฒนา

ดำเนินการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน มีขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการพร้อมทั้งคณะทำงาน
2. ประชุมผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มเพื่อชี้แจงนโยบายและวัตถุประสงค์
3. ประชุมประชาชนร่วมกันวิเคราะห์ประเมินศักยภาพหมู่บ้านและความต้องการของชุมชน
4. จัดทำแผนชุมชน
5. ประชาสัมพันธ์แผนดำเนินการในชุมชน
6. ดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการชุมชนอย่างต่อเนื่อง
7. ถ่ายทอด ให้ความรู้ ขยายเครือข่ายประเมินผลการดำเนินงาน
8. ประเมินผลการดำเนินงาน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1. ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง
2. ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความรัก มีความสามัคคี มีความสุข
3. ทำให้ประชาชน เด็ก เยาวชน มีจิตอาสา
4. ทำให้ประชาชนรู้จักพึ่งพาตนเอง พอมี พอกิน พอใช้ มีเหตุผล โดยยึดหลักธรรมทางศาสนา รักษาศีล 5
5. ทำให้คนในชุมชนมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี ลดปัญหาสิ่งเสพติด อบายมุข การทะเลาะวิวาทของคนในครอบครัว
6. ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกัน และยังทำให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญๆ ที่ทางวัดดำเนินการมากขึ้น
7. ทำให้มีการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ
8. ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอก

บทเรียนที่ได้รับ

1. ประชาชนชุมชนบ้านดงกลางยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางศาสนามากขึ้น
2. ประชาชนชุมชนบ้านดงกลางน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต
3. สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของไทยและพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม เสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในครอบครัวและชุมชน
4. มีเครือข่ายพลังบวร (บ้าน-วัด-โรงเรียน) ในชุมชนดงกลางที่เข้มแข็งนำสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ในชุมชนและสังคมประเทศชาติต่อไป

การขยายผลในอนาคต

1. เน้นเยาวชนทั่วไป เริ่มแรกตั้งแต่โรงเรียนต้องมีการเข้าไปอบรม ให้คุณธรรม ให้ความรู้ ชักจูง แนะนำ ก็คือยึดหลัก เข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา ให้เยาวชนนั้นส่งเสริมให้ทำกิจกรรมดี ๆ มีการจิตสาธารณะหรือจิตอาสา นำเยาวชน ชุมชนมาทำงานร่วมกัน โดยทำกันเป็นประจำ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญของชาติก็ดี เราก็ทำ เพื่อปลูกฝังให้เด็กเหล่านี้เกิดความเสียสละ การช่วยเหลือสังคม
2. ขยายผลชุมชนคุณธรรมไปทุกหมู่บ้านในตำบลดงกลาง เพื่อให้เกิดเป็น “ ตำบล

คุณธรรม”

ความโดดเด่นและการดำเนินงานของชุมชน

ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

วัดดงกลาง เป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรม จัดกิจกรรมให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสใกล้ชิดพระพุทธศาสนา เรียนรู้และน้อมนำการปฏิบัติตามหลักคำสอนโดยการนำหลักคุณธรรมทางศาสนาคือการรักษาศีล 5 มาบูรณาการกับการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาจิตใจด้านคุณธรรมจริยธรรม และชุมชนมีความสุข โดยได้มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาตลอดทั้งปี

กิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ

กิจกรรมงานปฐมาสน์

งานปฐมาสน์ วัดดงกลาง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร จัดขึ้นหลังวันออกพรรษา 10 วันของทุกปี นิมนต์พระภิกษุสงฆ์เข้าร่วมปฐมาสน์ เชิญชวนพุทธศาสนิกชนผู้ใฝ่บุญกุศล ร่วมปฏิบัติธรรมและร่วมทำบุญถวายภัตตาหาร น้ำปานะ เครื่องบริขาร พระสงฆ์ปฏิบัติวัตรปฏิบัติ

ค่ายธรรมะ

วัดดงกลาง ร่วมกับ โรงเรียนวัดดงกลาง จัดกิจกรรมอบรมธรรมะ ให้กับเด็ก และ เยาวชน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา รวมถึงฝึกวินัย ให้มีความ ซื่อสัตย์สุจริตพัฒนาจิตใจ ให้เป็นผู้มีจิตอาสา

ด้านการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

วัดดงกลาง เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนโดย ส่งเสริมให้คนในชุมชนพึ่งพาตนเอง พอมี พอกินพอใช้ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน โดยผ่านกิจกรรม ต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมอาชีพ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีเกษตร มีการจัดการศึกษา เรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุของชุมชน พร้อมทั้งให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพพร้อมด้วย การจัดตั้ง ชุมชนจักรยาน การสนับสนุนกลุ่มร่วางเพื่อสุขภาพ เพื่อใช้ชีวิตที่เหมาะสมตามบริบทสังคม และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในปัจจุบัน

ด้านการสืบสานวิถีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมไทยที่ดั้งเดิม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน

วัดดงกลาง มีการรวมพลังบวร บ้าน-วัด-โรงเรียน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ประชาชน มีความรัก ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ มีความเพียร อดทนและเสียสละช่วยเหลือเอื้อเพื่อ

เผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สามารถเป็นแบบอย่างให้กับพื้นที่อื่น ๆ ได้ ทั้งด้านการดำรงชีวิตตาม วิถีวัฒนธรรมไทย มีความเอื้ออาทร มีขนบธรรมเนียมและประเพณีที่ดั้งเดิมของไทย และ มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของท้องถิ่นสู่การปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันให้เยาวชนและผู้สนใจ โดยทั่วไป เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา งานอนุรักษ์กระทงจากวัสดุ ธรรมชาติในงานวันลอยกระทง การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ การจัดงานเพื่อ สืบสานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

ด้านการขยายเครือข่ายชุมชนคุณธรรม เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม

วัดดงกลาง มีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น โดย จัดสร้างเส้นทางจักรยานในชุมชนเพื่อความปลอดภัย ได้มีการจัดตั้งชมรมจักรยานและจัด กิจกรรมรณรงค์ CAR FREE DAY: แบบชาวบ้าน เพื่อประโยชน์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพลังงานชุมชนมีสุขภาพที่ดี ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง โดยลดการใช้ยานพาหนะที่ใช้ เครื่องยนต์ในทุก ๆ วัน และจัดกิจกรรมขี่จักรยานยังเชื่อมโยงไปสู่ท้องถิ่นอื่น ๆ ผลงาน เป็นที่ยอมรับของอำเภอและจังหวัดพิจิตร ดังเช่น กิจกรรม สสส. ร่วมกับ ชมรมจักรยาน เพื่อสุขภาพแห่งประเทศไทย จัดงานรณรงค์ CAR FREE DAY บ้านทุ่ง ปั่น “ 4 วัด 1 บึง 9 หมู่บ้าน ” ชู “ ดงกลาง ” ชุมชนจักรยาน ต้นแบบ ปั่นจริงปั่นได้ทุกวัน

วัดดงกลาง เป็นชุมชนคุณธรรมต้นแบบ ที่ได้รับการคัดเลือกจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้มีโอกาสไปจัดนิทรรศการในงานต่าง ๆ อาทิ เช่น งาน Otop Midyear 2017 งาน รวมพลังทางศาสนาเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและเกียรตินิยมเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 และได้รับโอกาสรับการตรวจเยี่ยมชุมชนคุณธรรมจาก ท่านกฤษฎพงษ์ ศิริ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และ ท่านสิรินชญา กันธิยะ ผู้ตรวจราชการ กระทรวงวัฒนธรรม รวมถึงได้ร่วมจัดนิทรรศการเพื่อต้อนรับการตรวจเยี่ยม “โรงเรียน คุณธรรม ” ของผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร และ ท่านผู้ตรวจราชการ กระทรวงมหาดไทย

อีกทั้งยังเข้าร่วมมหกรรมชุมชนคุณธรรมภายใต้โครงการถนนสายวัฒนธรรมย่านเก่าวังกรด
ส่งเสริมชุมชนคุณธรรม

ชุมชนคุณธรรมวัดไผ่รอบ บ้านคลองยาง ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

วัดไผ่รอบ ตั้งอยู่เลขที่ 62 หมู่ 8 ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนชาวไผ่รอบ มายาวนานกว่า 100 ปี โดยมีพระครูวิสิฐเวฬุวัน เจ้าอาวาสวัดไผ่รอบ รองเจ้าคณะอำเภอ โพธิ์ประทับช้าง และกำนันสมชาย กิตต์ญาณ กำนันตำบลไผ่รอบ เป็นผู้นำโดยใช้พลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) โดยประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้มาร่วมคิด ร่วมทำกับคนในชุมชน เพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนยึดมั่นในหลักในหลักธรรมทาง ศาสนา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และร่วมสืบสานวัฒนธรรมที่ ดั้งเดิม และส่งเสริมการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน มีระบบขยายเครือข่ายชุมชนคุณธรรมด้วยพลัง บวร (บ้าน-วัด-โรงเรียน) ในชุมชนไผ่รอบให้เข้มแข็งน่าสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ในชุมชนและสังคมประเทศชาติต่อไปรวมถึงการเป็นศูนย์การแห่งการเรียนรู้ มีกิจกรรมที่ โดดเด่น อาทิเช่น วัดจัดกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง วัดเป็นที่ตั้งของศูนย์ศึกษาพระพุทธ ศาสนาวันอาทิตย์วัดไผ่รอบ วัดเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ไผ่โต, พิพิธภัณฑ์เรือเล็กวัดไผ่รอบ วัดเป็นที่ตั้งของอุทยานการเรียนรู้ภายในวัดในด้านต่าง จึงส่งผลให้วัดไผ่รอบได้รับคัดเลือก ให้เป็นชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพิจิตร ที่ผลงานโดดเด่น จากสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวรที่มีแผน งานโดดเด่น จากกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม อีกทั้งยังได้รับคัดเลือกชุมชนคุณธรรม ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร

วิถิคนวัดไผ่รอบ

วัดไผ่รอบ อยู่ที่บ้านคลองยาง ตั้งอยู่เลขที่ 62 หมู่ 8 ตำบลไผ่รอบ อำเภอ โพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของ อำเภอโพธิ์ประทับช้างห่างจากตัวอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ประมาณ 15 กิโลเมตร บน ถนนทางหลวงหมายเลข 1276 สายพิจิตร -หนองหัวปลวก เป็นหนึ่งในแปดตำบลของอำเภอ โพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และเป็นหมู่บ้านหนึ่งในสิบแปดหมู่บ้านของตำบลไผ่รอบ

ปัจจุบัน หมู่บ้านคลองยางมีประชากรอยู่อาศัย จำนวน 156 ครัวเรือน ประชากร 572 คน (ช. 274 คน หญิง 325 คน) มีศาสนาสถาน 1 แห่ง ได้แก่ วัดดงกลาง และโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดไผ่รอบ

ประชาชนในพื้นที่ที่มีความสมานฉันท์สามัคคี มีการช่วยเหลือเกื้อกูลภายในชุมชน และระหว่างชุมชน มีการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นสืบทอดต่อกันมา ประชาชนมีวิถีชีวิตและประกอบอาชีพทางการเกษตร(ทำนา) มานาน โดยประชาชนส่วนใหญ่มีน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังสามารถที่จะถ่ายทอดและนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ แต่ชุมชนยังประสบปัญหา ชุมชนคลองยาง หมู่ที่ 8 ตำบลไผ่รอบพบว่า ประชาชนยังมีหนี้สิน ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรราคาสูง ราคาพืชผลการเกษตรมีราคาถูก และประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม และศัตรูพืช ทำให้ไม่สามารถผลิตผลการเกษตรเสียหาย และด้อยคุณภาพ และด้านวัฒนธรรม ชุมชนยังขาดการวางแผนที่ไม่นำไปสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคเอกชน และบูรณาการยังไม่เป็นรูปธรรม ขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะการจัดการ ภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

1. ครัวเรือนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ ปลุกผัก ที่ใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีจำนวนมาก มีต้นทุนสูง ทำให้รายได้ไม่เพียงพอ ต้องกู้เงินมาลงทุนเป็นหนี้ต่อเนื่อง
2. คนในชุมชนขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะการจัดการ ภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น
3. คนในชุมชนไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่มีเวลาทำกิจกรรมทางศาสนา ทำให้คน ในชุมชนขาดความรักความสามัคคีกัน

ความดีที่อยากทำ

1. การยึดมั่นในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ให้มีการประหยัด พึ่งพาตนเอง ทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน และงานประเพณีต่าง ๆ มีงานเผยแพร่พระพุทธศาสนาสำคัญของวัดไผ่รอบ ด้วยจัดให้มีการปฏิบัติธรรมทุกปี

2. การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ อาทิเช่นลด ละ เลิกการใช้สารเคมี กลับมาใช้วัตถุธรรมชาติ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพส่งเสริมการเกิดรายได้ในชุมชนเพิ่มขึ้น เช่น มีจุดรับส่งผัก มีตลาดนัดในชุมชนทุกวันเสาร์
3. สร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชน รวมทั้งฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชุมชน โดยการทำงานเสียสละเพื่อส่วนร่วมรวมกลุ่มกันสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมรณรงค์เพื่อสุขภาพ กิจกรรม 5 ส เพื่อบุญกุศล การสร้างผลิตภัณฑ์ในชุมชนต่าง ๆ อาทิ การตัดเย็บผ้าพื้นบ้านไทดำ การทำไม้กวาด การทำดอกไม้จัน ฯลฯ การเผยแพร่ผลงานออกบูทแสดงผลผลิตภัณฑ์ในชุมชนและจำหน่ายสินค้าชุมชนในราคาต้นทุน เป็นต้น

กระบวนการพัฒนา

ดำเนินการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน มีขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการพร้อมทั้งคณะทำงาน
2. ประชุมผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มเพื่อชี้แจงนโยบายและวัตถุประสงค์
3. ประชุมประชาชนร่วมกันวิเคราะห์ประเมินศักยภาพหมู่บ้านและความต้องการของชุมชน
4. จัดทำแผนชุมชน
5. ประชาสัมพันธ์แผนดำเนินการในชุมชน
6. ดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการชุมชนอย่างต่อเนื่อง
7. ถ่ายทอด ให้ความรู้ ขยายเครือข่ายประเมินผลการดำเนินงาน
8. ประเมินผลการดำเนินงาน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1. ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง
2. ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความรัก มีความสามัคคี มีความสุข
3. ทำให้ประชาชน เด็ก เยาวชน มีจิตอาสา
4. ทำให้ประชาชนรู้จักพึ่งพาตนเอง พอมี พอกิน พอใช้ มีเหตุผล โดยยึดหลักธรรมทางศาสนา รักษาศีล 5

5. ทำให้คนในชุมชนมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี ลดปัญหาสิ่งเสพติด อบายมุข การทะเลาะวิวาทของคนในครอบครัว
6. ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกัน และยังทำให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญๆ ที่ทาง วัดดำเนินการมากขึ้น
7. ทำให้มีการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ
8. ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอก

บทเรียนที่ได้รับ

1. ประชาชนชุมชนบ้านคลองยางยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางศาสนามากขึ้น
2. ประชาชนชุมชนบ้านคลองยางน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต
3. สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของไทยและพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม เสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในครอบครัวและชุมชน
4. มีเครือข่ายพลังบวร (บ้าน-วัด-โรงเรียน) ในชุมชนคลองยางที่เข้มแข็งนำสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ในชุมชนและสังคมประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต

1. เน้นเยาวชนทั่วไป เริ่มแรกตั้งแต่โรงเรียนต้องมีการเข้าไปอบรม ให้คุณธรรม ให้ความรู้ ชักจูง แนะนำ ก็คือยึดหลัก เข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา ให้เยาวชนนั้นส่งเสริมให้ทำ กิจกรรมดี ๆ มีการจิตสาธารณะหรือจิตอาสา นำเยาวชน ชุมชนมาทำงานร่วมกัน โดยทำกันเป็นประจำ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญของชาติที่ดี เราก็กทำ เพื่อปลูกฝัง ให้เด็กเหล่านี้เกิดความเสียสละ การช่วยเหลือสังคม
2. ขยายผลชุมชนคุณธรรมไปทุกหมู่บ้านในตำบลดงกลาง เพื่อให้เกิดเป็น “ตำบลคุณธรรม”

ความโดดเด่น/ความสำคัญ กิจกรรมและการดำเนินงานของชุมชน

ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

วัดไผ่รอบ เป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรม จัดกิจกรรมให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสใกล้ชิดพระพุทธศาสนา เรียนรู้และน้อมนำการปฏิบัติตามหลักคำสอนโดยการนำหลักคุณธรรมทางศาสนาคือการรักษาศีล 5 มาบูรณาการกับการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนา

จิตใจด้านคุณธรรมจริยธรรม และชุมชนมีความสุข โดยได้มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาตลอดทั้งปี

กิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ

กิจกรรมงานปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติพระบรมวงศานุวงศ์

งานปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ฯ วัดไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จัดขึ้นในวันเฉลิมพระชนพรรษาของพระบรมวงศานุวงศ์ของทุกปี เช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ ฯ วันขึ้นปีใหม่ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เชิญชวนพุทธศาสนิกชนผู้ใฝ่บุญกุศล ร่วมปฏิบัติธรรมและร่วมทำบุญถวายภัตตาหาร น้ำปานะ แก่ผู้ที่เข้าร่วมการปฏิบัติธรรม

ค่ายธรรมะ

วัดไผ่รอบ ร่วมกับเทศบาลตำบลไผ่รอบ และ โรงเรียนในเขตตำบลไผ่รอบ ทั้ง 7 โรงเรียน จัดกิจกรรมอบรมธรรมะ ให้กับเด็ก และ เยาวชน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา รวมถึงฝึกวินัย ให้ความซื่อสัตย์สุจริตพัฒนาจิตใจ ให้เป็นผู้มีจิตอาสา

ด้านการสืบสานวิถีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ชุมชนบ้านคลองยาง

วัดไผ่รอบ มีการรวมพลังบวร บ้าน-วัด-โรงเรียน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ มีความเพียร อดทนและเสียสละช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สามารถเป็นแบบอย่างให้กับพื้นที่อื่น ๆ ได้ ทั้งด้านการดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมไทย มีความเอื้ออาทร มีขนบธรรมเนียมและประเพณีที่ดั้งเดิมของไทย และมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของท้องถิ่นสู่การปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันให้เยาวชนและผู้สนใจโดยทั่วไป เช่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา งานอนุรักษ์กระทงจากวัสดุธรรมชาติในงานวันลอยกระทง การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ การจัดงานเพื่อสืบสานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

ด้านการขยายเครือข่ายชุมชนคุณธรรม เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม

วัดไผ่รอบ มีการวางแผนพัฒนาการเครือข่ายชุมชนคุณธรรมในระดับท้องถิ่น โดยจัดตั้ง “โครงการชุมชนสัมพันธ์แบ่งปันรอยยิ้ม” โดยร่วมกับหน่วยงานเทศบาล สาธารณสุข และภาคประชาชน ดำเนินการออกพื้นที่ เยี่ยมเยือนผู้ประสบภัย ผู้มีรายได้น้อย และผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง นำปัจจัยและเครื่องอุปโภคบริโภคมอบให้เป็นขวัญและกำลังใจให้กับประชาชนกลุ่มดังกล่าว

วัดไผ่รอบ เป็นชุมชนคุณธรรมดั่งแบบ ที่ได้รับการคัดเลือกจากหน่วยงานต่าง ๆ และได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น

- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับจังหวัด ในโครงการวัดร่มรื่น ปี 59
- รางวัลหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ ของจังหวัดพิจิตร
- ได้รับเลือกเป็นอุทยานการศึกษาภายในวัด ประจำปี 2559 จาก สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ณ วัดไร่ขิง พระอารามหลวง
- ได้รับคัดเลือกเป็น ศาสนสถานสะอาดดีเด่น ระดับอำเภอ ประจำปี 2560

ชุมชนคุณธรรมบ้านทับเกวียนทอง (วัดยางตะพาย) ตำบลบึงบัว อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดพัทลุง

พระมหากรุณาธิคุณ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร” รัชกาลที่ 10 พระราชทานนาม“อำเภอนิคมพัฒนา” บ้านทับเกวียนทอง อยู่ในเขตการปกครองของ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดพัทลุง เป็นหมู่บ้านเล็กๆ มีประชากร 77 ครัวเรือน นับถือศาสนาพุทธ ดำเนินชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมไทยพื้นท้องถิ่นและไทยๆ ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีความโดดเด่นด้านวิถีความเป็นอยู่แบบไทยๆ มีความสงบ ความสามัคคี ยึดหลักธรรมทางศาสนา ประชาชนมีความขยันในการประกอบอาชีพ

กว่าจะเป็นวันนี้ได้

ชาวบ้านทับเกวียนทองมีอาชีพทำนา เมาถ่านและเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก ในอดีตการทำนาอาศัยแรงงานคน และสัตว์ บรรทุกผลผลิตทางการเกษตรด้วยเกวียน จนเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน มีความเป็นอยู่เรียบง่าย ตามวิถีวัฒนธรรมและวิถีชาวพุทธ กลุ่มคนที่พักอาศัยได้แก่ไทยพื้นถิ่นและไทยกุยเนื่องจากมีเขตติดต่อกับชุมชนไทยกุย ใช้วัดยางตะพายเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจด้วยกัน ถึงแม้จะมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ต่างกันบ้างแต่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ด้วยกันได้อย่างกลมกลืน

หมู่บ้านทับเกวียนทองเป็นเหมือนชุมชนอื่นๆ ทั่วไป ที่เมื่อประสบปัญหาความยากจนแต่ชาวบ้านทับเกวียนทองกลับไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคและปัญหา มองเห็นคุณค่าคำสอนและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำแนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียงไปในการดำรงชีวิต โดยเริ่มจากการหันไปสร้างเสริมอาชีพ เช่น ทำสวน ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงปลา ไก่ หมู และกระบือ เป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ วัตถุประสงค์

เพื่อให้กินเองไม่ต้องเสียเงินซื้อ เมื่อมีจำนวนมากก็แบ่งปันให้เพื่อนบ้าน ที่เหลือก็นำไปขาย นอกจากนี้ยังคงใกล้ชิดกับหลักธรรมคำสอนของศาสนา ดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมท้องถิ่น มีชีวิตที่เรียบง่าย

ในปี พ.ศ. 2558 หมู่บ้านทับเกวียนทอง ได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ตามโครงการเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ลดความขัดแย้งในสังคม ตามนโยบายของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ (คสช.) ชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้ประสบความสำเร็จ เป็นหมู่บ้านนำร่องต้นแบบที่ทุกครัวเรือนยึดแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิตประจำวัน ทำการเกษตรปลูกพืชผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ สำหรับใช้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย ทำให้ลดรายจ่ายและเสริมสร้างรายได้ ทำให้ชาวบ้านอยู่อย่างมีความสุข มีความสามัคคี สมานฉันท์ เอื้ออาทรกันทุกบ้านทุกหลังคาเรือน หมู่บ้าน ทับเกวียนทองเป็นชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยรวมทั้ง วัด และโรงเรียน มีส่วนร่วมช่วยกันขับเคลื่อนในการรักษาศีล 5 ส่งผลให้หมู่บ้านทับเกวียนทองมีความเข้มแข็ง ประชากรสามารถดำรงอยู่ได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน ไม่มีปัญหาเสียดสี อาชญากรรม จากนั้นได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านปิดทองหลังพระ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงวัฒนธรรม ฯลฯ

ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ

ปัญหาที่เกิดขึ้นที่พบเห็นอยู่บ่อยๆ คือความไม่ยั่งยืนเนื่องจากการพัฒนาในโครงการต่างๆ เช่น บางโครงการประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งแล้วก็ไม่ต่อยอดให้เกิดความยั่งยืน

ความดีที่ยากทำ

การใช้ชีวิตบนศาสตร์พระราชา โดยใช้หลักการทำงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาเป็นต้นแบบในการพัฒนาและการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยมีเป้าหมายหลักคือสร้างหมู่บ้านทับเกวียนทองเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง “หมู่บ้านประชารัฐตามรอยเท้าพ่อ”

กระบวนการพัฒนา

1. ศึกษาและทำความเข้าใจปัญหาของชุมชนโดยใช้หลักการทำงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์และปรับใช้
2. การเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา ครอบครัวแต่ละคนต่างฝ่ายหันไปดำเนินชีวิตตาม

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. การจับกลุ่มเพื่อเพิ่มพลังในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนเมื่อประสบผลสำเร็จ แต่ละครัวเรือนจึงเริ่มร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันและกัน
4. การเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้นำชุมชนเป็นตัวจักรสำคัญในการประสานงานระหว่าง “พลังบวร” บ้าน วัด โรงเรียน
5. การเปิดรับโอกาสจากภายนอกและสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ได้แก่ ได้รับความรู้ รับการสนับสนุน รับโอกาสในการเป็นต้นแบบที่ดีในหลายๆ ด้าน โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแบบ “ประชารัฐ” พัฒนาอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับเป็นต้นแบบและศูนย์เรียนรู้ต่างๆ
6. นำชุมชนเข้าสู่การแข่งขันทุกรูปแบบเพื่อยกระดับความสามารถของชุมชน การเข้าสู่การแข่งขันต่างๆ เพื่อได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่างๆ
7. ถ่ายทอดความรู้เป็นต้นแบบและขยายเครือข่าย
8. การประชาสัมพันธ์กิจกรรม และให้บริการอื่นๆ
9. ประเมินผลและทบทวนปัญหา เพื่อนำไปสู่วิธีการพัฒนาต่อไป

การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

1. ประชากร มีรายได้มากกว่ารายจ่าย ทุกคนมีความสุข มีความสามัคคี ไม่ต้องทั้งบ้านเกิดไปประกอบอาชีพที่อื่น ได้รับรางวัลสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชน
2. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของชาวบ้านช่วยสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในชุมชนจนหลายหน่วยงานให้การยอมรับ ขณะที่ผู้นำชุมชนระบุว่ารางวัลแห่งความภาคภูมิใจไม่ใช่โล่ หรือใบประกาศ แต่เป็นความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน
3. เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอย่างครบวงจร
4. ได้รับโล่รางวัลพระราชทาน ‘หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เย็นเป็นสุขประจำปี 2559’

บทเรียนที่ได้

1. ศาสตร์พระราชา เรื่อง ความขยัน ความสามัคคี คือเส้นทางแห่งการหลุดพ้นปัญหา

2. การนำเอาหลักคำสอนของศาสนา และ วิถีชีวิตแบบเรียบง่ายของวัฒนธรรมไทย มาดำเนินชีวิต
3. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตน พัฒนาครอบครัว พัฒนาชุมชน

การขยายผลในอนาคต

1. ควรเป็นชุมชนที่มีขนาดเล็ก หรือ หากเป็นชุมชนใหญ่ ควรมีการจัดกลุ่มเพื่อความใกล้ชิดในการแก้ไขปัญหา ระเบิดปัญหาจากภายใน และใกล้ชิดการเข้าใจ เข้าถึงคนทุกคนในชุมชน
2. ควรนำหลักพลัง “บวร” ไปใช้ร่วมกับ “พลังประชารัฐ”
3. ผู้นำชุมชนเป็นกลไกสำคัญมากในการพัฒนาแต่ละด้าน
4. การสร้างความยั่งยืน
5. การประชาสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือสำคัญ

ชุมชนคุณธรรม วัดราษฎร์ศรัทธาทรงธรรม ตำบลวังสำโรง อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

การที่วัดราษฎร์ศรัทธาทรงธรรม ได้เข้าร่วมโครงการชุมชน ทำให้เรามองเห็นการพัฒนาสังคมได้ชัดเจนขึ้น เริ่มต้นจากการพัฒนาจิตใจก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งทำให้ชุมชนคุณธรรมนั้นน่าอยู่มากยิ่งขึ้นเพราะชาวบ้านช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งมีวัดเป็นศูนย์กลางของจิตใจ โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประเพณีที่ดีงามมาสู่ชุมชน และส่วนหนึ่งมาจากความศรัทธาในกิจวัตรของพระสงฆ์ในวัดที่ปฏิบัติศาสนกิจพัฒนาวัดให้มีความเจริญทางด้านวัตถุเสนาสนะภายในวัด เช่นการก่อสร้างศาลากลางน้ำ ด้วยความร่วมมือของชาวบ้านช่วยกันก่อสร้าง การหล่อพระหลวงพ่อทันใจ เป็นต้น นอกจากนั้น วัดราษฎร์ศรัทธาทรงธรรมนอกจากจะเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจแล้วยังเป็นสถานที่เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงและวัฒนธรรมของชุมชนอีกด้วย และจะพัฒนาวัดให้เป็นวัดชุมชนคุณธรรมสืบไป

ก่อนจะมาถึงวันนี้

วัดราษฎร์ศรัทธาทรงธรรม(สายห้วย) ตั้งอยู่ที่บ้านสายห้วย หมู่ที่ 2 ตำบลวังสำโรง อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีที่ดินตั้งวัด 8 ไร่ระยะเวลามาหลายทศวรรษ ได้บริจาคที่ดินเพิ่มอีกบริเวณที่ตั้งห้องแถวและบ่อน้ำหลังห้องแถวขณะนั้นนายเหลียม โตเอี่ยม เป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านสายห้วย ได้ประชุมกับราษฎรในเรื่องการสร้างวัดใหม่ มีมติ ที่ประชุมเห็นด้วย ในการสร้างวัดใหม่แต่เดิมประชาชนบ้านสายห้วยต้องไปทำบุญ

ที่วัดโคปลาคุก และลูกหลานต้องไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านโคปลาคุก ต่อมาได้แยกวัดมาสร้างขึ้นใหม่ชื่อวัดสายห้วย และขออนุญาตจากทางราชการแยกโรงเรียนมาด้วย และตั้งชื่อว่าโรงเรียนวัดสายห้วยวังช้าง

ปัจจุบันมีการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ประชาชนในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง และปฏิบัติตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา รักษาจารีตประเพณี มีความเอื้ออาทร แบ่งปัน มีน้ำใจ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม และมีการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไปอย่างยั่งยืน

ปัญหาที่ยากแก่ความดีที่ยากทำ

ชุมชนคุณธรรมวัดราษฎร์ศรัทธาทรงธรรม ได้เล็งเห็นความสำคัญทางด้านการฟื้นฟูภูมิปัญญาชาวบ้านด้านวัฒนธรรม เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา) จึงได้รื้อฟื้นวัฒนธรรมเก่าๆ ขึ้นมา เพื่อให้ชาวบ้านและเยาวชนได้สืบสานให้ยั่งยืน ซึ่งปัจจุบันได้เลือนหายไปตามกาลเวลา นั่นก็คือ “ประเพณีการทำขวัญข้าว” และการสืบสานปณิธานตามรอยพ่อหลวงในด้าน เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักสามัคคี อีกทั้งยังมีพื้นฐานทางด้านจิตใจที่มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานทางด้านจิตใจ

กระบวนการก่อเกิดการพัฒนา

1. การพัฒนาผู้นำชุมชน ให้เป็นตัวอย่างกับชาวบ้าน โดยเริ่มจากครอบครัวมาสู่ชุมชน
2. ระเบิดจากภายใน โดยเริ่มจากสร้างความเข้าใจอันดี ร่วมกันพร้อมแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน
3. ส่งเสริมด้านคุณภาพชีวิต โดยสนับสนุนรายได้เข้าสู่ชุมชนและส่งเสริมด้านการศึกษา
4. การลงมือปฏิบัติ การประชาสัมพันธ์ เชิญชวน เช่นการส่งเสริมการพัฒนาด้านคุณธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น
5. การประเมินผล โดยดูจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามและการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ในชุมชนต่อไป

ผลที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรม

1. ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นนั้นๆ มีระดับจิตสำนึกและพฤติกรรม ในการอยู่ร่วมกันเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดสำนึกรักชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น เพราะกระบวนการจัดทำนั้นส่งผลให้คนที่เข้าร่วมเรียนรู้คุณค่าและ เอกลักษณ์ท้องถิ่น ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ และเกิดความมุ่งมั่นที่จะ ปฏิบัติตามสิ่งที่ชุมชนกำหนดขึ้นร่วมกันให้เป็นวิถี
2. เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาโดยใช้มิติด้านคุณธรรม มากขึ้น ทั้งนี้ก่อนที่ปัญหาทุกอย่างจะจบลงด้วยความรุนแรง หรือบ้างก็จบ ด้วยกระบวนการทางกฎหมาย ชุมชนอาจใช้มิติคุณธรรมความดีใช้การ ประนีประนอม เจรจาเพื่อการแก้ไขปัญหามากขึ้น ปัญหาที่อาจลดความ รุนแรงต่อกันลง
3. ได้ก่อให้เกิดการร่วมมือจากหลายฝ่ายในชุมชน (ตำบล) ทั้ง องค์กรชุมชน ผู้นำท้องที่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และสมาชิกชุมชน ซึ่งได้มีส่วนร่วมเข้ามาคิดและลงมือทำ โดยไม่แยกฝ่าย ไม่แยกสีมีเจตนาร่วมกัน คือ ทำอย่างไรให้คนในท้องถิ่นของตน อยู่อย่างมี ความสุขบนฐานแห่งคุณธรรมความดี
4. ปัญหาทางสังคมลดลง เช่น อาชญากรรม ปัญหาความไม่สงบ สติดูอุบัติเหตุต่างๆ เหล่านี้จะลดลง เพราะชุมชนส่วนใหญ่ตั้งมั่นอยู่ในหลัก คุณธรรมความดีปัญหาและคดีต่างๆ จึงลดลง
5. ชุมชนเข้มแข็งอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ยึดธรรมณูความสุสู่การพัฒนาคุณธรรม

การสร้างให้เกิดเป็นชุมชนคุณธรรม มีกระบวนการสำคัญต่อเนื่อง 7 ขั้นตอนที่สามารถนำไปปรับใช้ กับทุกชุมชน ดังนี้

1. ค้นหาความจริงของพื้นที่ ชาวชุมชนร่วมกันค้นหา ทบทวนต้นทุน ทางสังคม (ต้นทุนความดี) ทั้งด้านคน องค์กร ภูมิปัญญา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งประเมิน ปัญหา ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการสำรวจข้อมูล การจัดทำผังชุมชน แผนที่เดินดิน แผนที่ความดีและ ปฏิทินความดีเป็นต้น
2. ตั้งเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ปัญหาที่ อยากแก้ความดีที่อยากทำ ซึ่งจะทำให้ทุกภาคส่วนเห็นเป้าหมายร่วมกัน และ กำหนดรูปธรรมความสำเร็จที่จะทำได้จริง ในเป้าหมายแต่ละด้าน ในขั้นนี้จะ สามารถรู้จักเจ้าภาพงานแต่ละด้านชัดเจน
3. ออกแบบวิธีการและกลไกการดำเนินงาน ร่วมกันกำหนดวิธีการ สำคัญที่จะนำ

ไปสู่การบรรลุผลโดยทบทวนกิจกรรมที่มีอยู่เดิมว่า มีดีพอที่จะ ทำให้รูปธรรมความสำเร็จที่ตั้งไว้เป็นจริงได้หรือไม่ หรือมีกิจกรรม โครงการใด ที่ชุมชน ท้องถิ่น ทำอยู่แล้วที่จะสามารถตอบสนองเป้าหมายความสำเร็จได้ โดยสามารถกำหนดเป็นธรรมณูความสุขชุมชนของตนเองขึ้นมาเป็นหลัก กำกับและจัดระบบกลไกทีมงานรับผิดชอบต่อการำเนินการ

4. ลงมือปฏิบัติให้เป็นวิถีชีวิต ชุมชนปฏิบัติตามข้อตกลง แผนงาน ที่วางไว้จนเป็นวิถีชีวิต เป็นปกติสุขของชุมชน
5. ถอดบทเรียนความสำเร็จ ชุมชนนำความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น มาสู่การถอดบทเรียน ประเมินผลสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อขยายความสำเร็จนั้นไปสู่ ชาวบ้านอย่างกว้างขวาง และนำไปสู่การจัดการความรู้ผลิตเป็นองค์ความรู้ ในรูปแบบต่างๆ หรือสื่อสาร ถ่ายทอด
6. ชื่นชมยกย่อง เมื่อเห็นความสำเร็จ ก็จัดให้มีการชื่นชม ยกย่อง ให้กำลังใจ หรือสื่อสารเผยแพร่ผลงานต่อสาธารณะต่อไป
7. เชื่อมโยงเครือข่าย ขยายผล ความสำเร็จในจุดเดียว ไม่สามารถ สร้างการเปลี่ยนแปลงในบางเรื่องได้การเชื่อมโยงให้เกิดเป็นชุมชนคุณธรรม ขยายผลออกไปเป็นเครือข่ายจะทำให้ชุมชนมีพลังที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลง

สิ่งที่อยากทำต่อ

ขยายเครือข่ายคุณธรรมไปสู่ระดับหมู่บ้าน และหน่วยงานราชการในตำบล โดยอาศัย กลไกการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมแบบพลังบวร มีการประสานงานระหว่าง บ้าน วัด และ โรงเรียน เพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

ชุมชนคุณธรรม วัดพระพุทธบาทเขารวก ตำบลวังหลุม อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร

เรื่องโดย นางสาววิจิตรา หนูอัน ส่วนงานกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลุม

หากพูดถึงชุมชนคุณธรรมในตำบลวังหลุมแล้ว คงเป็นที่ไหนไปไม่ได้ที่มองเห็นภาพสังคมที่มีคุณธรรมได้อย่างชัดเจนมากที่สุด นอกจากชุมชนคุณธรรม วัดพระพุทธบาทเขารวก ตำบลวังหลุม อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 3 บ้านเขารวก หมู่ที่ 5 ตำบลวังหลุม อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายซึ่งวัดเป็นสถานที่หนึ่งที่เน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพจิตใจ การทำบุญ และสืบสานด้านพระพุทธศาสนา วัดเป็นที่มีผู้คนศรัทธาในหลวงปู่โง่น ได้มีผู้คนเข้ามาบำสการอย่างเป็นประจำ เป็นชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ) ของกระทรวงวัฒนธรรม และเป็นหมู่บ้าน รักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของการพัฒนาชุมชน จนวันนี้วัดพระพุทธบาทเขารวก ตำบลวังหลุม อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร ได้กลายเป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นพื้นที่ประกอบคุณงามความดีของพุทธศาสนิกชนทั่วไป

ชุมชนคุณธรรม วัดพระพุทธบาทเขารวก ตำบลวังหลุม อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร เป็นชุมชนเล็กๆ ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพกระแสสังคมในปัจจุบัน ซึ่งมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วซึ่งทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านตำบลวังหลุมเน้นการสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน สร้างความสามัคคีในชุมชน สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการถ่ายทอดไปยังเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องที่มีความมุ่งหมายไปในแนวทางเดียว จึงอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อชุมชน ผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีและการผลิตทางด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ ประชาชนส่วนใหญ่รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้ มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 สืบสานปณิธานของพ่อ หมู่บ้านตามรอยพ่อ อย่างพอเพียง มีศูนย์การเรียนรู้เกษตรครบวงจรแบบเพื่อการพึ่งพาตนเอง หมู่ที่ 7, แหล่งเรียนรู้ป่าชุมชน หมู่ที่ 5, ฐานการเรียนรู้เตาปั้นชีวิต บันรายได้ หมู่ที่ 5, ศูนย์การเรียนรู้ผักปลอด

สารพิษ หมู่ที่ 8 และโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลวังหลุม ได้มีการฝึกอบรมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ เช่น การทำไข่เค็ม การจักสานจากไม้ไผ่และการทำข้าวแต๋น เป็นต้น

ทั้งนี้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน ได้รองรับคณะศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่มาจากต่างจังหวัด และพร้อมจัดที่พักโฮมสเตย์ในตำบลวังหลุมเพื่อเปิดวิถีชาวบ้านตำบลวังหลุม โดยยึดแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ประชาชนในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ชุมชนคุณธรรม วัดพระพุทธบาทเขารวก ตำบลวังหลุม อำเภอดงพิกุล จังหวัดพิจิตร ได้เล็งเห็นความสำคัญในการสืบสานประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมอันดีงามให้สืบทอดต่อไป เพื่อจารึกประวัติวัดพระพุทธบาทเขารวกให้เป็นเอกลักษณ์ ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความศรัทธาและความสามัคคี เพื่อร่วมมือกันพัฒนาภูมิทัศน์วัด และเพื่อเป็นแหล่งสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกระบวนการทางคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดศีล ความเป็นปกติ เกิดสมาธิ และสติปัญญา เป็นพื้นฐานความดีของคนในชุมชนที่มีจิตอยู่ในคุณงามความดี

กระบวนการพัฒนาวิธีการปฏิบัติ

1. เริ่มจากคนในชุมชนเอง นำเอาทุนความดีที่เราได้ทำนั้น มาเป็นพลังขับเคลื่อนให้คนในชุมชนได้ปฏิบัติตามหลักของคุณธรรม
2. ประชาชนมีความเลื่อมใสศรัทธาที่มีมายาวนาน มีกิจกรรมคือการปฏิบัติธรรมมีความสามัคคีในหมู่คณะอยู่แล้ว จึงให้วัดพระพุทธบาทเขารวกเป็นจุดศูนย์รวม จุดแห่งการเชื่อมโยง ขับเคลื่อนพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ) ความสามัคคีเพื่อช่วยทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลวังหลุม ตั้งอยู่ในวัดพระพุทธบาทเขารวก จัดตั้งโดยองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลุม เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในตำบล

ทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและอารมณ์

3. การลงมือปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์ การเชิญชวน การเข้าร่วมโครงการคุณธรรม เช่น โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาด้านคุณธรรม ปฏิบัติตามหลักของ คุณงามความดีของท้องถิ่น

4. ประเมินผลและความเข้มแข็งของชุมชน โดยการมองดูบริบทของชุมชนว่า ได้ พัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งและมีความพร้อมในการจัดการตนเองได้ทุก ๆ ด้านไปในทางที่ดี เกิดความสันติสุขด้วยคุณธรรม

ผลที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรม

1. พัฒนาเครือข่ายชุมชนคุณธรรมสู่ชุมชนใกล้เคียงในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ตามหลักการขับเคลื่อนพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ)

2. เกิดเป็นชุมชนคุณธรรม หมู่บ้านรักษาศีล 5 ประจำปี 2560 หมู่ที่ 5 ตำบลวังหลุม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เห็นคุณค่าในการร่วมมือร่วมใจมีความสุขที่มีส่วนร่วม ในกิจกรรม สร้างคุณงามความดีในชุมชนและความสุขความเข้มแข็งของชุมชน

3. ก่อให้เกิดแกนนำร่วมคิด ร่วมทำในด้านต่าง ๆ ของกิจกรรม ที่มีประโยชน์ต่อ สังคมในด้านต่าง ปลูกจิตสำนึกให้กับคนในชุมชน/เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมประเพณี ที่มีความสำคัญกับทุกคน เด็กและเยาวชน/คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานประเพณี และกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพราะมีจิตอาสา เพื่อสืบสานประเพณีและอนุรักษ์ประวัตื วัดพระพุทธบาทเขารวกให้เป็นเอกลักษณ์ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยึดหลักคุณธรรม หมู่บ้านรักษาศีล 5

ประชาชนในชุมชนมีความตระหนักที่จะนำหลักธรรมคำสอนทาง พระพุทธศาสนาไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตามแนวทาง “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ทุกสาขาอาชีพก็สามารถอยู่ ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความสามัคคีเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ประกอบกิจกรรมที่มีคุณค่า ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม เป็นการสร้างบุญสร้างกุศล เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา ซึ่ง ถือเป็นมงคลของชีวิต ได้พบความสุข ที่แท้จริง ได้ฝึกวินัยในตัวเองให้รู้จักระวังตัว ควบคุม ตัว วางตัวได้เหมาะสม ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของหมู่คณะ และพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ รู้จักใช้ชีวิตตามบทบัญญัติของศีล 5 รู้จักพัฒนาตัวเองให้มีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัวและ ชุมชน ผ่อนคลายความเครียดต่าง ๆ เป็นการพักผ่อนทั้งทางร่างกายและ จิตใจ ทำให้มี ความสุขในการใช้ชีวิต

สิ่งที่อยากทำต่อ

วัดและชุมชนได้วางเป้าหมายในการขยายเครือข่ายความดีจากระดับหมู่บ้าน ขยาย ออกไปเป็นระดับตำบล และระดับอำเภอ โดยอาศัยกลไกของการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม แบบพลังบวร มีการประสานงานระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน อาศัยสามเสาหลักในการขับเคลื่อนมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน มุ่งมั่นส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมความดีงาม ประกาศ เป็นหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และมีจำนวนสมาชิกรักษาศีลครบ 100 เปอร์เซ็นต์ ทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันขั้นพื้นฐาน เป็นหลักประกันคุณภาพ ชีวิตเบื้องต้น และเป็นการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบคุณงามความดี

1. สถานที่ปฏิบัติธรรมะ เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาธรรมะอยู่ในชุมชน
2. ลานกิจกรรมทางด้านศาสนา โดยประชาชน นักเรียน หน่วยงานราชการภายใน ตำบล มาพัฒนา อย่างต่อเนื่อง
3. แผนที่จุดแสดงตำแหน่งชัดเจน เพื่อบอกเส้นทางภายในวัดพระพุทธบาทเขารวก สะดวกต่อการ เข้ามาเรียนรู้ในวัดพระพุทธบาทเขารวก
4. ปรับปรุงบูรณะที่กราบพระ ที่นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัดให้สะอาดมากกว่า เดิม โดยเริ่มจากชุมชนที่มีจิตใจจิตสาธารณะ รู้จักรูทิสตนต่อส่วนรวม และรู้จักบำเพ็ญ ประโยชน์ ปลูกฝังให้มีความสำนึกรักบ้านเกิดของตนเอง
5. ให้ประชาชนในชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันให้ยั่งยืน เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สามารถลดหนี้สินชุมชนอยู่อย่างมีความสุข

สร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน ชมรมผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยด่าง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร

ชมรมผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยด่าง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร เริ่มต้นมาจากประโยคที่ว่า “สังคมแห่งความสุข อยู่ที่พลังจิตอาสา” การสร้างสังคมที่มีความสุขแบบยั่งยืน ในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยด่าง โดย สร้างความร่วมมือการสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน และการสร้างปัญญา บนพื้นฐานแห่งความพอเพียง เป็นต้นแบบของการสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน เป็นที่ยอมรับและเป็นแหล่งเรียนรู้ที่องค์กรอื่นมาศึกษาเรียนรู้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยด่าง ได้พิจารณาให้ชมรมผู้สูงอายุแห่งนี้ เป็นแหล่งเรียนรู้ในโครงการรวมพลังเครือข่ายร่วมพัฒนาชุมชนจัดการตนเองสู่ตำบลสุภาพะ จะมีลูกข่ายจากหน่วยงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) มาศึกษาดูงานที่ชมรมจำนวน 8 รุ่น ๆ ละ 2 อปท.

กว่าจะมาเป็นวันนี้ได้

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยด่าง มีพื้นที่การปกครอง 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2 บ้านลำชะล่า หมู่ที่ 4 บ้านเนินยาว หมู่ที่ 5 บ้านหนองนาดำ หมู่ที่ 6 บ้านน้ำโจนเหนือ หมู่ที่ 7 บ้านหัวดง และหมู่ที่ 9 บ้านปากคลอง มีโรงเรียน จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยด่าง โรงเรียนวัดลำชะล่า โรงเรียนบ้านเนินยาว และโรงเรียนวัดหนองนาดำพิทยามิวัด จำนวน 5 วัด ได้แก่ วัดลำชะล่า วัดเนินยาว วัดหนองนาดำ วัดน้ำโจนเหนือ และวัดหัวดง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือการทำนาในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยด่าง ปัจจุบัน มีผู้พิการจำนวน 177 คน มีผู้ยากไร้ 166 คน ผู้สูงอายุ 595 คน

ปัญหาความผิดพลาดในอดีตที่ผ่านมา

- ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีการออมมาก่อน จึงไม่มีฐานะที่จะพึ่งพาตนเองได้ในวัยชรา ไม่ได้ประกอบอาชีพเนื่องจากมีอายุมาก มีรายได้น้อย ต้องพึ่งพิงบุตรหลาน
- ปัญหาด้านสังคม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความคิดว่าเป็นผู้ไม่มีคุณค่า ไม่ร่วมกิจกรรมทางสังคม เป็นคนติดบ้าน ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังบุตรหลานทำงานต่างจังหวัด บางรายต้องเลี้ยงดูหลาน บางรายถูกทอดทิ้ง

- ปัญหาด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว สุขภาพไม่มีพัฒนาการในการดำเนินชีวิต ทั้งการกิน ขาดการออกกำลังกาย

ความทุกข์

การดำเนินชีวิตของผู้ยากไร้ ผู้พิการ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งไม่มีผู้ดูแล มีความขัดสนด้านการดำรงชีวิต ทั้งทางทางการเงิน สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ปัญหาที่อยากแก้

1. ด้านสังคมของพื้นที่ อบต.ห้วยด่าง ผู้ยากไร้ คนพิการ ผู้สูงอายุที่ป่วยติดบ้านติดเตียง มีคุณภาพชีวิตยังไม่ดีเท่าที่ควร
2. ผู้สูงวัยและผู้สูงอายุสำรอง ขาดความรู้ที่จะสร้างปัญญาที่เป็นหลักในการดำเนินชีวิตทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ด้วยวิถีพอเพียง

ความดีที่อยากทำ

1. การสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน เป็นที่พึ่งให้กับสังคมที่เป็นบุคคลด้อยโอกาสในกลุ่ม ผู้ยากไร้ คนพิการ ผู้สูงอายุที่ป่วยติดบ้านติดเตียงอยู่ในภาวะต้องพึ่งพิงต่อบุคคลในครอบครัว สังคม ด้วยการดูแลกันยามเป็น และดูแลกันยามตาย ในกิจกรรมสร้างพลังจิตอาสาสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน ดังนี้

1.1 การจัดตั้งกองทุนจิตอาสาสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน

1.2 สร้างความร่วมมือภาคีเครือข่าย ประชาชน

1.3 จัดตั้งศูนย์กายอุปกรณ์ให้กับผู้พิการ ผู้สูงอายุได้ยืมไปใช้

2. การสร้างปัญญาให้กับสังคม ในรูปแบบต่าง ๆ

2.1 จัดการศึกษาให้กับสังคมสูงวัยในรูปแบบวิชาการผู้สูงอายุชีวิต

2.2 จัดตั้งโรงเรียนผู้นำตามรอยพ่อในพื้นที่

กระบวนการพัฒนา (ขั้นตอน/วิธีการ/กลไก)

- ได้เริ่มจากแกนนำในแต่ละหมู่บ้านมาร่วมเป็นคณะกรรมการชมรมฯ
- ประชุมคณะกรรมการชมรม/แกนนำแต่ละหมู่บ้าน
- ศึกษาดูงานด้านผู้สูงอายุ
- กำหนด 3 เป้าหมายในการสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน คือการดูแลกันยามเป็น

การดูแลกันยามตาย และการสร้างปัญญาให้กับสังคม

- แขนนำแต่ละหมู่บ้านทำหน้าที่ประสาน รวบรวมข้อมูล

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน

จากการกำหนด 2 เป้าหมายการสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกันทำให้ชุมชนได้ร่วมกันทำความดี เกิดกิจกรรมดีๆ มากมาย ภาพการเยี่ยมไข้ การมอบไม้เท้า การแจกถุงยังชีพ การสร้างห้องสุขา การเผยแพร่ภูมิปัญญา การเป็นพิธีกรในงานประเพณี

กิจกรรมการเยี่ยมพร้อมมอบเงินให้ผู้สูงอายุ

กิจกรรมการสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกันโดยภาคีเครือข่ายศาสนา ร่วมบริจาคถุงยังชีพ

กิจกรรมการมอบกายอุปกรณ์ให้กับผู้สูงอายุ ทุกหมู่บ้าน โดยผู้มีจิตอาสาบริจาคเงินแล้วจัดซื้อไม้เท้า ทั้ง 1 ขา , 3 ขา และ 4 ขา แล้วแจกให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ ทุกหมู่บ้าน

กิจกรรม การปรับสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ โดยใช้เงินกองทุนของชมรมฯ และผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาค จัดซื้อโถส้วมชนิดนั่งห้อยขา พร้อมวัสดุ ปูนซีเมนต์ ทราวย โดยมอบให้ผู้สูงอายุ 6 หมู่บ้าน หมู่ละ 1 ราย ทุกปีกิจกรรมการมอบราวเกาะในห้องน้ำ โดยผู้มีจิตศรัทธาจัดซื้อ และมอบให้ผู้สูงอายุที่มีความต้องการ

กิจกรรมการดูแลกันเฝ้ายามตาย นำพวงหรีดมาเคารพศพ ร่วมเป็นเจ้าภาพ พระอภิธรรม และมอบเงินฌาปนกิจชมรม

การสร้างปัญญา

จัดตั้งวิทยาลัยผู้สูงอายุชีวิตมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่วิทยาลัยผู้สูงอายุชีวิต 2 หลักสูตร โดยวิทยากรมาจากทั้งหน่วยงานรัฐ ศาสนา ภาคเอกชน ประชาสังคม ที่มีจิตอาสา

บทเรียนที่ได้

ความดีที่ทางชมรมผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยดง ใช้เป็นฐานการพัฒนา คือ คุณธรรมที่ทุกฝ่ายทุกภาคี ได้ร่วมกันสร้างขึ้น จากการร่วมคิดร่วมทำ จนกลายเป็นความดีที่ปฏิบัติเป็นวัฒนธรรม ได้แก่ ความสามัคคี การร่วมมือในกิจกรรมที่ทางชมรมฯ จัด หรือชุมชนจัดขึ้น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะ และสังคม (จิตอาสา)

การขยายผลในอนาคต

- การขยายเครือข่ายการสร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน บนฐานแห่งความดี ไปสู่ภาคีเครือข่ายผู้สูงอายุทั้งในระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ในเวทีการประชุมสังฆจรผู้สูงอายุจังหวัด/อำเภอ
- นำความดีที่ทำขยายผลให้เป็นสาธารณะ โดยทางสื่อโซเชียล ทั้งทางไลน์ และเฟสบุค

เครือข่ายบริการสุขภาพคุณธรรมสุขภาพอำเภอโพทะเล เครือข่ายสุขภาพอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

เรื่องโดย นางสาวรัตน์ จังอินทร์ และ นางสาวสิริรัตน์ เนียมเปรม
โรงพยาบาลโพทะเล

เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอโพทะเลให้บริการด้านสุขภาพ บริการรักษาพยาบาล ครอบคลุม 4 มิติในระดับทุติยภูมิ โรงพยาบาลโพทะเลซึ่งเป็นแม่ข่าย ประสานการทำงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 10 แห่ง เครือข่ายร่วมในการรักษา ส่งเสริม ป้องกัน รวมทั้งการดูแลต่อเนื่องฟื้นฟูสุขภาพ และเชื่อมโยงสู่ชุมชนมีการจัดการดูแลเป็นกลุ่มโรคสำคัญ

ปัญหาสำคัญที่พยายามแก้ไข:

1. การให้ผู้รับบริการโรคเรื้อรังสามารถควบคุมอาการได้และสามารถรับบริการที่ใกล้บ้าน การสร้างเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพประชาชนในการลดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เพิ่มความพึงพอใจ พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพและพฤติกรรมบริการที่ดีมีความสุข รังสรรค์
2. เชื่อมโยงข้อมูลภายในเครือข่ายและแม่ข่าย และในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการ และผู้ให้บริการ และองค์กร
3. ให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพ ของครอบครัว และชุมชน ลดป่วยในโรคสำคัญ
4. การบริหารการเงินการคลังให้มีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายโดยใช้หลัก คุณภาพ คู่ คุณธรรม ซึ่ง คุณธรรม คือ ความดี ความจริง ความงาม ที่ได้น้อมนำพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สร้างองค์กรคุณธรรม ซึ่งเป็นแนวทางปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม ที่มุ่งเน้นคุณภาพและคุณธรรมเป็นเรื่องเดียวกัน คบสอ.ต้องมีทั้งคุณภาพและคุณธรรม หากมีแต่คุณภาพ แล้วไม่มีคุณธรรมก็ไม่ได้ทำประโยชน์ได้ดี อาจเกิดความทุกข์ทั้งผู้ทำงาน และผู้มารับบริการ เป้าหมายของคบสอ.คุณธรรม คือ ต้องการเห็นคนดี มีน้ำใจ อยู่ในภาคส่วนของ คบสอ. การที่จะสร้างองค์กรคุณธรรมทุกคนต้องร่วมมือกัน จากการกำหนดร่วมกันให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์จึงเป็นข้อควรปฏิบัติร่วมกัน ถือเป็นอัตลักษณ์ของคบสอ.คือ พฤติกรรมบ่งชี้ที่ถือปฏิบัติ ได้แก่ ซื่อสัตย์ จิตอาสา รับผิดชอบ โดยมีการส่งเสริมให้บุคลากร

สาธารณสุขมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมในหน่วยงานทุกระดับ โดยมีความคาดหวังทำให้เกิด

1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ
2. ความเชื่อถือไว้วางใจได้
3. การตอบสนองต่อผู้รับบริการ
4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ
5. ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ อันทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีกับองค์กร

วิธีการดำเนินงาน

1. สร้างการรับรู้และการยอมรับจากทุกภาคส่วนในองค์กรโดยการเติมภูมิรู้ ภูมิธรรมให้กับเจ้าหน้าที่ในเครือข่ายมีผู้เข้าร่วมการดำเนินงาน ร้อยละ 98.20
2. ร่วมระดมความคิดจากทุกคนเพื่อค้นหาพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์ทุกคนในแต่ละหน่วยงานร่วมกันวิเคราะห์เพื่อจะได้นำมากำหนดแนวทาง แก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น
3. ร่วมกันระดมความคิดเพื่อกำหนด “คุณธรรมหลัก” จากการระดมความคิดได้ อัตลักษณ์ 3 ด้านของเครือข่าย คือ ซื่อสัตย์ จิตอาสา และรับผิดชอบ
4. แปลงคุณธรรมหลักเป็น “นโยบายหรือแนวปฏิบัติ” โดยกำหนดแนวทางการ ปฏิบัติ ได้แก่ ซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติตรงต่อหน้าที่ต่อวิชาชีพ รับผิดชอบต่อตนเอง และปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้องพึงให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ให้มีการวางระบบ ควบคุมภายในหน่วยงาน ภายในเครือข่ายและรับประเมินจากหน่วยงานภายนอก จิตอาสา หมายถึง การมีน้ำใจ จริงใจ ใส่ใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ โดยไม่หวังผลตอบแทน โดยมีทีมจิตอาสาทั้งในภาคเจ้าหน้าที่ และภาคเครือข่ายในการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสุขภาพที่ดี รับผิดชอบ หมายถึง ความตั้งใจเพียรทำหน้าที่ การงาน อย่างสม่ำเสมอ วิเคราะห์ปัญหา มีวัตถุประสงค์ ลงมือปฏิบัติ และติดตามปรับเปลี่ยนแก้ไขให้ ได้ตามเป้าหมาย ในเจ้าหน้าที่ แต่ละบุคคลมีตัวชี้วัดรายบุคคลที่รับผิดชอบด้านยุทธศาสตร์ งานประจำที่มีปัญหา และงานประจำที่ต้องการพัฒนา มีการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้โดย บุคลากร MOPH ในการสมรรถนะรายบุคคล
5. ภาคปฏิบัติ แต่งตั้งคณะกรรมการในการขับเคลื่อนงาน ส่งเสริมบรรยากาศและ วัฒนธรรมองค์กรบุคลากรแผนงานและโครงการให้มีการถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ต้นกล้าคุณธรรมผู้ขับเคลื่อนการทำให้ “ปัญหาที่ยากแก่ ความดีที่ยากทำ”

6. ภาคประเมินผล ติดตามแผนการดำเนินงาน จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และชื่นชมพฤติกรรมบ่งชี้ดีจากเรื่องเล่า “ความดีที่ยากทำ ปัญหาที่ยากแก้” ขยายผลและขับเคลื่อนงานเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1. มีการดำเนินงานขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมองค์กรอย่างต่อเนื่อง รายงานผลไปที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร ทุกสิ้นเดือน

2. คบสอ.โพทะเล นำหลักการดำเนินงานร่วมกับการพัฒนาโดยบูรณาการร่วมกับค่านิยมของกระทรวงสาธารณสุข (MOPH) โดยการนำมากำหนดเป็นค่านิยมหลักทั้ง 4 ประเด็น เพื่อให้มีความเป็นอำเภอโพทะเล ตามนามเรียกขาน “โพเงิน” จึงนำมาเป็นค่านิยมขององค์กร ค่านิยมหลัก: ยึดผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง ทำงานเป็นทีม พัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ฝึกตนให้มีคุณธรรม (PHOM) เจ้าหน้าที่ผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะตาม MOPH และมีตัวชี้วัดที่รองรับยุทธศาสตร์ งานประจำที่มีปัญหา และงานประจำที่ต้องการพัฒนาครบทุกคนและทุกระดับ

3. ผลลัพธ์ของการจัดบริการ (ที่สอดคล้องกับ ODOP) คบสอ.ปี 2558 - 2560 ที่สามารถทำได้ตามค่าเป้าหมายร้อยละ 93.54 (29/31 ตัวชี้วัด)

4. ผลการประเมินคุณภาพบริการในมุมมองของผู้รับบริการในระดับมากร้อยละ 73.8 พิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ส่วนใหญ่ระดับมาก ร้อยละ 85.0

ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ ส่วนใหญ่ระดับร้อยละ 82.9 ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ส่วนใหญ่ระดับมาก ร้อยละ 80.8 ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ส่วนใหญ่ระดับมาก ร้อยละ 77.5 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ส่วนใหญ่ระดับมาก ร้อยละ 56.3 5. ผลการสำรวจความอยู่ดีมีสุขและผูกพัน บุคลากรรู้สึกอยู่ดีมีสุขในการทำงานร่วมกับองค์กร รู้สึกภูมิใจในการเป็นบุคลากรขององค์กร รู้สึกทุ่มเทกายใจในการทำงาน ดีขึ้นอยู่ในระดับสูงขึ้นจากการประเมินผลเปรียบเทียบปี 2559-2560

หนึ่งบาทสร้างชีวิต พัฒนาคุณภาพชีวิตคนวัดขวางอย่างเข้มแข็ง กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง

นางวิมลีน ชีราพฤกษ์ ผู้ประสานกองทุนสวัสดิการตำบลวัดขวาง
นายอิทธิเดช พงษ์ไทย ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง

ตำบลวัดขวาง เดิมนั้นขึ้นการปกครองกับตำบลทุ่งน้อย และในปี พ.ศ. 2481 ได้แบ่งการปกครองออกมาเป็น ตำบลวัดขวาง เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอโพทะเล โดยเรียกชื่อตามชื่อวัด ซึ่งตั้งอยู่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำพิจิตาเก่า(แม่น้ำน่านเดิม) ปัจจุบันอยู่ที่ บ้านวัดขวาง หมู่ที่ 3 ตำบลวัดขวาง อำเภอโพทะเล มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่าเนื่องจากบริเวณวัดตั้งติดอยู่โค้งค้งน้ำ ราษฎรที่ใช้เรือแพเดินทางสัญจรไปมาเมื่อเดินทางมาถึงชื่อวัดแห่งนี้เรียกว่า วัดขวางน้ำ แต่ต่อมาเรียกกันติดปากสั้นๆ ว่า “วัดขวาง” และเรียกชุมชนแห่งนี้ว่า บ้านวัดขวาง

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง เริ่มดำเนินการจัดตั้งด้วย คณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย ภาคประชาชนจังหวัดพิจิตร สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของจังหวัดพิจิตร เข้าร่วมประชุมผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดขวาง และตัวแทนกลุ่มอาชีพทั้ง 8 หมู่บ้าน โดยนำเสนอความคิดเห็น นโยบาย วัตถุประสงค์ และความสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนตำบลวัดขวาง ด้านการจัดสวัสดิการให้กับประชาชนและเป็นสวัสดิการตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเชิงตะกอนที่เข้าถึงประชาชนทุกเพศทุกวัย คณะผู้นำตำบลวัดขวางตอบรับการคณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดพิจิตร ว่าตำบลวัดขวางจะจัดตั้ง “ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ” พร้อมกับดำเนินการคัดเลือกกรรมการตามความสมัครใจและพร้อมที่จะทำงานเพื่อส่วนร่วมของตำบลวัดขวาง ได้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ระดับหมู่บ้านละ 5 คน จำนวน 8 หมู่บ้าน และคณะกรรมการระดับตำบลจากผู้นำร่วมประชุมทั้งหมดจำนวน 55 คน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง จัดทำระเบียบ ข้อบังคับ สิทธิประโยชน์ที่สมาชิกกองทุนสวัสดิการตำบลวัดขวางจะได้รับจากการระดมความคิดเห็นของคณะกรรมการโดยยึดหลักการทำงานแบบธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม ทุกคนมีสิทธิเสนอความคิดเห็นและลงมติตามความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับตกกับประชาชนตำบลวัดขวางอย่างแท้จริง กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวางได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เพื่อนำงบประมาณนั้นมาจัดขบวนการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง จำนวน 55,000.

บาท การดำเนินกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ยึดหลักการทำแบบธรรมาภิบาล 6 หลักดังนี้

1. หลักนิติธรรม กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง นำหลักนิติธรรมมาใช้ในการจัดกฎระเบียบข้อบังคับ สิทธิประโยชน์ โดยยึดหลักการเสนอความคิดเห็นของคณะกรรมการและมติที่ประชุมยึดเสียงส่วนใหญ่เป็นสำคัญ การจัดกฎระเบียบข้อบังคับ สิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้กับสมาชิกกองทุนสวัสดิการนั้น เราจะดำเนินการปรับเปลี่ยนทุก 6 เดือน และหลังจากนั้นก็ให้คณะกรรมการระดับหมู่บ้านและ คณะกรรมการรับตำบลแจ้ง การปรับเปลี่ยนกฎระเบียบและสิทธิประโยชน์ให้กับสมาชิกทราบ การประชุมกองทุนสวัสดิการใหญ่ จัดปีละ 1 ครั้ง โดยเชิญประชุมสมาชิกเข้าทุกคน โดยเข้าประชุมสมาชิกคนทุกหมู่บ้าน เพื่อทำการชี้แจงให้กับสมาชิกทราบว่า ขณะนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง มีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบ สิทธิประโยชน์ จำนวนสมาชิกกองทุนทั้งตำบล พร้อมชี้แจงเป็นรายหมู่บ้านและดำเนินการแจ้งสถานะการเงินให้กับสมาชิกกองทุนสวัสดิการทราบ และพร้อมยอมรับการเสนอความคิดเห็นของสมาชิกที่ต้องการให้คณะกรรมการมีปรับเปลี่ยนและต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักและผลประโยชน์นั้นตกกับสมาชิกกองทุนสวัสดิการเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง

2. หลักคุณธรรม คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ระดับหมู่บ้านนั้น คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการจะอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกทุกหมู่บ้าน โดยจะทำการเก็บเงินออมและการจ่ายสวัสดิการทุกเดือนถึงบ้านของสมาชิกและนำเงินส่งให้เหรียญกองทุนสวัสดิการตำบลในวันที่ 15 ของทุกเดือน เวลา 09.00 – 12.00 น. และเหรียญกองทุนสวัสดิการตำบลก็จะนำเงินออมที่เก็บนำฝากกับธนาคารในวันที่ 15 ของทุกเดือนในช่วงเวลา บ่ายๆ ค่าตอบแทนคณะกรรมการระดับหมู่บ้านจากการเก็บเงินออมทำการประชุมและมีมติที่ประชุมในการให้ค่าตอบแทนคณะกรรมการระดับหมู่บ้านจากการเก็บเงินออมดังนี้

- 2.1 มีจำนวนสมาชิก 1 – 50 คน จ่ายค่าตอบแทนกรรมการ 150.-บาท
- 2.2 มีจำนวนสมาชิก 51 – 100 คน จ่ายค่าตอบแทนกรรมการ 200.-บาท
- 2.3 มีจำนวนสมาชิก 101 – 150 คน จ่ายค่าตอบแทนกรรมการ 300.-บาท
- 2.4 มีจำนวนสมาชิก 151 – 200 คน จ่ายค่าตอบแทนกรรมการ 400.-บาท
- 2.5 มีจำนวนสมาชิก 201 – 250 คน จ่ายค่าตอบแทนกรรมการ 500.-บาท

3. ความโปร่งใส กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง มีคณะกรรมการกองทุนฝ่ายตรวจสอบจะทำบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบกองทุนสวัสดิการทุก 6 เดือน ทุกกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการ อย่างเช่น จำนวนสมาชิกที่มีอยู่จริง การเบิกจ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก การเบิกจ่ายค่าตอบแทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการระดับหมู่บ้านและระดับตำบล การเบิกจ่ายค่าอาหารที่ใช้การประชุมและด้านวัสดุครุภัณฑ์ของกองทุนสวัสดิการ การเบิกจ่ายต่างๆ เสร็จญญิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวางจะเบิกจ่ายทุกอย่างในวันที่ 15 ของทุกเดือน พร้อมจัดเก็บเอกสารการเบิกจ่ายเข้าแต่แฟ้มให้เป็นปัจจุบันส่วนการทำบัญชีรายรับรายจ่าย จัดทำปิดบัญชีเป็นรายเดือน พร้อมการทำงานบุคลากรของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวางก็จัดทำเป็นรายเดือน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ก็จัดทำเอกสารด้านการจัดกิจกรรม การจ่ายสวัสดิการ บัญชีรายชื่อสมาชิกกองทุนสวัสดิการและสถานะการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปผลเป็นรายงานการประชุมกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง นำเสนอให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลวัดขวาง ทุก 6 เดือน เพื่อเป็นการแสดงความโปร่งใส พร้อมทั้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลวัดขวางเข้ามาตรวจสอบได้ตลอดเวลา และถ้าสมาชิกกองทุนสวัสดิการ คณะกรรมการ มีความสงสัยหรือข้อปัญหาต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการก็สามารถขอตรวจสอบ หรือสอบถามได้ตลอดเวลา เพราะเราถือว่า ทุกคนมีสิทธิ และหน้าที่ตรวจสอบกองทุนสวัสดิการ เพราะกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง เป็นของประชาชนตำบลวัดขวางทุกคน

4. หลักการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การก่อตั้งกองทุนสวัสดิการตำบลวัดขวาง ก็ให้หลักการมีส่วนร่วม เป็นหัวใจในการดำเนินกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการ เริ่มจากปัญหาของประชาชนที่ต้องการมีสวัสดิการที่เข้าถึงการได้สวัสดิการทุกเพศ ทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นยากจน หรือผู้ด้อยโอกาส ก็สามารถเข้าสวัสดิการอันได้ และยังเป็นการเอื้ออาทรในการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนในชุมชนอีกทางหนึ่ง การเลือกส่งเก็บเงินออมของคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ก็อาศัยการประชุมแต่ตั้งครั้งแรกที่ก่อตั้งว่าเราจะจัดส่งเงินเงินออมส่งกับเหรียญกองทุนสวัสดิการชุมชน มติที่ประชุมกำหนดให้เป็นวันที่ 15 ของทุกเดือน ก็กำหนดการประชุมของคณะกรรมการระดับตำบล ทุก 2 เดือน ในวันที่ 15 ของเดือน เพื่อสอบถามปัญหา ข้อเสนอแนะต่างๆของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนสวัสดิการ และยังมีการประชาสัมพันธ์ในการรับสมัครสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกเดือน และในวันแม่แห่งชาติ วันที่ 12 สิงหาคมของทุกปี วันพ่อแห่งชาติ(วันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา ร. 9 และวันดินโลก) วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปี มติที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ถ้าประชาชนสมัคร

เข้าเป็นสมาชิกจะฟรีเอกสารแรกเข้า(จำนวน 50 บาท) เก็บเฉพาะจำนวนวันเท่านั้น และคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ก็สามารถเสนอความคิดเห็นต่างๆ ได้ทุกครั้งที่มีประชุมหรือได้ทุกเวลาที่มีข้อเสนอแนะ ปัญหาต่างๆ ที่ต้องการให้กองทุนสวัสดิการชุมชนนั้นทำเพื่อกิจกรรมอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนตำบลวัดขวาง

5. หลักการรับผิดชอบ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ทุกคนที่เป็นผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน และสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน มีส่วนเสนอความคิดเห็น ระดมพลังทางความคิดในการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน การพัฒนากองทุนสวัสดิการให้มีความเข้มแข็งมั่นคง การพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนแต่ละช่วงเวลานั้นการพัฒนาต้องมีปัญหา อุปสรรคเข้ามาเสมอ แต่ก็อาศัยทุกฝ่ายมาช่วยการคิด เสนอแนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ก็สามารถทำให้ปัญหาต่างๆ นั้นมีแนวทางแก้ไขด้วยการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบของทุกฝ่ายทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง มีความเข้มแข็งมั่นคงเป็นที่พึงพิงของประชาชนตำบลวัดขวางได้ส่วนหนึ่ง

6. หลักการคุ้มค่า กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ก่อตั้งจากระดมความคิดเห็น ของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน สมาชิกกองทุนสวัสดิการและประชาชนตำบลวัดขวาง การมีอุดมการณ์ความเป็นหนึ่งเดียวกัน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวางเป็นของประชาชนตำบลวัดขวางการใช้จ่ายเงินต่างๆ ของกองทุนสวัสดิการต้องมีความประหยัด เกิดคุณค่า และคุ้มค่าจะจ่ายไป ขอให้คิดเสมอว่า “เงินของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง เป็นของเงินของตนเอง” การใช้จ่ายเงินต่างๆ ก็จะต้องผ่านเวทีประชุม มีมติในที่ประชุมเป็นเสียงส่วนใหญ่จึงจะดำเนินการจ่ายกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการอย่างเป็นระบบ เริ่มก่อตั้งวันแรกมีสมาชิก จำนวน 330 คน เงินกองทุน จำนวน 10,230.-บาท ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 1,377 คน สถานะเงินกองทุน จำนวน 2,543,500.-บาท

สรุปผลการดำเนินกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล เริ่มการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการ จากผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ และประชาชนทั้ง 8หมู่บ้านของตำบลวัดขวาง มีการจัดทำเวทีทุกขั้นตอน ทุกหมู่บ้านการจะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ก็ต้องผ่านมติที่ประชุมเห็นชอบ แม้แต่เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ก็มีประชุมเพื่อเสนอความคิดเห็น ระดมพลังแนวทางในการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ปัญหาของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ก็เสมือนเป็นปัญหาของทุกคน กองทุนสวัสดิการชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และเกิดความยั่งยืน ก็คือ ความสำเร็จของประชาชนตำบลวัดขวางนั่นเอง

กองทุนสวัสดิการการชุมชนตำบลวัดขวาง สร้างสังคมสวัสดิการให้กับสมาชิกอย่างครอบคลุม ในทุกๆ ด้านด้วยความเท่าเทียมและเป็นธรรม “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” ตั้งแต่แรกเกิด เจ็บป่วย การเสียชีวิต มงคลสมรส อุปสมบท สวัสดิการโบนัส และการสนับสนุนสาธารณะประโยชน์ มุ่งเน้นให้เกิดเครือข่ายสวัสดิการในพื้นที่ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน ทำให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งที่ยั่งยืนในการจัดสวัสดิการสังคม และงานพัฒนาด้านอื่นๆ แก่ประชาชนในพื้นที่ตำบลวัดขวาง ซึ่งสมาชิกได้รับสวัสดิการต่างๆ ดังนี้

1. การเกิด(การคลอดบุตร)
2. การเจ็บป่วย
3. การมงคลสมรส
4. การเสียชีวิต
5. การอุปสมบท
6. สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส/พิการ
7. สวัสดิการเพื่อการศึกษา
8. การสวัสดิการโบนัส/ผู้มีสุขภาพดี
9. กลุ่ม/ชมรมและองค์กรสาธารณประโยชน์
10. งานเพื่อสังคม/ชุมชน

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

1. คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ อย่างมีคุณธรรม เสียสละ จิตอาสา จิตสาธารณะ บริหารงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ ทำให้สมาชิกเชื่อถือและมั่นใจในกองทุนฯ
2. การมีส่วนร่วม สมาชิกและคณะกรรมการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการบริหารงานของกองทุนฯ ซึ่งมีการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อการคัดเลือกกรรมการ มีการประชุมสมาชิกประชุมใหญ่สามัญประจำปี เพื่อสรุปรายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้สมาชิกได้รับทราบ
3. การจัดสวัสดิการที่หลากหลายและครอบคลุมทุกวัย มีการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับกองทุน

ฯ โดยมีการปรับปรุงกฎระเบียบ และการสวัสดิการ มีการประชุมทุก 6 เดือน ปีละ 2 ครั้ง เพื่อดำเนินการจัดสวัสดิการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ตามความต้องการของสมาชิกและสถานะการเงินของกองทุนฯ ด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมและเป็นธรรม

4. การจัดทำระบบบัญชีและฐานสมาชิกฯ ที่ดี เพื่อให้เกิดความสะดวกและตรวจสอบได้

5. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายสวัสดิการกับกลุ่มองค์กรต่างๆ ตามหลักการ “บวช” บ้าน วัด โรงเรียน เช่น โรงเรียนวัดพร้าว โรงเรียนวัดขวาง วัดพร้าว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวัดพร้าว ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมอสม. ชมรมอปพร. กองทุนสปสข. สมาองค์กรชุมชน กองทุนเงินล้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกลุ่มข้าวสารชุมชนคนวัดขวาง เป็นต้น เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในการสร้างสังคมสวัสดิการขึ้นในตำบล

6. ท้องถิ่นให้ความสำคัญและให้การสมทบเงินเข้ากองทุนสวัสดิการ โดยท้องถิ่นจะตั้งเงินสมทบเข้ากองทุนฯ ทุกๆปีงบประมาณ และท้องถิ่นจะสมทบเมื่อกองทุนฯ ได้รับการสมทบจากสมาชิก ภาครัฐ(พมจ.) โดยองค์การบริหารส่วนตำบลวัดขวาง ได้สนับสนุนสมทบกองทุนฯ จำนวน 3 ครั้ง เป็นเงินจำนวน 540,000 บาท

7. ประชาชนภายในตำบลเกิดความรัก มีความมั่นใจเชื่อใจ และศรัทธาในคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการตำบล

สร้างสังคมสวัสดิการเพื่อคนตำบลวัดขวาง

สังคมไทยในอดีตนั้นมีพื้นฐานวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน แบบพึ่งพาอาศัยกันและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมายาวนาน มีระบบสวัสดิการแบบธรรมชาติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเอื้ออาทร การเคารพซึ่งกันและกัน ระบบสวัสดิการของสังคมไทยในอดีตมีลักษณะเป็นชุมชนสวัสดิการ บ้าน วัด โรงเรียนซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดูแลเรื่องการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมปัจจัยสี่ของชุมชน

ปัจจุบันนี้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เป็นสังคมแบบตัวใครตัวมันมากขึ้น แต่ตำบลวัดขวางก็ยังคงมีความเป็นเครือญาติ และมีทุนทางสังคมในด้านต่างๆ ในตำบลที่สามารถช่วยแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างดี ทำให้เกิดการรวมตัวกันฟื้นฟูระบบคุณค่าของทุนทางสังคมที่มีอยู่มาช่วยเหลือเกื้อกูลกันในลักษณะของการจัดสวัสดิการชุมชนฐานทุนด้านต่างๆ ที่มีอยู่ของหมู่บ้านและตำบล ทำให้เกิดแนวคิดในการจัดสวัสดิการชุมชนจากการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทั้งประชาชนทุกหมู่บ้าน ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ มีความคิดเป็นหนึ่งเดียวกัน นำไปสู่การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง โดยหลักการ

เน้นความสมัครใจ ที่ประสงค์จะมาดูแลซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของการเอื้ออาทรต่อกัน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง จัดตั้งขึ้นโดยมุ่งหวังให้ประชาชนภายในตำบลวัดขวางทุกคน มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันในชีวิต และเป็นกองทุนฯ ที่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ ด้วยการส่งเสริมให้สมาชิกออมเงิน เพื่อช่วยแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยแนวความคิด “กองทุนกองทุน” หรือที่ว่า “การทำบุญวันละบาท” บนแนววิสัยทัศน์ “หนึ่งบาทสร้างชีวิต พัฒนาคุณภาพชีวิตคนวัดขวางอย่างเข้มแข็ง” โดยสมาชิกนำเงินมาฝากรวมกันวันละหนึ่งบาท หรือ ปีละ 365 บาท เรียกว่า “กองทุน” ที่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ เมื่อสมาชิกเกิด เจ็บป่วย เสียชีวิต มงคลสมรส อุปสมบท การเพื่อการศึกษา ผู้ด้อยโอกาส และการจ่ายโบนัส ก็นำเงินที่รวมกันไว้ไปช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยการจัดสวัสดิการของกองทุนฯ ที่ครอบคลุม ตั้งแต่แรกเกิด ถึงเชิงตะกอน และยังมีการพัฒนากลุ่มอาชีพ สาธารณะประโยชน์ต่างๆ ตามข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกฯ คณะกรรมการ และความพร้อมของกองทุนฯ

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวาง ก่อเกิดคุณค่าสำคัญได้จากการจัดสวัสดิการ อันพึงประสงค์จากประชาชนทุกหมู่บ้านภายในตำบล โดยยึดหลัก “การทุนสวัสดิการชุมชน เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” โดยที่ “ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ” อย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนตำบลวัดขวาง มีการฟื้นฟูสังคมความเป็นอยู่ดั้งเดิมให้คงอยู่คู่กับตำบลวัดขวาง คือ แบบพึ่งพาอาศัยกันและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยมีการบูรณาการทำงานทุกภาคส่วน หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มและองค์กรต่างๆ ภายในตำบล เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการ โดยการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้ได้อย่างทั่วถึงทุกเพศวัยและทำกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวัดขวางเกิดความเข้มแข็ง ความมั่นคง และส่งผลถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตำบลวัดขวาง อย่างมีความสุข อย่างยั่งยืนคงอยู่คู่คนตำบลวัดขวางต่อไป

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน เป็นโรงพยาบาลชุมชนที่มีประชาชนเลือกมาใช้บริการจำนวนมาก เจ้าหน้าที่มีภาระงาน และชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ค่อนข้างสูง ทำให้ขาดความสุขในการทำงาน เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีความสุขไม่สามารถทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการมีความสุขได้ ทำอย่างไรเจ้าหน้าที่ของเราก็มีความสุขจากการทำความดี มีความสุขจากการเป็นผู้ให้ ทำให้ภาคภูมิใจที่ได้เป็นผู้ให้ จากการสร้างกิจกรรมจิตอาสาที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับความต้องการและเวลาทำงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความสุข ส่งผลคะแนนความพึงพอใจและคะแนนความสุขทั้งเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการสูงขึ้นต่อเนื่อง

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน เป็นโรงพยาบาลขนาด 90 เตียง มีผู้ใช้บริการเฉลี่ยต่อวันประมาณ 450 คน อัตราการครองเตียงร้อยละ 101 การมีผู้รับบริการจำนวนมาก ทำให้เจ้าหน้าที่เหนื่อยล้า ส่งผลให้มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับบริการกับเจ้าหน้าที่เกิดขึ้น ผู้รับบริการรู้สึกว่าคุณภาพการบริการไม่ดีพอ หน้าที่ไม่เต็มใจให้บริการ เจ้าหน้าที่รู้สึกว่าคุณภาพการบริการไม่ดีพอ เรียกร้องมากขึ้น ทำให้เกิดข้อร้องเรียนเกิดขึ้น ซึ่งนำไปสู่การร้องเรียนได้บ้าง

“เจ้าหน้าที่ไม่มีความสุข ผู้รับบริการไม่มีความสุข”

จึงนำมาสู่การคิดถึงปัญหาที่อยากแก้ไข โดยกลับมาสะท้อนตัวเอง ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นด่านแรกของการให้บริการ เพราะการแก้ไขปัญหา หากจะไปแก้ที่ตัวผู้รับบริการ เป็นเรื่องที่ยาก มากกว่า การแก้ไขที่ตัวเอง จากการพูดคุยกันในกลุ่มแกนนำ ได้ทำให้เกิดความสนใจ ดังนี้

- ทำอย่างไรให้เจ้าหน้าที่มีความสุขจากการเป็นผู้ให้
- ทำอย่างไรให้มีกิจกรรมจิตอาสาที่หลากหลายเหมาะสมกับเวลาทำงาน
- ทำอย่างไรให้กิจกรรมสามารถสร้างความรู้สึกที่ดี ถึงความเป็นคนดี ทำให้เจ้าหน้าที่ภาคภูมิใจในการทำดี ส่งผลให้การทำงานกับผู้รับบริการราบรื่น มีความสุขด้วยกันทุกฝ่าย

กระบวนการที่พัฒนา

1. จัดตั้งทีมงานประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายงาน
 2. ร่วมกันคิดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้เจ้าหน้าที่ได้ร่วม ตามที่ต้องการ พบมีกิจกรรมเกิดขึ้น 10 โครงการใหญ่ให้เจ้าหน้าที่เลือกดำเนินการได้ ตั้งแต่กิจกรรมเล็กๆ แต่ทำทุกวัน เช่น การจับกลุ่มกันทำความสะอาดหอพระเป็นเวรทุกวัน การใช้เวลาร่วมมาเฝ้าห้องสมุดของโรงพยาบาล จนกิจกรรมใหญ่ที่ให้เวลาเป็นรอบ แต่เจ้าหน้าที่ทำประจำทุกเดือน
 3. เชิญชวนเจ้าหน้าที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม รับสมัครผู้รับผิดชอบกิจกรรม ทำหน้าที่บริหารกิจกรรม
 4. จัดทำสมุดธนาคารความดี บันทึกกิจกรรมและชั่วโมงจิตอาสา
 5. จัดเวทีให้ได้มีการเล่าสิ่งดีๆ ที่ตัวเองได้ทำเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อนๆ
- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลจากเดิมที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ก็ได้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

1. มีการแข่งขันกันทำความดี ระหว่างเจ้าหน้าที่ใครจะเข้าร่วมกิจกรรมใด ลักษณะเอื้อเฟื้อกัน ช่วยกัน อยู่เวรแทนกัน
2. โรงพยาบาลมีกิจกรรมจิตอาสา ที่ส่งเสริมให้คนทำความดี ตามความถนัดมากมาย
3. กิจกรรมจิตอาสาต่างๆ มีความต่อเนื่อง มีผู้รับผิดชอบดำเนินการโดยไม่ต้องบังคับ
4. เจ้าหน้าที่มีความสุขจากการเป็นผู้ให้ คะแนนความพึงพอใจของผู้รับบริการดีขึ้น คะแนนความเจ้าสุขเจ้าหน้าที่ดีขึ้น

บทเรียนที่ได้รับ

- เจ้าหน้าที่ที่ต้องการทำดี ต้องการเสียสละเพื่อส่วนรวม แต่บางครั้งกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความถนัด ถ้าเรามีกิจกรรมที่หลากหลายให้เลือก จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมได้อย่างมีความสุข
- การมีจิตอาสา การเสียสละ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และจะส่งผลให้มีความสุข และสามารถให้บริการประชาชนได้เป็นอย่างดี เกิดความสุขทั้งสองฝ่าย

ข้อเสนอต่อการขยายผลในอนาคต การพัฒนาด้านเสียสละมีจิตอาสา

- พัฒนาต่อยอด นอกจากนำแนวทางมาพัฒนาเพื่อส่งเสริมคุณธรรม ด้านพอเพียง ทำให้เกิดกิจกรรมหลากหลายในกิจกรรม และทำให้นอกจากมีความสุขจากการเป็นผู้ให้แล้ว มีความสุขจากการดำรงชีวิตแบบพอเพียงด้วย
-

โรงพยาบาลบางมูลนาก

โรงพยาบาลคุณภาพสู่โรงพยาบาลคุณธรรม

กระเป๋ใส่สายอาหารที่เจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยหญิงร่วมกันคิดประดิษฐ์ขึ้น เพื่อให้สายอาหารไม่เลื่อนหลุดจากตำแหน่งขณะญาติพลิกตะแคงตัว ช่วยให้ผู้ป่วยไม่ต้องเจ็บตัวซ้ำจากการใส่สายอาหารใหม่

เครื่องนอน มุ้งครอบกันยุง ที่ทางห้องคลอดจัดเตรียมไว้ให้ญาติที่มาฝากคลอดลูกเดินหรือญาติผู้ป่วยแผนกอื่นได้ยืมใช้

เครื่องต้ม ขนมหุง ที่ทางห้องอุบัติเหตุฉุกเฉินจัดเตรียมไว้ให้บริการรับประทานรองท้องโดยไม่คิดมูลค่าเมื่อเห็นว่าโรงพยาบาลอยู่ไกลจากตลาด หาซื้ออาหารรับประทานไม่สะดวกหรือแม้กระทั่งเสื้อผ้า รองเท้าที่รับบริจาคมาจัดเตรียมไว้ให้ใส่กลับบ้าน หากเครื่องแต่งกายของผู้ป่วยและญาติขาดหรือเปื้อนเลือดจากอุบัติเหตุ

เป็นตัวอย่างการบริการด้วยหัวใจจากบุคลากรโรงพยาบาลบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ในโครงการ “โรงพยาบาลคุณธรรม” ที่สร้างสุขให้กับผู้รับและผู้ให้บริการจนออกมาเป็นคุณธรรมทุกพื้นที่ ความดีทั้งโรงพยาบาลและกำลังแผ่ขยายความดีที่สร้างสุขนี้ออกสู่สังคมวงกว้าง

คุณภาพที่มากับความเครียด

โรงพยาบาลบางมูลนาก เป็นโรงพยาบาลขนาด 90 เตียง ผ่านการรับรองเป็นโรงพยาบาลคุณภาพแห่งแรกของจังหวัดพิจิตรและภาคเหนือตอนล่าง และผ่านการประเมินซ้ำเพื่อรับรองคุณภาพ(Re-Accreditation) ถึง 3 ครั้งทั้งยังพยายามสนองต่อนโยบายส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอ (DHS : District Health System) หลอมรวมพลังเครือข่ายทุกฝ่ายในการดูแลประชาชนทุกกลุ่มวัย และคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และนโยบายการให้บริการด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ของกระทรวงสาธารณสุข

พร้อมไปกับคุณภาพของการให้บริการ สิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารโรงพยาบาลไม่เคยละเลยก็คือความสุขของบุคลากร เมื่อเห็นว่าการประเมินคุณภาพด้วยตัวชี้วัดในทุกเรื่องอยู่ตลอดเวลาได้สร้างความกดดันให้บุคลากรจนเกิดความเครียด จึงได้พยายามนำกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมรื่นเริงมาช่วยให้บุคลากรผ่อนคลายขึ้นแต่ก็ยังคงมีความเครียดอยู่ทั้งนี้ด้วย

สัดส่วนของผู้ให้ต่อผู้รับบริการ และธรรมชาติของงานบริการสาธารณสุขที่มีความกดดันสูงที่สุดจึงมาพบคำตอบของทุกโจทย์ความต้องการในการดำเนินงาน “โรงพยาบาลคุณธรรม”

สู่การเปลี่ยนแปลง

ในการประชุม HA National Forum 2556 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย ได้นำเสนอผลสำเร็จของการพัฒนาโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิद्याคมเป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ และเสนอแนวคิดให้คณะแพทย์พัฒนา “โรงพยาบาลคุณธรรม” ขึ้น

ทพ.ไพรัช กวาทประเสริฐ ทันตแพทย์ชำนาญการ โรงพยาบาลบางมูลนาก ซึ่งเป็นคนพิจิตรโดยกำเนิด ได้ทราบถึงความสำเร็จของโรงเรียนคุณธรรม และรับรู้ถึงพลังสังคมในการพัฒนาคุณธรรมความดีของคนอำเภอบางมูลนาก จึงเกิดแนวคิดร่วมกับทีมงานจัดทำโครงการ “โรงพยาบาลคุณธรรม” ขึ้นโดยมีนพ.ดิเรก ขำแป้น ผู้อำนวยการโรงพยาบาลในขณะนั้นและศิษย์เก่าโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิद्याคม ให้การสนับสนุนต่อมา

นพ.วิศิษฐ์ อภิสิทธิ์วิทยา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลคนปัจจุบัน ได้บันทึกข้อตกลงร่วมกับศูนย์คุณธรรม ในการส่งเสริมองค์กรคุณธรรมสู่สังคมคุณธรรม และสานต่อโครงการจนสัมฤทธิ์ผล

เครื่องมือสำคัญ “5 เมล็ดพันธุ์ความดี”

จากการไปถอดบทเรียนโรงเรียนคุณธรรมที่โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิद्याคม พบว่าแม้จะเป็นองค์กรที่ต่างกันแต่สามารถประสบความสำเร็จสู่การเป็นองค์กรคุณธรรมได้ หากดำเนินตาม 5 เมล็ดพันธุ์ความดี คือ

ร่วมกันหาอัตลักษณ์หรือคุณธรรมหลักขององค์กรที่จะยึดถือร่วมกัน โดยให้เจ้าหน้าที่ทุกคน ทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น จากคุณธรรมที่แต่ละคนอยากทำร่วมกันเป็นอัตลักษณ์ของหน่วยงาน หลากๆ หน่วยงานเป็นอัตลักษณ์ขององค์กรทำให้ได้อัตลักษณ์ของโรงพยาบาลบางมูลนาก คือ เมตตา เสียสละ รับผิดชอบ จากนั้นบุคลากรแต่ละระดับ ได้แก่ กรรมการบริหาร หัวหน้ากลุ่มงาน และบุคลากร กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณธรรมนั้นๆกันขึ้นเองภายในกลุ่มและประกาศให้สาธารณชนรับรู้อย่างเป็นทางการเพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติได้ตามพฤติกรรมบ่งชี้ต่างๆ และมีการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ในอัตลักษณ์ 3 ด้าน และประเมิน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่ พบว่าในปี 2560 มีผลการประเมินต่ำกว่าปี 2559 เล็กน้อย อัตราการมาสาย และจำนวนครั้ง

ของการมาสายของเจ้าหน้าที่ลดลง คะแนนประเมิน happinometer ร้อยละ 70.16 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ มากกว่าร้อยละ 80

สร้างแกนนำที่มีความเข้าใจและมีพลังในการขับเคลื่อนโครงการจนประสบผลสำเร็จ ในกรณีของโรงพยาบาลบางมูลนากมีแกนนำ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ทั้ง 3 กลุ่มยังมีกลุ่มย่อยที่รวมตัวกันตามความสมัครใจ และกลุ่มตามหน่วยงานอีกด้วย

สร้างโครงการคุณธรรมที่มาจาก “ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ” ดำเนินการจนเกิดผล และถอดบทเรียนมาเป็นคุณธรรมที่ต้องการโดยโครงการจากปัญหาที่อยากแก้ จะเป็นการแก้ไขปัญหามิใช่ในหน้าที่ความรับผิดชอบเช่น ในหน่วยงานมีปัญหาที่ต้องแก้ไขหลายปัญหา ก็นำ 1 ปัญหามาทำเป็นโครงการ ส่วนปัญหาที่เหลือก็ทำตามหน้าที่ความรับผิดชอบตามปกติ

ยกตัวอย่างกลุ่มงานกายภาพบำบัด ทำโครงการศูนย์ 3 ้วยใกล้ใจ ใกล้บ้าน จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูขั้นในโรงพยาบาลระดับตำบล เพื่อสมรรถภาพผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยระยะฟื้นฟู กระตุ้นพัฒนาการเด็กพิการและพัฒนาการล่าช้า ช่วยให้เข้าถึงบริการโดยไม่ต้องเสียเงินค่าเดินทางไปโรงพยาบาลอำเภอ

ส่วนความดีที่อยากทำ คือ โครงการที่ทำความดีอะไรก็ได้ตามความสนใจ อย่างกลุ่มงานบริหารจัดการทำเหรียญโปรยทาน และพานดอกไม้ สำหรับให้ญาติที่มารับศพผู้ป่วยเสียชีวิตดูเงิน

หรือบางหน่วยงานอาจทำโครงการทั้ง 2 ลักษณะ เช่น ห้องคลอดทำโครงการถุงตวงเลือด ที่ทำได้ง่ายและประหยัด ช่วยให้ประเมินภาวะตกเลือดหลังคลอดได้สะดวก เพื่อช่วยเหลือได้ทันเวลาที่ เป็นโครงการจากปัญหาที่อยากแก้ และทำโครงการมั่งเอื้ออาทรให้ญาติผู้ป่วยเยี่ยม เป็นโครงการความดีที่อยากทำ ก็ได้เช่นกัน ซึ่งในแต่ละปีมีโครงการคุณธรรมใหม่ ๆ จากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ ปี 2559 36 โครงการ และปี 2560 จำนวน 29 หน่วยงาน

จัดตลาดนัดคุณธรรม เพื่อเผยแพร่กิจกรรม แบ่งปันความรู้และแลกเปลี่ยนเพื่อพัฒนาแนวทางการสร้างคุณธรรมที่ปรารถนาตามแนวคิด “ทำดีต้องมีแชร์” “ทำดีมีที่ยืน” และ “ทำดีก็อปปีได้” โดยทางโรงพยาบาลจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงปลายกันยายน เชิญภาคีเครือข่ายในอำเภอบางมูลนาก ทั้งจากส่วนราชการต่าง ๆ ส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมชื่นชมแชร์กัน มีการแลกเปลี่ยนกัน ร่วมกันชื่นชม และนำไปต่อยอดกันในชุมชน

มีกัลยาณมิตร ที่สนับสนุนและให้กำลังใจในการทำอย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกองค์กร กิจกรรมส่วนใหญ่จะเชิญภาคีเครือข่ายเข้าร่วมและทำกิจกรรมร่วมกัน เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลได้มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน เกิดโครงการดี ๆ และได้รับความเมตตาจากชุมชนในการสนับสนุนต่าง ๆ รวมถึงการบริจาคอาหารและเงินบริจาคโรงพยาบาลคุณธรรมในเครือข่ายต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้ขยายเมล็ดพันธุ์คุณธรรมให้งอกงามเพิ่มขึ้น

คุณธรรม...คุณภาพที่มาพร้อมความสุข

โครงการคุณธรรมของโรงพยาบาลบางมูลนากเป็นการนำงานประจำมาทำให้มีคุณภาพขึ้น และเพิ่มการใส่ใจจิตใจลงไปจึงไม่เป็นการเพิ่มภาระงาน อีกทั้งโครงการในปีก่อนๆ ก็จะเป็นงานประจำในปีต่อมา จึงมีโครงการเกิดขึ้นใหม่ทุกปี เรานำโครงการที่เห็นว่าดีไปต่อยอดกันได้

“ทั้งยังเป็นโครงการที่มีทั้งคุณภาพและคุณธรรม เพราะมีคุณภาพเหมือนโครงการโดยทั่วไป คือPDCA (Plan-Do-Check-Action) แต่เพิ่มคุณธรรมด้วยการหาคำตอบของ 2 คำถาม คือ 1.ใช้คุณธรรมอะไรจึงจะทำให้โครงการนี้สำเร็จได้ (เมตตา เสียสละ หรือรับผิดชอบต่อ) และ2.ทำโครงการนี้แล้วมี ความรู้สึก สุข ทุกข์ อื่นๆ อย่างไร”

อีกทั้ง การดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรม เป็นการประเมินผลตนเองตามพฤติกรรมบ่งชี้ที่บุคลากรแต่ละระดับได้ตกลงร่วมกัน และประกาศออกไปเพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการปฏิบัติตาม หากไม่ได้ตามเกณฑ์ก็มีการแจ้ง ผลการประเมินให้ทราบ เพื่อแก้ไขตามความสมัครใจ จึงไม่สร้างความกดดันและความเครียดเหมือนการประเมินคุณภาพแบบเดิมๆ แต่ผลกลับออกมาอย่างน่ายินดี นพ.วิศิษฐ์ เล่าว่า

“ในปี 2558 โรงพยาบาลบางมูลนากสามารถเป็นต้นแบบโรงพยาบาลคุณธรรมได้อย่างแท้จริง มีกัลยาณมิตรที่มาร่วมชม ศึกษาดูงาน เชิญผู้อำนวยการและบุคลากรไปเป็นวิทยากรทั้งในและนอกพื้นที่ทั่วประเทศมากกว่า 20 หน่วยงาน และจากการเรียนรู้ภายในองค์กรเอง เราสัมผัสได้ว่าโรงพยาบาลของเรามีต้นทุนคุณธรรมสูงขึ้นในทุกระดับ คนภายในองค์กรพูดคุยกันมากขึ้น มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้รับบริการมากขึ้น ข้อร้องเรียนลดลงอย่างเห็นได้ชัด นึกถึงองค์กรรวมในการให้บริการมากขึ้น การประชุมที่เคยเถียงกันอย่างเอาเป็นเอาตาย ตอนนี้เราเบรกกั้นคำเดียวว่า “เมตตา” พวกเราก็ก้าวเข้าหากันได้ทั้งห้องบรรยากาศผ่อนคลายลงทันที เราชื่นชมกันด้วยความจริงใจมากขึ้น มีจิตอาสาที่เสียสละตนเองทำงานเพื่อองค์กรส่วนรวมโดยไม่ต้องร้องขอ เรามีการต่อยอดความคิดกันโดยไม่หวง”

ในวันนี้ ที่โรงพยาบาลบางมูลนาก เราจึงได้เห็นโครงงานคุณธรรมจากที่เคยทำเพื่อผู้ป่วยและญาติ เริ่มแผ่ขยายสู่องค์กรและเพื่อนร่วมงาน ดังเช่น การสอนแปรงฟันอย่างถูกวิธีให้กับเจ้าหน้าที่แผนกอื่นๆ ของแผนกทันตกรรม เมื่อสังเกตเห็นว่าเจ้าหน้าที่แผนกอื่นมีปัญหาเรื่องสุขภาพปากและฟัน หรือกลุ่มยุทธศาสตร์ที่ทำโครงงานคืนความสุขให้โรคอดอาหารทำความสะอาดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ร่วมกัน เพื่อลดการติดเชื้อ แม่บ้านพนักงานทำความสะอาด ทำโครงการแห้ง หอม สะอาด ทำสมุนไพรดับกลิ่นในห้องน้ำ โครงการรื้อทานอาหารผู้ป่วยนอก เริ่มจากเจ้าหน้าที่ร่วมกันนำอาหารมาบริจาคผู้ป่วย ต่อมาผู้มารับบริการ ผู้มีน้ำใจในชุมชนได้นำมาร่วมบริจาคทั้งในวาระวันเกิด มีกัลยาณมิตรมาเยี่ยมชม และแผ่ขยายเครือข่ายคุณธรรม ตั้งแต่ปี 2558 จนถึงปัจจุบัน ศึกษาดูงานเป็นจำนวน 34 แห่ง และเป็นวิทยากร 68 แห่ง รวม 36 จังหวัด

“โรงพยาบาลคุณธรรม หมายถึง โรงพยาบาลที่มีกระบวนการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ ในการใช้หลักคุณธรรมมาแปลงเป็นพฤติกรรมและกิจกรรมทั้งหมดในโรงพยาบาล ซึ่งจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของทั้งโรงพยาบาล”

“โรงพยาบาลคุณธรรมจึงไม่ใช่การนั่งขำหัวเราะ ทำสมาธิกันทั้งวัน แต่เป็นการปลูกความดีที่มีอยู่ในแต่ละคนออกมาเป็นคุณธรรมหลักขององค์กร เป็นจุดเริ่มต้นในการทำ ความดี เพื่อขยายผลไปสู่คุณธรรมอื่นๆ ในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข” นพ.วิศิษฎ์ กล่าวสรุป

โรงพยาบาลชุมชนวชิรбарมี อำเภอวชิรбарมี จังหวัดพิจิตร

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2549 ถึงปัจจุบันด้วยโครงการธนาคารความดี จิตอาสา ในระบบบริการสุขภาพเครือข่ายวชิรбарมี จังหวัดพิจิตร และโครงการการพัฒนาโรงพยาบาลคุณธรรม โรงพยาบาลวชิรбарมี จังหวัดพิจิตร ปีงบประมาณ 2559 มีเป้าหมายบูรณาการงานคุณภาพคู่คุณธรรม โดยขยายการพัฒนาให้ครอบคลุมเครือข่ายระบบสุขภาพ อำเภอวชิรбарมี ปี 2560 ทั้งนี้ผู้บริหารและทีมงานเครือข่ายระบบสุขภาพอำเภอวชิรбарมี มีความมุ่งมั่นและมโนนโยบายให้องค์กรเครือข่ายระบบสุขภาพดำเนินการสร้างเสริมวัฒนธรรมขององค์กรที่ดี เน้นระบบคุณธรรมและจริยธรรม การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรทุกระดับในการส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ สร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้สามารถนำหลักคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ภายใต้อัตลักษณ์ของระบบสุขภาพเครือข่ายอำเภอวชิรбарมี คือ “ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ จิตอาสา และพอเพียง” ซึ่งมุ่งหวังให้บุคลากรเครือข่ายได้เรียนรู้ สร้างเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรม รู้รักสามัคคี มีชีวิตพอเพียง จิตใจเข้มแข็ง และมีความสุขในการทำงานมีความรักความผูกพันในองค์กร และส่งผลต่อคุณภาพการบริการที่ดีในอนาคตต่อไป

ต้นทุนด้านคุณภาพของโรงพยาบาลวชิรбарมี : เป็นโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง เปิดทำการ 14 พฤษภาคม 2544 ปัจจุบันมีบุคลากรทั้งหมด 124 คน เครือข่าย 44 คน ได้พัฒนาองค์กรซึ่งใน ปีพ.ศ. 2547 ได้รับการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล บันไดขั้นที่ 1 ,ปี พ.ศ. 2550 ได้รับการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล บันไดขั้นที่ 2, ปี พ.ศ. 2553-2555 ได้รับการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล Act

ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2555-2558 ได้รับการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล Reaccreditation ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2558 ได้รับการประเมินผ่าน Reaccreditation

ครั้งที่ 2 ต้นทุนด้านคุณภาพของเครือข่ายระบบสุขภาพ ปี พ.ศ. 2556 อำเภอวชิรбарมีได้รับการประเมินโรงเรียนระดับเพชร รางวัลโล่เกียรตินิยมเป็นอำเภออนามัยเจริญพันธุ์

ปี พ.ศ. 2557 อำเภอกี้อยู่ใต้บัตรการดำเนินงานระบบบริการสุขภาพอำเภอ (DHS) ที่บูรณาการ
กับงานสุขภาพจิตและจิตเวช 2558 รางวัลอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน ระดับดีเยี่ยม
ปี พ.ศ. 2559 รางวัลอำเภอ มีการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ To be number one
จังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2556 ตำบลต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care)
และประเมินคงสภาพ ปี พ.ศ. 2559

จากการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ทำให้องค์กรและเครือข่ายของ
เรามีต้นทุนที่ดี ด้านคุณธรรม PI : ระดับความสำเร็จการดำเนินงาน รพ. ปี 2558 ระดับ 5 ,
ปี 2559 ระดับ 5 – ปัจจุบัน และมีเป้าหมายขยายและเชื่อมเครือข่ายเป็นอำเภอคุณธรรม
ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมา คือ

- 2550 รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 หน่วยงานดีเด่น จังหวัดพิจิตร รางวัลชนะเลิศ
อันดับ 1 เขต 18
- 2553 รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 หน่วยงานดีเด่น จังหวัดพิจิตร รางวัลชนะเลิศ
อันดับ 3 เขต 18
- 2555 รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 หน่วยงานดีเด่น จังหวัดพิจิตร รางวัลชนะเลิศ
อันดับ 2 เขต 18
- 2558 รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 หน่วยงานดีเด่น จังหวัดพิจิตร รางวัล ชมเชย
เขต 3
- 2559 - 2560 ผลการประเมินหน่วยงานคุณธรรม ฯ จังหวัดพิจิตร ระดับความ
สำเร็จการดำเนินงาน ระดับ 5

และได้รับรางวัล คือ โครงการธนาคารความดี จิตอาสา ในระบบบริการสุขภาพ
เครือข่ายชิรบาร์มี จังหวัดพิจิตร ผลของ การดำเนินงานได้รับการคัดเลือก เป็นตัวแทน
เขต 3 (18) ในการนำเสนอผลงานฯ ได้รับรางวัลพระราชทานเกียรติคุณพระเจ้าวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ ที่เวทีการประชุม “คุณธรรม นำการพัฒนา
สาธารณสุขไทย” เมื่อวันที่ 22-24 ส.ค.2550 กรุงเทพมหานคร นำเสนอผลงานฯในหัวข้อ
Humanized Healthcare ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 Humanized Healthcare
โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก นำเสนอผลงานการประชุมการพัฒนา
และรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ครั้งที่ 9 (National Forum) เรื่อง Living Organization
(องค์กรที่มีชีวิต) : จิตอาสาที่มีจิตวิญญาณ 11-14 มีนาคม 2551 นำเสนอในการประชุม
การพัฒนาคุณภาพระดับภาค : ภาคเหนือตอนล่าง (Regional Forum) เรื่อง Living

Organization (องค์กรที่มีชีวิต) ณ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก
หัวข้อ Humanized Health Care : จิตอาสาที่มีจิตวิญญาณ เมื่อวันที่ 7 - 9 กรกฎาคม 2551,
นำเสนอโครงการฯได้รับรางวัลหน่วยงานดีเด่น อันดับ 1 ของจังหวัด และ ปีงบประมาณ
2553 และที่ลำดับที่ 3 ของเขต 3 (18) 3 กรกฎาคม 2555 ได้รับการคัดเลือก เป็นตัวแทน
เขต 3 (18) ได้รับรางวัลหน่วยงานดีเด่น อันดับ 2 และนำเสนอผลงานบอร์ดต่อหน้า
พระพักตร์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ ที่เวทีการประชุม
สัมมนาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กระทรวงสาธารณสุข ครั้งที่ 7 “ร่วมพลังสามัคคี ทำดี
เพื่อแผ่นดิน” 10-11 ก.ย. 2555 กรุงเทพมหานคร และในโครงการการพัฒนาโรงพยาบาล
คุณธรรม โรงพยาบาลชิรบาร์มี อำเภอชิรบาร์มี จังหวัดพิจิตร 2558 ได้รับรางวัล
หน่วยงานดีเด่นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ระดับจังหวัดพิจิตร และนำเสนอผลของ
การดำเนินงาน ระดับเขต 3 ได้รับรางวัลหน่วยงานชมเชย (10 มิถุนายน 2558) ผลการดำเนิน
ในปัจจุบัน 2559-2560 ผลการประเมินในจังหวัดพิจิตร รพ.มีระดับความสำเร็จการดำเนินงาน
รพ.คุณธรรมระดับ 5 (คงสภาพ)

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ ที่จะทำได้

เสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้บุคลากรสาธารณสุขในเครือข่ายฯ สามารถนำหลัก
คุณธรรม และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา นำไป
ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องมีความสุข เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและ
ประเทศชาติ ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัว การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริม
คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้องค์กรและสังคมยั่งยืนด้วยคุณธรรมจริยธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามขององค์กร
วิถีธรรม วิถีไทย
2. เพื่อพัฒนางานด้านคุณธรรมจริยธรรมของกระทรวงสาธารณสุขนโยบายสร้าง
สังคมสุขภาพดี วิถีธรรมวิถีไทย ประกอบไปด้วย 3อ 3ส ขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง
กว้างขวางและไม่ขาดสาย
3. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่บุคลากรสาธารณสุขทั้งในนอกเครือข่ายใน
ระบบสุขภาพ
4. เพื่อส่งเสริมยกย่องและเชิดชูบุคคล และองค์กรที่เป็นแบบอย่างในทางคุณธรรม
และการทำความดี

เป้าหมาย

เป้าหมาย การทำงานโรงพยาบาลคุณธรรม เป้าหมายสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และภักดีต่อองค์กร เริ่มต้นการเป็นคนดี ทำความดี โดยการเริ่มจากตนเอง องค์กร เครือข่ายและชุมชน ซึ่งส่งผลให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ และประทับใจ การดำเนินการได้นำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2560-2564 นำสู่การปฏิบัติ เป็นแผนยุทธศาสตร์ด้านคุณธรรม ของเครือข่ายระบบสุขภาพ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ และจัดทำโครงการ ฯ ดังกล่าว

ปัจจัยนำเข้า : ปีงบประมาณ 2560 จัดทำโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส คบสอ.ลพบุรี จังหวัดสุรินทร์ (การพัฒนาเครือข่ายคุณธรรม ระบบสุขภาพ เครือข่ายลพบุรี จังหวัดสุรินทร์) ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก ดังนี้

กิจกรรมหลักที่ 1 ประชุมคณะทำงาน 3 ครั้ง/ปี

กิจกรรมหลักที่ 2

1. การจัดตั้งชมรมเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมชมรมโดยแกนนำรวบรวมสมาชิก ในการกำหนดกิจกรรม เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี เป็นพลังในการขับเคลื่อนความดี
2. กิจกรรมยกย่องบุคคลดีเด่น “คนดีศรีสาธารณสุข เครือข่ายลพบุรี” ปีงบประมาณ 2560 ประกอบด้วยจำนวน 6 คน คือข้าราชการ 2 คน,พนักงาน รพ.สต. 1 คนและพนักงาน รพ.ลพบุรี 3 คน

กิจกรรมหลักที่ 3

1. จัดเวทีแลกเปลี่ยนโดยสรุปผลงานการพัฒนาเครือข่ายคุณธรรมปี 2560 “ตลาดนัดคุณธรรม”
2. ประกวด หน่วยงานคุณธรรมดีเด่น

กิจกรรมหลักที่ 4 จัดกิจกรรมประชุม โดยอาศัยเครื่องมือจากโครงการงานบันดาลใจสู่การปฏิบัติ

กิจกรรมการดำเนินงานปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

นโยบายการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมจังหวัดสุรินทร์ โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์หลายสมัยอย่างต่อเนื่องในการปลูกฝัง ขยายผลสังคมคุณธรรม อย่างยั่งยืน อีกทั้งนายแพทย์

สำนักงานสาธารณสุข เป็นประธานคณะทำงานกลุ่มเครือข่ายสาธารณสุขคุณธรรม เขต 3 ให้จังหวัดสุรินทร์ นำร่องหน่วยงานคุณธรรม และขอความร่วมมือสร้างวัฒนธรรมให้กับเจ้าหน้าที่และเป็นต้นแบบด้านสุขภาพฯ เน้นความร่วมมือจัดกิจกรรมปรับเปลี่ยน 3ส 3อ วิถีธรรม วิถีไทยวิถีธรรม วิถีไทย แผนที่ชีวิต แผนที่ชุมชน ผู้สมัคร 98 คน มอบหมายให้ทีมพัฒนาบุคลากร (HRF) ด้านสุขภาพในการขับเคลื่อน นโยบายการดำเนินงานตามมาตรการองค์กรเพื่อความปลอดภัยทางถนน การดำเนินงานตามมาตรการองค์กรเพื่อความปลอดภัยทางถนน ตามบทบาทของกระทรวงสาธารณสุข เน้นเจ้าหน้าที่ให้ถือปฏิบัติมาตรการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด และคณะกรรมการพัฒนาหน่วยงานคุณภาพ คุณธรรม(COMO) จังหวัดสุรินทร์ การพัฒนาหน่วยงานคุณธรรม ให้ขยายกิจกรรมการพัฒนา การวัด ตรวจสอบประเมินให้ถึงหน่วยงาน ระดับ รพ.สต. รวมถึงให้บูรณาการกับMOPH ของหน่วยงานให้สอดคล้องกับกระทรวงสาธารณสุข/จังหวัดขอใดของ MOPH ในการจัดการกลุ่มโรคต่างๆ รวมถึงกลุ่มความเสี่ยง (ตามกลุ่มวัย)

ดังนั้นผู้บริหารได้ประกาศนโยบาย ประกาศนโยบาย ฉบับที่ 1 / 2560 เรื่อง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของคุณธรรมหลัก 4 ประการมีดังนี้ ตั้งแต่วันที่ 11 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป เพื่อให้การพัฒนาเครือข่ายคุณธรรม ในระบบบริการสุขภาพอำเภอลพบุรี บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ทุกคนเติบโตเป็นต้นกล้าอย่างสง่างาม ปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ มีความสุข ส่งผลให้ผู้รับบริการได้ รับบริการที่มีคุณภาพ ประทับใจการบริการ และเป็นการเชื่อมโยงค่านิยมหลัก MOPH ของกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ดังนั้นเครือข่ายบริการสุขภาพฯ จึงกำหนดอัตลักษณ์ร่วม 4 ประการ ประกอบด้วย “ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ จิตอาสา และพอเพียง” แก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับนำสู่การปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันทั้งเครือข่ายฯ ดังนี้

1. M: Mastery เป็นนายตนเอง : ซื่อสัตย์ หมายถึง เป็นผู้ที่มีความประพฤติตรงต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา มีความจริงใจ ไม่ลำเอียง ยึดมั่นในความถูกต้อง มีวินัย ปฏิบัติตามกฎระเบียบรับรู้ว่าหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง หมั่นฝึกฝนตนเองให้มีศักยภาพบนพื้นฐานของการมีสำนึกรับผิดชอบต่อคุณธรรมและจริยธรรม โดยยึดหลัก ศีล สมาธิ ปัญญา ตามหลักไตรสิกขาด้วยมรรค 8 ได้แก่ เห็นชอบ คิดชอบ พุดชอบ กระทำชอบ อาชีพชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ จิตตั้งมั่นชอบ และมาตรการ 3ส 3อ

ตัวชี้วัด 1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (องค์ประกอบที่ 1) 2. การตรงต่อเวลา 3. มาตรการ 3ส 3อ

2. O: Originality เร่งสร้างสิ่งใหม่ : รับผิดชอบ หมายถึง มีความตั้งใจเพียรพยายาม ทำหน้าที่ การงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค มีความขยัน ปฏิบัติงานควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา และสร้างสรรค์นวัตกรรม สิ่งใหม่ ที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบสุขภาพ ตัวชี้วัด จำนวนนวัตกรรม, CQI, R2R , งานวิจัย

3. P: People centered approach ใส่ใจประชาชน : จิตอาสา หมายถึง การมีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร เอาใจเขามาใส่ใจเรา เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ ให้ความสนใจ ในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการทำงาน เพื่อประโยชน์อันดีแก่ประชาชน โดยใช้หลัก “เข้าใจ เข้าถึง พึ่งได้” ตัวชี้วัด 1. ความพึงพอใจของผู้รับบริการ 2. อัตราการตอบสนอง ข้อร้องเรียน 3. ร้อยละการเข้าถึงบริการผู้สูงอายุที่ติดเตียง (CG = ADL)

4. H: Humility ถ่อมตนอ่อนน้อม : พอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ประกอบด้วยสองเงื่อนไข คือ ความรู้คู่คุณธรรม, ในการดำเนินชีวิตยึดหลักทางสายกลาง และมีสัมมาคารวะ ให้เกียรติทั้ง เป็นผู้รับและผู้ให้ อ่อนน้อมถ่อมตน ใช้การสื่อสารเชิงบวกตัวชี้วัด 1. ความพึงพอใจของผู้ให้ บริการ 2. ความสุขของเจ้าหน้าที่ 3. ข้อร้องเรียนพฤติกรรมบริการ

กระบวนการ ขับเคลื่อนกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1. การดักบาตรทุกวัน ที่ 9 ของเดือน เพื่อถวายพ่อหลวง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559 โดย ประชาสัมพันธ์การเป็นเจ้าภาพ (1,000 บาท) เพื่อเตรียมของถวายพระ ในผู้ป่วยที่นอนรักษา ตัวที่อยู่ในโรงพยาบาล ส่วนผู้ป่วยนอกเจ้าหน้าที่ ญาติ และผู้รับบริการจะร่วมดักบาตรอาหารแห้ง ข้าวหวาน แล้วแต่ศรัทธา ซึ่งเรามีเครือข่ายวัดในอำเภอวชิรบุรีมี นิมนต์มาตามวันเวลาดังกล่าวและถวายปัจจัยทั้งหมดให้แก่พระ และวัด ผลที่ได้ในกิจกรรมการได้ทำบุญ สวดมนต์ รับพรพระ และแม่เมตตา ยังเป็นผู้ป่วยติดเตียง ญาติ จะรู้สึกสบายใจได้เห็นพระมาโปรดถึงที่

กิจกรรมที่ 2. การจัดกิจกรรมที่สะท้อนความดีงาม น้อมรำลึกแก่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 สู่สวรรคาลัย โดยการเข้าร่วมพิธี จัดกิจกรรม ก่อนการประชุมฯ

กิจกรรมที่ 3. กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น วันสงกรานต์ ร่วมกับชมรมผู้สูงอายุในการรดน้ำดำหัว ให้พร ในเครือข่ายของเราและที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร

กิจกรรมที่ 4. การเชื่อมโยงคุณธรรมหลัก หรืออัตลักษณ์ ปณิธานตนเองในทำความดีเพื่อพ่อ 1 แผ่นความดี

กิจกรรมที่ 5. การนำนโยบายธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในต่อต้านการทุจริต

กิจกรรมที่ 6. สร้างความตระหนักให้กับเจ้าหน้าที่ เป็นต้นแบบด้านสุขภาพฯ เน้นความร่วมมือจัดกิจกรรมปรับเปลี่ยน 3ส 3อ วิถีธรรม วิถีไทยวิถีธรรม วิถีไทย แผนที่ชีวิต แผนที่ชุมชน ผู้สมัคร 98 คน ร่วมกันทำกิจกรรมทุกวันพุธ หรือ ชมรมป้องกันได้เล่นกันทุกวันเวลาเลิกงาน

กิจกรรมที่ 7. นักศึกษาพยาบาล เวชปฏิบัติทั่วไปฝึกงาน จัดทำโปรเตอร์ 3ส 3อ ในการให้ความรู้แก่ผู้รับบริการเบาหวาน ผู้ป่วยที่เสี่ยงเป็นโรคไต

กิจกรรมที่ 8. กิจกรรมชมรมจิตอาสา อาจารย์ขวัญใจ ทองทวี โรงเรียนสามง่ามชนูปถัมภ์ อ.สามง่าม มาร้องเพลง และนำข้าวต้มมาแจกผู้ป่วยเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก ผู้รับบริการได้รับความสุข เพิ่มรอยยิ้ม

กิจกรรมที่ 9. กิจกรรมจิตอาสาสามอบไถ่องค์กร มีผู้จิตอาสา ศรัทธาบริจาคอุปกรณ์ต่างๆทางการแพทย์ ให้แก่โรงพยาบาล เช่น เตียงผู้ป่วย ตู้เย็น โซฟา ที่นอนลม พัดลม มอบ

ข่าวปลอดสารพิษ ผู้ที่ได้รับบุญ และผู้รับบริการได้รับประโยชน์

กิจกรรมที่ 10 กิจกรรมจิตอาสา เจ้าหน้าที่มอบให้องค์กร เช่น การบริจาคโลหิต การตัดหญ้า ปลูกต้นไม้

กิจกรรมที่ 11. กิจกรรมวันเกิด ซึ่งจัดให้แก่เจ้าหน้าที่ทุกเดือน ตามเดือนเกิด โดยผู้อำนวยการโรงพยาบาลจะให้พร และมอบเงินเป็นขวัญถุง ให้คนละ 100 บาท และมี VDO แสดงให้แก่ผู้ที่เกิดในเดือนนั้น

กิจกรรมที่ 12 เติบโตมองค้ำความ “คุณภาพคู่คุณธรรม” มีการอบรมวิชาการภายในองค์กรและเครือข่าย ระบบสุขภาพอำเภอชิราบรมี เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการการช่วยฟื้นคืนชีพ การซ้อมรับการเกิดโรคอุบัติใหม่ อุบัติซ้ำ เชื่อมโยงเครือข่าย

กิจกรรมที่ 13 เติบโตมองค้ำความ “คุณภาพคู่คุณธรรม” ด้านคุณภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยทีมนำด้านคุณภาพตรวจเยี่ยมหน่วยบริการ ติดตามทุกข์ สุข คน เงิน ของ โดยผู้บริหารเข้าร่วมทุกหน่วย

กิจกรรมที่ 14 กิจกรรมด้านชุมชน เช่น การดำเนินการ Empowerment แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศูนย์เด็กเล็ก การเข้าร่วมตรวจเยี่ยมด้านคุณภาพหน่วยงาน รพ.สต. หนองสะเดา (PCA)

กิจกรรมที่ 15. กิจกรรมยกย่องบุคคลดีเด่น “คนดีศรีสาธารณสุข เครือข่ายชิราบรมี “ ปีงบประมาณ 2560 มอบ รางวัลคนดีศรีสาธารณสุข เป็นโล่เชิดชูเกียรติ ประกอบด้วยจำนวน 6 คน คือข้าราชการ 2 คน,พนักงานรพ.สต. 1 คนและพนักงาน รพ.ชิราบรมี 3 คน และ หน่วยงานคุณธรรมดีเด่น เป็นโล่เชิดชูเกียรติ และจิตอาสา ให้กับเครือข่ายของเรา

กิจกรรมที่ 16. โครงการตามรอยคุณธรรมรัชกาลที่ 9 และเทิดพระเกียรติ รัชกาลที่ 10 เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมให้คนไทยได้น้อมนำคุณธรรมทั้ง 9 ประการ ตามพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ไปประพฤติปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต และ เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นต่อพสกนิกรชาวไทยอย่างหาที่สุดมิได้

กิจกรรมที่ 17 นำกิจกรรมงานบันไดใจ “เต็มสุขให้คน เต็มใจให้งาน” กรอบแนวคิด มนุษย์เติบโตได้จากการทำงาน เพราะงานเป็นทั้งเครื่องขัดเกลา และเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เรียนรู้และเติบโตเต็มศักยภาพของตน ชีวิตที่ดีงาม คือชีวิตที่มีการเติบโตองงามทั้งทางกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณ เป็นการเติบโตองงามเต็มศักยภาพความเป็นมนุษย์ การเติบโตองงามไปสู่ความเป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์นี้เกิดขึ้นได้จากการทำงานที่มีคุณค่าและความ

หมาย และเพราะงานเป็นทั้งเครื่องขัดเกลาและ เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เรียนรู้และเติบโต เต็ม ศักยภาพของตนจากโครงการสสส. มาสู่การปฏิบัติ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ความสำเร็จของโครงการ

- 1. รพ.มีระดับความสำเร็จการดำเนินงาน รพ.คุณธรรมระดับ 5 (คงสภาพ)
- 2. ร้อยละผลการประเมินพฤติกรรมพึงประสงค์ในอัตลักษณ์ขององค์กร
- 3. เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล มีการจัดตั้งชมรมและมีกิจกรรมส่วนร่วม
- 4. ร้อยละความพึงพอใจและความผูกพันของเจ้าหน้าที่เครือข่ายฯ
- 5. หน่วยงานคุณธรรมต้นแบบ

ความสำเร็จในระดับบุคคล

- แพทย์หญิงผกามาศ เพชรพงศ์ (ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชิราบรมี ได้รับรางวัล “ข้าราชการพลเรือนดีเด่น” ของจังหวัดพิจิตร ประจำปี 2550
- นางสาวพนมพร ศิลาพันธ์ (ตำแหน่ง) หัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชิราบรมี ได้รับรางวัล “การปฏิบัติงานนานและดีเด่น” กระทรวงสาธารณสุข ของมูลนิธิเจ้าหญิงบุญจิราธร (จุมพล) จุฑาธุช ประจำปี 2551 ประเภท พยาบาลผู้ปฏิบัติงานด้านบริหาร: ผู้บริหารการพยาบาลในระดับโรงพยาบาลชุมชน

ความสำเร็จในระดับองค์กร 2559 - 2560 ผลการประเมินหน่วยงานคุณธรรม ฯ จังหวัดพิจิตร ระดับความสำเร็จการดำเนินงาน ระดับ 5

ผลลัพธ์การประเมิน เชื่อมโยงรพ.คุณธรรม

ผลการประเมินพฤติกรรมพึงประสงค์ในอัตลักษณ์ขององค์กร	2559	2560
ร้อยละผลการประเมินพฤติกรรมพึงประสงค์ (ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ) คะแนนเต็ม 10%	ความครอบคลุม 100% ผลลัพธ์ 8.70 %	ความครอบคลุม 100% ผลลัพธ์ 8.25 % (ข้อสัต์ย 86.37 % , รับผิดชอบ 67.54 % จิตอาสา 87.64 % , พอเพียง 88.39 %)
จนท.ในโรงพยาบาลมีการจัดตั้งชมรมและร่วมกิจกรรมชมรม	100 %	100 %

ร้อยละความสุขของเจ้าหน้าที่ ในโรงพยาบาล

ข้อมูล/ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	2557	2558	2559	2560
ร้อยละความสุข	90.00%	90.30%	91.90%	92.20%	85.19%

ความผูกพัน ของผู้รับบริการโดยรวม เกณฑ์ > 85%

ปีงบประมาณ	ถ้าญาติหรือเพื่อนของท่านป่วยต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล ท่านจะแนะนำให้มาโรงพยาบาลนี้หรือไม่	ถ้าท่านป่วยจนต้องเข้านอนรักษาตัวในโรงพยาบาลอีก และสามารถเลือกโรงพยาบาลอื่นได้ท่านจะกลับมาโรงพยาบาลนี้อีกหรือไม่	เฉลี่ย
2558	91.87	85.44	88.67
2559	91.84	87.76	89.80
2560	94.82	94.82	94.69

ผลการประเมินพฤติกรรมของพยาบาลโดยผู้รับบริการ โดยรวมมีแนวโน้มที่สูงขึ้น

ข้อที่	รายการ	2558	2559	2560
1	อภัยภัยในการต้อนรับ	94.26	83.24	87.11
2	ความสุภาพและความอ่อนโยน	85.11	82.50	86.00
3	มีมนุษยสัมพันธ์	83.62	82.35	85.78
7	การให้เกียรติ	85.11	83.38	85.11
17	มีน้ำใจ (สนใจ เต็มใจ เอาใจใส่)	84.89	82.50	87.11
	เฉลี่ย ผลการประเมินพฤติกรรมของ พยาบาล โดยผู้รับบริการ ร้อยละ	84.85	82.09	86.44

ผลการประเมิน E-mo meter ในการวินิจฉัยองค์กร รายบุคคล ในปีงบประมาณ 2560

แบบสำรวจ	ผู้บริหาร	สายวิชาชีพ สาธารณสุข	สาย สนับสนุน ทางการ แพทย์	สาย สนับสนุน ทั่วไป
ร้อยละความสุข	90.00%	90.30%	91.90%	92.20%
ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ	100.00 %	100.00 %	100.00 %	100.00 %
แบบสำรวจความอยู่ดีมีสุขและความผูกพันของบุคลากรในโรงพยาบาล (Emo-meter)	100.00 %	100.00 %	100.00 %	100.00 %
แบบสำรวจวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงพยาบาล (Hospital Survey on Patient Safety culture)	100.00 %	100.00 %	100.00 %	100.00 %

ผลการประเมิน E-mo meter ในการวินิจฉัยองค์กร รายบุคคล โดยรวมปี 2560 ลดลง อาจสืบเนื่องจากองค์กรของเรามีสถานการณ์การเงินอยู่ในระดับ 7 ในช่วงต้นปี ทำให้การบริหารอัตรากำลัง เงิน ของ อย่างตระหนัก มีผลกระทบต่อความรู้สึกและการสื่อสารต่อคนทำงาน สอดคล้องกับระดับความสุข ลดลงเช่นเดียวกัน การประเมินแบบสำรวจ Happinometer ผู้ตอบแบบสำรวจ 119 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ผลค่าคะแนนเฉลี่ย = 61.90 แปลผล Happy สะท้อนให้เห็นว่า บุคลากรในองค์กรอยู่ในระดับมีความสุข ตัวท่านเองและผู้บริหารต้องร่วมมือ สร้างเสริมและสนับสนุนให้มีความสุขยิ่งขึ้นไป

ความผูกพันของบุคลากรเป็นสิ่งที่ประเมินได้จากการแสดงออกทางพฤติกรรมกล่าวคือ สามารถ

- 1) การพูด (Say) โดยบุคลากรจะพูดถึงองค์กรเฉพาะในแง่บวก
- 2) การดำรงอยู่ (Stay) นั่นคือ บุคลากรปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป
- 3) การที่บุคลากรใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถ (Strive) เพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนภารกิจขององค์กร Hewitt Associates (2010)

บทเรียนที่ได้

ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายคุณธรรม ทั้งในและนอกจังหวัดพิจิตร บนพื้นฐานการเริ่มต้นที่ตนเอง บุคคล องค์กร และเครือข่าย ตามแนวคิดของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี (INN = Individual, Node & Network) ตลอดจนการบ่มเพาะ ขยายเมล็ดพันธุ์แห่งความดีงามทั่วทั้งองค์กรให้เติบโตเป็นต้นกล้าที่แข็งแรง และนำแนวคิดการทำงานบันดาลใจ การสร้างเสริมสุขภาวะในที่ทำงาน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ ต้องการสร้างวัฒนธรรมการทำงาน และการจัดการองค์กรที่หล่อเลี้ยง เคารพคุณค่า ศักดิ์ศรีและศักยภาพความเป็นมนุษย์ที่จะเติบโตไปกับการทุ่มเทการทำงานตามอุดมคติ, การส่งเสริมให้เกิดปิติสุข จากการทุ่มเททำงานอย่างประณีตและเกื้อกูลต่อสังคม, ทำให้การทำงานเป็นหนทางแห่งการเรียนรู้ อองาม และเติบโตทางจิตวิญญาณ เป็นวิถีแห่งการยกระดับความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ และไปสู่สังคมแห่งสุขภาวะร่วมกัน ศักยภาพสูงสุดของมนุษย์ คือ การเข้าถึงความดี(ความหมาย) ความงาม(สุนทรียภาพ) และความจริง (สัจธรรม) วิถีธรรม วิถีไทย เป็นต้น

การขยายในอนาคต

การต่อยอดโครงการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและระบบสุขภาพอำเภอ อำเภอวชิรบาร์มี จังหวัดพิจิตร (District Health Board) ได้แต่งตั้งคณะทำงานฯ คุณธรรมระดับอำเภอ และ ขับเคลื่อนมีอัตลักษณ์ ของอำเภอ คือ “ชาววชิรบาร์มี ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ สามัคคี มีน้ำใจ” และอยู่ในระหว่างกำหนัดกิจกรรมเพื่อชุมชนและสังคมต่อไป

อัตลักษณ์อำเภอวชิรบาร์มี

“ ชาววชิรบาร์มี ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ สามัคคี มีน้ำใจ ”

การพัฒนาเครือข่ายคุณธรรม ระบบสุขภาพเครือข่ายวชิรบาร์มี จังหวัดพิจิตร

ผู้สนับสนุน

แพทย์หญิงผกามาศ เพชรพงศ์

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวชิรบาร์มี

นายระเนตร เอื้อเฟื้อพันธุ์

สาธารณสุขอำเภอวชิรบาร์มี

คณะกรรมการ การพัฒนาเครือข่ายคุณธรรมอำเภอวชิรบาร์มี จ.พิจิตร

ผู้รับผิดชอบ :

นางสาวพนมพร ศิลาพันธ์

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ เลขานุการ

นางสาวจุฑาทิพย์ ธารทอง

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ผู้ช่วยเลขานุการ

โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ (โรงเรียนคุณธรรม)

จากคุณภาพ มุ่งสู่คุณธรรม

โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 พัฒนางค์กรเป็นโรงเรียนคุณภาพ โรงเรียนคุณธรรม โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ใช้ระบบการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล (เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการบริหารความเสี่ยงและไม่มีความประมาท) โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์เป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม

โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์เข้าสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรมควบคู่กับการเป็นโรงเรียนรักษาศีลห้า จากการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม โดย ประเด็นในการขับเคลื่อนคุณธรรมเป้าหมาย คือ “พิจิตรเมืองแห่งความสุข บนพื้นฐานแห่งคนดี” โดยมีการขับเคลื่อนจาก 11 เครื่องช่วยคุณธรรม

โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ต้องการพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พัฒนาคูบุคลากรและนักเรียนโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ให้มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการควบคู่ไปกับการเป็นคนดี มีคุณธรรมและสามารถใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข โดยคุณธรรมเป้าหมาย คือ สัมมาคารวะ วินัยและรับผิดชอบ กล้าแสดงออก ความสามารถทางด้านศิลปะกีฬา เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรง

ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดคุณธรรม 3 ข้อ คือ สัมมาคารวะ วินัย รับผิดชอบ ทางโรงเรียนฟิจิตรอินเตอร์ได้แปลงเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งของผู้บริหาร ครูอาจารย์ และนักเรียน อย่างผสมกลมกลืน

เริ่มจากควมมีสัมมาคารวะ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีด้วยการอ้อมแอ้มแจ่มใสกล่าว ทักทายผู้ปกครอง ครู นักเรียนด้วยมิตรภาพ รับไหว้ผู้ปกครอง ครู นักเรียนด้วยความเต็มใจ ส่วนครูเป็นแบบอย่างที่ดี โดยอ้อมไหว้สวัสดิ์ผู้บริหาร เพื่อนครู ผู้ปกครอง และรับไหว้นักเรียน พร้อมทั้งสอนวิธีการไหว้ที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียน นักเรียนอ้อม ไหว้สวัสดิ์ครู ผู้ปกครอง เพื่อน พี่น้อง รู้จักขอบคุณ ขอโทษ ค้อมตัวขณะเดินผ่านผู้ใหญ่ และพูดจาไพเราะอ่อนหวาน

ด้านควมมีวินัย เริ่มจากผู้บริหารมีความตรงต่อเวลา จัดระเบียบการบริหารงานใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ ส่วนครูเข้าสอนตรงเวลา ปฏิบัติตนถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน นักเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเดินแถวเข้าโรงเรียน ร่วมทำกิจกรรมหน้าเสาธง

ด้านควมรับผิดชอบ ผู้บริหารรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ให้คำปรึกษาและ นิเทศการทำงานของ

รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้างานครู และบุคลากร ครูมีความรับผิดชอบ ตามหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด เช่น การรับผิดชอบการอยู่เวรตาม ที่โรงเรียนกำหนด รับผิดชอบในชั้นเรียนของตนเองที่ประจำชั้น นักเรียนรับผิดชอบในงาน ที่ได้รับมอบหมาย แยกประเภทขยะ ทั้งขยะลงในถังขยะ มาโรงเรียนแต่เช้า ทำการบ้าน และส่งงานครูตรงเวลา

จากการดำเนินการก่อให้เกิดผล ดังนี้

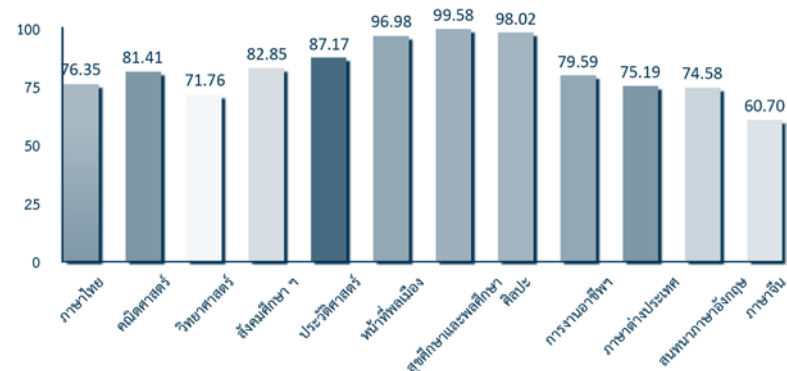
ด้านนักเรียน

เกิดการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น คือ

1. นักเรียนมีสัมมาคารวะที่ดีขึ้น เช่น การไหว้ครูผู้ปกครองและผู้ใหญ่ก่อนเข้า โรงเรียน การเดินผ่านผู้ใหญ่ พูดจาไพเราะอ่อนหวาน
2. นักเรียนมีวินัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้นในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเดินแถวเข้าเรียน การทำกิจกรรมหน้าเสาธง
3. นักเรียนมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การมาโรงเรียนแต่เช้า การเก็บขยะตามจุดต่างๆ ทำการบ้านและส่งงานครูตรงเวลา

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น ทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับชาติ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2559 ดีขึ้นกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา ในทุกกลุ่มสาระวิชา และ มีค่า เฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ

แผนภูมิ แสดงผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนฟิจิตรอินเตอร์ ปีการศึกษา 2559

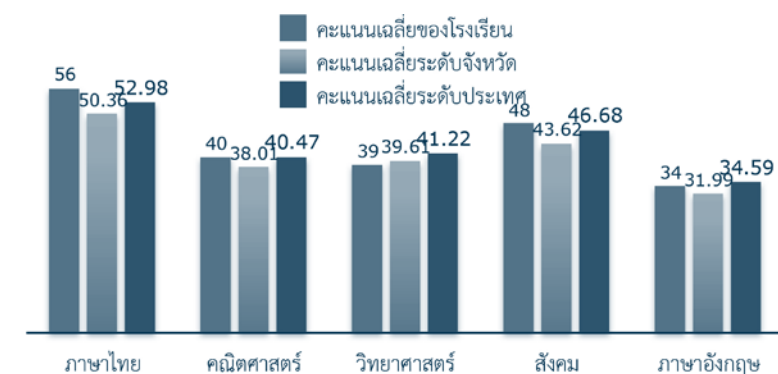
จากแผนภูมิ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนโรงเรียนฟิจิตรอินเตอร์ ปีการศึกษา 2559 มีเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชาในระดับ 3 ขึ้นไป ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2559 ส่วนใหญ่มีค่าเกินร้อยละ 75 วิชาที่มีเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนแต่ละรายวิชาในระดับ 3 ขึ้นไป

ตาราง แสดงรายงานผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนฟิจิตรอินเตอร์ ปีการศึกษา 2559

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รายงานผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ฉบับที่ 1 แบบสรุปงานผลการทดสอบของโรงเรียน (School01)					
1. ข้อมูลสถานศึกษา ชื่อโรงเรียน : โรงเรียนฟิจิตรอินเตอร์ เขต/อำเภอ/จังหวัด : กรุงเทพมหานคร รหัสโรงเรียน : 1100100055 ชื่อย่อโรงเรียน : ฟิจิตรอิน ชื่อผู้รายงานผล : นายวิชาญ วัฒนศิริ ปีการศึกษา : 2559					
2. คะแนนสอบ NT ด้าน คะแนนเฉลี่ยโรงเรียน (N=315) คะแนนเฉลี่ยเขต (N=1,510) คะแนนเฉลี่ยภาค (N=2,120) คะแนนเฉลี่ยชาติ (N=31,119)					
ด้านภาษา (Literacy)	54.28	49.77	49.67	54.16	51.00
ด้านคำนวณ (Numeracy)	43.57	36.72	36.72	38.43	36.99
ด้านเหตุผล (Reasoning Abilities)	54.80	51.92	52.19	55.78	53.39
รวมสามด้านเฉลี่ย 3 ด้าน	50.91	46.14	46.19	49.79	47.13
ด้านอื่น	-	92	396	786	5,735

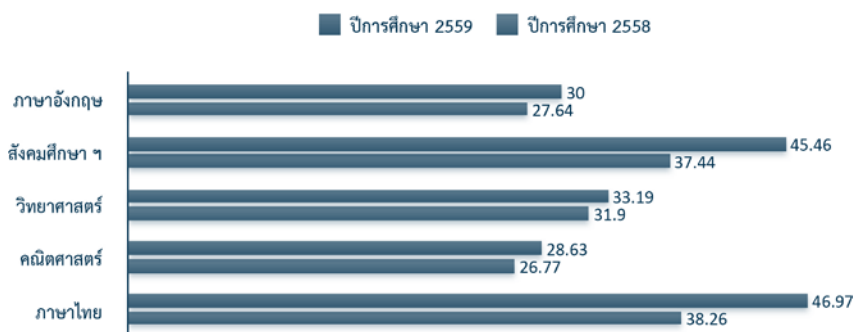
จากตารางแสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ มีผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) สูงกว่าระดับประเทศในทุกสาระวิชา

แผนภูมิ แสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ ประจำปีการศึกษา 2559

จากแผนภูมิ แสดงให้เห็นว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2559 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดและระดับประเทศในทุกกลุ่มสาระวิชา

แผนภูมิ แสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2559 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ เปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2558 และ 2559

จากแผนภูมิ แสดงให้เห็นว่า การเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2558 และ 2559 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ปีการศึกษา 2559นักเรียนมีคะแนนสูงกว่าปีการศึกษา 2558 ในทุกสาระวิชา

นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง เช่น รู้จักควบคุมเวลาที่ใช้ในการเล่นเกมส์ การใช้ยาสูบเพื่อเป็นประหยดอดออม รู้จักใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์มากขึ้น อาทิ การช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านแทนการเล่นสื่อสังคมออนไลน์

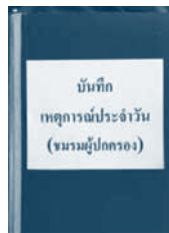
กระบวนการพัฒนา

ขั้นตอนการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ (6 ป : ปลุก ประมวล เปลี่ยน แปลง ประกาศ ประเมินผล) ที่มา คำบรรยาย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย องคมนตรี

1. ปลุกความคิดให้ทุกคน เห็นความสำคัญ (พูดคุย บรรยาย ดูงาน) โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ได้เข้าร่วมอบรมใน “โครงการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตรให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมรุ่นที่ 2” ณ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคมโดยได้ส่งผู้แทนของโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ 5 ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (นางทิพรัตน์ มณีทัศน์ และนางอัจฉรา พิมพ์บุตร) ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา (นางปราณี จันทรเกตุ) ผู้แทนครู (นายมรกต หลิมศิริวงษ์) ผู้แทนผู้ปกครอง (นายรัชชชนม์ภัทร เชื้อสุวรรณ) ผู้แทนนักเรียน (เด็กชายปัญจพล เปลี่ยนสนธิ) ซึ่งหลังจากการอบรมทุกฝ่ายเห็นพ้องว่าควรดำเนินการโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์จึงจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม” ให้แก่คณะครูและบุคลากรโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ โดยคณะวิทยากรจากโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม และ ดร.มานพ เกตุเมฆ ผู้อำนวยการโรงเรียน

- ประมวลพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ครู นักเรียน และสรุปร่วมกัน เปลี่ยนจากพฤติกรรมเป็นคุณธรรม 3 ข้อ โดยคณะครูและบุคลากรได้ร่วมกันระดมสมองเปลี่ยนจากพฤติกรรมเป็นสรุปคุณธรรมของโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์คือสามัคการะ วินัย รับผิดชอบ
- แปลงคุณธรรมเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ในระดับต่างๆ จัดทำโครงการคุณธรรมของนักเรียน โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์จัดกิจกรรมขยายผลโครงการโรงเรียนคุณธรรม ให้แก่นักเรียนในทุกระดับชั้น คือระดับชั้นก่อนประถมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษา

- นักเรียนร่วมกันคิดปัญหาเล็กๆที่อยากแก้ และความดีที่ต้องการทำ เพื่อเกิดโครงการคุณธรรม
- ประกาศปฏิญาณก่อนลงมือปฏิบัติ โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์จัดประชุมผู้ปกครองและเห็นพ้องในการดำเนินการให้พิจิตรอินเตอร์เป็นโรงเรียนคุณธรรม และผู้ปกครอง ยินดีร่วมเป็นเครือข่ายผู้ปกครองคุณธรรม ในการร่วมดูแลนักเรียนตั้งแต่อ่อนเข้าโรงเรียน การทำกิจกรรมตอนเช้าหน้าเสาธง การสำรวจโรงเรียนและบันทึกสภาพการเยี่ยมและข้อเสนอเพื่อการพัฒนาประจำทุกวัน

โครงการคุณธรรม นักเรียนโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ แสดงดังตาราง

คุณธรรมระดับชั้น	สัมมาคารวะ	วินัย	รับผิดชอบ
อนุบาล	ยิ้มใส่ให้สวย	เดินแถวแนวเดียว	พี่เล่าน้องฟัง
ประถมศึกษาตอนต้น	พูดจาภาษาดอกไม้	เรียงแถวเข้าบ้าน	จิตอาสาพาสะอาด
ประถมศึกษาตอนปลาย	จี๋จำ ขอบคุณ	คุณธรรมนำใจ ระเบียบวินัยเข้มแข็ง	รู้จักหน้าที่ชีวิตสุสันต์
มัธยมศึกษาตอนต้น	พี่ให้วันน้องน้องให้พี่	เรียงรองเท้ากันเถอะ	ของหายอยากได้คืน

ภาพตัวอย่างโครงการคุณธรรม

โครงการสันชนติก โครงการพี่เล่าน้องฟัง

โครงการจิตอาสาพาสะอาด

- ประเมินผล
 - การสอบถามพฤติกรรมบ่งชี้เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ
 - ความสุขของผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน
 - ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน

บทเรียนที่ได้

1. ความร่วมมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้หรือต้นแบบที่ได้เรียนรู้ คือ บางมูลนากโมเดล จาก โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาไว้ 3 ด้าน คือ การพัฒนาครู การพัฒนานักเรียนและการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม โดยมุ่งสู่เป้าหมายเชิงคุณธรรม 3 ด้าน ได้แก่ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ พอเพียงและมี 6 กลุ่มโครงการคุณธรรมหลักเป็นตัวขับเคลื่อนเรียกว่า “ยุทธศาสตร์ 3-6-3” มีการกำหนดอัตลักษณ์ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของยุทธศาสตร์

ทั้งสามด้านไว้ เช่นผู้บริหารและครูจะไม่เบียดเบียนเวลาราชการ ตรงต่อเวลา รับผิดชอบในหน้าที่ ในส่วนของนักเรียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด รักษาวงศ์วานตัวไม่ทะเลาะวิวาทมีจิตอาสาและในส่วนของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจะต้องสะอาดชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นต้น

2. ความร่วมมือระหว่าง 11 ภาควิชาคุณธรรมจังหวัดพิจิตร ได้แก่ เครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม เครือข่ายสาธารณสุขคุณธรรม เครือข่ายเด็กและเยาวชนคุณธรรม เครือข่ายผู้สูงอายุคุณธรรม เครือข่ายเกษตรกรรมคุณธรรม เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคุณธรรม เครือข่ายองค์กรชุมชนคุณธรรม เครือข่ายผู้พิการคุณธรรม เครือข่ายนักสื่อสารคุณธรรม เครือข่ายศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมคุณธรรม และเครือข่ายอำเภอคุณธรรม

3. ความร่วมมือระหว่างเครือข่ายผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์

4. ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์และศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ในการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการและการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม

5. ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

สิ่งที่โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์จะดำเนินการต่อให้เกิดความยั่งยืนในการเป็นโรงเรียนคุณธรรม ได้แก่

1. การพัฒนาองค์กรสู่“สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน”เป็นการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน เพื่อเป้าหมายการสร้างคนดีสู่สังคม ให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลของการพัฒนาให้เกิดขึ้นโดยเป้าหมายสูงสุดคือการนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของครู บุคลากรและนักเรียนและเกิดการพัฒนายั่งยืนตลอดไปภายใต้แนวคิดพื้นฐาน “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”โดยเฉพาะเรื่องการเสริมสร้างคุณภาพคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม การปลูกฝังความรักการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น ผู้อำนวย การ ครูนักเรียนเป็นตัวอย่างที่ดี มาโรงเรียนแต่เช้า ช่วยเก็บกวาดขยะ ดูแลความสะอาด โรงเรียนสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่น่าวิดิทัศน์เรื่องดี ๆ มาให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างและสร้างแรงบันดาลใจในการทำมาดี ระดมสมองในการสร้างโครงการคุณธรรมจนสามารถแก้ไขปัญหาในโรงเรียน

ผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุน สร้างความสามัคคีกันทำความดีมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่เบียดเบียนผู้อื่นเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีความอดทนมีความเพียรมีวินัยมีสติตั้งอยู่ในความไม่ประมาทมีการพัฒนาปัญญาและความรู้อย่างต่อเนื่องได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรค เพื่อพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ พัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรมอย่างยั่งยืนต่อไป

2. การขยายผลโรงเรียนคุณธรรมไปสู่องค์กรอื่นๆ

2.1 เครือข่ายโรงเรียนเอกชนคุณธรรม ควรขยายเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมไปยังโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิจิตรจำนวน 23 โรงเรียน

2.2 เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม โดยผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์เป็นวิทยากรอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่สถานศึกษาที่สนใจมาศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาเป็นโรงเรียนคุณธรรม

2.3 โรงเรียนแกนนำโรงเรียนคุณธรรม ทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์ได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการการจังหวัดพิจิตรให้เป็น 1 ใน 7 โรงเรียนแกนนำคุณธรรมของจังหวัดพิจิตร ได้รับคัดเลือกจากศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ให้เป็น 1 ใน 70 องค์กรคุณธรรม สร้างคนดีสังคมดี ด้านสถานศึกษากับความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นโรงเรียนแกนนำโรงเรียนคุณธรรมในการจัดนิทรรศการ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศ อาทิ

จัดนิทรรศการกรมการศึกษาระดับจังหวัดพิจิตร ครั้งที่ 3 “ขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม นำสู่วิทยาศาสตร์ สร้างโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพ” ซึ่ง พลเอกสุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รมช.กระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานในพิธี ท่านฉัตรพร ราษฎร์ดุษดี ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร ให้การต้อนรับ ณ ศูนย์ประชุมวิทยาลัยเทคนิคพิจิตร

ปัญหาที่ท้าทาย

การทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในการเริ่มดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม เนื่องจากผู้ปกครองเกรงว่าจะกระทบงานด้านวิชาการ โรงเรียนพิจิตรอินเตอร์จึงได้นำข้อมูลของโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนคุณธรรม อาทิ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม ที่พบว่าหลังจากการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมแล้ว พบว่า นอกจากเด็กนักเรียนจะเป็นคนดี มีคุณธรรม มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง และมีผลสัมฤทธิ์

ทางการศึกษาที่ดีขึ้น ทั้งในสถานศึกษาและระดับชาติ หลังจากนั้นจึงได้เชิญผู้แทนผู้ปกครองไปศึกษาดูงานและอบรมเชิงปฏิบัติการโรงเรียนคุณธรรม ที่โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม และนำมาขยายผลเครือข่ายผู้ปกครองในโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การน้อมนำพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ว่า “ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง” เป็นหลักในการปฏิบัติงาน
2. ผู้บริหารมีความรู้ มีภาวะผู้นำ เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ มอบนโยบายและมียุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนที่ชัดเจน ให้โอกาสครู บุคลากรในการร่วมพัฒนา
3. ครู เป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ ดูแลนักเรียนด้านความประพฤติ ปฏิบัติและการดำเนินการโครงการคุณธรรม
4. นักเรียน ทำโครงการคุณธรรมที่สอดคล้อง เริ่มต้นจากปัญหาที่อยากแก้และความดีที่อยากทำในกลุ่มเล็กๆ ขยายผลไปยังนักเรียนกลุ่มอื่นและทั่วทั้งโรงเรียน
5. ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการคิด ดำเนินงานและกำกับติดตาม
6. ชุมชนตื่นตัวให้การสนับสนุนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เป็นวิทยากรท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ และชื่นชม ขยายผล
7. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและภาคีเครือข่าย

โรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ”

โรงเรียนบ้านน้อย“ปริกอุทิศ” ที่อยู่เลขที่ 123 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านน้อย อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น อนุบาลปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจุบัน มีนางวรยา สายสุจริต เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน นอกจากจะเป็นโรงเรียนที่มีผลงานได้รับรางวัลในระดับบุคลากรดีเด่น ในหลายๆรางวัล ทั้งในระดับเขต และระดับประเทศ โรงเรียนแห่งนี้ ยังได้รับรางวัลประเภทองค์กร อาทิ

1. โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับดีเด่น ปีที่ได้รับ 2560 จาก สพฐ.กระทรวงศึกษาธิการ
2. รางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษา นำเสนอผลงานการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในสถานศึกษา ปีที่ได้รับ 2560 จาก กระทรวงศึกษาธิการ
3. โล่เกียรตินคุณรางวัลเสมา ป.ป.ส.ระดับดีเด่นโครงการสถานศึกษาป้องกันยาเสพติดดีเด่น ประจำปี 2556 จาก กระทรวงศึกษาธิการ
4. เป็นโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ รุ่นที่ 7 ปีที่ได้รับ 2559 จาก สพฐ. และ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. โล่เกียรตินคุณประเภทโรงเรียนได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามค่านิยมหลัก 12 ประการ สู่การปฏิบัติ จาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2
6. โรงเรียนดีเด่นด้านคุณธรรมและจริยธรรม ประจำปี 2559 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 และธนาคารออมสินสาขาทะพานหิน
7. หน่วยงานที่มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติดีงามเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน และสังคมด้านเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม จากผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

กระบวนการพัฒนา

โรงเรียนคุณธรรม : หลักการสำคัญ กระบวนการทำงาน ยุทธศาสตร์ กิจกรรม

กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2557 โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาครู การพัฒนานักเรียน การพัฒนาการมีส่วนร่วม และการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม ใน 4 ด้าน คือ “มารยาท วินัย จิตอาสา ความซื่อสัตย์ “ โดยมีการจัดทำโครงการงานคุณธรรมใน 6 ประเด็น เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการในการดำเนินการ ตามโครงการนี้ มีการทำงานใน 5 ระยะ กล่าวคือ
ระยะที่ 1 การจัดทำยุทธศาสตร์ในการพัฒนา
ระยะที่ 2 การขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ
ระยะที่ 3 ระยะการติดตามประเมินผล
ระยะที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินการ
ระยะที่ 5 การขยายผล การต่อยอดและการพัฒนาสู่ความยั่งยืน

2. หลักการสำคัญที่ใช้เป็นหลักการพื้นฐานของการทำงาน

2.1 หลักการสร้างการมีส่วนร่วม โดยมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม กล่าวคือผู้บริหารและครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา กำหนด อัตลักษณ์ และตัวบ่งชี้รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

2.2 หลักการบริหารจัดการที่เป็นระบบ หรือ PDCA (Plan Do Check Action) โดยเน้นการเปิดโอกาสให้ทุกคนในองค์กรร่วมกันคิดเพื่อวาง “ความสามารถหลัก” และ “ค่านิยมร่วม” ขององค์กร ศูนย์คุณธรรม ได้นำหลักการนี้มาพัฒนาเป็น “ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ” แล้วนำปัญหาที่อยากแก้มาร่วมกันหาหนทางแก้ไขด้วยหลักคุณภาพ (Plan Do Check Action – PDCA.) และใช้ความดีมาสร้าง “ค่านิยม” ให้เป็น “อัตลักษณ์” เพื่อเป็นพลังผลักดันให้งานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา เป็นกระบวนการทำงานที่เกิดขึ้นในระยะแรกของการดำเนินโครงการ โดยหลังจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในกลุ่มต่างๆ ทั้ง 4 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหารและครู กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองและกลุ่มชุมชน โดยได้ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา หรือ “ยุทธศาสตร์ 4-6-4” ประกอบด้วย

4 อัตลักษณ์	เดิม “มารยาทดี มีวินัย ใฝ่การศึกษา พัฒนาความซื่อสัตย์ “ ใหม่ปีการศึกษา 2560 “รับผิดชอบดี มีจิตอาสา พัฒนาวินัย ใช้ความพอเพียง”	
6 กิจกรรมหลัก	(1) เสริมสร้างระเบียบวินัย (3) เสริมสร้างความกตัญญูกตเวทิตา (5) ส่งเสริมจิตอาสา	(2) เสริมสร้างความคิด (4) การพัฒนาจริยธรรม (6) พัฒนาโรงเรียนสุจริตสู่โรงเรียนคุณธรรมแบบยั่งยืน
4 ยุทธศาสตร์	(1) การพัฒนาครู (3) การพัฒนาการมีส่วนร่วม	(2) การพัฒนานักเรียน (4) การพัฒนาสภาพแวดล้อม

4. ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ของครู ตัวบ่งชี้ของนักเรียน ตัวบ่งชี้ของการพัฒนาการมีส่วนร่วม และตัวบ่งชี้ของสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ ตัวบ่งชี้ทั้ง 4 กลุ่มนี้เกิดขึ้นจากกระบวนการร่วมกันกำหนด

ตัวบ่งชี้ ความสำเร็จ	รายละเอียด
ตัวบ่งชี้ของครู	(1) ไม่เบียดเบียนเวลาราชการ (2) ตรงต่อเวลา (3) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากนักเรียนและโรงเรียน (4) รับผิดชอบในหน้าที่ (5) ใจอาสา (6) การยิ้ม ไหว้ ทักทายกัน
ตัวบ่งชี้ ของนักเรียน	(1) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน (2) การยิ้ม ไหว้ ทักทายกัน การแสดง ความเคารพ (3) ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข (4) ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข (5) มีใจอาสา และจิตสำนึกสาธารณะ (6) ห่างไกลยาเสพติด/รบกวนผลงานตน
ตัวบ่งชี้ การมีส่วนร่วม	(1) ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม (2) ผู้ปกครองและชุมชน(บ้าน วัด โรงเรียน)เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ของนักเรียน
ตัวบ่งชี้ สภาพแวดล้อม	(1) โรงเรียน สะอาด ร่มรื่น สวยงาม และมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ/เพียงพอต่อการเรียนการสอน (2) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

5. การขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ใน 6 ขั้นตอน ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ได้ถูกนำไปสู่การปฏิบัติ 6 ขั้นตอน คือ

- (1) จัดโครงสร้างการทำงานทุกระดับ
- (2) สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง/ชุมชน
- (3) การบูรณาการทำงานโครงการกับภารกิจหลัก งานประจำ กิจกรรมพิเศษ
- (4) การพัฒนาสภาพแวดล้อมส่งเสริมโรงเรียนสุจริตสู่โรงเรียนคุณธรรมแบบยั่งยืน
- (5) การนิเทศ ติดตาม สรุบบทเรียน สร้างขวัญและกำลังใจ

(6) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่

6. โครงการคุณธรรม โครงการคุณธรรมแบ่งเป็น 6 ด้าน กล่าวคือ การเสริมสร้างระเบียบวินัย การเสริมสร้างความดี การส่งเสริมความกตัญญูกตเวที การพัฒนาจริยธรรม การส่งเสริมจิตอาสา และการพัฒนาโรงเรียนสุจริต โดยมีการจัดทำโครงการคุณธรรมจำนวน 16 โครงการ

บทเรียนที่ได้รับ และปัจจัยความสำเร็จในการทำงานในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของคณะครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ของโรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” กระบวนการสร้างโรงเรียนคุณธรรม “บ้านน้อยโมเดล” พบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการเป็นโรงเรียนด้านคุณธรรม ของโรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” ประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ 4 ปัจจัย กล่าวคือ

- (1) ปัจจัยความสำเร็จที่มาจาก “คน”
- (2) ปัจจัยความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อม และ ชุมชน
- (3) ปัจจัยความสำเร็จที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้
- (4) ปัจจัยความสำเร็จที่เกิดจาก “ระบบบริหารจัดการ”

1. ปัจจัยความสำเร็จที่เกิดขึ้นจาก “คน” “ชุมชน” และ “สิ่งแวดล้อม”

1.1 การสร้าง พัฒนา และ กระตุ้นให้ “คน” มีความเข้าใจ ความตระหนัก ในการสร้าง พัฒนาและกระตุ้นให้เกิดความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม มีกระบวนการทำงานเพื่อสร้าง พัฒนาและ กระตุ้นให้ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้ง คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีคุณธรรมจริยธรรม และนำมาสู่การร่วมมือร่วมใจในการทำงาน

1.2 การสร้างและพัฒนาคนให้ มีความรู้ ความสามารถและศักยภาพในการดำเนินการในโครงการ การจัดกระบวนการและกิจกรรมเสริมหนุนและปฏิบัติการเสริมสร้างพลัง เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีการจัดกิจกรรมหลักคือ การพัฒนากระบวนการคิดเชิงระบบ และ กิจกรรมเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

- กลุ่มผู้บริหารและครู มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่คณะครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบ ต่อสังคม กระบวนการขับเคลื่อนสู่การเป็น โมเดล และ โครงการคุณธรรม
- กลุ่มนักเรียนและแกนนำนักเรียน มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับ

เยาวชนแกนนำในหลักสูตรโครงการคุณธรรม การเข้าร่วมจัดฐานการเรียนรู้ในค่ายลูกเสือ เนตรนารี รวมทั้ง “การจัดค่ายคุณธรรม : เด็กดีสร้างได้” สำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น ทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง และ เด็กที่มีผลการเรียนในระดับต่ำ

- การให้คำปรึกษาและเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมสัปดาห์คุณธรรม และนิทรรศการด้านคุณธรรม

1.3 การสร้าง “แรงบันดาลใจ” ในการทำงาน โดยการเรียนรู้จากต้นแบบ ในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” นั้น นอกจากจะใช้กระบวนการสร้างการเรียนรู้จากการทำงานโครงการคุณธรรม จริยธรรมแล้ว ทางโรงเรียนยังใช้กระบวนการสร้างการเรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนด้วยการเรียนรู้จาก “ต้นแบบ” โดยเฉพาะให้นักเรียนได้เรียนรู้จากบุคคลต่างๆโดยเฉพาะบุคคลต้นแบบที่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน

2. ปัจจัยความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการจัดการสิ่งแวดล้อม และชุมชน

กระบวนการขับเคลื่อนเป็นโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” นั้น เป็นการขับเคลื่อนการทำงานโดยให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ล้อมรอบตัวเด็กนักเรียนไปพร้อมกันด้วย โดยมีการจัดการสิ่งแวดล้อมใน 3 ระดับ กล่าวคือ

- ระดับครอบครัว โดยมีการทำงานร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มเครือข่ายพ่อแม่
- จิตอาสา ซึ่งเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงาน
- ระดับภายในโรงเรียน ประกอบด้วย การดำเนินการอย่างจริงจังของ ผู้บริหารโรงเรียนและการ
- ดำเนินการของครูในโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายใต้สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมไปถึง การสร้างสิ่งแวดล้อมในด้านกิจกรรมต่างๆที่เอื้อต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้ง มีการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษานักการภารโรง รวมไปถึง ผู้ประกอบ การร้านค้าภายในโรงเรียน
- ระดับภายนอกโรงเรียน หมายถึง ชุมชนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานร่วมกับโรงเรียน

3. ปัจจัยความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้

3.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้จากการจัดทำโครงการ หรือ Project Based Learning โครงการงานคุณธรรมเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียน ซึ่งกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลนี้จะส่งผลให้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงผิด-ชอบ-ชั่ว-ดี ตระหนักได้หมายรู้ถึงความดีงามได้ ภายใต้การประชุมเชิงปฏิบัติการจากคณะครูทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะครูได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำโครงการคุณธรรม โดย 1 ห้องเรียน : 1 ครูที่ปรึกษา : 1 โครงการ (มากกว่าได้หากมีศักยภาพในการดำเนินการ)

3.2 การกำหนดโจทย์คำถามในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในการกำหนดโจทย์ในการจัดทำโครงการคุณธรรม เป็นการกำหนดโจทย์ของการทำงานจากประเด็นปัญหา หรือ Problem Based Learning โดยโครงการนี้มีการสร้างโจทย์ที่ใช้ในการเรียนรู้ภายใต้แนวคิด “ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ” เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างโจทย์ของการจัดทำโครงการคุณธรรม

3.3 การจัดทำโครงการคุณธรรมภายใต้การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างผสมผสานและแบบการบูรณาการจากทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวย (Facilitator) หรือผู้สนับสนุน (Supporter) ในการทำงาน การจัดกระบวนการเรียนรู้ดำเนินการในรูปแบบของการจัดทำโครงการคุณธรรม ร่วมกับ กิจกรรมชุมนุมและ กิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ โดยให้ความสำคัญกับออกแบบกระบวนการหรือกิจกรรมในโครงการคุณธรรมที่เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบค้นหาปัญหาและหาสาเหตุของปัญหาและคิดค้นกระบวนการในการจัดการปัญหาแบบมีส่วนร่วม ด้วยวิธีการที่หลากหลายและสร้างสรรค์

4. ปัจจัยความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการโครงการ

4.1 การสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ แนวคิดพื้นฐานที่ใช้เป็นแนวคิดหลักในการออกแบบกระบวนการทำงานในการดำเนินการโครงการนี้ คือ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะเห็นได้จาก ในทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงาน ทั้งในขั้นตอนแรกของการจัดทำโครงการ กล่าวคือ กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนา และ กระบวนการกำหนดอัตลักษณ์และตัวบ่งชี้ไม่เพียงเท่านั้น ในขั้นตอนของการดำเนินการและการทบทวน และปรับปรุงการดำเนินการ

มีการจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการโดยนำคณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไปสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อนำเสนอความก้าวหน้าของการดำเนินการโครงการ ร่วมกันวิเคราะห์ SWOT ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาและวิธีการที่จะนำไปสู่การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพในระยะต่อไป

4.2 การดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจังของ “ผู้อำนวยการโรงเรียน” ในการดำเนินการโครงการนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการทำงาน โดยผู้อำนวยการของโรงเรียน คือ นางวรยา สายสุจริต ให้ความสำคัญกับการดำเนินการในโครงการนี้โดยเข้ามามีบทบาททั้งในการลงมือปฏิบัติการ ตลอดจน การกำกับติดตาม และ บทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินการ โดยการจัดกระบวนการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิด วิเคราะห์ การจัดกระบวนการเพื่อให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญ ตลอดจนการจัดทำกลไกในการสนับสนุนส่งเสริมเช่นการให้รางวัล เป็นต้น

4.3 การสนับสนุนและการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน โดยมีการให้คำปรึกษาช่วยเหลือ/แก้ปัญหาโดยทีมพี่เลี้ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนิเทศ การกำกับติดตามและการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู นักเรียน ผู้ปกครองในการดำเนินการตามโครงการนี้

ผลจากการดำเนินงานเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านคุณธรรมให้โรงเรียนอื่นมาศึกษาดูงาน

การดำเนินงานเพื่อเป็นแบบอย่าง	ผลการดำเนินงานของโรงเรียน
1. โครงการคุณธรรม/กิจกรรมของนักเรียน ครู ผู้บริหาร และโรงเรียนที่ เป็นแบบอย่างให้โรงเรียนอื่นมาศึกษาดูงาน	นักเรียน ครู ผู้บริหาร และโรงเรียนที่ เป็นแบบอย่างให้โรงเรียนอื่นมาศึกษาดูงานได้ดำเนินการเป็นแบบอย่างได้
2. การเผยแพร่โครงการที่เป็นแบบอย่างสู่สาธารณชน	นำผลงานจัดนิทรรศการขยายผลสู่ชุมชนได้ดี
3. ความพร้อมในการจัดการให้ความรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชม	นักเรียนแกนนำสามารถเผยแพร่ความรู้อธิบายให้ผู้สนใจในการศึกษาดูงานได้อย่างเข้าใจ
4. แนวทางพัฒนาให้โรงเรียนเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านคุณธรรมที่ยั่งยืน	โรงเรียนพัฒนาผู้นำนักเรียนให้มีความเข้มแข็งอย่างจริงจังต่อเนื่องและขยายผลให้กับนักเรียนทั้งโรงเรียนเพื่อให้เกิดความดีด้านคุณธรรมอย่างยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผู้บริหาร/ครุมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

การเป็นแบบอย่างที่ดีมาโรงเรียนแต่เช้า ย้ำให้ทั่วทุกฝ่ายร่วมกับผู้ปกครองนักเรียน
หน้าประตูทางเข้าโรงเรียน ดูแลมารยาทในการไหว้ การแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบของ
โรงเรียน ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนบ่อยครั้ง ให้การอบรมนักเรียนตอนเช้าร่วมกับครูเวรประจำ
วันและวันศุกร์สุดสัปดาห์ อุทิศเวลาให้ทางราชการ ทำเพื่อส่วนรวมมีจิตอาสาบริการชุมชน
เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนสมำเสมอทั้งงานมงคลและและอวมงคล การบำเพ็ญประโยชน์
ร่วมพิธีงานต่างๆของชุมชน วันสำคัญทางศาสนามากขึ้น และงานประจำปี งานประเพณีต่างๆ
ของวัดและชุมชน ฯลฯ

นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงต่อไปนี้

1. มาโรงเรียนแต่เข้าร่วมกิจกรรมตามกลุ่มสี่เสร็จทันเวลาเข้าแถวตอนเช้า/ การจัดระเบียบแถวพบได้ชมารซ์ซึ่งความดี เสริมบุคลิกภาพด้วยกายบริหารทำให้สง่างามและมีความเป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น
2. ไหว้ได้สวยงามและถูกต้องมากขึ้น น้องไหว้ที่แต่ละระดับชั้น แล้วทุกชั้นไหว้พี่ม.3 นักเรียนแสดงความเคารพด้วยการไหว้หน้าประตูทางเข้าโรงเรียนได้สวยงามมากขึ้น จากที่ไหว้ไม่ถูกต้องไม่สวยงาม พร้อมมอบเกียรติบัตรให้นักเรียนที่ไหว้ได้สวยงามเพื่อเป็นกำลังใจในการเสริมสร้างในการเป็นแบบอย่างที่ดี
3. มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ปกครองชั้นเรียนของตนเองได้ดีขึ้น ตั้งใจทำงาน เสร็จทันเวลาและทำงานได้ถูกต้องมากขึ้น อ่านออกเขียนได้ 100 % สำหรับนักเรียนปกติชั้น ป.1-3
4. นักเรียนมีการคัดแยกขยะ บางส่วนกลับนำมาใช้ใหม่ โดยใช้หลักการ 4R บางส่วนนำไปจำหน่าย นำเงินที่ได้ซื้อของให้ผู้อื่น
5. นักเรียนศึกษาค้นคว้ามากขึ้นกล้าแสดงออกในการนำเสนอข้อมูลจากโครงการเสียงตามสายขยายความรู้ทั้งในห้องสมุด//ห้องคอมพิวเตอร์/นำความรู้มาขยายผลจากเสียงตามสายของโรงเรียน และห้องส่งประชารัฐและหน้าเสาธงในตอนเช้า

การรับรู้ของชุมชนเกิดความตื่นตัว และให้ความร่วมมือหรือช่วยแก้ปัญหา

1. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นทุกภาคส่วนในการร่วมกันแก้ปัญหาโดย ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาพร้อมโครงการจิตอาสาพาลูกทำดี ร่วมยื่นรับหัวนักเรียนหน้าประตูทางเข้าโรงเรียน ร่วมกิจกรรมวันสำคัญ วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันสำคัญทางศาสนาพาลูกเข้าวัดเป็นต้นแบบในการทำความดี
2. พระภิกษุมาสอนวิชาพุทธศาสนาในโรงเรียนทุกวันจันทร์ และช่วยอบรมนักเรียนในวันศุกร์สุดสัปดาห์ฝึกการนั่งสมาธิที่ถูกต้อง ร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5
3. ตำรวจ ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตรวจสารเสพติด ในโรงเรียนปลอดสารเสพติด 100 % ตำรวจบริการความปลอดภัยในการข้ามถนนหน้าโรงเรียน ทั้งตอนเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน
4. ชุมชนมาช่วยฝึกกีฬาฟุตบอลหลังโรงเรียนเล็ก
5. ชุมชนให้ความรู้ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพโดยใช้วิทยากรท้องถิ่นในหมู่บ้าน การทำยาฆ่าแมลงจากพืชสมุนไพรช่วยกำจัดศัตรูพืช ในโครงการผักปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ
6. ชุมชนร่วมจัดตั้งกองผ้าป่าจ้างครูช่วยสอนให้กับโรงเรียนเนื่องจากขาดแคลนครูสอนวิชาดนตรีสากล

ปัจจัยความสำเร็จนวัตกรรมสร้างโรงเรียนดีแก่ชุมชนตำบลบ้านน้อย

- ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา คณะที่ปรึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน มีความเข้มแข็ง ให้ความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพฤติกรรมเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง
- ชุมชนเข้มแข็ง (บ้าน วัด โรงเรียน) ให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน
- โรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและโครงการคุณธรรม
- โรงเรียนได้งบประมาณจากเงินอุดหนุน งบจาก สพป.พจ 2 งบจาก ผู้ว่าราชการ จ.พิจิตรสนับสนุนการดำเนินโครงการคุณธรรม(คิดสากลดนตรีไทย)เป็นอย่างดี

ปัญหาอุปสรรค

- ครูมีภาระงานมาก/ทำให้ขาดการกำกับติดตาม
- สภาพแวดล้อมบางครอบครัว บ้านไกลทำให้มาโรงเรียนสายอยู่บ้างเล็กน้อย
- บางครอบครัวต้องออกทำงาน รับจ้างทั่วไป แต่เช้า ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรม ยืนรับไหว้หน้าโรงเรียนได้
- นักเรียนบางคนขาดความรับผิดชอบ การมีจิตสำนึกที่ดี
- ผู้ปกครองบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการมีจิตอาสา เช่นไม่เห็นด้วยกับการให้นักเรียนไป
- บริการน้ำดื่มที่วัดในวัน ฌาปนกิจศพ โดยให้เหตุผลว่าเสียเวลาเรียน
- คณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนไม่เห็นด้วยกับการรับศึกษาดูงานโรงเรียน คุณธรรมโดยให้เหตุผลว่า เสียเวลาเรียน และเสียเวลาสอนของครู บางส่วนที่ต้องนำเสนอผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา

- มีบางโครงการยังแก้ปัญหาไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากขาดการกำกับติดตาม ผลอย่างต่อเนื่อง แขนงต้องเข้มแข็งเสียสละอดทนและติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและผู้บริหาร/คณะครูต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและผู้นำชุมชน
- การติดตามและประเมินผล ควรมีการติดตามวัดและประเมินผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จากนักเรียนแกนนำและคณะครูในโรงเรียนทุกคน
- การนิเทศติดตามภายใน มีการนิเทศกันเองภายในโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูแกนนำคุณธรรม
- นักเรียนมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ในการฝึกคุณธรรมความดี รอบด้านย่อมแตกต่างกัน บางคน รับรู้ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี เป็นตัวอย่างในการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีได้ แต่บางคนยังมีบ้างที่ต้องปรับพฤติกรรมความดีช้าๆ จึงจะเกิดผลดี ครูต้องคอยกำกับดูแลเป็นที่ปรึกษาให้เด็กอย่างจริงจังและใกล้ชิดจึงจะเกิดผลดี
- กิจกรรมงานต่างๆของโรงเรียนมีมาก ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อย ทำให้กิจกรรมต่างๆดำเนินการไม่ต่อเนื่องและล่าช้า

- ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติจากการเรียนรู้ ระยะเวลาไม่เพียงพอในชั่วโมงเรียน ต้องเสียสละทั้งครูและนักเรียนในการฝึกซ้อมกิจกรรมต่างๆ
- ขาดวัสดุอุปกรณ์ สื่อ ที่ทันสมัย ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทาง ด้านเวลาคุณธรรม เช่น แผ่น DVD นิทานการ์ตูนคุณธรรม

ข้อสังเกตเกี่ยวกับโครงการ

- บางโครงการยังไม่ประสบผลสำเร็จควรพัฒนาต่อ
- บางโครงการประสบผลสำเร็จได้ระดับหนึ่งควรมีการพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น
- โครงการที่ประสบผลสำเร็จควรทำต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและควรมีการขยายผลต่อ
- เพื่อให้เกิดคุณธรรมความดีทั้งโรงเรียน
- ครูผู้สอนหรือที่ปรึกษาโครงการคุณธรรมควรมีการกำกับติดตาม นักเรียนชื่นชมผลงานที่เป็น
- ตัวอย่างที่ดี และให้กำลังใจนักเรียนที่ยังปฏิบัติกิจกรรมไม่เป็นประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ
- จัดซื้อ สื่อวัสดุอุปกรณ์ ให้เพียงพอ กับความต้องการของผู้เรียน
- ควรจัดช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยใช้ช่วงเวลาวิชาชุมนุมในการสอนเสริมในการสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยโครงการ
- เพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกเวลาเรียน
- ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับทางด้านคุณธรรม เช่น นิทานคุณธรรม ภาพยนตร์คุณธรรม เป็นต้น

ความมุ่งมั่นที่จะทำต่อในอนาคต

โรงเรียนบ้านน้อย“ปริกอุทิศ” เป็นโรงเรียนคุณธรรม ทำให้โรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดี คือ “แบบอย่างที่ดีในด้านกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงแบบมีส่วนร่วม” โดยจุดเริ่มต้นของการทำงานก็คือ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน รวมไปถึง การกำหนดอัตลักษณ์ร่วมกันของทั้งครู นักเรียน ปัจจุบันนี้เองส่งผลต่อการสร้างความร่วมมือในการทำงานและส่งผลต่อความสำเร็จของการทำงาน ยิ่งไปกว่านั้น

ยังเป็น “แบบอย่างที่ดี” ในด้านการบริหารจัดการแบบยั่งยืน” จะเห็นได้ว่าในการทำงานและขับเคลื่อนการทำงานในโรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” มีการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสิ่งแวดล้อม ทั้ง ในระดับ ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคลากร ในโรงเรียน ชุมชน ปัจจุบันนี้เองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างคามยั่งยืนของการทำงาน และการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

ในขณะเดียวกัน ประเด็นที่ต้องดำเนินการเพื่อยอดการทำงานของโรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” นั้น นอกจากการขยายผลในด้านการพัฒนารูปแบบและกระบวนการทำงานเป็นโรงเรียนคุณธรรม ไปยังโรงเรียน ชุมชน และสังคมแล้ว ประเด็นที่จำเป็นที่ต้องดำเนินการก็คือ การพัฒนาต่อยอดผลงานหรือโครงการที่นักเรียนจัดทำขึ้น เพื่อให้ให้เกิดการนำโครงการไปใช้หรือนำไปขยายผลในรูปแบบต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงการที่มีอยู่ได้จริงและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อชุมชนต่อไป

มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาโครงการเป็นระยะ ๆ ทั้งการทำ PLC และ AAR ครั้งที่มีการเปลี่ยนที่สำคัญคือใน วันที่ 6-7 ตุลาคม 2559 มีการอบรมคณะครูและนักเรียนแกนนำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่าได้โครงการใหม่จากการร่วมคิดร่วมทำของครูและนักเรียนและมีการปรับอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม จาก มารยาทดี มีวินัย ใจอาสา พัฒนาความซื่อสัตย์ เป็น รับผิดชอบดี มีจิตอาสา พัฒนาวินัย ใช้ความพอเพียง เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2560

โครงการจิตอาสาบริการชุมชน

โรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

โรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” มีดนตรีไทยไว้บริการ บรรเลงในงานวัด งานของโรงเรียน

โครงการจิตอาสาบริการชุมชน

โรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

โครงการจิตอาสาบริการชุมชน

โรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

โครงการจิตอาสาบริการชุมชน
โรงเรียนบ้านน้อย “ปริกอุทิศ” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

องค์กรส่งเสริมคุณธรรมอื่น

1. โรงเรียนอนุบาลบางมูลนาก “ราษฎร์อุทิศ” จุดเด่นคือ นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ จิตสำนึกความเป็นไทย อุดมการณ์ประชาธิปไตย มีจิตอาสาพัฒนาคุณภาพชีวิต ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เข้าใจและนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีภูมิคุ้มกันตนเอง สามารถอยู่กับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. องค์การบริหารส่วนตำบลวังทับไทร
3. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดพิจิตร
4. โรงเรียนวังตะกูราษฎร์อุทิศ จุดเด่นคือ การดำเนินงานเน้นการมีส่วนร่วม ทุกคนมีความสำคัญ หลาย ๆ โครงการดำเนินการจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร สามารถทำได้ทั้งโรงเรียน เป็นไปตามแนวคิด “บวร” อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ โดยทุกคนในโรงเรียนร่วมกันทำ เป็นการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยร่วมกันคิด (วางแผน) ร่วมกันทำ และร่วมกันประเมินผล เพื่อปรับปรุงตนเองและโรงเรียนของเราเอง ให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และร่วมกันลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้น้อยลงหรือหมดไป
5. คนสื่อวิทยุเพื่อสตรีเด็กเยาวชน
6. เครือข่ายสุขภาพคุณธรรม คบสอ.โพทะเล จุดเด่นคือ ให้บริการด้านสุขภาพ

บริการรักษาพยาบาลครอบคลุม 4 มิติในระดับทุติยภูมิ โรงพยาบาลโพทะเลซึ่งเป็นแม่ข่ายประสานการทำงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 10 แห่ง เครือข่ายร่วมในการรักษา ส่งเสริม ป้องกัน รวมทั้งการดูแลต่อเนื่อง พื้นฟูสุขภาพ และเชื่อมโยงสู่ชุมชนมีการจัดการดูแลเป็นกลุ่มโรคสำคัญ

7. ชุมชนคุณธรรมวัดเขาทราย วัดเขาทราย เป็นวัดที่มีจุดเด่นมองเห็น ดังที่ปรากฏและประจักษ์ได้ อยู่มาก เช่น ศาสนสถาน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด สถานที่สวยงาม สะอาด มีธรรมชาติ งานบุญประเพณี ตักบาตรเทโวโรหณะ มีกิจกรรมต่างๆ ทำบุญฟังธรรมทุกวันพระ นำประชาชนในชุมชนสวดมนต์ ประจำทุกวันเสาร์ วันอาทิตย์ และอื่นๆ ทุกอย่างปรากฏให้เห็นถึงปัจจุบันนี้นั้น เกิดจากการร่วมมือ ขับเคลื่อนโดย จากคำว่า (บวร) บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ ยึดแนวทางปฏิบัติตามหลัก ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ยึดหลักศีล 5 ดำรงชีวิต

8. ชุมชนคุณธรรม วัดไผ่ใหญ่ อำเภอสว่างม้ง จุดเด่นคือ นักพัฒนาที่มองเห็นการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ได้ทำคุณประโยชน์ทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในศาสนา โดยยึดหลักศีล 5 ในการดำรงชีวิต แนวทางปฏิบัติตามหลักวัฒนธรรมจารีตประเพณีอันดีงาม ให้วัดเป็นสถานที่ทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นชุมชนคุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนพลัง บวร บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ ของกระทรวงวัฒนธรรม และเป็นหมู่บ้านพัฒนาคุณภาพชีวิต ของการพัฒนาชุมชน วัดไผ่ใหญ่ บ้านไผ่ใหญ่ โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ ตำบลหนองโสน อำเภอสว่างม้ง จังหวัดพิจิตร ได้มาเป็นศูนย์รวมจิตใจ ของชุมชนบ้านไผ่ใหญ่ โรงเรียน อันเป็นบุญกุศล ของพุทธศาสนิกชน ทั่วไป

9. ชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลสว่างม้ง มีเป้าหมายการก่อตั้งชมรมผู้สูงอายุ ต้องดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กระบวนการที่จะเป็นองค์กรที่ที่ทุกฝ่ายจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรและพัฒนาผู้สูงอายุในตำบลให้มีส่วนร่วมต้องประสาน ทุ่มเท ค้นหาคนจิตอาสาเข้ามาทำงานทุกด้านเช่น ด้านสังคม นำผู้สูงอายุออกมาทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านเศรษฐกิจนำภูมิปัญญาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ยึดแนวพระราชดำริของในหลวง รัชกาลที่ 9 ด้านสิ่งแวดล้อมดูแลการติดกริ่งครัวเรือนที่สมควรติดให้ ด้านสุขภาพ เดิมการชวนมาออกกำลังกายโดยขี่จักรยาน ออกกำลังกายในชุมชน จัดหาอุปกรณ์บางอย่าง ให้ได้ออกกำลังกาย มีการตรวจสุขภาพร่วมกับโรงพยาบาล

10. เครือข่ายคนพิการคุณธรรมจังหวัดพิจิตร การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในองค์กรด้วยความเป็นธรรม เสมอภาคให้กับประชาชนหรือผู้ที่มาติดต่องานทางราชการ และ

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ 69 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล(CMMU)
ชั้น 16-17 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0-2644-9900 โทรสาร 0-2644-4901